

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

Tractatus VI. De Horis Canonicis; Atque de aliquibus restitutionibus pro
omissione, vel defectibus commissis in earum recitatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

deputat. c. 7. dub. 35. n. 315. & 326. qui etiam optime notat, quod si Vicarius fuit electus ad tempus determinatum (quod fieri posse declarat facta Congregatio ad petitionem Capituli Salernitani) tunc elapsis eo tempore, expirat iurisdicatio in Vicario.

RESOL. LXXX.

Ab Vicario Capituli, Sede Vacante, teneatur stare Syndicatus? Ex p. 8. tr. 4. Ref. 70.

Respondeo Vicarium Capituli, Sede Vacante, finito officio, teneri stare syndicatui, ac reddere rationem suae administrationis nouo Episcopo, & si male administraverit seu exercuerit suum officium, posse ab Episcopo puniri. Sic aperte colligitur ex Trid. sess. 24. c. 16. de refor. ibi. *Rationem exigat, &c.* Et ita docet Vulpes in praxi fori Ecclesiast. cap. 44. n. 19. Riccius p. 4. decis. 291. per totam, omnino videndus.

RESOL. LXXXI.

Ab Episcopo superueniens possit visitare Capitulum, Sede Vacante? Et ducatur Vicarium Capituli, Sede Vacante, teneri, finito officio, stare syndicatui, & posse ab Episcopo ad id compelli, & in aliquo comprehensum puniri.

Imò, & ipsum Capitulum, facta remotione Vicarij, & aliorum Officialium à se nominatorum, illos posse statim compelli ad reddendam rationem administrationis, ac pro admisis culpis puniri, & aliqua alia cetera supradicta explanantur. Ex p. 8. tract. 4. Ref. 5.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue ex Concil. Tridentino sess. 24. cap. 16. de reformat. vers. *Episcopus vero, per quem indubiè Vicarium Capituli, Sede Vacante, teneri finito officio stare syndicatui, & posse ab Episcopo ad id compelli, & in aliquo delicto comprehensum puniri, asserunt Genuesi. dicto cap. 58. in fin. Prosper August. in addit. ad Quarant. dicto verb. Capitulum Sede Vacante, n. 14. Riccius in prax. for. Eccles. decis. 481. in 1. edit. aliàs, 504. in 2. edit. & decis. 291. Rague, de voce canon. in cap. 9. q. 20. num. 13. Vgolin. de offic. Episcop. c. 2. §. 2. n. 2. Armentariz ad leges Navarrae. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcop. num. 99. & August. Barbosa in Passosali, 3. pari. alleg. 34. numer. 183.*

2. Quinimò, & ipsum Capitulum, facta remotione Vicarij, vel aliorum Officialium à se nominatorum, quòd illos possit statim compelli ad reddendam rationem administrationis, ac pro admisis culpis puniri: absque præiudicio tamen alterius syndicationis Episcopi successoris, qui etiam poterit eos syndicare, & punire, quamvis à Capitulo fuerint absoluti, decisum fuisse narrat Nicol. Garcia d. 5. pari. cap. 7. n. 23. Et hæc omnia docet etiam Solorzanus de Indiarum iure, tom. 2. lib. 3. cap. 13. num. 29.

TRACTATUS SEXTVS

DE

HORIS. CANONICIS,

ATQVE DE ALIQVIBVS RESTITVTIONIBVS pro omissione, vel defectibus commissis in earum recitatione.

RESOLVTIO PRIMA.

An Papa teneatur sub mortali ad recitandum Horas Canonicas, & ad confessionem Sacramentalem semel in anno, &c. Ex part. 6. tract. 7. & Miscell. 2. Resolut. 3. que nunc inueniuntur in tom. 1. tract. 3. Resol. 48.

RESOL. II.

An Cardinalatus inducat obligationem recitandi Horas Canonicas? Et quo tempore Cardinalatus inducat supra dictam obligationem recitandi Horas Canonicas, an à die, que Cardinalatus sumit Birretum, vel à die, quo sumit Pileum Rubrum? Et quo inferatur Beneficium non teneri persolvere Horas Canonicas à die collationis beneficij, sed à die possessionis adpræ. Etiamque deducitur, quod distributiones possunt dari propter laborem & per

consequens expendi possunt à Beneficiario, & Cardinali ad libitum, & restari de his, & tamen obligare ad Officium Diuinum, & ab eo non excusatur beneficiarius qui non vult restare, & ideo fructus non recipit.

Et docetur, quòd quamuis Prestimonia proprie non sint beneficia, non tamen sequuntur, nec est probabile ad officium Canonicum non obligare. Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 1.

§. 1. **A**s vs est curiosus, à nemine pertractatus; ideo suppono aliquem Cardinalem nullum habere beneficium, nec factis Ordinibus esse initiatum; sed tantum à S. D. N. fuisse inter Augustos, & Purpureos Patres assumptum. Quæro, an ex vi solius Cardinalatus teneatur ad pensum diuini Officij? Et pro parte affirmatiua facit, quia beneficium inducit onus persoluendi Horas Canonicas: sed Cardinalatus est beneficium; ergo inducit obligationem recitandi diuinum Officium. Maior propositio argumenti non indiget probatione, quia ab omnibus admittitur. Minor verò probatur ex c. 2. de Clericis non residentibus. ibi, *Canonicè est depositus;*

fructus ergo Cardinalatus est beneficium. Et ita docet Machadus de *perfect. Confess. tom. 1. lib. 3. p. 3. tract. 1. docum. 1. num. 4.* ubi sic ait: *Los beneficios dividen comunmente los Doctores en beneficio duple, y simple: el beneficio duple es el que esta offiço con alguna calidad del derecho, v. g. de jurisdiccion en el Clero, o administracion de causas Ecclesiasticas. De aqui infieren, que son beneficios dobles el Sumo Pontificado, el Patriarcado, Arcobispado, Obispado, y Cardenalado. Idem asserit Villalobos in *summa tom. 2. tractat. 9. difficult. 2. num. 2.* postquam explicavit beneficia, quæ vocantur duplicia; hæc addit: *Entre estos beneficios se cuenta el del Papa, el Patriarcado, Obispado, y Cardenalado, & ita notissimè etiam docet Michaël Tarvede in *praxi beneficiaria disput. 2. quest. 2. num. 3.* Quod etiam confirmatur ex auctoritate Lellij de *Iust. lib. 2. cap. 34. dub. 12. num. 64.* Dicastill. *lib. 2. tractat. 2. disput. 8. dub. 5. num. 88.* ac sapientissimi Cardinalis de Lugo *tom. 2. disput. 35. sect. 2. num. 10.* assentientia dignitatem Cardinalitiam non esse constituendam inter beneficia simplicia, sed inter beneficia maiora: & ideo dignioribus à Summo Pontifice conferendam. Et notissimè Emanuel Thémoude in *decisionibus Obysponensibus, part. 2. decis. 90. num. 16.* docet Cardinalatum comprehendere sub nomine beneficij. Cùm igitur ex iure Canonico, & auctoritate tantorum virorum, pateat, Cardinalatum non solum esse beneficium, sed annumerandum esse inter maiora, & duplicia beneficia sequitur, ut dicebamus; inducere onus persolvendi Officium diuinum.**

2. Nec obstat *primò* asserere, doctrinam superius adductam, non esse veram, quando beneficium nullos redditus habet; ut docent communiter Doctores: sed Cardinalatus non videtur beneficium habens fructus, & redditus: ergo, &c. Respondeo negando minorem: nam Cardinalatus habet fructus, & redditus, nempe summam quandam distributionem pro rata Dominis Cardinalibus distribuendam. Et verum esse beneficium, quod nullos habet fructus, sed tantum consistat in quibusdam distributionibus; docent Doctores, ut Escobar de *hoy. Canon. quest. 5. §. 2. num. 7. 9. 13. & 16.* Trullench. in *Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 8. dub. 1.* Moneta de *Distribut. part. 1. quest. 6.* Marchinus de *Sacram. Ordinis, tract. 2. part. 6. cap. 1. difficultat. 5. num. 19.* Campanilis in *Divers. iur. rubr. 8. cap. 5. num. 29.* Tiberius in *Instrucl. Ordin. cap. 9. quest. 59. §. 2.* & alij: ergo beneficium Cardinalatus, licet non consistat in alijs fructibus, quàm in quibusdam distributionibus, hoc non obstante beneficium dicendum erit, atque adeò ad Officium diuinum obligabit. Et idè Toletus in *summa lib. 2. cap. 14. num. 4.* Bonacina de *Horis Canonicis, disp. 1. quest. 6. punct. 3. num. 5.* Baldellus *tom. 2. lib. 3. disput. 25. num. 5.* & alij, asserunt, Beneficiarium, qui alios redditus ex suo beneficio non percipit, nisi solas distributiones, teneri persolvere horas Canonicas. Vide etiam Suarez de *Relig. tom. 1. lib. 4. cap. 20. num. 11.* ubi firmat solas distributiones obligare ad recitationem Officij.

3. Nec *secundò* obstat dicere aliquem saltem Cardinalem non commorantem Romæ excusari à pensio horarum Canonicarum, quia nulla ei competit portio de dictis distributionibus, ut patet; ergo cùm pro illo tempore nullos percipiat fructus Cardinalatus, erit excusandus à recitatione Officij Respondeo, hoc esse negandum; nam cùm per ipsum stet, ne Romæ resideat, & quo minus percipiat partem dictarum distributionum, sequitur, quòd tenebitur persolvere horas Canonicas, ut rectè obseruat Escobar *tract. de Horis Canon. q. 3. §. 5. n. 12.* Suarez de *Relig. tom. 2. lib. 4. c. 20. n. 12.* Sanchez in *opusc. tom. 1.*

lib. 2. c. 2. dub. 72. n. 1. Filiucius *tom. 2. tract. 23. c. 5. num. 166.* Azorius *part. 1. lib. 10. cap. 4. quest. 6.* & alij, quos citat, & sequitur Perlicus *tract. de Horis Canonicis, cap. 5. dub. 13. num. 9.* ubi sic ait: Potest contingere ex voluntate ipsius Beneficiatij, quia non vult residere, & idè fructus non percipit; quia fructus solum dantur residentibus: & in hoc casu, certum est dictum Beneficiarium teneri Officium recitare, quia per ipsum stat quò minus fructus percipiat. Ita ille. Sed hoc totum accidit in Cardinalibus Romæ residere nolentibus: ergo, dicendum est, teneri horas Canonicas persolvere.

4. Sed his non obstantibus; pro negativa sententia, nempe Cardinalatum, ut Cardinalatum, non inducere obligationem persolvendi horas Canonicas, testatus est quidam Antistes se vidisse votum subscriptum à duobus viris doctis Societatis I. E. S. V. quos mihi nominavit, Romæ commorantibus. Probari potest hæc opinio.

5. *Primò*, quia Cardinalatus largo modo beneficium dicitur, ut obseruat Gonzalez ad *regul. 3. Canon. cellar. gloss. 7. n. 39.* Selua de *benefic. part. 1. q. 2. n. 54.* Hojeda *tract. de benefic. incompar. part. 1. in *praxi. n. 5. & 7.* Parisius de *resignatione benefic. lib. 2. q. 1. num. 33.* & Moneta de *commut. olim. volum. cap. 12. num. 75.* & alij, Ergo, &c.*

6. *Secundò*, quia distributiones, quas percipiunt Cardinales, sunt mera stipendia laborum; & dantur eis propter assentientiam, quam præbent Romæ Summo Pontifici. Et idè Cardinalis Albanus *tractat. lib. de Cardinalatu, quest. 48.* & Azor. *tom. 2. lib. 4. cap. 3. q. 6.* docent Cardinales posse disponere, & testari de his, quæ accipiunt intuitu Galeri purpurei absque licentia Papæ: ergo distributiones, quas percipiunt Cardinales, non sunt fructus beneficij, sed stipendia personalia laborum; & idè non inducunt onus dicendi horas Canonicas.

Sed ad hæc argumenta auctores primæ sententiæ possent respondere. Et

7. Ad primum potest quis dicere etiam, dato, & non concessò, quòd Cardinalatus sit tantum largo modo beneficium; non ex hoc minime obligationem inducere dicendi diuinum Officium. Probatur; nam, ut obseruat Castus Palas *tom. 2. tractat. 7. punct. 1. §. 2. num. 2.* licet probabile sit Præsumptio proprie non esse beneficia, non tamen sequitur, neque est probabile ad Officium Canonicum non obligare, quod patet ex constitutione Pij V. Romæ data 12. Kalend. Octobris 1571. & notant etiam Vasquez *opuscul. de benefic. capit. 4. §. 1. dub. 4.* & Suarez de *Relig. tom. 2. lib. 4. capit. 22. num. 10.* ergo potest aliquod beneficium esse largo modo beneficium; & tamen obligare ad horas Canonicas. Neganda est igitur consequentia, Cardinalatus est largo modo beneficium: ergo non obligat ad Officium diuinum.

8. Ad secundum argumentum dicere etiam quis possit, quòd licet distributiones dentur propter laborem; tamen aliquando, ut obseruat Eminentissimus Lugo de *Iusticia, tom. 1. disputat. 4. sect. 3. numer. 26.* hoc non obstante, inducunt obligationem persolvendi horas Canonicas; quando videlicet beneficium non habet alios fructus, nisi distributiones: quod etiam dixit Toletus, Bonacina, & alij, ut *suprà.* Itaque non est bonum argumentum dicere, distributiones dantur Cardinalibus propter laborem: ergo non tenentur persolvere horas Canonicas; nam, ut dictum est, possunt distributiones dari propter laborem, & per consequens expendi à Beneficiario ad libitum, & tamè obligare ad Officium diuinum: vnde patet etiam responso ad confirmationem ex auctoritate Cardinalis Albani, & Azonij. Et

RESOL. IV.

An Beneficiarius teneatur persolvere Horas Canonicas statim, ac beneficij collationem acceperit? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 21.

§. 1. Affirmative respondet Carolus Macigni tractatu de Horis Canonicis, c. 10. cap. 25. Gaspar de beneficijs tom. 1 part. 3. c. 1. n. 92. & alij pene ipsos.

2. Sed ego contrariam sententiam semper tenui, quam docet Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 30. n. 167. Henricus lib. 3. cap. 13. num. 2. Vega in sum. tom. 1. cap. 228. cap. 18. Gauantus in comm. ad Rubr. Mis. Jalis; tom. 2. sect. 1. cap. 4. num. 50. Parisius de resign. benef. lib. 1. quest. 9. num. 15. Malderus in 2. 2. tr. 10. cap. 2. dub. 3. quest. 7. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 19. numer. 7. Molfesius in sum. tom. 1. tract. 5. cap. 3. num. 3. & alij quos ipsi citant. Dico igitur, tunc beneficiarium debere Officium divinum persolvere, quando pacificam beneficij possessionem iam accepit, & non antea, quia ante dictam possessionem non potest exercere iura beneficij. Ergo consonum est, vt ad onera beneficij non obligetur.

Sup. hoc supra in Ref. 21. §. Et hoc post medium & quamvis non plene sup. hoc lege tamen infra doctrinam. §. Et tamen Ref. seq. & alterius vers. eius annot.

RESOL. V.

An Beneficiarius, si per paucos dies omittant recitare Horas Canonicas, excusetur non solum a restitutione, sed etiam a peccato mortali?

Ex quo deducitur, quod quamvis Beneficiarius non recitans Officium Divinum in primis sex mensibus, excusetur a restitutione fructuum, hoc non obstantes peccat mortaliter a primo die, si non recitat quotidie Officium Divinum.

Et docetur, quod verbum statuimus, est signum inductionis noni iuris. Ex part. 11. tract. 1. & Misc. Refol. 7.

§. 1. Ad hoc subium sic respondet Caramuel in Theol. fundam. fundamenti 33. §. 24. numer. 1124. sic asserens, ait, Non habeo quid inferam, sed quia negative respondet Ioannes de la Cruz, qui citat Medinam, & Lopez, inquiri. An non eadem probabilitate, qua dicitur non teneri ad restitutionem, non possit etiam dici cum omittendo his paucis diebus non peccare mortaliter. Et ratio est, quia ad restitutionem tenetur iure natura beneficiarius, & ad lectionem iure Ecclesiastico, & mirum esset si strictius leges obligarent humanam, laxius, & benignius diuinam. Tu rem confideta, & disparitatem assigna. Ita ille.

2. Sed respondeo non recte argumentari de obligatione ad restitutionem fructuum, & ad recitandas ipsas horas Canonicas, vt vult Caramuel, aperte probatur ex communi Doctorum sententia; Nam certum est, beneficiarium excusari a restitutione fructuum, si non recitet Officium per primos sex menses, vt habetur in Concilio Lateranensi, & quamvis hoc ante constitutionem Pij V. non esset adeo certum, nunc tamen post illam indubitatum est; nam illud Pius Quintus referens Concilij decretum expresse dicit, post sex menses, ita Nauarrus cap. 7. de oratione num. 33. vers. ex quibus, & cap. 21. num. 61. & in manuali cap. 25. numer. 122. vers. ex quibus, Couarruias lib. 3. variarum ref. cap. 13. num. 10. fin. Petrus Nauarrus lib. 2. de ref. cap. 21.

Pro parte primi dubij huius Refol. infra in Ref. 80. §. Nota tertio, & pro alia parte in Refol. 115. & in alijs Ref. & §. carum annotatio num.

Sup. hoc infra lege doctrinam Ref. 110. & hic infra §. Deinde huius Ref.

Et hec sunt pugnantis sententia circa presentem questionem. Verum cui ego adhaeream (amicte lector) ex dignis rationibus proferre nolo; sed stando ex hypothese in prima sententia, oritur ex illa alia pulchra & curiosa difficultas; videlicet, a quo tempore Cardinalatus inducat obligationem recitandi horas Canonicas, a die in quo Cardinalis sumit Biretum, vel a die quo sumit Pileum rubeum. Ratio dubitandi est ista, quia Theologi, & Canonici magis nota asserunt, beneficiarium non teneatur persolvere horas Canonicas a die collati beneficij, sed a die possessionis adeptae. Ita docet Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 30. num. 163. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 19. numer. 27. Layman lib. 4. tract. 5. num. 5. Fillucius tom. 2. tract. 23. c. 5. Azorius tom. 1. lib. 10. cap. 4. quest. 7. & alij, quos etiam me citato adducit, & sequitur Petrus tract. de Horis Canonicis, cap. 5. dub. 13. num. 5.

9. Verum in nostro casu, licet aliquis fuerit nominatus Cardinalis, & sumpsit Biretum, tamen videtur possessionem Cardinalatus accipere in die quo sumit Pileum: nam tunc publice in Consistorio specialiter ad id deputato coram toto sacro Collegio, & coram omnibus illam exercet actionem, atque publice iuramentum emittit: admittitur ad osculum ab Eminentiſſimis Fratribus: incipit munia Cardinalatus exercere; vt ingredi in Consistoria, titulum Ecclesiae obtinere, &c. Ergo ex illa die videtur dicendum in Cardinali incipere obligationem persolendi pensum diuinarum horarum.

10. Sed huc sententia ego adhaerere non possum, cum ei obstat Decretum sanctissimi D. N. Pij V. quod adducit Latorius in varijs. lucubrati. lib. 3. cap. 3. num. 16. & ego adduxi in part. 5. tract. 2. refol. 74. datum sub die 26. Ianuarij 1571. in quo statuitur, suspensionem Capelli esse ceremoniam accidentariam, & a die qua Cardinalis nominatur, & honorem accipit, & consentit esse verum Cardinalatum, & acquirere ius ad omnia Cardinalium munia. Ergo ex tunc tenetur persolvere horas Canonicas.

RESOL. III.

Primum Clerici minores teneantur recitare Psalmos, quos Episcopus in Ordine iniunxit? Et an Episcopus possit praecipere dictis Clericis ali- quod singulis diebus recitandum? Ex p. 2. tract. 121. Refol. 10.

§. 1. Affirmative respondet Villalob. in summ. tom. 1. tr. 24. dub. 7. n. 4. Layman in resolu. lib. 4. tr. 3. c. 4. n. 5. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 16. n. 15. Azorius p. 1. lib. 10. c. 5. q. 4. Lessius lib. 1. c. 57. dub. 5. n. 46. & alij. Sed Sotus de iust. lib. 1. c. 9. §. 1. & Valentia tom. 3. disp. 6. q. 2. punct. 10. asserunt, teneri tantum ex honestate, & ideo illos omittentes non peccarent mortaliter.

2. Vnde a fortiori, etiam puto contra Nauarrum, & alios Episcopos non posse praecipere dictis Clericis aliquid singulis diebus recitandum, vt ex Suarez notat Fillucius tom. 2. tract. 23. cap. 5. num. 146. Layman & Villalob. ubi supra, cum multis alijs, quicquid in contrarium asserat Martinus Bonacina in de Horis Canonicis, disp. 1. q. 2. punct. 4. num. 21. Sed tenent primam sententiam, quia communis est, & probabilior.

cap. 2. num. 183. Iosephus Angles *de floribus quæst. Theologic. 2. 2. quæst. 83. art. 13. dictio 2. §. ceterum*, Sarracian *lib. de officio Canonico part. 5. cap. 5. Graff. part. 1. decision. 1. 2. cap. 51. num. 3. Rodriguez part. 1. summa. 146. conclusionem 1. Stephanus Quaranta in summa bullarum verbo hora Canonica Garzia tom. 1. de beneficiis part. 3. cap. 1. num. 3. Cardinalis Toletus lib. 2. cap. 12. num. 3. dictio 1. P. Azorius part. 1. lib. 10. cap. 14. quæst. 3. P. Valentia tom. 3. disp. 6. q. 2. punct. 10. §. circa octauum, conclus. 3. P. Suarius tom. 2. de Religione lib. 4. de horis Can. cap. 29. n. 4. & 5. P. Valquez opusc. de beneficiis cap. 4. §. 1. art. 1. dub. 8. num. 42. P. Sanchez tom. 1. Consil. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 8. concl. 1. & 2. P. Filiucius tom. 2. tr. 23. c. 10. quæst. 1. dictio 2. num. 305. & alij.*

3. Et tamen hoc non obstante, certum est beneficiarium, qui primis sex mensibus ab obtento beneficio horas Canonicas non persoluit, peccare mortaliter. Quia licet Concilium Lateranense in dicto decreto, & Pius Quintus in sua constitutione excuset prædictum primis illis sex mensibus à restitutione fructuum, non tamen à culpa mortali. Immo Pius Quintus expressè hoc dicit: Nam cum dixisset beneficiarium non recitanti officium post sex menses, teneri fructus restituere; subdit. Item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusauerit, graue peccatum intelligat se admisisse, ubi nihil addit de restitutione, hæc est communis sententia, ita Nauarrus cap. 7. de oratione num. 35. vers. quinto quod, & cap. 21. num. 62. vers. en tenor, & in manuali cap. 25. num. 123. vers. nota 5. fin. Graff. part. 1. decis. 1. 2. cap. 50. n. 13. & cap. 51. num. 3. & lib. 2. de casibus referuatis cap. 28. num. 38. Vgolinus de officio Episcopi cap. 13. §. 1. num. 3. & 4. Petrus de Aragonia 2. 2. quæst. 83. artic. 13. col. 10. vers. ex dictis, Garzia tom. 1. de beneficiis part. 3. cap. 1. num. 17. Cardinalis Toletus lib. 2. cap. 12. num. 3. vers. primum sit P. Azorius part. 1. lib. 10. cap. 14. quæst. 4. P. Luffus lib. 2. de Iustitia cap. 34. dub. 32. num. 176. P. Valquez opusc. de beneficiis cap. 4. §. 1. art. 1. dub. 8. n. 44. P. Sanchez tom. 1. Consil. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 82. num. 9. Conclus. 2. P. Filiucius tom. 2. tr. 23. c. 10. q. 1. dictio 2. num. 305. Bonacina 1. 1. tr. de officio disp. 1. quæst. 5. punct. 2. num. 8.

4. Ergo clarè ex superius dictis apparet non valere argumentum, quod sicut aliquis intra annum per octo vel decem dies omittit officium diuinum, non tenetur ad restitutionem fructuum; Ita neque peccauit mortaliter; Nam vt supra probatum est, beneficiarius aliquando non tenetur restituere fructus, & tamen peccat mortaliter omittendo officium. Adde quod ego nego in dicto casu, beneficiarium esse liberum à restitutione, vt patet ex verbis ipsius Bullæ Pij V. & Praxis Romana ostendit.

5. Deinde nego meo Caramuelli, obligationem restituendi fructus ex omissione horarum canonicarum oriri iure naturali. Dico igitur ante Concilium Lateranense nullam fuisse restituendi obligationem, nec de iure naturali ac diuino, nec de iure communi Ecclesiastico, ac proinde nec pro illis primis sex mensibus, & ita de iure Canonico antiquo ante Concilium Lateranense communior, & verior erat sententia, Beneficiarios non recitantes officium diuinum non teneri beneficii fructus restituere, interim perceptos. Ratio est, quia nullum extat ius antiquum ad hoc obligans, nec ex solo iure naturali sequebatur talis obligatio, quia obligatio restituendi solum nascitur ex peccato contra iustitiam

commutatiam; Sed beneficiarius omittens officium ex natura rei, non peccat contra iustitiam commutatiam, licet peccet mortaliter contra obedientiam Ecclesiæ, vel contra Religionem ad quam pertinet actus orandi præceptus, præterea tota ratio, & causa adæquata obligationis pro tempore subsequente post sex menses ab obtento beneficio est ius nouum Ecclesiasticum Concilij Lateranensis, sed illud non obligat pro illis primis sex mensibus; ergo simpliciter pro illis non est talis obligatio.

6. Confirmatur: Nam in dicto Concilio ponitur verbum *statuimus*, quod est signum inductionis iuris noui iuxta Glossas communiter receptas in cap. vt ligantes de offic. ordin. lib. 6. verb. *statuimus*, & in cap. vt lic. pend. eodem lib. & Clementina final. de prescript. in eodem verbo: Hanc sententiam docuerunt Innocentius, Ioannes Andreas, Antonius Buttrius, Cardin. in cap. 1. de celebrat. Missarum ubi ex professo id docet Panormitanus num. 8. quem sequitur Felinus in cap. 1. postulasti num. 7. de rescriptis, las. in lege Seruarius num. 6. cap. de testament. militis, S. Antonius 2. p. tit. 2. c. 4. Summa Rollet la verbo Clericus 4. num. 23. Silu. cler. 4. num. 16. anozonia quæst. 23. & verbo hora num. 18. fin. Tabiena verbo beneficiam 3. quæst. 11. num. 13. & verbo restituendo num. 9. Atmilla verbo beneficiam, num. 68. & verbo Clericus n. 27. Nauarrus cap. 7. de oratione num. 31. dicens esse communem, & cap. 18. num. 56. & cap. 21. num. 58. & 60. M. Ant. Cucchus in institutionibus maioribus l. 5. tit. 7. num. 39. Malderus 2. 2. tr. 10. cap. 2. dub. 4. Carolus Macigni de horis Canonicis cap. 28. num. 11. Nicolaus Garzia tom. 1. de beneficiis punct. 3. cap. 2. num. 10. cap. 14. quæst. 11. P. Leander, Lessius lib. 2. de Iustitia c. 34. dub. 32. à num. 178. P. Ioannes de Salas in tract. de legibus disp. 9. sect. 1. num. 24. dictio 3. & disp. 15. sect. 2. num. 27. P. Layman tom. 2. l. 4. tract. 2. c. 5. num. 1. vers. veruntamen, P. Filiucius tom. 2. tr. 23. c. 10. quæst. 2. dictio 3. num. 308. ubi dicit, hanc sententiam esse probabiliorum, & idem dicit P. Sanchez tom. 1. Consil. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 81. num. 2. fin. ubi addit: idem tenere nonnulli valde docti recentiores, Fernandez p. 3. exam. Theol. moral. cap. 12. §. 8. n. 1. Bonacina 1. 1. tr. de officio disp. 1. q. 5. punct. 2. num. 9.

7. Licet aliqui contrariam sententiam tentant vt Sotus lib. 10. de Iustitia q. 5. artic. 6. Conclus. 3. Barthol. Medina in summa cap. 12. §. 11. Couarr. lib. 3. var. resol. cap. 13. num. 20. Petrus Nauarra lib. 2. de restit. cap. 2. num. 216. Aragonia 2. 2. q. 83. artic. 13. vers. si quis autem querat, P. Valentia tom. 13. disp. 6. quæst. 2. punct. 10. §. circa octauum vers. respondeo per distinctionem, P. Suarius tom. 2. de Religione lib. 4. de hor. Canonicis c. 29. n. 10. dictio 1. P. Gabriel Valquez tom. 2. in 12. tr. de legibus disp. 160. num. 32. & opusc. de beneficiis c. 4. §. 1. art. 1. dub. 7. num. 37.

8. Et ratio est, quia Beneficiarius omittens recitationem officij debitam, peccat contra iustitiam commutatiam, ex qua intrinsecè oritur obligatio restituendi, antecedens probatur, quia stipendiarius ex iustitia commutativa tenetur id facere, pro quo stipendium accipit, quare si id facere omittat, & stipendium recipiat, peccat contra iustitiam commutatiam; Sed talis est conditio beneficiarij: recipit enim stipendium pro labore recitandi officium: quia, beneficium datur propter officium ex cap. final. de rescriptis in 6. quotiescumque autem aliquid datur ob causam, causa non sequitur, repeti potest, vt in titulo de conditione ob causam.

9. His tamen non obstantibus, puro non esse obli-

10. Et ad rationem superius adductam respondeo, obligationem recitandi diuinum officium quam habent beneficiarij, non esse iustitiæ commutatiuæ, sed Religionis, obedienciæ, ex præcepto, & institutione Ecclesiæ, & licet beneficium detur propter officium, non tamen datur sub conditione officij, sed sub modo & onere; Vnde modo, & onere non seruat, adhuc fructus erant beneficiarij ratione tituli, quem habet in beneficio, & regula illa, quod datum ob causam, causa non sequuta, repeti potest, habet locum quando causa est totalis seu principalis, non vero quando est partialis aut secundario, sicut est in hoc casu; Nam beneficium non datur primario pro officio quotidiano, sicut Mercenariis, & famulis datur stipendium pro labore, sed datur principaliter, & absolute in sustentationem Ministræ Ecclesiæ, cum onere, & obligatione recitandi officium, & ideo si id omiserit, non tenetur iure naturali fructus restituere.

11. Ex his omnibus patet responsio ad speculationem, & rationem adductam à Caramuelo. Dicimus enim tam obligationem recitandi officium, quàm restituendi fructus ex eius omissione procedere ex iure Ecclesiastico. Et si ratio doctissimi Caramuelis vim haberet, posset aliquis inferre, Beneficiarium qui omittet recitationem officij in primis sex mensibus non peccare mortaliter; quia per primos sex menses, si officium omittat recitare, non tenetur ad restitutionem, sed hoc dicere, & concedere esset absurdum. Ergo.

RESOL. VI.

An Clericus habens Capellaniam cuius fructus, dempta elemosyna pro Missis ad quas tenetur, paucos percipit, teneatur persolvere Horas Canonicas. Ex p. p. 7. & Misc. 2. Ref. 8.

Ad hoc dubium sic respondet Persicus de Hor. Canon. c. 5. dub. 7. num. 6. Petes, an in Capellanis computandi sint omnes fructus, etiam illi, qui dantur pro Missis, ad quas obligat Capellaniam, verò solum illi, qui supersunt, dempta elemosyna, quæ datur pro Missis; Respondeo, circa hoc, duas esse sententias. Prima affirmat, computandos esse fructus Capellaniam, etiam illos, qui dantur pro Missis. Ratio est: quia omnes ij verè sunt fructus beneficij. Confirmatur: quia alias in beneficio curato esset idem dicendum, scilicet, quòd si dempta ea parte fructuum, quæ correspondet Missis quas tenetur Curatus celebrare pro populo, & aliis ministris ad quas obligat beneficium, fructus, qui supersunt, essent exigui, vel nulli, non obligaret ad recitandum. Sic aliqui recentiores docti.

Tom. 116

2. Secunda sententia docet, computandos esse solum fructus, qui supersunt, dempta elemosyna, quæ datur pro Missis. Ratio est: quia obligatio recitandi Officium confurgit, ex stipendio accepto: sed stipendium, quod datur pro Missis, non est stipendium, quòd datur pro recitatione diuini Officij; quia Clerico non beneficiario, si celebraret illas Missas, daretur illud stipendium. Hanc sententiam putat probabilem Sanchez tom. 1. consilior. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 68. modò deducatur tantum stipendium, quantum communiter dari solet aliis Sacerdotibus pro Missis. Ex hac secunda sententia sequitur, Clericum in minoribus, qui haberet Capellaniam, cuius fructus, dempta elemosyna pro Missis, pauci, aut nulli essent, si per alium faceret Missas celebrare, non teneri ad recitandum Officium: hoc autem durum videtur, & ideo mihi prima sententia videtur probabilior, & tutior: ex qua oppositum sequitur, scilicet, prædictum teneri Officium recitare. Hucusque Persicus, qui pro sua sententia poterat adducere Castri Palam tom. 2. ur. 9. disp. 2. punct. 1. §. 2. n. 10. Lessium lib. 2. cap. 34. dub. 3. n. 72. Azorium tom. 1. lib. 10. c. 4. q. 8. & alios.

3. Verum ego adhæreo negatiuæ sententiæ Sanchez à Persico citati, cui adde doctum Patrem Antonium Quintanadueñas tom. 1. ur. 8. singul. 19. n. 12 & in sua Instructione Ordinandorum edita à Martino Real Vicario Hispaniensi vbi in part. 3. §. 6. num. 4. ita asserit: Conuenien oy los Doctores y Theologos modernos, que para que vn beneficio, ò Capellania obligue, es necessario tenga de renta por lo menos la tercera parte de lo, que necessita el Capellan para sustentarse congruamente, como vn Clerigo ordinario sustentará su persona, y segun el arbitrio de los prudentes. Y assi no se puede señalar quantidad fixa, porque segun la carestia, y porte de los lugares, y tiempos sera necesario mas, ò menos para sustentarse vna persona deste ordinario porte. En Castilla la vieja, y Galicia, donde todo es me barato, con vezyete y quatro ducados, ò poco mas obligaria. En Sevilla, y tierras semejantes, no obligan algunos doctos, si no llegan à treynta y tres, y algunos à mas, ducados y en años caros que passasse desto. Sic viri docti consulti, & in manuscriptis. Y esta sustentacion non solo se entiende para la comida, sino para la cosa, gastos forcosos, vestid, y los demas, segun la calidad, y porte de los Clerigos honestos de aquella tierra; y esto que a de tener, a de ser de, superauit, que es lo, que pagadas las Missas, y demas costas, queda libre, ò sobra de la Capallania, Si es muy tenue, ningun dia, ni los de fiesta, y Domingos deuen rezar, ni restituir nada. Sic Malderus, & Diana. Suplant esto con otras oraciones, ò sacro culto. Hæc ille.

Hanc etiam sententiam tenet nouissimè Escobar à Corto in tract. de Hor. canon. quasi. 3. §. 5. num. 23. vbi postquam firmasset non inducere obligationem persoluedi Horas Canonicas beneficium tenue, ita vt non suppeditaret tertiam partem mediocri sustentationis cuiusquam vulgaris, hoc est, vt ipse Escobar iudicat, tertiam partem centum ducatorum vulgarium Hispaniæ; postea subdit num. 24. quòd tenuitas beneficij non debet regulari ex omnibus fructibus beneficij in se; sed ex eo, quod remanet deductis expensis in eorum collectione, deducto stipendio Missarum, & minorum onerum: tum, quia fructus non dicuntur, nisi deductis expensis, l. Fructus. 7. in princ. & in §. Interdum. 13. & seq. aliàs l. Diuortio. §. fin. solut. matrim. l. 26. tit. 11. part. 4. Tum, quia tantum minus videtur accipere, quantum plus tenetur soluere; aut etrogare, l. Cuiuslibet. 122. §. fin. de leg. 1. l. Si legatarius. 3. in principio, de leg. 2. l. Si fundus. 23.

N n circa

Sup. his & doctrina contenta in hoc & seq. §. in Ref. 1. not. præteritæ §. vlt. & infra in Ref. ro. & ad medium à verif. Quondam, & in Ref. 98. §. Et tandem nota. & in fine Ref. 8.

Sup. his in Ref. seq. §. vlt. cursum in fine.

LA N I E
D I N I A
S. III. IV. V
E. III

circa finem, ad leg. Falcid. Cum etiam, quia acceptum pro stipendio Missæ non habetur proprie ex beneficio, cum idem haberet, beneficiarius à quouis alio, quamvis beneficium non haberet; & hoc sine obligatione recitandi.] Ita Escobar.

4. Dissplicet tamen, quod ipse sententiam affirmatiuam Perfici, Palai, Lessij, Azortij, & aliorum; tanquam improbabilem damnet: non enim opinionem tantorum virorum existimo tali censura inurendam esse. Sufficiat nobis, nostram sententiam esse satis probabilem, quam, præter Doctores citatos, tenet doctus, & amicissimus Pater Franciscus de Lugo in principis moralibus part. 1. capit. 2. quæstion. 32. numer. 183. qui adducit Suarez, & Sanchez.

RESOL. VII.

Petrus habebat beneficium perexiguum, & tenuè, & relinquebat sapius recitationem Horarum Canonicarum, quæritur, an peccauerit, & teneatur ad restitutionem?

Et quid, si quæras, quodnam censetur tenue beneficium: Et quis ratione fructuum illius non teneatur recitare Horas Canonicas, nec fructus restituere?

Et an saltem in dicto casu diebus festis, & Dominicis teneatur Officium diuinum recitare? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 9.

Sup. hoc in Ref. præterita, & in Ref. seq. & infra in Ref. 98. §. Et eandem nota

§. 1. **C**ommunis sententia docet, beneficium, quamuis tenue, obligare ad Horas Canonicas. Ita tenet Victorellus in *Summam Toleti, lib. 2. cap. 14.* Aloysius Riccius in *sua praxi, part. 2. resolut. 406.* Paulus Comitulus in *suis resp. moral. lib. 1. q. 68.* D. Antoninus *part. 3. tit. 13. cap. 4.* §. 1. Gauantus *commen. in rubr. Missalis, tom. 2. sect. 1. c. 4. num. 3.* Rosella *verb. Hora Canonica, num. 1.* Tabiena *verb. Hora, num. 2.* Arquilla *verb. Hora canonica, num. 1.* Syueller *verb. Hora, num. 3.* Nauarius *de oratione, c. 7. n. 37.* Conartruias *lib. 3. var. c. 1. 3. num. 8.* Béia in *respon. part. 1. cas. 55.* Gratius *dec. aur. p. 1. lib. 2. cap. 50. num. 18.* Summa Corona *part. 1. cap. 1. num. 92.* & ex recentioribus Gregorius de Valentia *tom. 3. dist. 6. quæst. 2. punct. 10.* Azortius *part. 1. lib. 10. cap. 3. q. 3.* Suarez *de relig. tom. 2. lib. 4. cap. 21. n. 4.* Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 3. sect. 1. n. 33.* Et ratio est: quia ut ait Medina *Cod. de orat. q. 7.* habetur in *cap. Clericus vitium, dist. 91.* Clericus, quem sui beneficij fructualere non possunt, quærat suo labore, & officio victum sine detrimento Officij sui: vbi Glossa *ver. vigiliis*, eandem sententiam tenet: quia talis Clericus sibi ipse præiudicium fecit, cum se propria sponte promoueri permiserit: tum etiam, sicut vir contrahens cum muliere modicè dotata, tenetur semper, & vbiq; eam alere; sic beneficiatus tenetur, ait Glossa, officiare Ecclesiam, licet pauper sit. Secundo, Concilium Lateranense sub Leone X. *sess. 29. can. 9.* quemlibet habentem beneficium, siue cum cura, siue absque cura animatum, si post sex menses ab eo obtento omiserit dicere Officium diuinum, priuat fructibus ipsius beneficij, & obligat illos restituere fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus. Nec valet dicere; Concilium non esse extendendum ad habentem beneficium tenue; nam verba Concilij generalia sunt; & vbi non distinguit, nec nos distinguere debemus. Tertio quamuis beneficium sit tenue; gaudet tamen beneficiarius cæteris beneficiariorum priuilegijs: ergo, Hic intrat opinio Vasquez *Opusc. de benef. cap. 4. §. 1. n. 24.*

2. Sed, si aliquis contentiam sententiam sequi voluerit cum Azorio *ubi supra.* & Molfesio in *sum. tom. 1. tract. 5. cap. 3. num. 29.* non esse condemnandum censet: nam illam sequuntur doctissimi viri, Lessus, Ledesma, Sotus, Malderus, *ubi infra.* Atagonius in 2. 2. *quæst. 83. art. 12.* Rodriguez in *sum. tom. 1. cap. 140. n. 3.* Vega in *sum. part. 1. c. 128. cas. 13.* & nouissimè Raphaël de la Torre in 2. 2. *tom. 1. quæst. 83. de Horis canonicis, contr. 6. disput. & contr. 7. n. 16.* Nam, qui altari deservit, de altari viuere debet, iuxta Apost. 1. *Cor. 9. ac proinde, qui Ecclesiæ seruit, de eius fructibus viuere debet. Ergo beneficium debet tribuere saltem bonam partem moderatæ sustentationis, alioquin beneficiatus non censetur esse beneficiatus.*

3. Sed, si quæras, quodnam censetur tenue beneficium, ut quis ratione fructuum illius non teneatur recitare Horas Canonicas? Respondet Sotus *1. 10. quæst. 5. art. 3.* quando non habet supra octo aureos. Lessius *lib. 2. cap. 34. dub. 3. 1. num. 169.* quando non suppeditat bonam partem tenuis sustentationis, verbi gratia, 15. vel 16. aureos. Plus addit Petrus Ledesma in *summa, part. 2. tract. 9. cap. 4. concl. 5. diff. 4. fol. mibi 563.* ait enim: *A mi parecer auuque el beneficio fuisse de diez seis ducados, y aun de ocinte, no lo obligaria a rezar.* Et tandem Malderus in 2. 2. *D. T. bone, tract. 10. cap. 2. dub. 3.* existimat illud esse exiguum beneficium, quod tertiam partem mediocris sustentationis alicuius vulgaris Clerici non adæquat. Adverte tamen, quod, licet Lessius, & Molfesius, *ubi supra*, obligent tales beneficiarios, qui tenue beneficium habent; aliquoties per annum dicere Horas Canonicas, verbi gratia, Festis, & Dominicis diebus, pro ratio dictauerit: tamen puto cum Maldero, *loco citato*, si Officium etiam in his diebus non recitauerint, non teneatur ad restitutionem: quia non faciunt contra præceptum Ecclesiasticum, sed contra legem naturalem; quam legem etiam adimplerent non dicendo Officium diuinum, si suppleant hoc aliis orationibus, vel alio Dei cultu. Quod est maxime notandum ad tollendos scrupulos.

RESOL. VIII.

An in fructibus beneficij detur paruitas materia, ita ut non suffragat obligatio recitandi Horas Canonicas? Ex p. 5. tr. 5. Ref. 5.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet Castus Pélous *tom. 2. dist. 1. punct. 1. §. 2. num. 9.* & ratio est, quia beneficium habens tenues fructus, verè est beneficium, quia est ius percipiendi fructus ex speciali titulo; sed beneficio absque vlla distinctione pinguis, vel tenuis, annexum est vnus recitandi ex Concil. Lateranens. & ex Bulla Pij V. ergo. Consequenter & minor propositio videntur clare; maiorem proba; nam beneficium tenue reddit beneficiatum eodem modo exemptum, ac priuilegiatum, sicut beneficium pingue. Item suspensus à beneficio tam est suspensus à beneficio tenui, quam à pingui, ergo, &c. & ita hanc sententiam tenent plures, quos ego citavi in *part. 2. tract. 12. resolut. 9.*

2. Sed ibi affirmatiuam sententiam probabilè esse censui cum multis Doctores: pro quærationes nunc adducam. Confirmatur igitur hæc opinio primò, quia parum pro nihilo reputatur, videturque tenue beneficium pro nullo habendum, si

si species præceptum Horas recitandi. Secundò, qui ex suo beneficii nullos per se, vel per alium fructus percipit, aut percipere potest, ad nihil secundùm omnes tenetur, ergo qui exiguum percipit, ad partem solam, non ad totum tenetur. Tertio, qui altari deservit, de altari vivere debet; t. ad Corin. 9. Atque talis Clericus Ecclesiæ deservit; ergo de Ecclesiæ bonis vivere debet, vt autem censetur mortaliter sic vivere, debet saltem aliquam mediocrem vicium portuunculam accipere. Quarto, quia, vt supra diximus, plura habens beneficia etiam copiosa, & ampla, non tenetur, nisi semel Horas recitare, quamvis etiam tria millia aureorum capiat; ergo rationale non est, vt quis tantumdem oneris sustineat, qui solum quatuor, vel sex aureos. Quintò, beneficium tenet in iure habetur pro non beneficio, vt constat ex cap. is cui, de præbend. in 6. vbi Bonifacius Papa definiit, quòd is, cui sit potestas conferendi beneficia personis idoneis, non potest illa conferre iis, qui beneficia ad decentiam vitæ sufficientiam possident; non habentibus verò humiliori, possit conferre; quo significatur non habere beneficium, qui non habet sufficientiam. Vnde ex his puto circa præsentem questionem, tam negatiuam, quam affirmatiuam sententiam probabilem esse; & ne deseras videre me ipsum loco cit. vbi inuenies varias sententias circa quantitatem paruitatis fructuum excusantem à recitatione. Et si per otium libet, vide etiam Oliuierum Bonatum de Horis Canon. lib. 2. c. 6. n. 10 & seq. vbi in aliquibus casibus sequitur sententiam affirmatiuam, & in aliquibus non.

RESOL. IX.

An datus ob tenuitatem beneficii de onere recitandi officium dimittit, teneatur recitare? Ex p. 4. tr. 3. Resol. 24.

§. 1. Affirmat Vazquez in 1. 2. D. Thome, disp. 65. cap. 3. n. 11. nam quando obligatio est certa, vt est in casu nostro, & excusatio dubia, teneris obedire; quòd obligatio sit certa, patet; nam certum est esse habere beneficium, & per consequens onus diuini Officij illi annexum.

1. Verum Ioan. Salas in 1. 2. tract. 8. disp. vnic. a. 1. §. 1. n. 154. in fine, docet in tali casu non adesse obligationem recitandi diuini Officij, quia est dubium iuris; & præceptum onerosum, & molestum implendum ex obligatione non est in casu dubij, sed hoc accidit in casu nostro: ergo, &c. vtraque opinio est probabilis.

RESOL. X.

An si quis recipiat beneficium per simoniam, vel sit irregularis, teneatur dicere Horas Canonicas? Et que quantitas reddituum beneficii obliget ad Horas? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 146.

§. 1. Ad hunc casum ita respondet Sanchez in opuscul. tom. 1. lib. 2. c. 2. dub. 73. n. 5. Si aliquis recipiat beneficium per simoniam, vel existens excommunicatus, vel irregularis, vel non habens legitimum ætatem, vel in alio casu in quo collatio est nulla, non tenetur recitare Horas Canonicas, quia non habet titulum verum beneficii, nec facit fructus suos; sic quidam neotericus valde doctus, qui ita resolutionem fuisse Salmanticæ à Patribus Societatis Tom. 111,

dicit, & bene aduertit, quòd si hic deberet petere in his casibus reuadationem, & fructuum compositionem, si non recitauit, debet etiam explicare illam conditionem in compositione, alias tenebitur iterum componere se de fructibus ob illam causam. Ita ille, qui etiam obi supra dub. 57. num. 5. responderet ad secundum quaesitum, de quo etiam pos alibi, & sic asserit. Quando fructus beneficii excedunt decem & sex aureos, beneficiarius tenetur recitare: sic dixerunt quamplurimi recentiores, maxime docti Magistri à me consulti, & alij vix neotericis Magistris in suis scriptis, fauet Soto de hac re consultus, quia quamvis ponat pro bona parte sustentationis, quando fructus sunt octo aurei nummi, at his temporibus minus sunt decem & sex aurei, quam abhinc triginta annis, quando scripsit Soto, octo aurei, cum res modò multo cariori pretio venundentur. Imò P. Doctor Henriquez retulit mihi, quòd consultus Soto de beneficio, cuius redditus erant decem & sex nummi aurei, respondit non obligare ad recitandum, & quidam maxime doctus recentior dixit, non minus quam viginti aureos obligare. Ita Sanchez. Licet nouissime Castrus Palauis tom. 2. disp. 1. 2. punct. 1. §. 2. num. 9. doceat, beneficium exiguis fructus habens obligare ad recitationem. Horarum; sed opinio Sanchez est probabilis, de qua etiam ego alibi.

Alibi supra in Ref. 7. §. 5. vlt. in Ref. 6. §. 5. vlt. & infra in Ref. 8. §. 5. Et tandem nota & supra sine Ref. 8.

Alibi supra in Ref. 6. 7. & 8. & in §. 8. not. præterita.

RESOL. XI.

An Prælati Regulares ratione officij teneantur ad assistentiam Chori? Ex p. 2. tract. 12. Resolut. 38.

§. 1. Respondeo cum Raphaële de la Torre in 1. 2. tom. 1. contr. 10. disp. 1. n. 8. quòd peculiari obligatione tenentur habere curam, vt Chorus, sicut par est, frequententur, sed ad sui præsentiam personalem. non tenentur præcepto, id directe præcipiente, sed ob circumstantiam personæ; & propter aliorum exemplum, intra obligationem regulæ, magis tenebuntur, quam ceteri. Quamvis ex alia parte propter plures, & grauiores occupationes, sæpius à frequentatione Chori etiam magis, quam ceteri excusabantur.

RESOL. XII.

Virum Moniales, seu deputati ad Chorum teneantur sub onere peccati mortalis persolvere Horas Canonicas? Et an hoc ex vi consuetudinis ad culpam mortalem obligantur? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 17.

§. 1. Affirmatiuè respondeo cum communi Theologorum sententia: & ita docet Maldegnus tract. de Horis Canon. cap. 13. num. 28. Malderus in 2. 2. tract. 10. c. 2. dub. 3. Gauantus comment. in Rubr. Missalis, tom. 2. scilicet. cap. 4. num. 10. Bellochius in praxi de cas. referri. par. 2. q. 15. n. 8. Atagon. in 2. 2. q. 85. art. 12. Conradus in Resp. cas. conso. p. 1. Theolog. mor. lib. 4. tr. 2. c. 4. n. 2. Sotus l. 10. q. 5. art. 3. Rodriguez tom. 2. quest. 10. art. 8. Toletus lib. 1. cap. 2. Nauarrus cap. 24. num. 97. Paludanus in 4. distinct. 15. q. 4. art. 1. Gabriël ibid. q. 8. art. 2. concl. 2. Emmanuel Sa. verb. Hora Canon. n. 1. Reginald. tom. 2. lib. 18. c. 12. curiam in §. n. 150. Filliuc. tom. 2. tr. 23. c. 5. n. 150. Lessius lib. 2. c. 37. dub. 9. n. 49. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 17. n. 6.

Sup. hoc in quinque Ref. seqq. & infra in Resol. 8. §. vltim. & in Resol. 56. §. 5. Secundo & §. Ad id. & in tom. 2. tr. 1. Resol. 87. §. 2. à lin. 5. à vers. constantérque & in tom. 4. tr. 3. Resol. 10. curiam in §. penul. post medium.

N n 2 Azorius

LIBRERIA
S. ILLIVV
EL III

verf. & Ideo
nelius in
tom. 2. tr. 1.
Refol. 30. §.
Quero ter-
tio, & seq.

Azorius *part. 1. lib. 10. c. 6. quest. 1.* & Portel *in dubiis Regul. ver. Hora Canonica, n. 3.* Ioan. de la Cruz *in dircti. confc. part. 3. praef. 3. art. 3. dub. 4. concl. 1.* & alij. Et hoc, ex vi consuetudinis, ad culpam mortalem obligantis.

2. Cafetanus verò dicitur de tali consuetudine & idem docet Medina Complutensis *C. de orat. tract. 6. Armilla ver. Hora Canonica, n. 4.* Vide etiam Alphon. de Castro *l. b. 1. de leg. poen. cap. 8.* qui negat Fratres Prædicatores in factis non constitutos peccare, si relinquunt Officium, nisi ex decimis, aliisque redditibus Ecclesiasticis alantur. Et ideo Vega *in sum. tom. 1. c. 128. cas. 7.* priorem sententiam, quam ipse tenet, probabiliorē vocat. Ergo secundum Vegam sententia excusans moniales à priuata recitatione Horarum probabilis est.

3. Non grauior etiam hinc apponere verba Henrici Villalob. *in sum. tom. 1. tract. 24. dub. 9. num. 8.* vbi sic asserit: *La duda es si de hecho ay esta costumbre, que Cayetano no supo della, y no lo puedo asegurar: porque lo he preguntado a personas de algunas Religiones, y no la ballo firme, aunque Suarez dice, que casi todos testifican della y para que se introduza esta costumbre, que obligue a pecado mortal, ha de ser a sabiendas con animo de obligarse, y no por yerro pensando, que es un hombre obligado. Y no me persuado, que se aya introducido esta costumbre, desta manera: tambien haçe contra esta costumbre, para que no obligue, como ley, que deve ser puesta esto porquien tiene autoridad, y no la tienen los moços, que no tienen veinte y un años, y muchos menos las mugeres, por si solas, y assi parece, que no pueden hazer ley; todo esto lo digo disputando, para que otros los juzguen, que à mi hazese me riguroso condenar à nadie a pecado mortal, no siendo el derecho muy claro, mas soy de parecer, que se siga en esto la opinion comun, que es mas segura, y en cosas morales tienen grande autoridad los Doctores, aunque la tienen mas las buenas razones.* Ita Villalobos.

4. Sed etiam hinc apponam verba doctissimi Raphaëlis de la Torre *in 2. 2. contr. 6. disp. 2. num. 11.* vbi sic ait: [De consuetudine non interdicta recitandi Horas priuatè, etiam quando Moniales à Choro absunt, audio viros doctos & pios dicentes vigere, & vigiisse, alios verò dubitantes, sed ego non auderem eas ab hoc onere liberare.] Ita ille, & ego.

RESOL. XIII.

An Moniales extra Chorum teneantur recitare Horas Canonicas: Ex p. 3. tr. 2. Ref. 96.

Alibi in Ref.
praeterita &
in omnibus
aliis Refol.
& §§. eius
annot.

§. 1. Alibi affirmatiuam sententiam docui, & nunc iterum docco cum Miranda *tract. de Monial. quest. 9. art. 6.* & nouissimè hanc sententiam tenet etiam Hieronymus Rodrig. *in compen. qq. Reg. refol. 98. num. 5.* vbi sic ait. Quidquid alij in oppositum sentiant, communiter, & melior opinio, quæ & tenenda est, habet, omnes & quascunque Moniales teneri priuatim ad recitationem Horarum Canoniarum, ratione status Regularis, seu Ecclesiastici irreuocabilis, quem profitentur. Ita ille, qui videtur docere negatiuam sententiam esse probabilem; nam affirmatiuam, quam ipse tenet, vocat tantum communiorem, & meliorem. Sed an ita reuera sit, remitto aliis iudicandum; & vide quæ de hac materia dixi *in tract. de Horis Canonice.*

RESOL. XIV.

An Moniales teneantur sub onere peccati mortalis persoluere Horas Canonicas?

Et idem queritur de Religiosis professis Ordinibus sacris non iniuriatis.

Et an consuetudo persoluendi Horas Canonicas à Monialibus obligatoria sit? Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. Refol. 7.

§. 1. PRO negatiua sententia alibi adduxi Ioan. nem Caramucem: sed, quia postea inueni alios duos viros non minus doctos, hanc etiam sententiam docere, ponam hic per extensum eorum verba. Itaque Petrus Marchant *in Tribunali Sacram. tom. 2. tract. 2. part. 2. tit. 3. sect. 1. quæst. 2. fol. milij 185.* sic ait: [Regulares, siue viri, siue Moniales, qui ex vi Regular, vel voti, speciale præceptum non habent, sub nullo peccato obligantur ad Horas Canonicas priuatim recitandas. Ratio mea fundamentalis est: quia tantum onus sine speciali lege, vel titulo, sub peccato mortali imponere, est iugum intolerabile, & violentum.

2. Dixi, quæ ex vi Regular, vel voti, speciale præceptum non habent: si enim habent, vt Fratres Minores, Moniales Annunciatae, & si qui alij, vel alie reperiantur, quorum, quarumque Regula in ratione diuini Officij obligat ad mortale illi sine dubio obligabuntur.

3. Nec ratio consuetudinis vim legis habentis, aliquid concludit: etsi enim consuetudinem sanctam Religionum communiter negare non possumus; illam tamen consuetudinem habere vim legis ad peccatum mortale obligantis, nullus probare poterit; nec vidi vllum, qui hoc probare intendere: qui enim hanc vim consuetudinis allegant, illam communiter supponunt, non probant.

4. Dico ergo primò, sanctam consuetudinem esse, vt Religiosi, vbi Choro non intersunt, priuatim Horas Canonicas, à quibus abfuerint, legant.

5. Dico secundò, hanc consuetudinem receptam esse sub titulo pietatis, & sancti exercitij, quam qui præuaricaretur, indeuotionis, & negligentiae, seu defectus feruoris in rebus pietatis argueretur.

6. Dico tertio, hanc consuetudinem non habere vim legis: vt enim consuetudo vim legis habeat, non sufficit, vt comitum sensu, & consensu sit recepta simpliciter, (recipi enim potest ob decentiam, pietatem, utilitatem, quæ in illa continetur) sed requiritur, vt recipiatur per modum legis sub peccato obligantis. Taliter autem receptam esse à Regularibus consuetudinem illam communiter dicendi Horas canonicas, absolutè negandum est.

7. Dico quarto, fictitium esse, consuetudinem illam receptam esse per modum legis ad peccatum mortale obligantis: hoc enim absque certo fundamento liberè dicitur. Constans autem mihi est ista regula nullam legem, multo minus consuetudinem, ad peccatum mortale obligare, nisi constet certò de fundamento tantæ obligationis. Vide, quæ diximus *supra. tr. 1. tit. 10. q. 1. per totam.*

8. Dices primò: Multi sunt in ista opinione obligationis, quæ si tollatur, plures Religiosi negligenter Horas legere. Respondeo, minus malum esse negligere, quam negligendo Deum offendere. Et cum opinio illa legitime fundata non sit, melius est errorem, qui pluribus est offendiculum peccati, tollere, quam vnum peccatum mortale permittere: quilibet enim scrupulosus sibi conscientiam erroneam formare poterit, & imprudenter hoc titulo consuetudinis & in grauiosissimos

grauissimos laqueos conscientiae praecipitare. Pij certe, & iustae salutis amatores attendentes fructus pietatis, & utilitatem, & sanctam consuetudinem Religionis, Horas facile non omitent. Cur autem ob preciorum diligentiam; incurios, & infirmos volumus exponere periculo peccati mortalis, & aeternae damnationis? Consecuerunt Religiosi certis horis orationi, & exercitationi mentali vacare, certis diebus abstinentias sumere, ex pietate certis diebus ieiunare; Officium B. V. Mariae recitare, quin frequenter ad illa consuetudine communi à suis Directoribus compelluntur: ergo peccant mortaliter illa omitendo, vel ex omissione huiusmodi, formanda est in illis conscientia peccati mortalis, aut ubi erroneè fundata est, continuanda; Hoc dicant caeci, qui caecis ducant praebentes, in foecam praecipites ruunt. Ergo tali afflictioni repugno.

9. Dices: Beneficiati ad Horas tenentur: quia ex foundationibus propter Officium viuunt: ergo & Religiosi, qui sine foundationibus, sine preciorum oblationibus, & mendicationibus victitant, similiter obligabuntur. Respondeo, negando consequentiam. Foundationibus enim beneficiorum correspondet praecise Canonicum Officium ex debito iustitiae, & contractuum virtualium: foundationibus autem Monasteriorum, ac oblationibus preciorum, &c. correspondent omnia, quae faciunt Religiosus, vt potè, arcta Doctorum oblatio, orationes, ieiunia, disciplinae, austeritates, doctrina, sancta exempla, &c. quorum intuitu, titulo charitatis, Monasteriis oblationes factae sunt, & in dies fiunt, eisque, qui omnia pro Christo reliquerunt, rependuntur à sapientissimo retributore Deo: unde bene dicebat Sanctus Pater noster Franciscus, Fratres suos mundo debere exercitationes pietatis, exemplum, & doctrinam: Mundum autem, titulo charitatis debere illis victum, vestitum, hospitium gratuita benignitate. Sufficiens itaque Religiosus exercitiis, & austeritatibus Religionis satisfaci oblationibus, & elemosinis preciorum, nec priuatum, & singulariter ad Horas Canonicas iuste obligari potest. Hucusque Marchant. ubi supra.

10. Sed praeter ipsum inuenio hanc sententiam nouissimè docere etiam Patrem Lessium in *Resolutionibus casuum conscientiae*, post p. 2. D. Thomas, *de Horis Canonicis*, cap. 14. fol. mibi 194. quod probat primo: quia Moniales non tenentur ad Horas Canonicas aliquo voto, vel ex vi suae Professionis, vt passim Doctores fatentur: neque ex aliquo Ecclesiae Praecepto; neque ex vi alicuius status, aut Regulae, sed solum consuetudine, vt communiter Doctores admittunt. Atqui illa consuetudo non est ita dure interpretanda, vt sub peccato mortali obligare singulis vicibus censetur: tum, quia id parum humanum esset, & saepe periculosum saluti: tum, quia consuetudo regularis non debet censeri magis obligare, quam expressum statutum Regulae. Atqui si esset expressum statutum Regulae de Horis à singulis recitandis, illud non censetur obligare sub peccato mortali, sed solum sub reatu regularis correctionis, vel vt minimum sub peccato veniali, & poenae regulari, sicut alia statuta regularia: nisi forte haberet verba, quae perspicue maiorem obligationem designarent, qualia sunt: *Praecipimus in virtute sanctae obediens. Stricte iungimus*, &c. Verum nullum est statutum regulare, vt existimo, quod verba tam obligatoria habeat.

11. Confirmatur: quia obligatio sub mortali esse valde odiosa, ac proinde minimè praesumenda, nisi ubi necessitas cogit. Atqui hic nulla cogit necessitas praesumendi, aut inducendi tam grauem obligationem: quia, sicut ad alias Regulas, &

ad disciplinam religiosam seruandam sufficit obligatio ad poenam, & castigationem regularem, ita etiam ad seruandam hanc consuetudinem. Alia ratio est de beneficiariis, & ordinatis: beneficiarij enim stipendia ab Ecclesia accipiunt, vt officium diuinum persoluant; unde instar mercenarij tenentur ex quasi contractu, & Officio; ordinati verò Ordine sacro sponte se in ministerium Ecclesiae tradiderunt: ad hoc enim ordinantur, vt Ecclesiae seruiant; ac proinde aequissimum fuit, vt Ecclesia illis, tanquam suo ministerio mancipatis, hoc onus imponeret. Moniales verò non ideo deserant saeculum, & se in Monasterium abdunt, vt aliquod Ecclesiae ministerium obeant, aut vt stipendia ab Ecclesia percipiant: sed vt suae perfectioni vacent, & Deo seruiant: alimenta autem gratis percipiunt, vt pauperes. Itaque ex hoc capite nulla fuit ratio tam grauis vinculi imponendi. Et sane cum illa saeculum deserant, omnes opes, voluptates, propriam voluntatem, vt in lateribus perpetuas Monasterij se abdant, vt occasiones peccatorum vitent, & liberiori spiritu Deo seruiant, parum videtur humanum, si nouus ille laqueus illis iniiciatur, & sub peccato mortali ad preces tam longas, & multiplices, quas non intelligunt, adstringantur. Sat enim ipsa sibi oneris imponunt, cum tribus votis se obstringunt, & disciplinae Religionis subiiciunt. Quis nouam illam obligationem adeò grauem non reformidet; Non esset hoc sacras Virgines ad Religionem allicere, sed absterere.

12. Neque obstat, quòd dicantur consuetudine teneri sub mortali: quia, vt rectè Caietanus, & alij, de tali consuetudine habente tale vinculum non constat. Etsi enim satis constat de consuetudine, qua Moniales consecuerunt publicè Horas canere: non tamen satis constat de consuetudine, qua tantum vinculum singulis priuatum sit impositum. Deinde haec consuetudo non aliter potuit inducere talem obligationem, quam mediante hominum opinione, qui putauerunt se obligari sub mortali, & iudicabant se peccare mortaliter, si omitterent. Talis autem obligatio facile tollitur, si ostendatur, opinionem illam non solido niti fundamento. Sicut olim ante Sotum communis erat opinio, omnem beneficiarium sub peccato mortali teneri quotidie ad Horas, etiam si beneficium solum duos, vel tres aureos ei penderet: & ita consuetudine, & Doctorum opinione tenebantur sub mortali: verum, postquam Sotus praclaro iudicio docuit contrarium, passim cepit illa rigida sententia exolescere. Simili modo putabatur esse peccatum mortale facere Sacrum ante preces matutinas. Itaque talis obligatio statim euanescit, quoad grauitatem peccati mortalis, simul atque ostensum fuerit, eam solido fundamento minimè niti.

13. Denique probabilissima sententia est, posse obligationem imponi sub veniali, etiam si materia secundum se sit grauis, & capax obligationis sub mortali; maxime quando iusta ratio subest non imponendi maiorem obligationem, sed sustendi intra limites venialis. Hic autem iustissima videtur esse ratio non imponendi, aut interpretandi maiorem obligationem, quam sub veniali, iuncta simul regulari correctione: sic enim abundè obtinebitur finis status, & conscientiae infinitis scrupulis, & periculis peccati mortalis eximentur. Et haec omnia docet Lessius loco citato.

14. Verum, his non obstantibus, ego puto, non esse recedendum ab affirmatiua sententia, quam esse communem omnium Scholasticorum, & Canonistarum, testatur, me citato, nouissimè Peirinis, in *Comment. ad Regul. Minim. cap. 4. §. 12. quest. 1. n. 2.*

Et me etiam citato, Ioan. Escobar *tract. de Horis canonicis* quæst. 3. §. 4. *num. 3.* Vide etiam Teocadam in *Theolog. mor. tom. 1. lib. 1. tr. 1. contr. 15. dub. 2. num. 35.* Et me citato, Ioan. Henriquez in *pract. quæst. sect. 2. 5. quæst. 2. cum Sâ verb. Hora, num. 1.* & ideo sententiam negatiuam non esse probabilem docet Sanchez in *Opusc. lib. 7. cap. 2. dub. 3. num. 6.* & ex illo Pellizarius in *Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 8. sect. 2. n. 53.* & omnino videndus in *tr. de Mon. cap. 6. quæst. 7. n. 14.* Vnde Reginaldus *tom. 1. lib. 18. num. 140.* asserit de dicta consuetudine obligante Moniales ad Horas canonicas dubitare temerarium esse: sed, quia ego libenter à censuris opinionum doctorum vitiorum abstineo; idè sufficit tantum asserere, me affirmatiuæ sententiæ contra Moniales adhaerere. Ad rationes verò adductas à Marchantio, & Lessio patet responsio ex his, quæ alibi diximus, & docet etiam Bonacina de *legibus, disp. 1. quæst. 1. punct. ult. §. 3. num. 2.* Pellizarius *tract. de Mon. cap. 6. num. 30.* & nouissimè Ioseph Rocassul. in *Præxi Theolog. mor. tom. 2. p. 3. lib. 6. c. 4. quæst. 3.* vbi adducit regulas, ex quibus sit cognoscendum, consuetudinem obligare, & eam esse introductam per modum deuotionis ex quibus aperte patet, consuetudinem persoluendi Horas canonicas à Monialibus, obligatoriam esse, vt communis Doctorum sententia fert. Et qui contra omnes loquitur, non bene loquitur.

Alibi in Ref. seq. §. Cuius, & infra ex lata doctrina Ref. 17. §. Sed ego, & in Ref. 94. §. vit. & in to. 6. tr. 1. Ref. 17. & in aliis §. eius not.

RESOL. XV.

An Religiosi nondum in Sacris constituti, quando à choro absunt, teneantur Officiis recitare?

Vbi multa de consuetudine circa hoc discutuntur.

Et an possint Moniales introducere consuetudinem qua apud ipsas habeat vim legis circa hoc?

Et an in parvis Conuentibus ad minus requirantur quatuor pro cantandis Horis Canonicis in Choro?

Et an verò, quando Regulares essent quatuor nullo modo à recitatione Horarum in Choro excusentur, sicut Beneficarij Collegiati? Ex part. 6. tract. 8. & Misc. 3. Ref. 12.

Sup. hoc in tribus præcedentibus Ref. & in duabus seqq. & infra in Ref. 18. etiam in §. ult. & in Ref. 56. §. Secundò & §. Ad id. & in to. 2. tr. 1. Ref. 87. §. 2. à lin. 5. à vers. Confiterque, & in tom. 4. tr. 1. Ref. 20. cursum in §. penult. post mediū, vers. & melius in tom. 8. tr. 1. Ref. 30. §. Quæro tertio, & seq. Et sup. consuetudine contenta à lin. 4. huius §. 2. Cuius sententia, huius Ref. in Ref. præteri.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet nouissimè Franciscus Bordonus in *Concilijs Regularium, resol. 30.* vbi *num. 2.* postquam me citato & aliis asserentibus teneri ratione consuetudinis receptæ, ipse tamen *num. 3.* sic ait, Quamuis de hac consuetudine ferè omnes testentur, tamen cum sit quid facti, difficile est de eius subsistentia iudicium ferre, vnde ego puto hanc consuetudinem referri ad Chorū, non præcisè ad deputatum ad Chorū, quando abest, quod suadeo, quia consuetudo in vim legis obligans non inducitur ex actibus priuatis, sed publicis, & manifestis, vt docet communiter cum Bonacina de *consuetud. n. 26.* Officium autem extra Chorū dicitur occultè, & non manifestè, ergo signum est eam consuetudinem referri ad professum non vt sic, sed quatenus recitat in Choro, deinde nullo iure probatur esse recitandi obligationem in Choro, nisi ex consuetudine, aut ex vi Regulæ, de qua obligatione infra quæst. vbi probabo non afficere singulos, sed communitatem, quatenus Chorus non debet cessare ab huiusmodi recitatione, Ita Bordonus.

2. Cuius sententia, nempe consuetudinem de qua loquimur, non obligare sub mortali, suaderi potest ex quibusdam opinionibus P. Pasqualigi, qui in *decis. 487. 488. 489. 490.* quærit primò. An si consuetudo sit res grauis & difficilis & communiter seruetur, censenda sit introducta cum animo se obligandi. Secundò, An si viri male sentiant de his qui non ob-

seruant consuetudinem, aut communiter scandalizentur sit signum fuisse introductam cum animo se obligandi. Tertio, an si Superiores reprehendant & puniant non seruantes consuetudinem, sit signum quod fuerit inducta cum animo se obligandi. Quarto, An si materia consuetudinis multum conferat ad vtilitatem communitatis, censenda sit introducta consuetudo cum animo se obligandi. Et ad omnes istas dubitationes, nominatim contra me, negatiuè respondet P. Pasqualigus, cui (licet alias viro docto) nullo pacto adhaerendum esse puto, nam ex eius doctrina omnes consuetudines quas communiter Theologi, & Caluista asserunt obligare sub mortali, euanescerent, & de fumo deseruirent, vt hæc de qualoquimur, & alia quædam plures, quod concedere nimis durum videtur, & hanc opinionem contra P. Pasqualigi præter Doctores alibi à me citatos tenet nouissimè Caspen. in *cur. su. Theologico, tr. 13. disp. 6. sect. 3. n. 16.* Sed de hoc alibi; vnde ad Bordonum rediens puto eius sententiam prorsus improbandam esse, & idè merito correctæ fuit apud Emanuelem Sâ à Magistro sacri Palatii in editione Romana, vt optime obseruat Cæstrus Palauus *tom. 2. tr. 7. disp. 2. punct. 1. §. 1. n. 3.* neque in hac parte relaxandæ sunt habendæ, cum ex eius relaxatione non leue Religioni nouementum proneretur, vt me citato docet nouissimè Trullench in *De calogum, to. 1. l. 1. c. 7. dub. 1. 2. §. 1. n. 1.* Sed dices saltem quoad Moniales, opinio Bordonii esse admittenda ex alia doctrina, quam asserit Pasqualigus *decis. 411.* nempe Moniales non posse introducere consuetudinem, quæ apud ipsas habeat vim legis: ergo consuetudo penes ipsas recitandi extra Chorū horas Canonicas non obligabit sub mortali. Respondet, doctrinam Pasqualigi ita absolutè prolatam, non esse admittendam, sed esse intelligendam seculæ approbatione tacita vel expressa superioris; vnde optimè ex Suarez & Salas notauit Bonacina *to. 3. disp. 7. q. 2. punct. ult. §. 3. n. 15.* communitatem feminarum posse sua consuetudine ius inducere, nam femine sunt capaces legis, & ad onera legum tenentur, quamobrem ait ipse, consuetudo Monialium saltem si accepta sit à Prælato potest inducere legem Moniales obligantem. Dicendum est igitur consuetudinem esse inducendam, non solum per hos qui legem condere possunt, vel habenti capacitate actiuam condendi leges, sed etiam passiuam eas recipiendi interueniente Superioris consensu, vt rectè obseruat Bonacina *vbi supra, n. 28.* Superior autem censetur consentire in consuetudinem, quatenus iam statuit consuetudinem vim legis habere, si legitime fuerit introducta; & idè communiter Doctores asserunt vt ego alibi notauit, & notat etiam Sanch. in *opuscul. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 3. n. 12.* Moniales ratione consuetudinis teneri, vt cæteri Regulares, pensum diuini officij persoluerent. Et vellem quidem P. Bordonum hanc sententiam non docuisse, licet alias sit vir doctus, & cui multum debent Regulares.

3. Notandum est hic obiter supradictum P. Bordonum, *vbi supra quæst. 4. n. 8.* docere in parvis Conuentibus ad minus requiri quatuor pro cantandis horis Canonicis in Choro, imò addit, quod vt plurimum excusant etiam quatuor aut quinque residentes, cum obligatio recitandi in Choro Regularibus non sit ita strictior sicut beneficariis Collegiatis. Aliqui verò quando Regulares essent quatuor, nullo modo à recitatione Horarum in Choro excusant.

RESOL. XVI.

An Regularis non in Sacris constitutus ex licentia Superioris, vel sine illa manens extra Monasterium, quatuor

quaritur, an dicto tempore teneatur Horas Canonicas persolvere?

Idem est de eadem de Apostata, fugitivo, eiectione ad tempus, vel in perpetuum.

Et an saltem, si semel, iterum, aut tertio supra dicti Religiosi omittant Officium divinum, peccent mortaliter? Ex part. 7. tract. 11. & Misc. 2. Resol. 4.

Negativè respondet Caramuèl in Regulam D. Benedicti, disput. 117. num. 1443. vbi dicit. Quicumque Monachi non promoti ad ordines maiores, qui degunt extra Monasterium ad tempus vel in perpetuum, cum licentia, vel sine illa, Apostatae, vel Fugitivi, non teneantur ad officium Divinum. Ratio est manifestissima: quia vel Monachi teneantur ad officium particulare, vel non teneantur. Si non teneantur (vt supra demonstravimus) assertio est per se nota: Si teneantur in Claustro recitare, teneantur propter consuetudinem: atqui extra claustrum non datur talis consuetudo; ergo nec talis obligatio. Minorem probò. De illis quæ rarò accidunt nulla est consuetudo: atqui exitus iunioris Monachi extra Monasterium cum licentia, vel sine illa, est quid rarissimum; ergo nulla de tali re consuetudo esse potest. Ita Bonacina, tractat. de Horis Canon. dist. 1. quest. 2. part. 3. numer. 6. Saltem de Apostata, fugitivo, eiectione ad tempus, vel in perpetuum; sed ratio id etiam extendit ad dimissum ad tempus, vt iam vidimus. Hucusque Caramuèl. Sed Regulares non promoti ad Ordines maiores esse alitercos persolvere penam horarum Canonicarum committere tenent Doctores, vt in part. 6. tractat. 8. resol. 12. observari: vnde dicendum est contra Caramuèlem supradictos etiam extra Claustra manentes teneri ad officium divinum, & si eius opinio est vera, saltem sequeretur, quòd Regulares ante Subdiaconatum itinerantes non teneantur Horas Canonicas persolvere, quia essent extra claustrum; sed consuetudo illos obligans, obligat tam in claustrum, quam extra claustrum. Sed hoc negat Caramuèl, disput. 103. resol. 7. num. 1351. & seq. vbi ex multis laudatè conatur probare Regulares iuniores ante perceptionem Sacrorum Ordinum, nec ex præcepto, nec ex vi Regulæ, neque ex consuetudine in Religionibus recepta teneri officium divinum persolvere. Sed contra amicissimum Caramuèlem vide omnino Eusebium Herrera in decis. Mor. decis. 8. resol. 2. vbi merito inuehitur contra eius sententiam, tanquam communem. Dicendum est igitur ratione consuetudinis Religiosos professos in sacris non constitutos teneri sub mortali horas Canonicas persolvere.

2. Non desinam tamen hic apponere verba Oliverij Bonartij de Horis Canon. lib. 1. cap. 3. n. 12. sic assertentis. Aduerte postmodò non esse improbabile, quod docet Pet. Aragon. 2. 2. quest. 83. arr. 11. ad 4. Scilicet non tam strictè obligari religiosos huiusmodi professos, atque in sacris constitutos. Quapropter non peccare mortaliter, si semel, iterum, aut tertio omittant: & fauent huic sententiæ multum Caietan. Medina, Barth. Fumus supra citatus, qui de consuetudine obligante dubitant, & plures alij variorum Religionum Doctores, qui de consuetudine officium Canonicum dicendù à singulis extra chorum non ita rigidè loquuntur. Imò Eman. Saerb. Hore, num. 1. dicit probabile esse moniales & religiosos qui non sunt in sacris obligatione Horas legendi liberos esse, addit tamen hoc non esse vni receptum. Dicit etiam potest hanc consuetudinem non ita strictè singulos religiosos ad priuatim recitandum preces horarias in quibusdam saltem or-

dinibus vel Cœnobiis obligare. Hæc Bonartius, sed circa consuetudinem obligantem Religiosos ante ordines sacros ad recitationem Horarum Canonicarum dictum est supra; quoad aliud verò assertum Bonartij non esse mortale si supradicti Regulares iuniores omittant bis vel ter officium divinum ex paritate materiæ asserto esse improbabile, nam vt optimè docet Caramuèl vbi supra, disput. 103. n. 1344. Officium divinum materiæ grauis est, & ideo nequit quis obligari ad illud sub leui. Deinde quod semel fit sine peccato graui, si sapius repetatur eo modo quo prius, non erit culpa grauis: ergo si semel potest omitti Officium Diuinum sine mortali culpa, cur non poterit singulis diebus eo modo omitti quod est omnium prima die? ergo in tali casu omitteretur quotidie sine culpa mortali.

3. Dices. Potest Petrus bis aut ter auferte assem vnum à proximo inuito sine culpa graui, non tamen id poterit facere centies. Ergo similiter licet possit bis aut ter Diuinum officium omittere sine culpa graui, peccabit mortifere si centies hoc idem faciat.

4. Respondeo hanc instantiam fundari in natura restitutionis, quæ hic locum non habet. Non potest Petrus centies assem auferte ab inuito, quia teneatur ad restitutionem, & centum asses possunt esse materiæ grauis, quam restituendi obligatio respicit. Verùm alia ratio est quoad officium Diuinum, non enim teneris eas legere, quas hodie omisit; ergo officij materiæ ex multiplicatione non crescit, nec coalescit in vnum, non enim resultat vna omisso centum officiorum, sed remanent centum omissiones disparatæ. Manet igitur firmatum Religiosos iuniores, & omnes alios ita quotidie teneri ad pensum diuini officij, vt si semel omittant, etiam mortaliter peccent.

RESOL. XVII.

An Religiosi sacris Ordinibus non initiati teneantur persolvere Horas Canonicas, si non intersint Choro?

Idem est de Monialibus.

Et multa quidem discutuntur in textu huius Resolutionis pro infirmenda hac consuetudine, & alia multa pro confirmanda hac obligatione.

Et an Religiosus non in Sacris transiens ad Religionem, in qua non est consuetudo recitandi officium Diuinum in Choro, non adstringatur ad rationem illius, quamvis in prima Religione ad eam teneretur?

Et an Subdiaconus ex vi consuetudinis tantum teneatur sub mortali ad recitandum Officium Diuinum? Ex part. 10. tractat. 11. & Misc. 1. Resol. 45.

§. 1. Negatiuam sententiam docet nouissime Martinus de San Ioseph, qui in monita Confessariorum tom. 1. lib. 1. de Ordine, tractat. 10. num. 3. sic ait: No es pequeña dificultad el averiguar si tienen obligacion de rezar el Officio Diuino fuera del Coro los Religiosos moços, que no estan ordenados del Orden de Subdiacono, & las monias. Para declararlo de razõ, se ha de suponer, que toda la obligacion, que queden tener estos parece que procede de vno de dos principios, o de precepto que aya en la Regla de alguna Religion, o de costumbre, que se aya introduzido; en quanto al precepto es fuerza confessar, que si le ay en la Regla de qualquiera Religion (como le ay en la nuestra de los Menores) de rezar los Religiosos el Officio Diuino; que obligará à todos los Religiosos

Sup. hoc in quinque precedentibus Ref. & in Ref. seq. cursum in §. vlt. & infra in Ref. 16 §. secundo, & §. Ad id, & in tom. 2. tr. 1. Ref. 87. §. 2. à lin. 5. à ver. constanter, que, & in to. 4. tr. 3. Ref. 20. cursum in §. penult. a mediũ ver;

LANIA
HONIA
ILLIVV
ELITI

ideo & magister in tom 8. tr. 1. Refol. 36. 6. Quæro tertio, & seq.

Religiosos moços, aunque no sean Subdiaconos à que la rezen dentro, y fuera del Coro, so pena de pecado mortal; y lo mismo serà de las Monias, que tienen preceptos; y en esto no puede aver dificultad; por que supuesto que professaron la Regula, donde avia este precepto, claro està que quedaron obligados à guardarlo. En quanto à la costumbre afirma la comun de los Doctores que la ay, y obligatoria de pecado mortal de que los Religiosos, que carecen de Orden Sacro, y las Monias rezen el Oficio Divino dentro, y fuera de Coro. Sic Valentia sup. 2. 2. tom. 3. disput. 6. quest. 2. punct. 10. Navarrus de Orat. cap. 25. num. 96. Medina Salmanticensis, cap. 1. Layman. lib. 4. Theol. mor. tract. 1. cap. 4. numer. 2. Malderus, Belochius, Aragon, Sotus, Rodriguez, Toletus, lib. 2. cap. 2. Reginaldus, Lessius, Fillucius, Suarez, Portel citati, & sequuti à Diana 1. part. tract. 12. refol. 17. & 6. part. tract. 8. refolus. 12. otros Autores dudan mucho de que aya esta costumbre. Caietanus, in summa, verb. Hora Canonica. Villalobos, tom. 1. tract. 24. dif. 9. num. 9. y otros sienten que no tienen tal obligacion los tales Religiosos, y Monias. Castro lib. 4. de leg. penali, cap. 8. Medina Complutenf. cap. de Oratio, tract. 6. Armilla verb. Hora Canonica, Bordonus in Consil. Regul. refol. 30. num. 3. & reputat probable Vega in summa, tom. 1. cap. 128. cas. 7. hablando de las Monias, Villalobos vbi proxime, Donde aviendo disputado la questio concluye: Soy de parecer que se sigue la opinion comun que es mas segura, y en cosas morales tienen grande autoridad los Doctores, aunque la tienen mas las buenas razones si juzga por mas segura la contraria. Yo pienso que es bien probable, yo juzgo que no: lo que me mueve es, que la costumbre que tiene fuerza de ley; no se induce de actos privados, sino de publicos, y manifiestos, como lo afirma la comun, cum Bonacina Consuetud. num. 26. y el rezar, & no rezar el Oficio Divino fuera del Coro, bien se ve que es cosa oculta; y no manifiesta luego señales, que la costumbre de rezar el Oficio Divino, no à relacion à rezarle fuera del Coro, sino en el. Demas de lo qual para obligar la costumbre como ley, ha de ser introduzida con intencion de actos obligatorios, vt notat Suarez de legib. lib. 7. cap. 14. numer. 6. Azorius part. 1. lib. 5. questio. 5. Rebellius part. 1. lib. 1. questio. 5. num. 17. Reginaldus tom. 1. lib. 13. cap. 23. numer. 244. Fillucius tom. 2. tractat. 27. cap. 3. numer. 49. Becanus in 1. 2. tractat. 3. cap. 8. questio. 1. numer. 4. Vasquez in 2. part. disputat. 177. capit. 2. in fine. Layman de Theol. mor. lib. 1. cap. 2. numer. 14. Granaados in part. 2. D. Thoma contr. 7. tract. 3. part. 2. disputat. 16. sect. 2. numer. 13. Villalobos in Summa tom. 1. tract. 13. dif. 2. num. 7. y esto se funda en que actus agentium non operantur vltra fines eorum, cap. Ad audientiam de Decimis, leg. Non omnis, ff. si cert. petat. Nadie es visto obligarse à mas de à lo que se estiene su intencion: y assi dixo muy bien la Gloss. in cap. Frustra. dist. 8. que para que valga la costumbre, es necessario que se introduzga con tal animo y intencion; de despues tenga fuerza de ley, y aun en el voto, en la Professio nadie se obliga sin intencion; y sino fuera assi, dixeramos que todas las costumbres sin exception induxeran obligacion, v. g. las que ay entre nos otros los Descalços de dexir los Viernes, la Vigilia de Nuestra Señora, que llaman Benedicla, y los Sabados su Missa, y la costumbre que ay de ayunar los Sabados en reverencia de la misma Virgen, y otros semejantes, Yo tengo por cierto, que muchas de las costumbres que han prevalecido, y se tienen por obligatorias no les pasó por el pensamiento à los que comenzaron sus actos de introducir obligacion de ley en ellos, sino que les dieron prin-

Prima Ref. in hoc textu citata hic est supra Refol. 12. Secunda vero Ref. 15.

Supra hoc in tom. 2. tr. 1. Ref. 86. §. 2. à lin. 1. & hic infra in Ref. 19. §. Nec obstat, à principio vsque ad medium, & in Ref. 94. §. ad secundum, & seq. & in tom. 6. tr. 2. Ref. 16.

cipio por devocion, y despues por error se fueran obligados, y aqui salto la intencion, y succedio el error: Et nihil tam contrarium consenti, quam error. Leg. Si per errorem, ff. de iurisd. omn. iudic. Supongamos que una Comunidad, pensando que estava obligada à ayunar la Vigilia de un Santo, la ayunò quarenta años, y que la causa fue la obligacion imaginada por error; despues por passados estos años se desengañaron: Quien dirà que aurà obligacion de ayunar la Vigilia despues? Desta manera se introduxo en España la costumbre de no comer sin Bula huevos, ni leche en los ayunos de Vigilias, Viernes, y quatro Temporas de entre año, que al principio fue costumbre fundada en piedad, ò buen deseo, ò en pensar que obligavan todos los ayunos de la Quaresma, y de entre años de una misma manera, ò por las muchas Bulas, que casi todos toman, que el que no la tomava, se juzgava por obligado à carecer del privilegio en los tales ayunos: y como esta piedad, ò error no induxo pecado mortal, tampoco la costumbre provino de alli, y ninguno de los Autores de la contraria sentencia, podra probar, que la costumbre, que dizen ay de rezar el Oficio Divino los Religiosos moços, y la monias fuera del Coro, se comencò con animo obligatorio: y no basta opinar en esta parte, por que la costumbre es. [Quid facti, & ius non scriptum, quod pendet ex facto, & idè non est necesse probari. Gloss. 2. leg. 1. Codic. que sit longa consuetudo] y en no probando los actos obligatorios les que da à dichos Autores poca razón, ò ninguna de opinar con rigor. Y hazjendo yo diligencia para averigar la fuerza desta costumbre, me han respondido Religiosos fide dignos, que saben, que muchas Monias en saltando del Coro no se dan por obligadas al Oficio Divino: demas de que quando no conste con claridad de la costumbre, es sentencia de hombres graves, que no obliga. Sic Villalobos 1. part. tractat. 24. numer. 7. & tract. 1. dif. 21. numer. 4. que lo tomo de Henricus lib. 8. de Eucharist. capit. 45. numer. 3. in Comment. li. P. Sanchez, lib. 2. de Matrim. disputat. 41. numer. 36. Rebellius, part. 2. lib. 1. de Contract. refol. 14. imò que quando ay certidumbre de que ay costumbre; però ay duda, de si se induxo con animo de obligar, ò de si obligar, ò no, no obliga en consciencia: es opinion comun de Suarez 2. lib. 7. de Legib. cap. 15. numer. 14. Bonacina, disput. 1. questio. 1. punct. ult. §. 3. num. 21. Castro Palao, tractat. 3. de Consuetudine, disputat. 3. punct. 2. §. 3. numer. 13. Baltao in Flor. Theolog. verb. Consuetudo, num. 7. Diana 6. part. tractat. 5. refolus. 12. Trullench in expositio Cruc. lib. 1. §. 4. dub. 3. Antes dizen, que se ha de interpretar la costumbre, que aya procedido de devocion, que de obligacion: y es muy conforme à Derecho, porque [in dubiis benigniorem sententiam sequi non minus iustum, quam tutum est, leg. 3. De iur. in Testam. delentur, & leg. Ea que, 192. ff. de regul. iuris, leg. semper, 56. ff. eod.] Y al que porsee su libertad, no le hemos de obligar à que la pierda con precepto concurrido: [Quia in pari casu, melior est conditio possidentis, Leg. si debitor, 10. ff. de pignoriibus, leg. Si milites, §. si miles, ff. de militar. Testam. leg. Si seruum Stichum 91. §. Si quis, ff. de verb. obligat. leg. Si procurat. ff. de doli mali exceptio.] Huculque Pater Martinus de San. Ioseph.

2. Et tandem hanc sententiam tanquam probabilem videtur admittit Machadus tom. 2. lib. 5. part. 2. docum. 1. num. 1. sic asserens: La mayor dificultad desta materia consiste en averiguar si el Religioso, ò Religiosa, que estan dedicados al coro, quando en el no rezan las Horas Canonicas, deven rezarlas por si:

si de modo que si no rezaren, pequen mortalmente con...

1. Sed ego olim affirmatiuae sententiae adhaesi...

4. Et quidem praeter alias rationes, a me alibi ad...

stimantur teneri ad mortale; quia eorum consuetudo...

RESOL. XVIII.

An privilegium Eugenij IV. concessum Benedictinis...

§. 1. Non defuere aliqui nouitarum amatores...

Alibi praeter Ref. postas infra in...

Handwritten text in the right margin, including 'D. N. A.', 'D. III. IV. V.', and 'E. III.'.

centiores, qui de hac materia tractantes indistinctè asserunt, privilegia alicui Religioni concessa, per generalem communicationem factam à Pontifice communicari alicui.

Sup. hac doctina etiam absque privilegio legis infra doctrinam Ref. 109. et ratio, & signa ter prope finem §. vii. annot. practica, & in tom. 8. tr. 1. Ref. 30. §. Et quidem in §. Ergo. sed ibi cum privilegio. & in Ref. practica §. Sed ego post medi. à ref. Conf. a. f. fo.

2. Sed hanc sententiam in casu propofito profus reiiciendam esse peto; & idèd Antonius Hinojosa in *Directorio ver. hora Canonica fol. 28*; sic ait: Eugenius IV. concessit Monachis S. Benedicti, quòd Clerici professi in sacris non constituti, ad Horas Canonicas recitandas ex debito minimè teneantur: quia verò communicatio privilegiorum semper censetur valida, nisi contraveniat, vel professioni vel obseruantia Religionis, aliàs multa concessa, laxioribus, nullo modo communicantur strictioribus, quia ad ædificationem, non ad destructionem dantur. Idèd huius privilegij communicatione non gaudent ceteri Mendicantes, vt pote repugnantis eorum obseruantia, & salubri consuetudini. Ita ille, cui adde ex eadem in clita Religione doctissimum Magistrum Hyacinthum Donatum in *praxi Regularium tom. 1. trati. 7. quest. 14. num. 10.* qui loquitur de privilegio concessio Societati Iesu. Confirmatur vsu omnium Religionum, quæ nunquam autè sunt dictis privilegij vii. Nec valet ratio in contrarium adducta.

Sup. hoc pro parte exceptionis soluti di. decimas. & c. latè in tom. 7. tr. 1. Ref. 228. & ibi in Ref. 23. §. vii. & lege §§. not. prima huius Ref.

3. Fallum est enim per communicationem Religionis omnibus privilegij vni Religioni concessis, posse absolutè vii, nam aliqua privilegia, non obstante communicatione, non possunt inter se Religionis communicare, vt rectè obseruat Donatus, vbi supra de privilegio exemptionis soluendi decimas alicui Religioni concessio, vel de quarta funerali, & idèd supra dictæ doctrinae danda sunt aliquæ limitationes. Igitur primò debent excipi privilegia exorbitantia, quæ licet non sunt solita concedi, sed rarè, & cù difficultate conceduntur; hæc enim non veniunt in generali communicatione, nisi in specie exprimentur, iuxta *reg. in generali 81. de reg. iur. in 6.* vbi dicitur in generali concessione non venire ea, quæ quis verisimiliter non esset in specie concessurus. Sic tenuit Rota Romana *decc. 55. num. 14. & 15. parte secunda diuers.* vbi hoc ampliat, etiam si communicatio esset facta cum illis verbis, in omnibus, & per omnia, & hanc opinionem sequuntur etiam *Batr. consil. 16. sub numero 9.* Socinus in *l. 1. numero tertio in fine ff. de legat. primo*, vbi *lason num. 21. versiculi primo limita.* Ripa *numero 8. versiculi. & ita intelligi.* Crot. *numero 10. Patil. numero 24. in fine.* Natta *consil. quarto, numero 6. lib. 1.* Tamburin. *de iure Abb. tom. 1. disp. 17. quest. 2. n. 4.* eamque videtur aperte approbare Nauarr. *tom. 2. consil. titul. de privileg. consil. 13. n. 4.* vbi ait: Per generalem confirmationem privilegiorum non censeri confirmata privilegia exorbitantia. Alias verò limitationes inuenies apud *Merollam tom. 3. disp. 6. c. 4. dub. 3. per tot.* Ad auctoritatem verò Mandosij pro affirmatiua sententia in principio adducta, respondeo. Illud commune dictum, quod expressum in specie dicitur quod fit per relationem ad aliud, non esse vniuersaliter verum, sed pati exceptiones supra allatas. Ratio autem est, quia expressio, quæ fit per relationem ad aliud, non est vera expressio, sed ficta, vt in *l. Titia §. fin. vers. sperinde ff. de verb. oblig.*

4. Ex dictis sequitur Patres Capucinos cum ex suis statutis non excipiant secularium confessiones, non posse vii privilegij concessis aliis Ordinibus quoad absolendum à reuerariis, aut dispensandum secularibus, & si ij à Papa obtineant facultatem audiendi confessiones secularium in genere, vel in specie, non ideo censeri iis communicata dicta privilegia, nisi specialiter iis concedatur, vt possint communicare de præfatis privilegij. Et ita docet Bordonus in *consil. Regul. tom. 2. ref. 52. num. 75.* & Pellizzarius in *mag. qual. regul. tom. 2. n. 8. capite 1. scilicet 3. num. 45.*

5. Vnde ex superius dictis à fortiori apparet tenendum ab opinione amicissimi Caramuelis, & aliorum asserentium, Moniales, & Professos Religionum, nondum sacris ordinibus ordinatos, minimè obstrictos esse ad persoluendas horas Canonicas ex consuetudine; sed hanc sententiam ego alibi reprobaui, & nouissimè latè, & rectè reprobatur Franciscus Bar-di ex in clita societate Iesu præstantissimus Theologus in *selectis l. 8. q. 1. & 2.* vbi respondet ad argumenta Caramuelis, & ad fatietatem etiam me citato non stram sententiam probat.

RESOL. XIX.

An Communitas Religiosorum teneatur quotidie publicè in Choro canere Horas Canonicas sub onere peccati mortalis?
Et an prædicta obligatio sit sub culpa mortali, an vero tantum ex Regula, ita vt non excedat communem obligationem Regula?
Et an saltem ex consuetudine ad id teneatur Communitas Regularium sub peccato mortali, quomodo in terdum ex iusta causa possit hoc omni, & consuetudo dispensari?
Et an ista obligatio communis obliget singulos, quando non solum subdit, sed etiam ipse prælati esset adeo negligens, vt omittitur publicè officij Diuini recitatio in Choro ex defectu Ministrorum?
Et an non excusetur à mortali illi Religiosi, ex quorum absentia in Choro Ecclesiasticum Officium notabile damnum, seu magnam iacturam pateretur?
Et deducitur, quod consuetudo nunquam vni habeat obligandi in conscientia, nisi sit de consensu illum qui potest legem concedere, & nisi sit inuoluntaria hac intentione obligandi. Ex parte 10. tractatu. 14. & Misc. 4. Ref. 2.

§. 1. **N**egatiuam sententiam nouissimè tenet Marcus Vidal in *Arca Theologiae mortalis, titulo de Horis Canonicis Inquisitione 1. numero 31.* vbi sic ait: Consuetudo recepta bene in omnibus Religionibus canendi quotidie in Choro publicè Horas Canonicas, non obligat sub culpa mortali Regulares, neque sigillatim personas, neque communitatem, & Superiores locales; ita vt si aliquando desistant canere in Choro etiam sine graui causa, non idèd sunt condemnandi rei mortalis culpæ. Probatur assertio primò: omnes ferè Regularium Religiones canunt quotidie in Choro Horas Canonicas ex consuetudine tantum recepta in quavis Religione: sed hæc consuetudo non habet vim legis, & præcepti: ergo non obligat sub culpa mortali. Maior, vt verba recipitur communiter à Doctores; Minor autem probatur; consuetudo enim tunc habet vim legis siue præcepti quando à maiori parte Communitatis introducit cum Superioris legitimi consensu, & recipitur communi animo se obligandi, & quando participant iustæ legis conditiones, atque etiam obseruatur per modum præcepti, & obligationis: sed nulla bene Religio introducit talem consuetudinem canendi in Choro hac intentione & animo obseruandi illam per modum præcepti, & legis: ergo sub mortali non obligat. Idèd, & c. Secundò, constitutiones ferè omnium Religionum non obligant regulariter subditos ad illas obseruandas sub culpa mortali: ergo neque etiam obligabit sub mortali hæc consuetudo canendi publicè in Choro Horas Canonicas, antecessens supponitur verum, & certum. Consequentia probatur: tum quia Regulares tenentur ex

Religionibus imponat: nam in prædicta Clementina, potius supponitur aliunde obligatio, & ideo solum præcipitur, vt debito modo psallatur; quare obligatio supponenda est ex peculiari instituto, regula, aut consuetudine. Hæc est communis sententia quam docet Dicitur Antoninus 2. part. tit. 9. c. 12. §. 3. *verf. Quinta negligentia*, Angelus, *verb. Hora*, num. 25. Tabiena, *ibi*, q. 28. n. 29. dicto 11. Syluester, *quest. 10*. Armilla num. 21. Sotus lib. 10. de *Iust. quest. 3. art. 3. circa finem*, Aragonius 2. 2. *quest. 83. art. 12. dub. 4. not. 2. & concl. 1.* Suarius, tom. 2. de *Relig. lib. 4. de horis*, cap. 10. num. 7. Filliucius, tom. 2. tract. 23. cap. 4. *quest. 7. num. 133.* Bonacina, tom. 1. de *Officio*, disp. 2. *quest. 1. punct. 1. num. 9.*

5. Quæres an prædicta obligatio sit sub culpa mortali, an tantum ex regula, ita vt non excedat communem obligationem regulæ. Respondeo, & dico primo: si loquamur de toto Conuentu, seu Ecclesia regulari, in qua est consuetudo regulariter dicendi diuinum Officium publicè in Choro, etiam si id nulla regula explicauerit, nec vllum votum de hoc directè fiat, esse obligationem grauem sub peccato mortali, quia saltem per consuetudinem videtur illud onus ita receptum, & acceptum; & magnum esset scâdulum si omitteretur, quamuis interdum ex iusta causa possit in hoc dispensari. Ita docet Armilla, *verb. Hora*, n. 21. Sotus, lib. 10. de *Iust. quest. 5. art. 3. prope finem*. Suarius tom. 2. de *Relig. lib. 4. de Horis Canonicis*, cap. 10. n. 7. *fin.* Filliucius, tom. 2. tract. 23. c. 4. *quest. 7. num. 134.* Layman, tom. 2. lib. 4. tract. 1. cap. 4. num. 1. Dico secundo, hanc obligationem principaliter cadere in Prælatos Religionis, & Monasterij, scilicet Abbatem, Priorem, Guardianum, Abbatissam, Priorissâ, & quemcumque alium. Ratio est, quia quoties obligatio cadit in aliquod mysticum corpus alicuius Cõmunitatis, caput talis corporis, ratione sui maxime tenetur curare, vt obligatio illa impleatur, quia ad superiorem pertinet mouere inferiores ad operandû; alias non posset tale corpus moraliter tali obligationi satisfacere. Hæc autem Prælatorum obligatio specialiter explicata, & aucta est in prædicta Clementina 1. de *celebratione Missarum*, vbi ordinariis Rectoribus, & superioribus præcipitur, vt sollicitam adhibeant diligentiam, vt debitis horis conuenienter hoc Officium psallatur, vel celebretur, si Dei, & Apostolicæ Sedis indignationem euitare voluerint; quæ verba manifestè indicant præceptum obligans ad mortale. Ita Tabiena, *verb. Hora*, *quest. 23. n. 29.* Armilla, num. 21. Sotus, lib. 19. de *Iustit. quest. 5. art. 3. prope finem*, vbi ait: si vbi fieri potest, Præfecti negligentia tale Officium in communi non fieret, citra dubium mortale illi esset crimen. Nauarrus, cap. 3. de *Oratione*, num. 61. Petrus de Aragonia 2. 2. *quest. 83. art. 12. dub. 4. concl. 1.* Suarius, tom. 2. de *Relig. lib. 5. de Horis*, cap. 10. num. 8. Layman tom. 2. lib. 4. tract. 1. cap. 4. num. 1. Filliucius tom. 2. tract. 23. cap. 4. *quest. 7. dicto 3. n. 135.* Bonacina, tom. 1. tract. de *Officio*, disp. 2. *quest. 1. punct. 1. num. 9.*

5. Quæres, an obligatio communis obliget singulos, quando non solum subditi, sed etiam ipse Prælati esset adeo negligens vt omitteretur publica diuini officij recitatio in Choro ex defectu ministrorum. Respondeo affirmatiuè; tunc enim præceptum commune singulos obligaret, quia iam esset publica necessitas, in qua obligantur. Huic sententiæ fauent Doctores, qui dicunt non excusari à peccato mortali illos Religiosos, ex quorum absentia in Choro Ecclesiasticum Officium notabile damnum, seu magnam iacturam pateretur. Ita expressè docent Angelus *verb. Hora*, num. 26. Tabiena *ibi*, *quest. 28. num. 29.* Syluester *questione 10. numer. 11.* Armilla num. 21. Caietanus *ibi*, §. *Quo ad quintum*. Graffius part. 1. dec. lib. 2.

Sup. hoc in
fra in Ref.
56. §. Obligari.

cap. 3. num. 13. Suarius tom. 2. de *Relig. lib. 4. de Horis*, cap. 10. n. 15. *fin.* Filliucius tom. 2. tract. 23. cap. 4. *quest. 7. dicto 1. num. 131.* Bonacina tom. 1. tract. de *Officio*, *disputatione 1. questione 2. puncto 2. r. 2. num. 5. Dixi regulariter*, & *disputatione 291. puncto 1. num. 9. fin.* Et hæc est doctrina communis inter Thologos circa obligationem recitandi Horas Canonicas in Choro, quam habent Religiosi: vnde caueant ipsi opinionem contrariam in praxim deducere

RESOL. XX.

An Religiosus, si ex consuetudine non recitet Horas Canonicas in Choro, peccet mortaliter?
Et an obligatio canendi in Choro per se, & directè sigillarim singulas personas afficiat? Ex part. 3. tit. 2. Ref. 18.

§. 1. Affirmatiuè respondet Peregrinus in *comment. ad nostras const. p. 1. lit. B. §. 3.* vbi sic ait: Religiosus, qui sine iusta causa omittit recitare Horas Canonicas in Choro, quamuis priuatim illas recitet, mortaliter peccat, si habet consuetudinem non recitandi.

2. Sed hæc opinio mihi non placet, quia obligatio canendi in choro per se, & directè non afficit sigillatim singulas personas, sed totam communitatem. Vnde Suarez de *Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 10. n. 15.* sic ait: De Religiosis, qui chorum profitentur, existimo non teneri ex vi generalis legis, seu præcepti obligantis sub culpa mortali ad canendum in choro, nisi vbi fuerit speciali consuetudine hoc præceptum, ita expressè declaratum; & impositum est, vel si alicubi proprium votum de hoc fieret, quod in nulla Religione credo fieri, neque etiam scio in aliqua esse consuetudinem, illo modo obligantem. Nec enim consuetudo Chori est in hoc sensu in Religiosis introducenda, sed solum, vt horæ in choro omnino dicendæ sint; & omnes adesse debeant iuxta regulam, & quod in hoc deficientes penæ subiaceant, non verò quòd in hoc grauius peccent, dummodo alias horæ recitent. Ita ille & post illum Raphaël de la Torre in 2. 2. *D. Thom. 1. contr. 10. de Relig. canon. disp. 1. n. 6.* libi sic ait: De Religiosis, qui ex vi suorum statutorum profitentur Chorum, maior ratio dubitandi est, an peccent, & existimo non teneri ex lege, aut præcepto generali, aut aliquo iure; quod certè ad Religiosos non dirigitur, tenebuntur autem ex vi præcepti, si quod repetitur in aliqua Religione, quod credo in nulla esse. Superest ergo, vt si aliqua obligatio sit, ea ortum habeat ex obligatione seruandi suas constitutiones, sed credo iam omnes, aut ferè omnes Religiones, se ab hoc vinculo liberasse. Et in Ordine Prædicatorum in Prologo dicitur: Volumus vt nostræ constitutiones non obligent nos ad culpam, sed ad penam: Et consuetudo, & iussio Chori in Religione hac, & vt existimo etiam in aliis, in hoc sensu introducta est, vt omnes horæ in Choro canantur, non verò quòd grauius peccent, imò neque leuiter in Ordine præfato Prædicatorum, secluso contemptu & præcepto. Ita ille. Et hanc sententiam docent etiam Filliucius tom. 2. tract. 23. cap. 4. num. 139. & Bonacina de *horis canon. disp. 1. q. 1. punct. 1. n. 9.* cum Fausto de *horis canon. lib. 2. quest. 186.*

3. Ex his omnibus apparet Religiosos particulares non esse astrictos recitare Horas Canonicas in Choro. Vnde nescio quâ ratione Peregrinus dixit illos peccare, si hoc frequenter facerent; nam ex aliqua lege, vel consuetudine ad id non tenentur, vt satis probatum est; quod verò id frequenter faciunt, non potest

De Horis Canonicis, &c. Ref. XXI. &c. 433

potest esse peccatum mortale, quia ex consuetudine frangere aliquam regulam, non obligantem ad culpam seculis contemptu, non esse peccatum lethale docet ipsemet Peteg. in *proamio consil. lit. B. fol. 29.* & alij communiter; ergo, &c. Vide etiam Bartholomzum à sancto Fausto in *speculo Religioforum lib. 6. quæst. 152.* Sanchez in *summ. tom. 2. lib. 6. cap. 4. num. 17. & 18.* Ledesnam in *addit. ad summ. cap. 4. canel. 12. dub. 1. fol. mibi 157.*

RESOL. XXI.

An sibi Nouitij possint satisfacere precepto soluendi Horarum Canonicarum in Choro, quod est querere, an sibi Nouitij faciant corpus communitatis? Et p. 7. tit. 1. & Misc. 2. Ref. 5.

§. 1. *S*yppono ad satisfaciendum Choro non sufficere duos, sed saltem tres requiri, quæro quomodo sibi possint esse Nouitij; ad hoc dubium acutissimus Caramuel in *Regulam D. Benedicti, disput. 101. lib. 6. sic respondet. Queris an Nouitij faciant Corpus Communitatis, nempe an Tres, vel plures Nouitij non clausæ, sed publice signo regulari conuocati possint in Choro communi Diuino officio satisfacere. Respondent nonnulli affirmatiuè, eo quod in favorabilibus semper Nouitij censentur Religiosi; negatiuè alij, eo quod nondum incorporati sunt, sed de hoc videntur alio loco. Ita ille. Et vt vtrum fateatur, adsumt pro vtraque parte probabiles rationes. Pro negatiua, quia obligatio persoluendi Horas Canonicas in Choro est imposta Communitati Professorum, vt patet, sed Nouitij non sunt Professores, nec pars Communitatis, quoad hoc dici possunt, cum non sint Monasterio & Religioni incorporati. Ergo. Pro parte affirmatiua facit, quod sicut Nouitij possunt, & de facto gaudent Priuilegijs Professorum, ita dicendum est posse soluere onera ad quæ professi tenentur: nec vult dicere quod Nouitij in odiosis non dicuntur Professores, nam respondeo, certum esse Nouitios non teneri persolvere hoc onus, sed posse illud persolvere loco Professorum dicendum est, nam licet non sint adhuc incorporati Religioni, sunt aliquo modo pars illius Communitatis, & omnibus gratis & Priuilegijs Communitatis gaudent; & in favorabilibus dicuntur Religiosi. Ergo, &c.*

RESOL. XXII.

An Regularis, vel Canonici seculares satisfaciunt obligationem psallendi in choro, si canant in Sacristia ex aliqua iusta causa? Et difficultas est, si hoc licitum sit, quando Sacristia non est iuncta cum Ecclesia, vel non habet fenestram versus altare maius? Ex part. 6. tract. 8. & Misc. 3. Ref. 13.

§. 1. *C*ausa est practicabilis, v. g. propter aspectum brumalem, vel si in Ecclesia famulatio, vt propter hebdomadam Sanctam, vel necessitatem, & similia. Et respondeo affirmatiuè: sed difficultas est, si hoc licitum sit fieri quando Sacristia non est coniuncta cum Ecclesia; & negatiuè respondet Bordonus in *Consilijs Regularium, resolut. 1. num. 21.* vbi sic ait. Dixi, si solum communi muro Sacristia diuidatur ab Ecclesia, quia si maior est difficultas & puto non satisfacere, quia Choro non interuenit materialiter, neque moraliter.

Tom. III.

vnde Prælati non videtur excusari permissendo recitari horas Canonicas in loco distante ab Ecclesia per plures muros intermedios, immò & per vicum, si non adest fenestra in eo communi muro, seu porta ad Ecclesiam; vnde audio decisum fuisse Romæ quosdam Canonicos non potuisse satisfacere suæ obligationi in Sacristia, quæ non habebat fenestram versus Altare maius, quod ego intelligo, quando ibi officium sine legitima causa, nam cum legitima causa censetur sufficere fenestram, vel portam Sacristiæ intra ambitum Ecclesiæ, maxime apud Regulares, qui non ita stricte obligantur ad Chorum formalem. Ita Bordonus. Vnde si vera esset hæc opinio Patres nostri Romæ degentes in domo S. Andreæ non satisfacerent præcepto soluendi Horas, si illas canerent in Sacristia, quia est penitus disiuncta ab Ecclesia, satisfacerent verò in Sacristia S. Synæstri.

2. Sed ex Bonacina, *Castus Palæus tom. 2. tr. 7. disp. 3. punct. 4. n. 2.* & alij, licet asserant certum esse ex *c. fin. dist. 62. & cap. 1. de celebr. Miss.* Horas Canonicas persolendas esse in Ecclesia, admittunt tamen ex necessitate posse in alio loco persolui, & se non restringunt in Sacristia distante ab Ecclesia per plures muros, vel in alio Oratorio; quia officium in dictis locis recitando dirigitur ad Ecclesiam, & moraliter dicuntur canendo in dictis locis Religiosi, in Ecclesia canere, saluo tamen meliori iudicio.

RESOL. XXIII.

An qui subdiaconum suscipit, teneatur in Ordinationis die Officium totum recitare?

Idem est dicendum de illo, qui emisit professionem hora vndecima ante meridiem.

Et quid est dicendum, si antequam quis Subdiaconatum acceperit, vel professionem emisit, omnes Horas illius diei recitauit, an satisfaciatur obligationi superuenienti?

Et an sit probabile, cum Episcopus Ordinandis iniungit aliquos Psalmos, & Litanias recitantes nolle sub graui culpa obligare, sed ex quadam honestate, & decentia tantum? Ex p. 4. tract. 4. & Misc. Refol. 118.

§. 1. *R*espondeo negatiuè, sed solum ab illa parte, à qua obligatio incepta, v. g. si quis accepit Subdiaconatum, vel emisit professionem hora vndecima ante meridiem, non tenetur recitare matutinum illius diei, neque primam, neque tertiam sed ad summum sextam, & reliquas Horas, quia ab illa hora vndecima incipit obligatio. Ita *Castus Palæus tom. 2. disp. 2. punct. 4. n. 3.* qui citat Suarez, & Bonaciam; quibus adde *Homobonum in consulti. cas. confitent. vol. 2. part. 5. respos. 240.*

2. Non desinam tamen hic adnotare, Oliuerium Bonarium *de Horis Canonicis lib. 2. c. 32. n. 11.* docere, in tali casu Subdiaconum, v. g. satisfacere, si non dicat sextam, & nonam, sed incipiat à Vesperis illius diei; nam Ecclesiæ mens non censetur velle tironem ad paruas aliquas Horas diei currentis astringere.

3. Sed stando in prima opinione queritur, quid dicendum, si antequam quis Subdiaconatum accepit, vel professionem emisit, omnes Horas illius diei recitauit? Respondet *Castus Palæus loco citato* non satisfacere obligationi superuenienti; quia non potest esse satisfactio obligationis, vbi nulla est obligatio: tenetur igitur iterum recitare modo, quo supra dictum est.

4. Nota tamen secundum *Castum Palæum*, affirmatiuam sententiam esse probabilem; nam

O o

Sup. hoc infra lege doctrinam §. 1. Ref. 66.

Sup. hoc infra lege doctrinam §. nota præterita.

ANNAE
MIA
III. IV. V
E III

negatiuam, quam ipse tenet, vocat tantum probabilitatem.

¶ In Ref. q. hic est supra 3. in cas. 5.

Nota etiam hic obiter id quod alibi etiam notauimus cum Soto, & Valentia, quibus nunc addo Castum Palaum *ubi supra*, puncti 1. §. 1. num. 5. probabile esse, cum Episcopus ordinandis iniungit aliquos Psalmos, & litanias recitare, nolle sub graui culpa obligare; sed ex quadam honestate, & decentia. Et Homobonus de Bonis in supradicto casu ex Azorio, & Layman putat etiam supradictos Clericos non peccare nisi venialiter. Ita ille in *consult. cas. conscient. vol. 2. part. 5. respons. 210.*

RESOL. XXIV.

An Religiosus, seu Clericus, qui manet antequam professionem emitteret, vel Subdiaconatum suscipere, recitauit Officium, teneatur, hoc non obstante, illud iterum recitare? Et. part. 6. tract. 7. & Misc. 2. Ref. 8.

Sup. hoc in Ref. præterita §. Sed, & lege infra doctrinam §. 1. Ref. 66.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Bonacina *tom. 1. de Horis Canonicis, disp. 1. quest. 2. punct. 5. num. 11.* Tum quia adimpletio præcepti supponit obligationem: sed qui officium ante Ordinis, vel possessionis, aut saltem collationis beneficii susceptionem recitauit, non habebat onus & obligationem officij recitandi; ergo non satisfecit præcepto officij. Ergo suscepto Ordine, vel possessione beneficii tenetur iterum recitare pro rara temporis, quo ad Ordinem euectus est; præceptum enim adimpletur actuali recitatione: tum quia horæ Canonice recitantur nomine Ecclesie; qui autem diuinum officium ante Ordinis susceptionem recitauit, non dicitur nomine Ecclesie recitasse; cum nondum esset Minister ad hoc deputatus: tum quia sicut non satisfacit præcepto, qui diuinum officium recitat hodie, ut adimpleat onus, quo diuinum officium crastina die persolvere debet, ita neque obligationi satisfacit, qui officium recitat, antequam ordinem sacrum suscipiat: utraque enim obligatio est affixa temporis, & personæ obstrictæ oneri diuini officij.

2. Non desinam tamen adnotare negatiuam sententiam tanquam probabilem admittere Trullench *in Decalog. tom. 1. l. 1. cap. 7. dub. 13. num. 3.* quia potuit anticipatè solvere. Facit pro hac opinione auctoritas Doctorum, quos citauit *in part. 5. tract. 3. resol. 33.* assertentium, quod qui manet communicauit, non tenetur postea, si incidat eadem die in periculum mortis, viaticum sumere: quia cum manet sacram sumpsit Eucharistiam, moraliter obligatio præcepti aderat: ergo adimpleuit præceptum.

Que nunc inuenitur in to. 2. tr. 2. Ref. 74 & 6.

RESOL. XXV.

An qui vouit recitare Officium Sancti particularis in die, quo debet recitare de altero Sancto teneatur duo Officia recitare?

Et an si alicui deficiat Breuiarium Romanum, possit, imò debeat recitare per alium approbatum, quod pramenuibus habet, etiam si breuius sit? Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 25.

Sup. hoc infra in Ref. x. 12. §. Nota secundo, ad lin. 7. & vers. Nec obstat.

§. 1. **N**egatiuam sententiam probabilem putat Escobar à Corto *tract. de Hor. Can. quest. 3. §. 1. num. 10.* ubi sic ait: Dum quis vouit recitare Officium Sancti particularis, ut puta, Beate Mariæ, in die quo secundum Breuiarium Romanum dicen-

dum est de alio Sancto, vel de feria, quia tenetur duo Officia recitare illo die, vnum de B. Mariæ, alterum de feria, vel de Sancto secundum Breuiarium Romanum; Contrarium tamen non improbabile reputo, nempe recitatione vnius Officij satisfacere utrique obligationi: Tum quia valde probabile est, quod adstrictius recitationi Horarum Canonicarum duplici onere Ordinis, nempe Sacri, & Beneficij satis fit vnum Officium tantum recitando, & omitendo, vnum solum nanciscitur peccatum; cum in substantia obligationi satisfaciatur. Et sic votum adimplebit recitatione alterius Officij, & cum obligatione Officij diei recitando Officium voti: nihilominus tamen hoc subitio melius sententia iudicid. Ita ille. Sed ego affirmatiuæ sententiæ adhæc cum Sancto *tract. de Hor. Canon. lib. 2. quest. 130.*

2. Notandum est hic obiter, id quod assertit Cronfiers *in Regul. D. Francisci, cap. 3. sect. 1.* ubi sic ait: Etiam circa Horas Canonicas, putarem peccatum committi ab eo qui illas negligenter obtentu defectus Breuiarij Romani, si aliud ad manum habeat, vel habere possit. Obligantur enim fratres primò ad Officium Diuinum, deinde ad modum eius, quod posterius, si non possint implete, prius autem sic, peccant si non impleant. Et idè docuit Escobar, ubi supra, n. 3. quod si deficiat Breuiarium Romanum, poterit, imò, & debet recitare per aliud approbatum, quod pramenuibus est, & qui potens non est totum Officium recitare per Romanum, & potest recitare per aliud Breuiarium approbatum, quia est breuius, satius erit per hoc recitare, quam alterum omittere.

RESOL. XXVI.

An qui detinetur in pulsandis organis, vel transfereendis libris ex vna parte ad aliam, vel thure præbendo, &c. teneatur per se ipsam illam partem recitare, si saltem non audierit?

Idem est dicendum de eo, qui bene pronunciat Lectionem in Choro iniunctam, occupatur, dum Chorus canit, in ea perlegenda, & excusatur ab auditione, aut recitatione eorum, que tunc à Choro dicuntur? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 13.

§. 1. **A**ffirmatiuè responderi Suarez *de relig. tom. 2. lib. 4. cap. 14. num. 13.* & alij. At mihi probabilis videtur etiam contraria sententia, quam docet Layman *in tract. mor. lib. 4. tract. 5. cap. 5. num. 7.* Mollesius *in summa, tom. 1. tract. 5. cap. 1. num. 21.* Azorius *part. 1. lib. 10. cap. 13. q. 20.* Naldus *verb. Officium diuinum, num. 7.* Aragon. *in 2. 2. quest. 83. art. 12. in fin. & Reginaldus tom. 2. lib. 18. cap. 13. num. 188.* ita asserens: [Ad hanc causam referri potest occupatio querendi Psalmos, aut perlegendi aliquid aliud choro necessarium, ut querentis prunas ad thurificandum, ac thurificandi tempore Magnificat, & Benedictus, aut pulsandi Organa: quod enim illis sic occupatis chorus interea recitat, aut cantat, à se nec dictum, nec auditum, non suppletes, non videntur peccare, eò quod Chorus, cuius ministerio seruiunt, tam suo, quam aliorum administrantium nomine recitat, aut cantat.] Ita ille. Et Villalobos *in summa, tom. 1. tract. 24. dub. 16. n. 14.* cum Ioan. de la Cruz *in direct. conscient. part. 1. Precept. 3. art. 3. dub. 7. concl. 1.*

2. Idem dicendum est de eo, qui vt bene pronunciet lectionem in choro iniunctam, occupatur, dum Chorus canit, in ea perlegenda; excusatur enim ab auditione, aut recitatione eorum que tunc à Choro

choro dicuntur: & ita docet Raphael della Torre in
1.2. tom. 1. contr. diff. 7. n. 12.

RESOL. XXVII.

An Coadiutoria cum futura successione inducat obli-
gationem recitandi Horas Canonicas? Ex p. 5. tit. 13.
& Misc. 1. Rel. 75.

Libania semper ferax fuit doctorum ho-
minum tam in legali, quam in Theologi-
ca professione; & inter illos non multis abhinc an-
nis floruit Sebastianus Acosta, qui circa presentem
questionem affirmatiuam sententiam docuit in
Bal. Cruc. quest. 75. vbi sic ait. Cum vsus horum
coadiutorum sit modicus in Ecclesia Dei, non agi-
tatur haec questio à Doctoribus. Ego tamen existi-
mo praedictos coadiutores Canonicorum teneri sub
mortali diuino officium recitare. Adducor autem
vt ita credam ex eo fundamento quòd huiusmodi
coadiutoria ex forma & tenore Bullarum & ex in-
tentione Pontificis concedentis; habent rationem
beneficij, pròindeque litterae Apostolicae commit-
tantur Iudici Apostolico in forma *Dignum*, vt pro-
uultum examinet in forma iuris, & si ipsum dignum
inuentum, auctoritate Apostolica mittat in possessione
coadiutoria, & de facto mittuntur coadiutores in pos-
sessionem eisdem solemnitatibus, quibus Canonici
sedendo in choro in stallis, & in loco Capituli tan-
gendo manibus frumentum, argentum, &c. Imò & iu-
ter Apostolicus confert prouiso coadiutorem per
impulsionem papae, facta prius fidei professione iuxta
c. Ego N. de uisitatione. quae omnia non reperiuntur,
nisi in collatione & possessione veri beneficij. Prae-
terea nisi coadiutoriae essent proprie beneficia, non
posset coadiutores ad titulum illarum ad factos Or-
dines promoueri, sed passim coadiutores ad titulum
illarum ordinantur; ergo coadiutoriae sunt verè, &
proprie beneficia. Vltimò, quoniam praedicti coad-
iutores gaudent omnibus priuilegijs Canonicorum;
eliguntur enim iam in consecratos, & a Sede Apo-
stolica deputantur iudices Apostolici, cum tamen ad
hoc munus non quolibet beneficium, sed dignitas
requiritur; ex *cap. finali, de offic. iud. deleg.* Ita Aco-
sta lococitatus.

1. Sed his non obstantibus contrariae senten-
tiae adherendum esse puto. Dico igitur coadiuto-
riam concessam alicui assignata aliqua portione pro
congrua, & cum futura successione non esse benefi-
cium, vt declarauit Paulus V. tenet Suarez *lib. 4. de
Horis Canon. cap. 22. num. 19.* & alijs, ergo non
obligat ad Horas Canonicas; & certè quia coadiu-
tori datur potestas succedendi in beneficio post pro-
prietarij mortem, apparet quòd non confertur ei be-
neficium proprietarij; nam alias beneficium in duo-
bus existeret, quod est absurdum. Neque obstat motus
proprietario non requiri nouam collationem;
quia haec prouenit ex eo, quòd cum datur coadiuto-
ria, beneficium tunc proprietarij confertur coadiu-
tori; non absolute, sed dependenter à proprietarij
mortem; quare mortuo proprietario tunc habet, effe-
ctum collatio, & coadiutor beneficium obtinet; &
ita hanc sententiam docet post Suarez *vbi supra.* Ca-
strus Palas *tom. 2. tractat. disputat. 2. punct. 1. §. 22.*
num. 7. vbi etiam citat Azorium; Garziam & Bo-
nacinum, alias etiam rationes adducens ad firman-
dum coadiutoriam non inducere obligationem reci-
tandi Horas Canonicas.

Tom. III.

RESOL. XXVIII.

An qui habet Officium, cum quo consistere non potest
Horarum Canonicarum lectio excusetur ab ea-
rum recitatione? Ex part. 7. tract. 12. & Misc. 2.
Rel. 1.

Affirmatiuè respondet Caramuel in *Requ-*
lam D. Benedic. disput. 116. num. 1438.
vbi sic ait. Qui ex officio sibi legitime iniuncto sin-
gulis diebus duodecim horis integris occupatur non
tenetur legere officium diuinum; licet Suarez affir-
mat, eum qui habet officium, quo cum consistit Ho-
rarum lectio; debere vel illud relinquare; vel petere
dispensationem. Vtrumque tamen falsum est, & ex
ipsius Suarij doctrina propugnari non potest. Nam
asserente eodem auctore, qui ostentationis gratia
vult integro die actionem publicam literariam face-
re, potest omittere officium Diuinum vt ea me-
lius fiat; nec tenetur propositam actionem intermit-
tere. Atqui Petrus potius tenetur officio quam ve-
leitati satisfacere; ergo, cui licet potius officium
Canonicum omittere quam actionem ostentationis
vltro admissam, poterit etiam omittere potius
officium, quam conditionem seu dignitatem illam;
quam habet.

2. Praeterea, si occupatio sit publica (puta si Pe-
trus sit aut Concilij Praeses, aut Regni Gubernator;
aut pauperum prouisor, aut Magister agrorum, &c.)
non potest Petrus praepone re publica, nec
consensum est iussisse Pontifex vt communibus par-
ticularia praeponat, seruire debet Reipublicae, & Pa-
triae quando, & quantum potest; nec ei officium le-
gendum alicui debet esse impedimento.

3. Probatum id clarissime; Primò quia sicut
Pontifex non potest indidete Horarum lectionem in
dammum salutis priuatae; sic nec in damnum salutis
publicae: ergo sicut Petrus non tenetur obedire Ec-
clesiasticae legi cum salutis graui detrimento; sic nec
cum graui detrimento Reipublicae.

4. Secundò; quia Pontifex noluit praecipere
officij Canonici lectionem in positus casibus; quod
probo euidenter. Summa esset imprudentia, velle
quod Suarius non scriberet doctissima illa volumina
quae illustrant Ecclesiam militantem; Imperitia es-
set, male quòd Petrus Horas legeret quam audiret
confessiones; rigor iniquus esset Pauliani ita lectio-
ne impedire; vt aegro grauius periclitanti opitulari
non posset: tyrannus; titulo recitationis praeci-
pere Ioanni; ne faueat, & seruiat Reipublicae adisten-
tia indigenti: Atque Ecclesiae; & Pontifici est iniu-
rius, qui ita ius Canonicum explicat, vt Legislato-
res habendi sint rigidi, tyranni, & imprudentes: er-
go dicendum est Pontifices noluisse in talibus casibus
ad Horarum recitationem obligare. Nempe, cum
ex officio suo aliquis habet occupationes ita graues,
vt non consistant cum Horarum lectione. Haec om-
nia Caramuel.

5. Sed existimat Trullench in *Decal. tom. 1. Sup. doctri-*
cap. 7. dub. 28. num. 2. obligatum ad recitandum di-
uinum officium non posse voluntariè suscipere aliud
munus, & officium cuius executio impossibilis
sit cum recitatione Horarum, nam sic implicite vult
omissionem Horarum, modò non adit grauis ne-
cessitas illius suscipiendi. Et ideo Machadus de *Per-*
fectio Confess. tom. 1. lib. 2. part. 3. tract. 3. docum. 3.
num. 5. Bassaeus in *Floribus Tyeolog. ver. Hora Ca-*
nonica 6. n. 4. Moneta de *Distrib. par. 2. q. 5. n. 25. &*
28. & Oliuetius Bonartius de *Horis Canonici lib. 2.*

Sup. hoc le-
ge doctri-
Ref. & 5. an-
not. 109.

Sup. doctri-
na contenta
in hac Ref.
& signanter
in hoc §. le-
ge Ref. seq.
per totam
& in tom. 8.
tit. ex Ref.
30. §. circa
voto.

437. n. 3. sequentes sententiam P. Suarez quam Caramuel reprobat, nullatenus putant suscipiendum esse Clerico ad horas recitandas obstricto huiusmodi officium, cui ordinariè annexa sit talis occupatio, quæ lectionem horarum excludat, nisi specialis ratio charitatis aliud suadeat, vnde huiusmodi vel officium relinquendum, vel beneficium resignandum, vel dispensatio petenda; cum autem voluntariè tale officium susceperit à recitando non excusabitur. Aliud esset, si occupationes officij suscepti recitationem horarum impediens rarius & ex improviso occurrant, quia tunc propter necessitatem iure liberari à recitando poterit. Ita Bonartius; & hoc vltimum sicut & alios casus adductos à Caramuel de oppositio- ne ad Cathedram de Confessarijs, &c. concedit etiam Cactus Palau *tom. 1. tr. 1. disp. 2. punct. 6. n. 2.* cum alijs, quia sunt necessitates repentinae, & quæ non sapienter occurrere solent.

6. Nota Lector quod in tui gratiam inferius multas opiniones supradicti Caramuelis adducam, quia eius Codex non ita facile inuenitur, & licet aliquando suis opinionibus non adhaeream, semper tamen illum honoris causa nominatum esse volo, est enim vir doctissimus & acutissimi ingenij, & vt alias dixi non solum Scholasticæ, Moraljs Theologiæ, sed etiam politioris literaturæ peritissimus, & vti nam amiceffimus vir alios felices ingenij sui fecerit in lucem pariat.

RESOL. XXIX.

An Concionatores quotidiani tempore Quadragesimæ excusentur à recitatione Horarum Canonica- rum?

Et quid est dicendum de illo, qui habet affectionem continuam infirmis; Officium docendi publice & de Doctore, qui in concursu Cathedrae habiturus est publicam lectionem; vel de eo, qui subuenit proximo aegrotanti; aut patienti grauem dolorem; & de illo, qui tota die occupatus est in sedando populi tumultu; vel in componendis grauibz inimicitijs?

Et an pro his, & alijs similibus casibus possit omitti præceptum audiendi Sacrum?

Et in omnibus supradictis casibus, sicut in eis à peccato recitandi Horas Canonicas necessitas excusat, sic etiam ab obligatione restituendi fructus, & secus tamen quoad distributiones?

Et quid de Confessario audiente confessiones per totum diem?

Et quid, si dictus Confessarius sit regularis an excusetur ab obligatione recitandi Officium?

Et inferitur, an concionator excusetur à ieiunio, si tantum ter in septimana concionetur; imò excusetur à ieiunio precedentis diei, si intra annum prædicet, & etiam si concionetur propter stipendium? Ex p. 10. tr. 11. & Milc. 1. Rel. 32.

Sup. omni doctrina hu- ius Ref. lege Resol. præcedente per totam & in tom. 8. tr. 1. & Resol. 30. §. Circa ve- ro.

§. 1. **D**E hoc casu hinc Romæ interrogatus ab egregio Concionatore, negative respon- di. Sed nouissime inuenio Bordonum affirmatiuæ sententiæ adhaerere, in *Consilijs regular. tom. 2. ref. 70. quest. 6. num. 18.* vbi sic ait: Concionator quotidianus: meo iudicio, videtur excusandus à recitatione diuini Officij: nisi esset tam felicis memoriæ, vt facili negotio modicum tempus insumeret in ediscendis Concionibus. Ratio est, quia commune bonum præfertur priuato. Ita ille. Verum ego non discedo à sententiâ negatiua, quam tuetur Suarez, in *Relig. tom. 2. lib. 2. cap. 28. num. 33.* Filiucius, *tom. 2. tractat. 23. capite 9. num. 248.* & alij quos

citatur, & sequitur Petrus de Hor. Canon. cap. 12. *causa 3. dub. 1. num. 5.* vbi ita asserit: Quærens an si necessitas actionis iuxta non sit repentina, sed continua, excuset; vt si actio docendi publice, concionandi, vel audiendi Confessiones, ad quas quis ex iustitia obligaretur, frequenter recitationem diuini Officij impeditet? Respondeo negative. Ratio est, quia tunc signum esset, illud exercitium non esse accomodatam tali Clerico, Religioso, aut Beneficiario: & ideo qui voluntarie illud susceperit vel susceptum retineret, non posset excusari: quia non necessitate, sed voluntate impeditur: nam licet Officium docendi, concionandi, & audiendi Confessiones, non sit alienum à Sacerdote, vel Religioso: si tamen propter incapacitatem persona non possit Officium recitare, vt illi muneris satisfaciatur; peccaret mortaliter, illud voluntarie suscipiendo. In hoc conueniunt omnes Doctores qui dicunt repentinam occupationem excusare; quia cum rara sit, tunc est vera necessitas; & ideo præceptum humanum affirmatiuum non obligat cum tanto rigore, quin per epicheiam exculationem admittat: sicut per similem causam potest omitti præceptum audiendi Sacrum. Hæc Petrus; cui adde Garciam in *Summa Theol. mor. tract. 2. diff. 7. dub. 2. num. 15.* & 16. Itaque sententiam Bordonum non admitto, nisi in aliqua repentina necessitate concionandi, vt recte obseruat Raphael de la Torre in *22. Diu. Thomæ tom. 1. Contro. 7. de Hor. Can. n. 9.* in aliquo v.g. die Feste, vel in obitu alicuius Principis, &c. Vnde ex his excusari possunt. Primò, scholasticus, qui per integrum diem publicam disputationem habere vult, & simul non potest Officium recitare. Secundò, Doctor, qui in concursu cathedrae habiturus est publicam prælectionem, & non potest simul dicere Horas Canonicas. Tertio, is, qui, vt subueniat proximo aegrotanti, vel patienti grauem dolorem, omittit Officium diuinum. Item si toto die occupatus fuit in sedando populi tumultu, in componendis grauibz inimicitijs; vel si illa occupatus sit circa infirmos, vel audiendis confessionibus per totum diem, vt non superfit tempus recitandi. Sanchez in *Concilijs, part. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 2.* Attamen existimo raro occurrere huiusmodi occupationem, quæ excuset à recitatione; eo quod diuinum Officium potest anticipari, vel postponi. Villalobos, *part. 1. tract. 24. diff. 16. num. 11.* Vide de his omnibus etiam Torre, *vbi supra*; Escobar, *tract. de Horis Canonics, quest. 6. num. 14.* & Trullench *tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 28. num. 2.* Ratio verò supradictorum est, quia opus minus omitti debet pro maioribus, opera enim prædicta, & eis familia, maiora sunt, magisque urgent, quam recitatio diuini Officij, quæ pro charitate instituta fuit, & non debet contra charitatem militare. Nota tamen, quod in omnibus supradictis casibus, sicut in eis necessitas à peccato excusat; sic etiam ab obligatione restituendi fructus. Diuersum tamè est quoad distributiones quotidianas, quia iure ita dispositum est fauore diuinorum Officiorum persoluendorum publice in Choro; quo plurimum Ecclesia, & Religio honorantur; sic intelligi debet Textus in *c. vn. de Clerico non resident.* Ita Doctores citati.

2. Nota etiam hinc Bordonum loco citato, loquentem de Confessario, hæc asserere. Confessarij, maxime Regularem, qui voluntarie, & ex charitate operatur, nescio qua ratione excusari ab onerere standi diuinum Officium, nam ad hoc tenetur ex debito, ad audiendas autem confessiones nequaquam, sed eius ministerium est voluntarium. Præterquam quod Sacramentum Pœnitentiæ de die tantum administratur, & de nocte id munus spirituale exercere non

non expedit: ergo in nocte adest tempus sufficiens
divinum Officium recitandi. Neque mihi dicas, Con-
fessio concedi debet aliqua temporis mora ad re-
creandum animi vires; nam nulla obligatio illum
constringit ad continuandum tota die in hoc Mini-
strio; & si habet horas reficiendi corpus opportu-
nas; quare & illas invenire non debet ad recrean-
dam animam recitatione divini Officij; Ita sentire
videntur, qui dicunt, Confessarium summo mane
ingerere debet tota sequenti die in confessionibus
audendis se detinendum esse. Ita Bordonus. Sed
rectio, quomodo antea fuerit tam liberalis erga
Concionatores. Sed si forsitan aliqui superius dicta
agruulerunt; gaudent de his, quæ breuiter sum-
mo Dico igitur, Concionatores excusari à ieiunio
in Quadragesima, etiam si tantum more Hispanico
ter in septimana concionentur: imo puto, excusari
à ieiunio præcedentis diei, si intra annum prædi-
cant. Ita Martinus de San Iuan in *monitis Confessio-
num* tom. 1. lib. 2. de *ieiunio*, tract. 12. n. 14. & Trul-
lenchi in *Dualog*, tom. 1. lib. 3. cap. 3. dub. 7. num. 15.
Quod etiam procedit, si concionarentur propter sti-
pendium.

RESOL. XXX.

*Vtrum Monachus fugiuntis teneatur recitare Offi-
cium Diuinum.
Eadem sententia est etiam quoad Monachum eie-
ctum à Monasterio ad tempus, vel in perpetuum.
Ex p. 2. tr. 12. Ref. 18.*

Communiter affirmatiue respondent. Ita
Malderus, Suarez, Filiucius & alij apud
Bonac. ubi infra; quibus adde Layman in *Theol.*
tom. 1. lib. 4. tract. 1. cap. 4. num. 2. Villalobos in *sum.*
tom. 1. tract. 24. dub. 9.

2. Sed contrariam sententiam docet Martinus
Bonacina tract. de *Horis Canon.* diffut. 1. q. 2. punct. 2.
num. 6. hanc sententiam extendit etiam quoad Mo-
nachum eiectionem à Monasterio ad tempus, vel in
perpetuum. Et ratio est secundum illum, quia Mo-
nachus in his casibus constituitur in statu, in quo
non est consuetudo recitandi diuinum Officium, &
quomodo redire possit ad Monasterium, tamen de-
mit esse Monachus, vel saltem non est in statu, in
quo ex consuetudine obligetur ad Horas Canonicas;
licet in praxi contrariam sententiam putet esse con-
sultendam.

3. Nec valet dicere, quodd si esset vera talis sen-
tentia, Monachus reportaret commodum ex suo de-
licto, nam tale commodum Monachus reportaret
non per se, & directe, sed per accidens: quia est
in statu, vbi consuetudo non obligat ad preces.
Ergo, &c.

RESOL. XXXI.

*Vtrum Clerici, vel Religiosi damnati ad tritremes,
teneantur dicere Horas Canonicas?
Et an hoc etiam intelligendum sit de Clericis suspen-
sis, interdictis, & excommunicatis? Ex p. 2. tr. 12.
Refol. 40.*

Prima opinio affirmatiua est. Ita Laym.
in *Theolog.* mor. lib. 4. tractat. 1. cap. 4.
num. 2. Gavant. in *comment. ad Rub. Miss.* tom. 2.
lib. 1. cap. 4. num. 16. Ioan. Azorius var. 1. lib. 10.
Tom. III.

capit. 5. *question. 9.* quam opinionem Rodriguez
ubi infra, tribuit Syluestro *verb. hora, questio. 9.*
sed immerito, nam ibi nihil dicit. Probat hanc sen-
tentiam Azotius à simili. Nam, vt bene vt notat Na-
uarr. capit. 7. numer. 17. Syluest. *versic. hora, que-
stion. 3.* & alij communiter Clerici suspensi, inter-
dicti, & excommunicati teneantur persolvere Offi-
cium diuinum. Ergo, ait Azotius, idem ius erit in
eo, qui per sententiam iudicis fuerit ad tritremes dam-
natus, aut à Turcis captus, in tritremes coniectus, &
remigandi ministerio adductus.

2. Secunda opinio est Emmanuëlis Rodrig. in
sum. tom. 3. cap. 194. conclus. 15. numer. 15. vbi
asserit. *El ordenado de orden sacro hechado à gale-
ras, segun Syluestro* *verf. hora, questio. 9. ubi-
gacion tiene de rezar el Oficio diuino, lo qual entien-
do, que sera verdad, quando conuindamente puda re-
zar, porque si no pudiese comodamente rezar, la
Iglesia, que es su madre, no lo quieria asfugir en tan
miserable estado.*

3. Sed mihi placet tertia opinio negatiua, quam
docet Homob. de *exam. Eccles.* part. 1. tractat. 4.
capit. 4. *questio. 32.* Sotus de *inst.* lib. 10. *questio. 5.*
articul. 3. Sanchez de *matrimon.* lib. 8. *diffut. 8.*
num. 11. & Leonardus Lessius de *inst.* lib. 2. cap. 37.
dub. 9. numer. 45. Nam, vt ait ille, vsus est in con-
trarium, tum quia satis habent afflictionis, dum vi
in illo supplicio detinentur: tum quia animus raro
talibus ad obsequendum est paratus: & etiam quia
id cederet in dedecus ordinis Ecclesiastici, si in illa
hominum colluue ostenderent suum statum, quæ
quidem omnia non militant in Clericis suspen-
sis, interdictis & excommunicatis. Vnde pater res-
ponso ad argumentum Azotij; est enim dispar ratio,
inter Clericos damnatos ad tritremes, & sus-
pensos & excommunicatos. Dicendum est igitur,
dictos remigantes absolute non teneri ad recitandum
Officium diuinum.

RESOL. XXXII.

*An surdus teneatur recitare Horas Canonicas?
Et si simul fuerit captus oculis, & auribus, an tunc
neque cum socio, neque secum solus quidquam di-
cere teneatur, nisi quod memoria nouit, si quidem
illud fuerit maior pars diuini Officij? Ex p. 5. tr. 6.
Ref. 15.*

Respondeo nulla ratione eximi à recitando,
cum per se legere possit. An verò surdus
se ipsum audiat legentem, necne, nihil refert, cum
facile percipere possit quid dicat; & ad illud mentem
aduertere. Quod si legitime impediatur, quominus
per se solus recitet, tunc quoque immunis erit à re-
citatione cum socio, quia illum audire vel omnino
non potest, vel certe non nisi voce stentorea claman-
tem, ad quem modum, nec socius, nec ipse compen-
dendus est, quod si simul fuerit captus oculis & auri-
bus, tunc neque cum socio, neque secum solus quid-
quam dicere tenebitur, nisi quod memoria nouit, si
quidem illud fuerit maior pars diuini Officij, iuxta ea,
quæ inferius dicentur & ita docet Oliuerius Bonar-
tius de *horis Canonicis* lib. 2. c. 38. n. 21. qui citat Suar.

Sup. hoc in
Ref. seq. 6. 16
& in tom. 7.
tr. 1. Ref. 7.
§. 9. per to-
tum.

Sup. hoc,
quod me-
moriam nouit
infra in Ref.
34. cursum à
lin. 7. sed le-
ge eam per
totam, &
alias eius
anno;

RESOL. XXXIII.

*An Canonicus surdus, vel Religiosus surdaster
assistens choro, & cum aliis Diuinum Officium
recitans satisfariat suæ obligationi, etiam si*
O o 3

partem, quam non percipit, non repetat?
 Et supponitur, quod surdus, qui potest legere, teneatur recitare, siue se audiat, siue non.
 Et inferitur surdum non posse dicere Horas Canonicas cum socio, si illum non intelligit.
 Et notatur surdum non assistentem Choro gaudere distributionibus quotidianis.
 Et an caeci deobligentur à recitatione Diuini Officij?
 Et quid, si memoria sciatur Horas, aut cum socio possit recitare?
 Et an regularis caecus teneatur sub mortali assistere Choro, si possit alternatim dicere officium?
 Et an Beneficiarius caecus, qui sufficientes colligit fructus ex beneficio, teneatur conducere socium ad recitandum, si cum eo possit recitare, non vero solus?
 Et an caecus, qui non potest recitare maiorem partem Officij, teneatur recitare minorem, quam potest?
 Idem est dicendum de quolibet alio habente impedimentum. Ex p.9. tr.9. & Misc.4. Ref.48.

Sup. hoc quod hic supponitur in Ref. praeterita & in alio §. eius primæ not.

Sup. his distributionibus infra cursum in fine §.2. Ref. 59. & pro doctrina contenta in hoc & seq. lege dictam Ref. per totam, & si liber etiam resolutiones eius annotationum, & signanter primæ postea contra titulum.

§. 1. **S**uppono cum Rocafull. in *Praxi Theol. moral. part. 2. lib. 3. cap. 4. dub. 4. num. 316.* & Trullench in *Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 28. n. 9.* surdum, qui potest legere, teneri recitare, siue se audiat, siue non: satis enim est, quod mente attendat, & cognoscat, quid dicat.
 2. Hoc supposito, ad questionem propositam negatiue respondet Pater Bordonus in *Consil. Regular. tom. 2. resol. 77. num. 39.* vbi docet, quod surdus assistens Choro, lucratur quidem distributiones, non tamen satisfacit obligationi recitandi Diuini Officij, Ratio illius est, quia ad lucrandum distributiones, sufficit assistentia, & partialis recitatio Diuini Officij. Ratio huius est; quia non minus est de essentia Officij auditio, quam recitatio, cum ambæ sint partes essentielles Officij in choro recitati, & ambæ partes fundentur in attentione recitationis, & auditionis. Sed defectu recitationis, diuinum Officium non subsistit, vt clarum est: ergo neque defectu auditionis. Quare domi suæ recitet Officium, si vult satisfacere. Rationes quas adducit, resoluuntur dicendo, quod surdus non facit suam eam partem, quam non audit, quia cum ea Communicare non potest, nam communicatio fit per auditum, aliter sequeretur, quod surdus suam faceret concionem, quia cum aliis assistit prædicationi, vt compars, & membrum totius Auditorij: præterea tollitur ratio innixa illi Regula, nam auditio partis non est conditio, sed pars essentialis necessaria ad satisfaciendum. Deinde licet Officium, in choro recitatum, sit oratio communis totius chori, & consequenter singulorum, non tamen per hoc facit suam partem, quam non audit, quia singuli faciunt suam solum eam partem, quam posuerunt, cum id totum dependeat à singulari actione cuiuslibet: cum ergo in communitate surdus non contulerit alteram partem, defectu auditionis, sed solum recitationem, ided hanc solum ex communitate participat, & sic quod ad auditionem, non dicitur habere partem in communitate, sicut neque ille, qui licet recitet, non tamen attendit, dicitur facere suum Officium, seu satisfacere suæ obligationi defectu intentionis, quæ & ipsa est de essentia orationis. De obligatione sacrificij est dispar ratio; nam sicut sola assistentia, cum deuotione, & attentione satisfacit Missæ, ita & eiusdem obligationi per assistentiam, neque enim obligatio circumstantium fit per recitationem verborum, quibus Sacerdos offert, sed sufficit mentalis oblatio virtualiter contenta in assistentia formali ad Missam; in recitatione vero Diuini Officij requiritur recita-

tio ex vna parte, & auditio ex altera, & sic ad eam conformitas in verbis recitatis, & auditis, quæ vni conformitas in oblatione necessaria non est. Hæc omnia Bordonus, qui pro sua sententia citat Bonacinum, quibus ego addo Castrum Palaum, *tom. 2. tract. 7. dist. 3. punct. 4. num. 6.* Faustum de *Hor. Canon. lib. 3. quest. 19.* & Petricum, *cap. 4. dub. 9. num. 3.* Hæc sententia est probabilis.

3. Sed non minus probabilem affirmatiuam existimo, quam tueri sapientissimus Suarez, *tom. 4. de Relig. lib. 4. cap. 28. num. 18.* cui ego addo Elcoobar à Corro, de *Hor. Canon. quest. 4. num. 66.* vbi firmat surdum, dum canit in choro ex obligatione propria & munere, adimplere præceptum recitandi Horas Canonicas, etiam si non audiat alterum chorum recitantem. Et ided etiam asserit de quocumque Recitante in choro, si non audiat alteram partem, cum ei nulla possit culpa imputari, & fecerit ex se quantum potuit; quod accipio, tam quoad implementum obligationis recitandi, quam quoad lucrandum distributiones, etiam si partem, quam non percipit, non repetat. Et ita etiam docet nouissimè Rocafull. in *Praxi Theol. moral. part. 2. lib. 3. cap. 6. dub. 4. num. 56.* vbi sic ait: An si chorus silens non possit percipere chorum canentem, satisfaciat? Respondo satisfacere. Ita Sà, & Suarez loquens de surdo, qui alios canentes in choro non intelligit, nec hos sequi potest. Ratio est; quia hic verè dicitur assistere choro, & communicare suam partem aliis; neque per ipsum stat, quin versiculos à sociis recitatos audiat, & illam partem suam efficiat: conditio enim censetur adimpleri, quando non stat per eum, qui eam adimplere debet. Hæc ille.

4. Nec obstat dicere, quod ex dictis sequeretur, posse surdum dicere Horas Canonicas cum socio etiam si illum non intelligeret præcunte: quod negat Trullench, Rocafull. vbi supra, & alij. Respondet esse disparatem rationem in vtroque; nam in casu objectionis, recitatio surdi cum socio est voluntaria: at in nostro casu est necessaria, vt est, quæ fit in choro per Canonicos, & alios illi addictos. Ergo, &c.

5. Notentur hæc omnia, quia casus potest in Praxi accidere, non solum cum surdis, sed etiam cum surdistris.

6. Nota etiam hic obiter Pellizzarium in *Man. Sep. Reg. tom. 1. tract. 5. cap. 8. sect. 5. num. 143.* me citato docere probabiliter surdum non assistentem choro, gaudere distributionibus quotidianis.

7. An verò caeci deobligentur à recitatione Diuini officij? respondet Pellizzarius loco citato *num. 111.* quod quamvis Doctores communiter dicant, eos non deobligari, si memoriter sciatur Horas, aut cum socio possint Psalmos alternatim recitare, aut etiam antea soliti essent recitare cum aliis, idque commodè etiam modo præstare possint: & hoc ex regula generali, quod qui tenetur ad aliquid, tenetur etiam ad media ordinaria, sine quibus illud impleri non potest; nihilominus absolute loquendo, non videtur improbabile, caecum obligatum ad Horas ex Professione, aut Ordine Sacro non teneri eas recitare, etiam memoriter sciatur Psalmos; cum adhuc Lectiones legere non possit, & alioqui non teneatur admittere socium quantumuis se offerentem ad recitandum; cum facultas recitandi cum socio, sit priuilegium, & favor, quo quilibet potest liberè non vti: idque et si solitus fuisset eo vti; semper enim Priuilegiatus potest renunciare priuilegio, vt patet. Ita Pellizzarius; cuius opinio facit contra id quod docet Pasqualigus in *99. Can. Cenur. 1. quest. 53.* nempe Regularè caecum teneri sub mortali assistere choro, si potest alternatim dicere Officium; cum enim Regularis ex vi constitutionum, vt suppono, non tene-

...libi mortali, Choro assistere: & Regularis cecus, secundum Pellizzarium, probabiliter non tenetur dicere officium cum socio, etiam se vitro offerentem; non video quare tenetur assistere, vt cum aliis persoluat Horas Canonicas. Et ita contra Pasqualium in terminis docet etiam nouissimum Ioannes Henricus in 99. tract. sect. 3. 5. quæstio. 2. Religiosum cecum non teneri recitare Horas Canonicas. Sed de hoc ego alibi.

8. Nec deseram hic apponere verba Escobar de Hor. Canon. quæst. 6. num. 38. vbi sic ait: Verius censeo contra Bonacinam, Clericum habentem Beneficium, esse ego sufficientes colligit fructus, non teneri condicere socium ad recitandum, & si cum eo possit recitare, non verò solus, quia Præceptum ad orandum obligat per se, non ad adhibendum socium; & si non potest per se, vt supponimus, ad nihil tenetur. Nec facit teneri adhibere media necessaria ad implendum præceptum recitandi, quia hoc intelligitur de medijs ordinarijs, vt est emere Breuiarium, non de extraordinarijs, vt est conducere socium, ad quod simile præceptum non obligat. At ex eadem ratione censeo, non esse tenendam illam opinionem eiusdem Bonacinæ de cecis, eorum, qui per se recitare non possunt, teneri socium adhibere, vt paulatim Psalmos memorie manderet; nam censeo ad neutrum teneri, quia neutrum præcepto continetur, & nimis durum esset, & molestum ad id illam obligare; etsi enim probabile sit quod cecus Breuiario, licet memoriter Psalmos absque Lectionibus tenet, recitare non tenetur Psalmos, quia per se absque Lectionibus Officium non constituit, quod est in præcepto, non Psalmi, multo magis probabiliter erit, quod cecus non tenetur Psalmos memorie mandare, nec ad id conducere socium, cum etsi eos memoriter tenet, recitare non tenetur, quare ita melius tenent Soto, 10. de Inst. quæst. 5. art. 1. & Macignus de Hor. Canon. cap. 14. n. 9. Hucyque Escobar.

9. Sed si incidenter hic quæras, an cecus, qui non potest recitare maiorem partem Officij tenetur, recitare minorem, quam potest; Affirmatiue respondet Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 4. 6. num. 6. Layman lib. 4. tract. 1. cap. 6. dub. 1. & alij. Ratio est, quia, vt docet Caietanus 2. 2. quæst. 147. artic. 7. ad 3. & Nauarrus in Man. cap. 21. num. 27. Qui non potest implere totum præceptum Ecclesiæ, tenetur partem quam potest, vnde qui non potest ieiunare totam Quadragesimam, tenetur ieiunare partem, quam potest; & qui vult seruare castitatem, & matrimonium contractum, licet non possit totam seruare, quia tenetur recedere debitum, tamen tenetur seruare partem, quam potest; scilicet non petendo debitum, ita cecus qui non potest recitare totum Officium, tenetur recitare partem, quam potest, scilicet illam, quam memoria retinet, & si non potest solus, tenetur cum socio, quem habere commodè potest. Hanc sententiam docet Suarez tom. 2. de Relig. lib. 3. de Horis, 4. num. 24. quæ ad 28. & in num. 24. docet hanc quæstionem non solum locum habere in impedimento infirmitatis, sed etiam in alijs; vnde bene inserit, qui tota die fuit legitime occupatus, vt nullam Horam diei dicere poterit, & ante mediam noctem potest saltem Completorium recitare, cur non obligatur; Et is qui Breuiarium non habet, tantum scit memoria Primam, & Completorium, cur non tenebitur illas Horas dicere, etiam si minorem partem Officij contineant, Et n. 27. dicit non esse veram generalem regulam pro omnibus casibus & impedimentis, videlicet vt qui non potest dicere tot Horas, vt contineant saltem maiorem partem totius Officij, nullam dicere tenetur. Eam sequitur Reginaldus lib. 18. cap. 13. num. 183. quæst. 4.

10. Sed his non obstantibus non desunt Doctores negatiue sententia adhaerentes, nempe quod, qui non potest maiorem partem Officij recitare, non tenetur ad minorem si potest; quia maior pars trahit ad se minorem. Et ita tenet Lessius lib. 2. cap. 37. dub. 9. num. 59. Filiucius tom. 2. tract. 2. cap. 9. quæst. 6. num. 294. & Azorius, tom. 1. lib. 10. c. 13. quæst. 5. qui loquitur in specie de cæco; vnde ego puto vt rumpere sententiam probabilem.

Sup. hoc in fra in Resol. 41. & in alij eius prius annor. & in Principio. præcedentis §. huius Ref.

RESOL. XXXIV.

An cecus sit ad scribendum Horas Canonicas recitare? Et quid, si memoria teneat maiorem partem Officij, an sit obligatus ad illam dicendam? Ex p. 5. tract. 6. Ref. 16.

§. 1. Sotus, vt ego alibi citauimus, dubitat de hac obligatione, quia accidentarium est, quod memoria sciatur Horas, neque enim videtur iustum ob illam causam honestam onus hoc grave imponi, quod non imponeretur carenti illa. Ceterum nouissimè Castrus Palus tom. 2. disp. 2. punct. 6. n. 11. putat sic tenentem memoria maiorem Officij partem obligatum esse ad illam dicendam, quia posita illius Officij memoria iam valet præceptum implere, & sine difficultate, ergo tenetur. Neque obstat accidentarium esse quod Officium memoria teneatur, quia posito illo accidenti iam necessarium est te esse obligatum, sicut tempore interdicti accidentarium est te Bullam habere, qua conceditur facultas audiendi Sacram, &c. At illa facultate posita non est accidentarium, sed necessarium, quod præcepto audiendi Missam obligaris, sic in præsentibus; ergo, &c. Sed tu circa præsentem quæstionem ne deseras videre me ipsum in part. 4. tract. 4. resol. 11. vbi plures Doctores tractantes hanc quæstionem inuenies.

Alibi in Resol. & in Resol. præterita §. An verò cecus, & in tom. 7. tract. 1. Resol. 7. §. Quoad secundum & sequ. & præterita memoria maiorem partem Officij supra cæsum in fine Ref. 32. &c.

Quæ dunt hanc sequitur.

RESOL. XXXV.

An cecus, vel ita oculis caligans, vt legere nequeant, teneantur Horas persolvere, si illas memoriter sciunt? Et an saltem teneantur recitare aliquid loco illarum, vel adhibere socium in recitatione Horarum? Et quid si cecus nihil ex Horarijs precibus memoria teneat, vel saltem paruum? Et an si esset Beneficiarius cecus, & omittat Horas licet memoriter sciatur, non tenetur ad restitutionem fructuum? Ex parte 4. tractatu 4. & Miscel. Resol. 11.

Sup. hac præterita diffie. significanter in §. Puto igitur, Ref. 3. nec. leg.

§. 1. Respondeo affirmatiue cum Nauarro & Azotio, quos citat, & sequitur Faustus de Horis Canonicis lib. 2. quæst. 229. quibus adde Villalobos in summ. tom. 1. tract. 24. diffie. 16. num. 4. Reginaldum tom. 2. lib. 18. cap. 13. num. 185. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 28. num. 14. & alios penes ipsum, quia præceptum non obligat ad recitandum per librum, neque requirit vt conditionem necessariam dicendi potestatem per librum; ergo dum cæci possunt recitare memoriter maiorem partem Officij, ad illam teneri vtique dicendum erit.

Sup. hoc in Ref. præterita, & in Ref. 1. post præteritam, §. An verò, & in tom. 7. tract. 1. Ref. 7. §. Quoad secundum & sequ. & significanter in §. Puto igitur, & hic supra in Resol. 32. in fine.

2. Non desinam tamen hic adnotare cum Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 46. n. 5. dixisse Sotum de inst. lib. 10. quæst. 5. art. 3. se non esse certum, O o 4 211

an cæcus, si memoriter sciat Horas, teneatur eas dicere memoriter, quia tenacitas illa memoriæ est accidentaria, quamvis, inquit, tutius sit ut se obligatum censeat, & cum Soto teneatur aliqui Magistri docti, & addit quidam recentior Magister, quod quantum ad festivitatem fructuum, certum est quod non teneatur si esset beneficiarius cæcus, ommitteret Horas, licet memoriter sciat. Hæc Sanchez, qui iudicat dictam opinionem Soti esse probabilem, nam quam ipse tenet, vocat multum probabiliorum. & Toletus *lib. 2. cap. 14.* simpliciter excusat cæcum. Sed tu non omittas contrariam tenere, quam etiam nouissimè tenet Oliuerius Bonapartius *de Horis can. lib. 2. c. 38. n. 2. 2.*

3. Notandum est tamen hic obiter contra Syluestrum *verb. Hora, quest. 4. dist. 3.* Angelum *n. 9.* Armillam *num. 16.* Tabienam *num. 20.* D. Antoninum *3. part. tit. 13. cap. 4. §. 15.* Paludanum *in 4. dist. 15. quest. 5.* & alios cæcum qui non potest recitare Officium diuinum, non teneri ad recitandum aliquid loco illius, quia cum legitime excusetur, ad nihil tenetur; sicuti qui excusatur à Missa audienda in die festo, ad nil tenetur.

4. Notandum etiam cæcum qui nihil ex horariis precibus memoriâ tenet, vel saltem perpartum, non obligari ad audiendam partem socii in alternatione; & rursus ad suam cum illo recitandam, quia non videtur præceptum humanum ad illam exactissimam diligentiam obligare. Ita Bonartius *loco citato*; an verò cæcus teneatur adhibere socium in recitatione Horarum, dicemus *infra*, & diximus etiam *in 3. part. tract. de Horis Canonicis, resol. ult.* non obligari.

RESOL. XXXVI.

An Sacerdos cæcus, qui solus non potest persolvere Horas Canonicas, possit tamen alternatim cum socio, si illum ad manus habet, teneatur adhibere?

Et an, si Petrus non habet librum, in quo legat Horas, nouit aliqua memoriter, ita tamen ut non possit satisfacere, offert se socium, qui omnia scit memoriter, quod si Petrus cum illo recitare velit, possit exactè satisfacere, quæritur, an teneatur cum illo socio recitare Officium?

Et quid, si antea semper recitauerit cum socio? Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Res. 3.

Sup. hoc in Resol. seq. & supra in Resol. 33. §. An vero, ad medium, & infra in Resol. 97. §. vii. in principio, & in fine, & cursim in aliis veris eius annot. & melius in tom. 7. tr. 1. Resol. 7. §. Quoad secundum, & seqq. & hic superius in tr. 1. Resol. 102. §. Sed ad hoc, ad medium, & veris, vsu cægo.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet cum multis Castrus Palauus *tom. 1. tract. 1. disp. 2. punct. 6. num. 13.* & alij. Quia obligatis ex præcepto Ecclesiæ recitare: Sed hoc præceptum facile implere potes adhibendo socium. Ergo obligatus es illum adhibere. Quia obligatus es adhibere media ad exequendum præceptum, quæ tibi difficilia sunt. Dices, te esse obligatum apponere media per se ordinata ad præcepti executionem, secus media per accidens, & priuilegiata; vltus autem socii non est medium per se ordinatum ad huius præcepti executionem, sed extra illam: Siquidem ex permissione Ecclesiæ, & quasi ex priuilegio vltus socii conceditur. Aliàs si vltus socii esset medium per se ordinatum ad huius præcepti executionem, obligatus esses illum conducere, quando gratis habere non posses, sicut obligatus es Breniarium emere? Respondeo. Et si vltus socii non sit medium per se ordinatum absolute ad huius præcepti executionem, est tamen medium supposita tua impotentia aliter implendi præceptum.

2. His tamen non obstantibus negatiuæ senten-

tia adheret Caramuel in *Regulam D. Benedicti diff. 117. dub. 1. n. 1445.* vbi sic ait: Petrus non habet librum in quo legat horas, nouit aliqua memoriter, ita tamen ut non possit satisfacere, offert se socius, qui omnia scit memoriter. Quod si Petrus cum illo recitare velit, poterit exactè satisfacere; petitur an teneatur cum illo socio recitare officium.

3. Respondeo negatiuè, quia recitare cum socio est fauor vnicuique concessus, & nemo tenetur vti fauoribus inuitis. Ita alter Sanchez in *selectis diff. 41. n. 2.*

4. Quid si antea semper recitauerit cum illo socio? Nec tunc tenetur cum illo recitare; fauores enim talis sunt ingenij, ut nunquam cogant, aliàs essent grauamina, ergo qui illuc vsque illo fauore vltus est, poterit non vti cum voluerit. Ita Caramuel; vnde vtramque sententiam puto probabilem esse, vide me ipsum in *pa. tr. de Hor. Canon. Resol. ult.*

RESOL. XXXVII.

An si aliquis impotens sit ad recitandum Officium socius, teneatur cum socio recitare?

Et quid si antea semper recitabat cum socio?

Et an vero in tali casu teneatur saltem Beneficiarius quærere socium cum stipendio? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Res. 2. 1.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Ioannes Sanchez in *selectis diff. 15. num. 2.* & alij: quos refert Garfias *de benefic. part. 3. cap. 1. n. 214.* quia recitare cum socio est priuilegium; ergo quis non est astrictus illo vti. Lessius autem *lib. 2. cap. 37. dub. 9. num. 54.* & Garfias *ubi supra n. 215.* distinguunt; & Resol. nam si quis solitus est recitare Horas cum socio, adhibere illum tenetur, secus si solitus non sit. Excipit tamen Garfias, nisi socium quem gratis antea habebas, postea nisi cum stipendio sis habiturus. Ratio est, quia ita nullum onus speciale Clericis imponitur. Ergo, &c. Alij autem absolute affirmant in tali casu obligationem adesse cum socio Horas recitandi, si facile habere potes, siue antea vltus fueris illo, siue non. Ita Valentia *tom. 3. disp. 6. quest. 1. punct. 10. §. 7. in princ.* Reginaldus *tom. 2. lib. 18. c. 13. n. 183. ad finem.* Azorius *tom. 1. lib. 10. c. 13. q. 4. §. 6.* & alij communiter, quia obligatus es adhibere media ad implendum præceptum, quæ difficilia non sunt.

2. Sed difficultas est, si quis stare vellet in ista vltima sententia, an illa intelligenda sit, si vltus socii gratis habeatur; an verò in tali casu tenetur, saltem beneficiarius quærere illum cum stipendio?

3. Affirmat Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 28. num. 12.* de beneficiatio; negat autem de Clerico simplici, & Religioso, quia horum obligatio non est ex iustitia, sed ex Religione. Sed Castrus Palauus *tom. 2. disp. 2. punct. 6. num. 14.* putat, quemlibet Clericum, seu Religiosum, si habeat vnde abique difficultate graui possit socium conducere ad secum recitandum, obligatum esse illum conducere, quia vltus socii in persona impotentis alter recitandi Officium, est medium simpliciter necessarium ad huius præcepti executionem. Ergo si ex communi sententia obligatus ad hoc medium assumendum, obligari debet ad expendendos aliquos moderatos sumptus, si necessarij sunt ad huius medijs assumptionem. Hæc sententia est nimis rigida, & ideo libenter opinioni Suarez adhaereo, imò ego puto probabiliter, quòd nec beneficiarius de rigore ad id tenetur, licet ad hoc facere consulendus sit, & ita hanc sententiam

sententiam tenet Oliuierius Bonartius de Horis Canon. lib. 2. c. 38. num. 12. vbi sic ait: Nota tamen non videtur obligari diuites Clericos, quantumvis etiam amplius, & copiosum Sacerdotium obineant ad locum praeio conducendum: tum quia nulla ratione, vel iure hoc probari potest, tum quia, sicut non tenentur Sacerdotes solvere stipendium, vt festiuis diebus Sacrum audiant, ita nec socio, vt mecum legat. Adde non debere imponere maius onus infirmis Clericis, quam sanis. Consulendum nihilominus est beneficio lauro fruētibus, vt mercede sibi comparent socium, qui simul cum illis legat, dum infirmantur. Ita Bonartius.

RESOL. XXXVIII.

An qui non potest ratione infirmitatis recitare Horam Canonicam tempore debito, teneatur illam recitare proponendo, vel postponendo? Ex part. 4. tract. 4. Misc. Ref. 10.

§. 1. **V**I, v. g. quis post Vesperas patitur quartanam, vel aliam febrem, & nequit recitare, an teneatur manē recitare Vesperas & Completorium: vel e contra, patitur quis quartanam manē vsque ad meridiem, an teneatur vespere recitare omnes Horas si potest. Pro negatiua sententia ego alibi adduxi Can. in relict. de penit. pars. 5. dub. 31. cuius opinionem improbabilem quidam recentior esse putauit, immerito quidem, nam optimam habet rationem, facillitas enim, quae datur ab Ecclesia anteponendi, vel postponendi Horas, intra diem tamen naturalem est privilegium fauoris, non vinculum necessitatis, vnde praenite non tenetur, bene tamen possumus & ideo hanc Cani sententiam, quando impedimentum persolendi Horas tempore debito est à natura, vel violentia, putat esse probabilem Sanchez in opus. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 43. num. 7. licet contrariam existimet probabiliorē; & ita opinionem Cani non solum tanquam Probabilem, sed etiam absolute docet Hennequez lib. 4. cap. 4. n. 7. vbi sic ait: Probilitatis non tenetur praenite propitium tempus recitandi Horas: & in glossa lit. Q. allicit hanc sententiam esse communem, quod est negandum; nam his temporibus contraria est communior & probabilior, quam nouissime docet Villalobos in sum. tr. 23. diff. 16. n. 7. sic alliens, Se aduerbe que el que estubo mal hasta mediodia, no queda excusado de rezar el medio dia que estubo male, como tampoco lo queda el, que no pudo rezar por la mañan por otra ocasion, pues pueden estos rezar a tarde que el precezo corre en todo el dia. Ita ille. Sed vt dixi, contraria sententia Cani est probabilis. Nota etiam quod post haec scripta inueni, Oliuierius Bonartius de Horis canon. lib. 2. cap. 38. num. 8. docere etiam opinionem supradictam Cani esse probabilem & pro illa citat Lessium lib. 2. c. 17. dub. 8. n. 43.

RESOL. XXXIX.

An infirmus, qui non potest recitare Horas sanis temporibus, teneatur postea recitare? Idem est dicendum de habente inexcusabilem occupationem, & de iter agentibus. Est quis in morbo, vel in dubio petat dispensationem a Praelato, & ipse concedat, licet à meridie conualeat, & à febre liberetur, non teneatur Horas persolvere? Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Ref. 14.

§. 1. **N**egatiuam sententiam probabilem esse tenet Caramuel in Regulam D. Benedicti. disp. 115. n. 1442. vbi sic ait. Qui morbo aut occupatione inexcusabili impeditur tempore quo Hora aliqua solet legi, excusari potest à lectione, illius horae, Haec sententia probabilis est: nam defenditur à grauib. authoribus & habet fundamenta probabilia, licet contraria sint probabiliora. Supponit primò dari octo distincta praeccepta de octo Horis; Secundò certa tempora destinata esse lectioni Horarum priuatae: & vtrum doctè possit defendi.

2. **P**etis: quae tempora dicantur destinata lectioni Priuatae. Respondeo insistendo huius opinionis principiis. Matutinas solere legi ab hora, qua laudabiliter surgimus, vsque ad horam decimam ante meridianam (nullus enim tenetur vespere legere Matutinas sequentis diei, licet morbum occupatione seu praenideat) addo solere minores Horas dici ante meridiem; Vesperas etiam in Quadragesima ante meridiem, exceptis Dominis: scilicet à meridie in occidentem, & hinc ad mediam noctem Completorium. Ita communiter legunt, qui putant se debere Horas determinatas obseruare.

3. **A**grotus ergo qui quartana laborat (& idem dico de habente inexcusabilem occupationem) nec tenetur tempus praenire, nec tenebitur legere Horam aliquam eo tempore, quo non conseruerit legi.

4. **H**ae opinio est tuta in praxi: consulenda agrotis, iter agentibus, & hominibus valde impeditis ob negotia occurrentia horis determinatis: repugnat expresse meis principiis, ideo tamen non definit esse probabilis. Ita Caramuel. Et ideo secundum hanc sententiam qui agrotant vsque ad meridiem non tenentur postea recitare Matutinum & laudes, & hanc sententiam cum Caramuele satis probabilem esse puto, quam vt probabilem me docuisse obseruat nouissime Trullench in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 17. n. 6. licet ipse Sanchez contrariam sententiam teneat. Nota tamen quod ex parte consentit cum Caramuele Candidus tom. 2. disp. 14. art. 28. dub. 34. vbi sic ait: Qui prauidet vt Vespere nequeat recitare Vesperas, aut Completorium ob febrem aut grauem infirmitatem, ob impedimentum non voluntarium, non tenetur illas horas manē recitare: quia licet totus dies signetur tanquam tempus omnium horarum illius diei, atque ad eò si solum attendamus ad substantiam praeccepti, possent omnes horae manē recitari, tamen quantum ad conuenientiam, & vt deuotius, & melius adimpleatur praecceptum, quaedam hora signatur ab Ecclesia manē recitanda, quaedam verò vespere; ergo esset nimis rigorosum obligare homines ad recitandas omnes preces horarias manē, quando est futurum impedimentum, quod prauidetur ex ratione alicuius infirmitatis: quod si impedimentum praesens esset omnino voluntarium, etiamsi esse, legitimum, & necessarium, tenetur tunc homo praenire recitandum manē omnes Horas Canonicas: quia tunc impedimentum non recitandi esset omnino voluntarium.

5. **N**otandum est etiam hic obiter quod si in morbo, aut dubio petat quis dispensationem à Praelato, & ipse concedat, licet à meridie conualeat, & à febre liberetur, non tenebitur horas persolvere, quia pro illa die iam habet à Papa legitimam dispensationem, & alias nec Praelati auctoritas, nec gratia Summi Pontificis ei quidquam prodesset. Ita Caramuel disp. 116. n. 1429.

Sup. hoc in Res. praecerta & in alius eius not.

Sup. hoc si granter ibidem.

Sup. hoc superius in tr. 2. Ref. 74. §. 1. à lin. 10. vers. vbi querit & si placet, lege alias Res. huius prima not.

DANAE
Hnia
III. IV. V
E. III

RESOL. XL.

Sup. prima
diffic. huius
tituli lege
doct. ripam
Ref. seq. &c.

An ager qui potest recitare maiorem partem officij, teneatur illam persolvere.
Et an, qui non potest recitare Matutinum cum Laudibus, ad nihil teneatur? Ex parte. 2. tractatu 12. Ref. 29.

Sup. hoc no-
tando infra
in Ref. 42. &
in aliis eius
primæ not.

§. i. **A**ffirmatiue respondent communiter Doctores. Sed notandum est cum Rodriguez in sum. part. 1. c. 145. & Gasias de benef. tom. 1. part. 3. c. 1. n. 222. quod qui non potest recitare Matutinum cum laudibus, ad nihil teneatur quia licet hoc non sit maior Officij pars, nihilominus est pars illius prima, & præcipua.

RESOL. XLI.

An infirmus, qui non potest recitare totum diuinum Officium, teneatur recitare partem? Ex p. 7. tit. 11. & Misc. 2. Ref. 13.

Que nunc
est Ref. ante-
cedens, & pro
doctrina hu-
us Ref. lege
Ref. eius se-
cunde an-
not. & infra
ex Ref. 98. §.
Sed obiter
in principio,
& in aliis
eius annot.

§. i. **E**go tract. de Hor. Can. ref. 29. docui ægro- tum qui non potest legere maiorem partem officij non teneri eum legere: Alij illum qui non potest legere Matutinum saltem cum laudibus ab onere persoluendi officium liberant. Sed nouissimè Ioannes Caramuel in Regulam D. Benedicti disput. 115. num. 1435. pro replicatione præsentis dubij putat examinandum esse vtrum lectio Diuini officij octo præceptis numero distinctis singulas sigillatim respicientibus, an verò solum vnicò præcipiendū simul octo Horas subiaceat. Si primum dicatur, sequitur eum, qui saltem Matutinas posset persolvere, illas teneri legere: ego verò cum sentiam non dari plura præcepta sed vnicum, vt notauit num. 1335. assero consequenter Petro v. g. illo præcepto iniungi, vt totum officium persoluat: ergo potest, vel non. Si potest, satisfaciens, si minus, omittat: non enim datur præceptum indicens lectionem vnius Horæ. Confirmatur. Ad impossibile nemo tenetur; ergo quando aliquis non potest satisfacere præcepto, non tenetur. Atqui præceptum est de legendo toto officio, non de parte; ergo quando aliquis non potest satisfacere toti præcepto, non tenetur satisfacere parti; hæc enim non præcipitur, vt ex se patet.

2. Dices. Quando quis omittit partem notabilem Diuini officij peccat grauiter: ergo non solum indicitur illi lectio totius officij, sed & singularum partium.

3. Respondeo concedendo antecedens, & negando consequentiam. Ratio est, quia si singulæ partes præcipiuntur, iam non esset vnum præceptum, sed octo numero distincta, cuius oppositum ostendi: sanè qui omittit Vesperas, peccat mortaliter: non quia temerariè præceptum Vesperarum lectionem indicens, distinctum à cæteris lectionem aliarum Horarum indicentibus, sed quia temerariè legem præcipientem vt totum Canonicum officium legeret, ille vero qui omittit Vesperas, non legit totum suum officium, ac propterea peccat mortaliter. Hucusque Caramuel. Sed nostram sententiam, me citato tenet Trullench. in Dec. tom. 1. l. 1. c. 7. dub. 17. n. 1. Castrus Palaus tom. 1. tract. 2. disput. 6. num. 9. cum Candido tom. 7. disp. 24. art. 22. dub. 9.

RESOL. XLII.

An infirmus, qui non potest recitare maiorem partem Officij, v. g. Matutinum cum Laudibus teneatur recitare minorem, quam potest, vt Hora, velbi gratia?

Et an quis non obligetur recitare Matutinum, si impotens est recitare Lectiones, quia habet Diurnum, & caret Breuiario, vel visu, aut alia de causa: quod tamen de Officio nouem Lectionum intelligendum est, non autem de Officio trium Lectionum, quia defectus videtur paruum? Exp. 4. tit. 4. & Misc. Ref. 225.

§. i. **A**ffirmatiuam sententiam docet Lezana in summa q. Regular. cap. 12. num. 27. vbi sic ait: Qui propter aliquam causam, infirmitatem scilicet, excusantur à dicendo totum Officium diuinum, non tamen excusantur à dicenda illa, vel illis Horis Cononicis, quas commode dicere possunt: sicut qui debet centum, & non potest soluere nisi decem, tenetur decem soluere: & sicut qui non potest ieiunare totam Quadragesimam, tenetur ieiunare illis diebus, quibus potest. Ita Lezana, & ante illum Suarez tom. 2. de Religione lib. 4. cap. 28. n. 21. & 27. Valentia tom. 2. disput. 6. quest. 2. punct. 10. §. 7. & Oliuerius Bonartius de Horis Cononicis lib. 2. cap. 40. Sed mihi contraria sententia magis placet, quam tueri nouissimè Castrus Palaus tom. 2. disp. 2. punct. 6. num. 9. vbi ita asserit. Tertio dico, mihi probabilior esse sententiam asserentem, te non esse obligatum Officium recitare, si maiorem illius partem non potes: tum quia maior pars trahit ad se minorem: tum quia ita videtur esse consuetudine receptum, ne infirmi, & debiles, vel alias impediti, scrupulis, & perplexitatibus vexentur, quod sine dubio contingeret, si potens sine notabili damno recitare quamlibet Horam, ad illam teneretur; quis enim determinare posset, quot Horæ tibi momentum graue afferrent, aut quis affirmare vnam solam horam ex minimis graue nocumentum allaturam? Ne igitur perplexus sis, ab omni Hora videtis excusatus, cum maiorem Officij partem recitare non potes; v. g. cum non potes recitare Matutinum cum Laudibus, quia hæc est pars maior, prima, & præcipua Officij. Ita Castrus, qui citat Nauarrum, & Lessium.

2. Notandum est etiam hic obiter cum dicto Castro Palao num. 7. id, quod alibi notauimus aliquid quem non esse obligatum recitare Matutinum, si impotens est recitare lectiones, quia habet Diurnum, & caret Breuiario, aut visu, vel alia de causa non potest, quia exclusis lectionibus, Psalmi non constituunt substantialiter Matutinum iuxta formam à Pio V. præscriptam: ergo, &c. vnde in facti contingentia, cum alicui nauiganti casu cecidisset Breuiarium in mare, licet haberet Diurnum, putauit non fuisse obligatum Psalmos Matutini recitare; sed Laudes cum reliquis Horis quia erat maior pars Officij & erant partes distinctæ præcepti, quarum vna ab alia non pendet. Quod tamen de Officio nouem Lectionum intelligo, non de Officio trium, quarum defectus videtur paruum vt notauit Thom. Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 19. num. 7.

RESOL. XLIII.

Ad quid teneatur, si dubius quis est, an possit maiorem partem Officij recitare?

3. Et post hæc scripta inuenio, hanc sententiam docere sapientissimum Caramuëlem, nunc merito Episcopum Misiensem, maiorum honorum dignissimum, in *Theol. Regul. disp. 101. n. 1326*. Quia, ait ille, in illo loco potest quis præstare omnia requisita, potest enim habere attentionem, & deuotionem extrinsecam, & bene pronuntiare; ergo & satisfacere: nam bene satisfacit, qui ponit omnia requisita. Nec ille locus potest esse causa non satisfaciendi; quia ibi Petrus aliis præceptis maioris momenti satisfacit; ergo & obligationi legendi. Consequencia est clara, non enim maior ratio est vnus, quam alterius. Minorem probor: Quia in illo loco concomitantur satisfaciendi stabilitati, Castitati, Paupertati, &c. voluntate habitali; & quod fortius, & efficacius est, etiam operationi actuali satisfacit Decalogo, indicens omnes actiones necessarias ad sustentationem indiuidui; tum etiam Regulati Statuto, indicens modum satisfaciendi huiusmodi necessitatibus. Ergo secretus locus non est indecens ad legendum priuatim. Ita ille.

4. Nota verò, quòd id, quòd diximus de loco, cum non esse determinatum, & certum pro Horis Canonicis priuatim dicendis; sed posse sufficere quemcumque; idem est etiam de situ corporis, qui est veluti modus existendi in loco. Qui enim priuatim recitant communiter non tenentur ad recitandum flexis genibus, vel stando, & quiescendo, vel ambulando, aut equitando, &c. sed possunt recitare, prout voluerint: habita solum ratione reuerentia, quæ semper est debita Deo; & propriae necessitatis, quæ potest vnicuique contingere potius vno tempore & vno loco, quam alio: & ex communi sententia sic notant Nauar. de *Orat. c. 4. n. 2. & seqq.* & Bonacina de *Hor. Canon. disp. 1. q. 3. punct. 5. n. 5. & punct. 6. n. 1*. Neque ex iure diuino, aut naturali est aliquid determinatum in hac re: & quæ habentur ex iure Ecclesiastico de stando v. g. ad Euangelium in Missa, c. *Apostolica de Consecr. disp. 1. de non genuculando inter Pascha, & Pentecosten, cap. Quoniam de Feriis* de assurgendo ad Gloria Patri, ex Concilio Basiliensi, *sess. 21. & familia*, non tam habent vim præcepti, quam directionis. Et si quid peculiariter præcipitur in Rubricis, vt recitetur flexis genibus, vel capite discooperto, & inclinato, vel stando, & surgendo, vel hoc, aut illo modo, maxime præcipitur pro recitatione publica, propter significationem Mysteriorum in quorum memoriam sunt instituta huiusmodi ceremoniæ; & debent communiter seruari etiam in recitatione priuata; quanquam in hac, si omituntur ex aliqua causa, & sine contemptu: nullum sit peccatum, & reuera non habent propriè vim legis, aut præcepti: sed solius directionis, & regulæ, vt Officium magis piè, & magis religiosè dicatur. Vide Palaum, *vbi supra*, qui etiam docet sedere, cum standum est, vel stare, cum est stectendum ex Rubricæ præscripto, non videtur esse peccatum, si absque contemptu fiat: quia non videtur præcipi, sed consuli, & ordinari maioris deuotionis gratia. Idem etiam docet Garcias, loco citato.

5. Nota etiam hic obiter, opinionem Azorij, & aliorum, quam ego alibi impugnaui, assententium recitantem priuatim Diuinum Officium, satisfacere, si vocem fornet mouendo tantum labia, etiam si à seipso non audiatur, nec audiri possit: Hanc inquam, opinionem nouissimè docere Leandrum de *Sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 16. quest. 18*. & Caramuëlem in *Theol. regular. disp. 108. num. 1381*. vbi sic ait: Sufficit, quòd is, qui Horas recitat, eas voce, & ore proferrat, siue à seipso, aut ab alio audiatur, siue non. Ratio est, quia non est præceptum de auditione, sed de prolotione: ergo, si prolatio ponatur seclusa auditione, nihil fit contra præceptum. Quid opus est multiplicare obligationes non præceptas, cum hæc

fatis difficile satisfacere præceptis? Agamus igitur quòd lex iubet, & quando non præcepta omittimus, non credamus nos in peccatum labi: ideoque cum lex Ecclesiastica solam lectionem Horarum, & non auditionem præcipiat, non est asserendum eam ad satisfaciendum requiri: Rogas quid requiratur, vt sit vox? Respondeo, linguam, & labia moueri: anhelitus enim necessariò sequitur. Ratio est, quia vox nihil aliud est, quam respiratio fracta certo modo per labia, & linguam: atqui non possunt labia, & lingua moueri, quin frangatur respiratio: ergo nec moueri poterunt, quin sit vox. Quomodo cumque igitur articulent, est vox: ergo & pronuntiatio audibilis, ac proinde præcepto satisfaciens. Ita ille, cui adde me citato Bossum in *Flor. Theolog. verb. Hora Canonica 2. n. 15*. Et quidem vt obseruat Baldellus, in *Theolog. Mor. tom. 2. lib. 3. disp. 34. n. 15*. Oratio vocalis satis habet, si sit alligata ad certa verba, quæ præscribit Ecclesia: & cum non sit directæ ad homines, quos solum per voces, & per signa sensibilibus possumus alloqui: neque ad nos ipsos in quantum indigemus externis sensibus, & obiectis sensibilibus, sed solum ad Deum, quem possumus alloqui, & orare sine vilo strepitu, aut sono verborum: non potest, vt sui mensuram, habere auditum ipsius orantis, & tantum requirere sonum vocis, quantum sufficit ad mouendum illius auditum. Et alioqui, si ipse orans esset surdaster, & auditus hebetioris, omninò deberet orare alius, quovisq; possit se ipsu audire, ac proinde non possit Horas persolvere in Ecclesiis, vel coram aliis, sine magna illorū molestia, & perturbatione; quod tamen nõ est dicendum. Imò ex Nauarro, de *Oratione, c. 19. n. 88. & c. 20. n. 14*. propter hanc causam disputatiuè potest defendi, quòd neque etiam sit necessarium vilo modo vocem formare: sed satis sit dicere verba omnia mentaliter: cum vox non possit requiri propter Deum, ad quem laudandum, atque orandum sunt institutæ Horæ Canonicae; sed solum propter homines, qui sunt excitandi, & iuandi ad deuotionem; quod tamen non intenditur, quando Horæ Canonicae recitantur priuatim, & extra Chorum. Sed hoc vltimum mihi non placet, & profus reiiciendum esse puto. Non audeo tamen sententiam Azorij, Leandri, Caramuëlis, & aliorum, prout supra explicauimus, tanquam improbabilem damnare; quam post hæc scripta inuenio etiam docere doctum Patrem Martinum de San Ioseph in *Monitis Confessor. tom. 1. lib. 2. tr. 4. n. 15*. Sed non discedo à contraria sententia, quam olim docui, & quam nouissimè me citato docet Escobar, *tract. de Hor. Canon. quest. 4. num. 84*. vbi sic ait: Probabilius, ac tutius censet, esse necessè ita verba pronuntiare, vt sublato indimento possis te ipsum audire; quamuis de facto non te audias: nam non erit perfecta pronuntiatio verborum, quæ saltem ab ipso profertente non audiat, aut audiri non possit, sublatis impedimentis. Hæc ille, qui citat Molfesum, Valentiam, Reginaldum Toletum, Faustum, & alios.

RESOL. XLVI.

Qui incipit recitare animo non satisfaciendi pro iure, sed postea reuertendo, & tamen per se ipsa postea vult satisfacere illa prima recitatione, queritur, an satisfaciatur obligationi cum illa prima recitatione?

Idem est de auditione Missæ & de penitentia à Confessario iniuncta.

Et an teneatur postea mutare intentionem, intendendo satisfacere Officio prioris, vel satis sit, si se satisfacisse sciat, non obstante sua contraria voluntate? Et p. 2. tract. 14. Ref. 37.

§. 1. Negati

Negatiue respondet Carolus Macigni tr. de Hor. Canon. c. 48. n. 8. & Azorius part. 1. lib. 10. c. 1. q. 7.

1. Sed ego contrariam sententiam puto omnino non sustinendam esse, cum Portel in addit. ad dubia Regular. ver. Hora Canon. numer. 5. Lellio lib. 2. cap. 77. dub. 10. n. 59. Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. c. 11. n. 16. Aragon. in 2. 2. quast. 83. art. 3. Henriquez lib. 9. c. 15. num. 9. Gasfia de benef. tom. 1. part. 3. c. 2. num. 198. Squillante de oblig. Cler. par. 2. dub. 2. Valentia tom. 3. disput. 6. quast. 2. punct. 10. Valquez de benef. cap. 4. §. 1. dub. 7. num. 114. Molfesio in summ. tom. 1. tractat. 5. §. 1. cap. 1. numer. 40. & 52. Naldo in summ. ver. diuinum Officium, n. 3. & Fillucio tom. 1. tract. 23. cap. 8. q. 1. num. 251. & alii.

2. Et ratio est, quia ad implendam obligationem legis sufficit, vt quis faciat omne illud, quod lex imperat, quantum non habeat intentionem satisfaciendi tali legi; per leges enim solum precipitur libera, & humana externi operis exequutio, & non vt fiat ex tali intentione. Cum ergo talis verè actus humano, & libero Officium recitet, quantumuis nolit satisficere, verè precipito satisficere.

3. Et idem dicendum est de auditione Missæ, vt alibi diximus, & de penitentia à Confessario iniuncta. Nec opus est, vt voluntas mutetur tempore oportuno; id est, intra obligationis præcepti tempus, & vel per Officium præcedens satisficere præcepto: quia ego parò, quod non tenetur postea mutare intentionem, intendendo satisficere priori Officio: sed satis est, si se satisficisse sciat, non obfiste contra sua voluntate. Et ita docet Sanchez loco citato, num. 14. & 15. quicquid in contrarium prohibet etiam asserat Suarez in 3. part. tom. 1. disput. 88. sect. 3. & Aragon. in 2. 2. quast. 83. art. 13. & alij.

RESOL. XLVII.

An Clerici, Religiosi, &c. recitantes Horas Canonicas sine attentione saltem virtuali, satisficant obligationi, & præcepto Ecclesie lato in Cap. Dolentes?

Et an si quis cum voluntaria distractione recitat Horas Canonicas, impleat præceptum, & consequenter non peccet mortaliter, neque teneatur, repetere aut fructus beneficij restituere?

Et doctrina huius quæstionis applicanda est etiam in auditione Missæ in die festo. Ex part. 2. tractat. 12. Reol. 1.

Prima opinio est negatiua. Sic omnes ferè recentiores. Fernandez in exam. Theol. p. 3. cap. 13. §. 6. numer. 1. Villalobos in summa, tom. 1. tract. 4. dub. 15. numer. 6. Sotus lib. 10. quastion. 5. art. 13. Caictan. in 2. 2. quast. 83. art. 13. Nauar. de orat. cap. 13. num. 18. & 19. Valquez in p. 2. tom. 2. disp. 160. n. 30. & 31. Medina in summa, lib. 1. cap. 4. §. 11. Nauar. de restit. lib. 2. cap. 140. Lop. in off. mfrans. tom. 2. cap. 103. Emmanuel Sa verb. Hora Canonica n. 19. Pelantius in 2. 2. quast. 62. a. 2. dub. 3. Zetola in praxi Episc. p. 1. verb. Hora Canonica, §. 4. Betia in resp. cal. confic. p. 2. cas. 33. Comitol. in resp. moral. lib. 1. q. 63. Malderus in 2. 2. tract. 10. c. 2. dub. 2. Moneta de distribut. p. 2. quast. 1. num. 2. Carol. Macigni de Hor. can. cap. 86. num. 16. Molfesius in sum. tom. 1. tract. 4. cap. 2. num. 8. Syluius in 2. 2. q. 83. art. 13. concl. 4. & 5. Homobonus de exam. Eccles. p. 1. tract. 4. c. 5. q. 40. Viguierus mfr. Theol. c. 5. §. 5. ver. 21. Gauntius commen. in Rubr. Missal. tom. 2. Tom. III.

sect. 1. cap. 6. rit. 4. n. 2. Bellochius in praxi, de cas. refer. part. 2. q. 15. num. 19. Conradus in resp. cas. confic. p. 1. q. 244. Rodriguez tom. 1. cap. 143. num. 1. Vega in summa, tom. 2. c. 128. cas. 20. Valentia tom. 3. disp. 6. q. 2. punct. 10. Azotius part. 1. lib. 10. cap. 16. q. 6. Ledelina in summa, tom. 2. tr. 9. cap. 4. concl. 20. Squillante de oblig. Cler. p. 1. dub. 20. n. 16. Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. c. 26. n. 3. & de censuris disp. 4. sect. 2. n. 25. Aragon. in 2. 2. q. 83. art. 13. Saytus de censuris, lib. 3. c. 4. n. 23. Salas de legib. disp. 9. sect. 9. n. 24. Lorca in part. 2. tom. 2. de legib. disput. 16. membr. 2. Raphaël de la Torre in part. 2. tom. 2. de Horis canonicis, contr. 9. Anton. Ragucius de officio Canonicorum in choro, q. 9. num. 2. & alij penes citatos. Probatur primò: quia in cap. Dolentes, de celebratione Missarum, precipitur, vt Officium diuinum celebretur studiosè pariter, & deuotè: quod significat internam attentionem, & deuotionem: vnde Glossa, deuotè, quantum ad officium mentis. Secundò, in dicto cap. Dolentes. Ecclesia precipit verum actum orationis: sed actus solè externus, sine interno, non est talis: ergo ille non solus precipitur. Minor probatur: quia oratio consistit in actu interno, est enim colloquium cum Deo: ergo requirit attentionem erga Deum.

2. Verùm opinio contraria placuit Durando in 4. sen. disp. 15. §. 12. Syluest. verb. Hora, num. 13. Medina Cod. de oratione, q. 14. Angelo verb. Hora, num. 17. D. Antonin. 3. part. tit. 13. c. 4. §. 8. Rosellæ verb. Hora, n. 13. Paludano in 4. dist. 15. q. 5. art. 2. conclus. 4. Et ex recentioribus illam amplexus est nouissime Egidius Coninch de Sacram. in 3. p. q. 83. art. 6. n. 291. & Ioan. Valerius in differentiis vtriusque fori, verb. Hora canonica, disp. 1. per totam. Et ego sine metu, probabilem esse affirmo cum Lellio lib. 2. c. 37. dub. 1. n. 63. in fin. & Henriquez lib. 9. c. 25. n. 5. in Glossa, littera P, & Victorello in sum. Toleti, lib. 2. cap. 13. & Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 1. c. 5. n. 10. Vnde, si quis cum distractione voluntaria recitaret Horas Canonicas, impleat præceptum, & consequenter non peccaret mortaliter, neque teneatur repetere, aut fructus beneficij restituere. Et ratio est: quia nemo potest precipere aut vetare, quod non potest punire; nec potest punire, quod non potest cognoscere; & iudicare: sed Ecclesia, extra Confessionem, non potest cognoscere, & iudicare actus internos: ergo dicendum est, quòd non potest eos precipere, aut vetare.

3. Ad argumentum contrariæ sententiæ respondet Egidius, in illo cap. Dolentes, solum precipi actum studiosum externum: vt, videlicet, exerceatur cum talibus circumstantiis externis, quæ necessariæ sunt ad constituendum actum externum religionis, ita vt non peccetur exterius contra religionem.

4. Et hoc patet ex contextu: nam ibi agitur contra illos, qui in diuino Officio fabulantur cum secularibus. Ad secundum argumentum respondetur, actum externum orationis debite factum cum externa attentione, puta sine confabulatione, risu, &c. esse verè actum externum virtutis religionis, quem admodum adoratio externa Idolo facta, est verus actus externus idololatriæ; & licet illum exercens non intendat interius adorare Idolum.

5. Hæc doctrina est etiam applicanda in auditione Missæ: & sic satisficere præcepto Ecclesie de audiendo Sacro, si quis Missam audiret voluntariè distractus, dummodo cum externa reuerentia assistat; ita vt verè possit dici hic, & nunc actum externum religionis exercere, ac cum Sacerdote celebrante, propter illam externam attentionem, communicare: nam, si aliter faceret, puta confabulando, ridendo, &c. non posset dici decenter, ac huma-

Sup. hoc in Reol. 1. not. præterea §. 1. prope fin. & supra in tr. 1. Ref. 29. §. secundum Clericum, & §. Secundo, Beneficij & §. Ex quo, & etiam pro restitutione fructus, & in tom. 2. tract. 3. Ref. 3. à lin. 5. & in Reol. 4. ex doctrina §. Sed si, à lin. 4. & in Resol. 25. in fine, & ibi in tract. 1. in Resol. 245. §. 8. cursim ad medium, & vers. Que dicitur.

Et pro contento in hoc §. vlt. in Resol. seqq. paragrapho primo. prope finem, vers. Qui voluntariè, & in cæteris aliis Resol.

& §. an. not.
secundum
Ref.

no, & religioso modo audire Missam. Et hæc est opinio Aegidij de Coninch ubi supra, num. 297. & post illum hæc sententia docet etiam Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 7. cap. 3. numer. 2. Salua semper, &c.

RESOL. XLVIII.

An si quis recitet Horas Canonicas, & audiat Missam sine interna attentione, satisfaciat præcepto?

Et an talis possit absolui, etiam si emendationem non proponeret?

Et an, qui voluminarie distractus recitat Horas, impleat præceptum, & non teneatur repetere, neque fructus beneficii restituere?

Et quid si careat attentione extrinseca ex inadvertentia?

Idem totum est dicendum de auditione Missæ. Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Ref. 30.

Quæ hic est
Ref. antea
dendens, & in
aliis eius
primæ an-
net.

§. 1. **H**anc questionem ego pertractavi in part. 1. tr. 12. ref. 2. ubi asserui opinionem negativam esse probabiliorē, sed affirmativam tanquam probabilem admittendam esse putavi ex auctoritate magnum virorum tam veterum quam recetiorum. Verum intellexi acriter contra me sic sententem insurrexisse novissimē quandam Anonymum; & post paucos dies accepi ab ipso Epistolam cœcā in qua sic parum modeste mecum agebat, vt nihil amplius dici aut excogitari poterat: Ego ei non rescripsi, quia nomen nesciebam, nunc verò pro repositione erit prærens resolutio. Et licet laceffit, omnia ei condonando, assero, nostram sententiam quam ipse tam immodeste impugnauit docere, eo pacto quo ego docui ex Religione Patrum Capucinorum, doctissimum Ludouicum Caspensem in suo cursu Theolog. tom. 1. tr. 13. de legibus, disp. 3. n. 82. Vbi postquam probasset attentionem internam esse necessariam in recitatione diuini officij, & auditione Missæ, postea vt ego feci ubi supra, contrariam sententiam tanquam probabilem, & vitam in praxi admittit; Sic itaque asserit. Secunda conclusio. Quamuis hoc putem esse probabilius, adhuc tamen non condemnarem oppositam sententiam tanquam improbabilem, sicque iuxta opinionem multorum, leges humanæ non possunt præcipere, neque prohibere actus internos, qui cum exterioribus per accidens coniunguntur, & ex consequenti possent absolui ille, qui voluntariè distractus recitat Horas Canonicas, vel audit sacrum, etiam si emendationem non proponeret; ita Henriquez lib. 11. de Missæ tom. 2. §. 5. & plures alij ex antiquis. Et ex recentioribus eam defendunt, Valerius in differ. viri, & for. verb. horæ Canon. differ. 1. Aegidius Coninch de Sacram. q. 83. art. 6. n. 291. & eam reputat probabilem, Lessius lib. 2. c. 37. dub. 1. n. 63. Layman lib. 4. tr. 1. c. 5. itaque secundum hanc probabilem sententiam, qui voluntariè distractus recitaret horas Canonicas implet præceptum & non teneatur repetere neque fructus beneficii restituere.

Sop. hoc in
Refol. not.
præceptis.
Verum, à
medio vsque
in finē præ-
cipitæ Ref.
& in cæteris
aliis eius
not. quæ est
secunda di-
ctæ Ref.

2. Fundamentum huius sententiæ est vnicum, quia lex humana non potest præcipere aut vetare quod non potest punire, nec punire quod cognoscere & iudicare non potest. Sed nulla potestas humana potest cognoscere & iudicare actus internos: ergo neque eos præcipere aut vetare.

3. Vnde in cap. dolentes, secundum hanc opinionem tantum præcipitur actus studiosus externus, vt scilicet cum talibus circumstantiis exerceatur quæ ad actum religionis externum necessariæ sunt. Ita Aegidius Coninch loco citato. Vbi etiam docet actum externum orationis debite factum cum externa atten-

tionem hoc est sine externa confabulatione, risu, &c. esse verè actum externum Virtutis Religionis; sicut adoratio externa Idolo facta, licet quis non intendat interius adorare Idolum, est verus actus externus Idololatriæ. Hucusque Caspensis; Vnde omnia maledicta quæ in nostram sententiam eructauit supradictus Anonymus sacula, & vulnera fuerunt supracitati celeberrimi Doctoris.

4. Et nota quòd post hæc scripta inueni alium Auctorem dictæ Religionis aientem non esse improbabile quod in recitatione officij diuini non sit necessaria attentio interna. Et is est Eligius Ballæus in Florib. Theolog. practic. verb. Horæ Canon. 1. n. 21. Igitur iterum assero sententiam Doctorum aientium horas Canonicas, & Missam esse recitandas & audiendam cum interna attentione sub præcepto lethalis culpæ esse probabiliorē & consulendam, sed contrariam esse probabilem; Imò non solum hanc sententiam me citato probabilem esse, sed etiam absolute intentionem internam non esse necessariam sub præcepto peccati mortalis in recitatione officij & auditione Missæ docet & sustinet ex inelyta & nunquam satis laudata Societ. Iesv nouissimè sapientissimum Dominus meus Cardinalis de Lugo de Sacram. Euchar. disp. 2. sect. 2. n. 27. ad quem legendum Anonymum impugnatorē remitto; qui etiam recognoscit ex eadem Societate. Comitulum in Resp. moral. lib. 1. q. 63. & Tiberium in Instrum. pro Ordinandis c. 13. q. 92. cum P. Iosepho de Augustino in sua Breui Notitia &c. de 1. Præcepto Eccles. n. 7. ubi tanquam probabilem nostram sententiam admittit.

5. Notandum est etiam quod nouissimè etiam Ioan. Caramuël in Regulam Dni Benedicti disp. 108. art. 1. n. 1377. & seq. me citato hanc sententiam tueri, & solide defendit. Nec obstat, ait ipse quod in cap. dolentes præcipitur verus actus orationis: atqui actus externus sine interno non est vera oratio, distinguitur interius. Respondo distinguendo maiorem. Præcipitur verus actus orationis, externa concedo, interna nego. Atqui actus externus sine interno non est vera Oratio, distinguendo mentalis; concedo vocalis; nego. Ergo præcipitur interius; nego consequentiam. Probas minorem. Oratio Ecclesiastica est collocutio cū Deo, ergo, requirit actum internum. Distinguo antecedens. Est collocutio interna, nego; externa, concedo; proinde nego consequentiam.

6. Deinde petit Caramuël quid si recitans horas Canonicas, careat attentione extrinseca ex inadvertentia; & respondet probabile esse eum nec peccare, nec teneri repetere sic lecta, sed verum non esse. Probabile quidem, quia asseritur à Gregorio de Valent. 2. 2. disp. 6. q. 2. punct. 10. Nauarro in Manual. c. 25. n. 107. & Lairuelz in Optica spe. §. 9. ins. 5. Non esse verum, quia eodem modo tenetur quis attendere extrinsecè, quo legere: atqui si ex inadvertentia lectionem omiserit, tenetur legere omnia cum primū aduertent; ergo si inculpabiliter, & inuoluntariè fuerit distractus extrinsecè tenebitur eā repetere quæ legerit sine attentione extrinseca. Et quod dictum de Horis Canonicis, Caramuël etiam nobiscum sentit de auditione Missæ. Qui tandem n. 1379. asserit quod aliqui licet concedant attentionem extrinsecam ad satisfaciendum Ecclesiastico præcepto sufficere, asserant nihilominus insufficientem eam esse ad meritum. Verum hæc assertio planè improbabilis est, cum includat contradictionem euidētem; quicumque enim constitutus in gratia legi morali satisfaciit, circa controuersiam meretur; atqui ille, qui cum sola attentione extrinseca legit Horas, satisfaciit ex illorum & mea sententia præcepto morali de legendo officio: ergo citra controuersiam meretur, si in gratia sit constitutus. Ita Caramuël, non assentior tamen supradicto

quodammodo Caramueli afferent, esse improbabilem sententiam illorum, qui ad recitationem Horarum Canonicarum requirunt sub peccato mortali attentionem internam, nam puro esse probabilem, & forsitan probabiliorum, nam actus internus quando pertinet ad substantiam actus externi potest præcipi ab Ecclesia. Omitto verò alias rationes.

RESOL. XLIX.

An qui recitat Horas Canonicas lingua Italica, Hispanica, aut alia vulgari sine causa, peccet mortaliter?

Item quid quando obligatio oritur ex voto, aut penitentia Confessoris.

Et quid si recitaret Officium diuinum lingua Hebraica, aut Graeca?

Et casum inferatur, quod licentia celebrandi Missam vulgari lingua, non conceditur nisi à Papa, & ex gravi necessitate.

Et aduertitur, quod si quis pro arbitrio notabiliter mutaret in Sacrificio Missae vestes sacras quoad solam colorem, vel quoad solam formam, peccat mortaliter. Ex p. 9. n. 7. & Misca. Rel. 67.

f. 1. Negatiuam sententiam docet Bonacina de Hor. canon. disp. 1. q. 3. punct. 1. n. 15. cui adde nouissime Elcobar à Corro tract. de Horis canon. q. 4. §. 1. n. 3. ubi firmat, diuinum Officium recitari haec vel illa lingua, nempe, an Latina, vel vulgari, an Graeca, vel Hebraica, nihil interest quoad præcepti substantiam, quæ in significatione verborum consistit, & eadem est quacunque lingua. Quod ampliatur, vt procedat Regula, dum obligatio recitandi oritur ex voto, aut ex penitentia Conf. Horis, vt si fuerit recitandi Psalmos Graduales, aut Penitentiales, alia, vt Preces: nam per solus poterunt materna lingua, Latina, aut alia qualibet.

1. Limitanda est tamen hæc sententia, vt intelligatur, quoad satisfactionem substantiæ præcepti: quoad peccatum mortale, & restituendum distributiones non verò quoad peccatum veniale, deficientem iustitiam causam propter magnas causas vsus Bibliorum, ex quo maxime diuinum Officium constat, interdictus est vulgari sermone. Ita supracitati, & omnes.

2. Non tamen, quod ex iusta causa quis liber erit ab omni peccato, recitando vulgari lingua diuinum Officium. Si verò vellet ex deuotione aliquos recitare Psalmos, poterit materna lingua eos persolvere, etiam si, vt diximus, ex voto ad id tenetur, nisi misceatur aliqua actio peccaminosa, vt erit iocus, contumptus, superstitiosus, & similia. Vide etiam Macignium tract. de Horis canon. c. 19. n. 47.

3. His tamen non obstantibus, affirmatiuam sententiam tenet doctus Pater Baldellus in Theol. moral. tom. 2. lib. 4. disp. 2. 1. n. 23. putat enim, recitare Horas canonicas aliqua lingua vulgari, esse peccatum mortalius ex Trident. sess. 22. c. 8. de Sacrificio Missæ, grauius prohibetur, ne Missa passim celebraretur vulgari lingua. Et Can. 9. anathema dicitur ille, qui dixerit, eam debere tantum celebrari vulgari lingua. Et in indice librorum prohibitorum, reg. 4. grauius prohibetur præsumptis legere, aut habere sine facultate, quod Episcopi, aut Inquisitores, dicitur non posse percipere absolutionem suorum peccatorum, nisi prius transiderit Ordinarios, quod certe importat culpam grauiorem quam tantummodo venalem, cum hæc non reddat vilo modo incapacem absolutionis sacramentalis: quod etiam clarè explicatur in Bulla Pij. IV. ad dictum Indicem librorum prohibitorum. vbi post commendamatum ipsum Indicem, & post impe-

Tom. III.

ratam obseruationem omnium Regularum, & post latam excommunicationem in eos, qui legerint, aut habuerint libros Hæreticorum, vel scripta cuiusvis Authoris damnata & prohibita propter hæresim, vel propter suspicionem falsi dogmatis: subditur, quod qui libros alia de causa prohibitos legerit, aut habuerit, præter peccati mortalis reatum, tenere sit puniendus arbitrio Episcoporum. Quia ergo, qui recitaret Italicè aut Germanicè; vel quouis alia vulgari lingua Horas Canonicas, sine facultate, & approbatione Sedis Apostolicæ, legeret, & haberet Psalmos, & Lectiones, hoc est, libros Sacræ Scripturæ vulgari lingua concritos, non posset saltem ex hoc capite excusari à culpa mortali. Et qua ratione licentia celebrandi Missa vulgari lingua non conceditur, nisi à Papa, & ex gravi necessitate; ita & licentia recitandi Officium eadem vulgari lingua, non est petenda nisi ab ipso; & non est, nisi vsurpatio alienæ iurisdictionis, & in re graui, si quis recitet ex priuata autoritate, & quasi ex iure proprio, sine tali licentia. Et cum ex eodem Tridentino sess. 22. c. 8. de Sacrificio Missæ, in vnaquaque Ecclesia debeat retineri, & seruari antiquus ritus, qui sit approbatus, & permissus, ab Ecclesia Romana, imò vnusquisque in Horis Canonicis debeat sequi modum, & ritum suæ Ecclesiæ Metropolitanæ; & ex Bulla Pij V. qui tenentur ad Breuiarium Romanum, & ad morem, & ritum Romanæ Ecclesiæ, omnino teneantur ad præscriptum; & ad rationem illius: negari non potest, quin etià hæc sit magna audacia, & grauis culpa, ex hoc etià capite, si quis relicto idiomate sui Breuiarij, Horas recitet ex quouis alio idiomate, à Romana Ecclesia prohibito, aut non approbato, sed sibi tantum probato, & bene viso. Et hæc etià mutatio idiomatis potest dici additio, & detractio ad Breuiarium, quæ specialiter prohibetur in dicta Bulla, siue ex toto siue ex parte, cum sit detractio omnium verborum Latinorum, & additio Italicorum. Et quemadmodum non vacaret culpa mortali, si quis ex proprio ingenio, & solè pro arbitratu notabiliter mutaret in Sacrificio Missæ vestes sacras quoad solam colorem, aut solam formam; ita & si mutet in Horis canonicis solum idioma, & omnes terminationes, & fonos verborum. Cæteras rationes adducit Baldellus, quas penes ipsum videbis.

4. Quid ergo sentiam, dicam breuiter. Puro igitur, illum qui lingua Italica, seu vulgari, diuinum Officium recitaret, licet satisfaceret præcepto recitandi, quia quoad substantiam omnia verba recitaret; peccaret tamen grauius, quia sine dispensatione mutaret antiquissimum, & communissimum Ecclesiæ vsu: & ob hanc causam Concilium Tridentinum sess. 22. c. 8. & can. 9. decreuit, vt Missa non vulgari lingua celebraretur: & iure optimo in Indice librorum prohibitorum vsus Bibliorum vulgari lingua confectiptorum interdictus est.

5. Dico secundò: Recitando diuinum Officium, vel Psalmos Hebraica, vel Graeca lingua, etiam sine vlla causa, non solum satisfieri præcepto, sed etiam nullum committi peccatum. Ratio est; quia Sacræ Scripturæ semper habitæ sunt his linguis non vulgaribus nempe Hebræa, Graeca, & Latina, & Sancti Apostoli, qui per totum terrarum Orbem sanctum Euangelium prædicauerunt, his tantum tribus linguis scripserunt, cum tamen haberent donum linguarum. Rectè itaque dixit Enniam. Sà verb. Hora can. n. 10. quod potest quis priuatim Officium dicere lingua, qua vellet, vt Graeca aut Hebræa; etsi ego, vt vulgari dicat, non facile admiserim. Ita ille, & ego.

6. Sed circa præsentem quæstionem præter Doctores citatos, vide Trullench. in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 7. dub. 14. n. 10. Castr. Palauis tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 2. n. 14. Paulum de Horis can. lib. 2. q. 131. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 7. n. 7. & alios penes ipsos.

7. Sed circa præsentem quæstionem præter Doctores citatos, vide Trullench. in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 7. dub. 14. n. 10. Castr. Palauis tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 2. n. 14. Paulum de Horis can. lib. 2. q. 131. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 7. n. 7. & alios penes ipsos.

8. Sed circa præsentem quæstionem præter Doctores citatos, vide Trullench. in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 7. dub. 14. n. 10. Castr. Palauis tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 2. n. 14. Paulum de Horis can. lib. 2. q. 131. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 7. n. 7. & alios penes ipsos.

9. Sed circa præsentem quæstionem præter Doctores citatos, vide Trullench. in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 7. dub. 14. n. 10. Castr. Palauis tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 2. n. 14. Paulum de Horis can. lib. 2. q. 131. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 7. n. 7. & alios penes ipsos.

Sup. his in tom. 5. fr. 12. lege doctrinam Ref. 6.

Quoad Ref. in tom. 2. tr. 7. ex Refol. 146. lege §. Quarto quinto ad medium & §. vii.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 1. Refol. 167. §. Nota vero & signanter ad mediu pro hoc colore.

LA N N A E
B N N I A
S. III. IV V
E. III

RESOL. L.

An qui recitat Officium cum notabili abscissione ultimorum syllabarum, peccet mortaliter, & teneatur denno recitare?

Et an, qui cum eorecitat Officium satisfaciatur suo muneri, vel teneatur repetere?

Et quid est dicendum de nimia acceleratione in canendo?

Et an censetur aliquid omittere, qui alternatim legens, aut cantans cum aliis sui Chori versus integre recitat, alterius vero auscultat, si modo suos non inchoet priusquam alter finierit?

Et quid, si secus fiat, &c. Ex part. 2. tractat. 12. Refol. 32.

Sup. hoc infra in Ref. 59. §. vlt. in principio, & in Ref. 117. lege latam doctrinam §. vlt. ad medium, vers. Oprimè Narrus.

§. 1. Negatiuè respondet Filliuc. tom. 2. tract. 23. cap. 7. num. 242. Azor. part. 1. lib. 10. cap. 4. questione 11. Et ratio est, quia non violatur præceptum in re graui; nam cum tali abscissione peruehatur adhuc sensus, & significatio verborum, vnde si abscissio syllabarum variaret notabiliter sensum verborum, sic recitans teneretur denud recitare. Et idè Villalobos in summ. tom. 1. tractat. 24. dub. 10. num. 7. sic asserit. Et Officio diuino se ha de dezir sin sincopar, pronunciando hasta las ultimas palabras, mas el que por mala prononciacion, o impericia prononciare mal, cumple con esso; y quando alguno lo hiz. esse con advertencia, aunque pecaria, no por esso quedaaria obligado a bouler a rezar el officio, como dix. e Azor, porque guarda la ley quanto a la substancia: lo qual entiendo, quando no fuisse muy graue el exceso, por que si fuisse tal que corrumpiesse el Officio diuino de industria, no conphria. Ita ille.

Sup. hoc notato in fine §. 1. not. præteriti.

2. Igitur qui voluntariè persoluendo Horas Canonicas, syllabas abscindit, non tenetur sub peccato mortali diuinum Officium repetere, nisi notabiliter sensus verborum corrumpetur, quod raro soler accidere. Nota etiam, quòd qui cum tali recitaret Officium, satisfaceret suo muneri, nec teneretur Officium repetere, nam si factus ita recitans satisfaciatur, vt probatum est, etiam & ipse satisfaciatur. Notandum est etiam cum Filliucio tom. 2. tract. 23. cap. 6. num. 210. quòd ad hunc defectum reducitur nimia celeritas in canendo, moraliter enim non potest fieri sine sincopa, & aliqua abscissione syllabarum, & etiam si absque illa efficiatur, tamen est in causa, vt audientes non possint verba percipere, & attendere, vnde ordinariè est tantum peccatum veniale, neque obligat ad iteratam recitationem Officij, nisi adfit contemptus, vel graue scandalum, seu notabilis corruptio, & deformatio verborum in toto cantu; vnde Sylius in 2. 2. quæst. 83. art. 13. conclus. 5. sic asserit. Non censetur aliquid omittere, qui alternatim legens, aut cantans cum aliis sui Chori, versus integre recitat, alterius verò auscultat, modò suos non inchoet, priusquam alter finierit; si verò secus faciat, mortaliter, aut venialiter peccabit, secundum, quòd fuerit magna, vel parua quantitas verborum ita absumptorum, neque satisfaciatur præcepto Horarum, quando erit notabilis. Ita ille.

Sup. hoc infra in Ref. 59. cursum à lin. 4.

RESOL. LI.

An qui priuatim recitat Diuinum Officium debeat illud ita prononciare, vt seipsum audiat? Ex part. 2. tract. 27. Ref. 11.

§. 1. Affirmatiuè respondet Reginaldus in præxi, tom. 2. lib. 8. cap. 12. dub. 5. num. 174. vbi ait, vocem eius, qui solus, & priuatim recitat Horas Canonicas, non debere esse ita submissam, vt non audiat se ipsum. Idem etiam docet Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 7. num. 6. [Quando (ait) quis recitat solus, moraliter necessarium est, vt ipse saltem se ipsum possit audire: quia vox debet esse audibilis: ergo saltem ab ipso orante; nam profecto, etiam physicè loquendo, vix potest formari vox, quæ ab ipso loquente audiri non possit, seclusis impedimentis, quæ erunt per accidens, moraliter etiam videtur id necessarium, vt possit quis humano modo explere illud præceptum, & certus fieri, quòd illud sufficere executioni mandauit.] Ita Suarez.

2. Non reticet tamen opinionem contrariam docere Azorium part. 1. lib. 10. cap. 11. quæst. 4. vbi ita loquitur: [Sanè si quis solus diuinum Officium persoluat, satis est, si sic recitet, & profert, vt verè dici queat, ore, & voce preces fundere, siue ab alio, siue à se audiri possit, siue non: quoniam à iure solum cogitur voce, & ore, & non tantum mente, & animo precari, & orare: ac proinde, si reuertè linguam, & labia moueat, voce orat, non mente dubitaxat. Satis igitur est, si dum recitat preces, verba ita profert, linguam, & labia mouendo, vt seipsum percipiat, & intelligat, non solum in gutture pronunciet.] Hæc Azorius. Quam quidem opinionem pro scrupulosis tantum admittit Filliucius tom. 2. tractat. 23. cap. 3. num. 117. ita asserens: [Probabile tamen est, quòd dicit Azorius, satis esse vocem formare, labia mouendo, etiam si a nemine, neque ab ipso profertente audiri possit. Quod propter scrupulosos dictum volo.]

RESOL. LII.

An qui priuatim recitat Diuinum Officium, sufficiat vocem formare, labia mouendo, etiam si seipso audiri non possit? Ex p. 6. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 10.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Bonacina de Sup. Horis Canonicis, disp. 1. quæst. 3. p. 101. §. 1. num. 23. Zambellus in Repertorio Morali verb. officium, num. 11. & nouissime in suis eruditissimis Commentarijs ad Decalogum, Argid. Trullench tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 11. num. 9. vbi sic ait. Quæres, quæ vox sufficiat in eo, qui priuatim recitat; an talis vt ab alijs exaudiri possit. Respondet satis esse vocem formare labia mouendo, etiam si a nemine, neque ab ipso profertente audiri possit: quòd tanquam probabile & tutum admittendum censet, non tantum propter scrupulosos, sed absolute quoad omnes; quia huiusmodi verè vocaliter orant, vt comprobatur ferè communis fidelium vsus; nullo enim præcepto, aut iure probatur: quia præceptum non ad audiendum, sed ad dicendum obligat, & ex alia parte oratio ore & voce fieri potest, etiam si non audiatur ab ipso recitante. Denique sequetur surdastros teneri officium altissima voce recitare, aut dici orationem vocalem non facere. Ita Trullench, cui etiam de instructionem Ordinandorum editam Iussu Illustrissimi Martini Reial pro Archiepiscopatu Hispalensi part. 5. §. 2. m. 18.

2. Sed ego hanc sententiam in p. 1. tract. 12. resol. 11. cum Filliucio pro scrupulosis libenter admittam, quicquid videtur absolute pro omnibus admittenda, quicquid asserant Bonacina & Trullench, quia vox debet esse audibilis; ergo saltem ab ipso orante: & physicè loquendo vix potest formari vox, quæ ab ipso loquente seclusis impedimentis audiri non possit. Dicendum

Dicendum est igitur esse necessarium verba ita distincte, & citare profere, vt teipsum audire possis: quia verba quae auditu percipi non possunt, impediuntur scilicet, non videntur verba sed quidam motus in gutture seu inter dentes facti qui potius sunt inchoatio verborum, quam verba.

Nec valet dicere, quod Ecclesia solum precipiat, vt voce oretur, non autem tanta, vel tanta, nam respondet Ecclesiam quidem non precipere, vt oretur voce tanta, vel tanta; velle tamen, vt oratio sit sensibilibus vel vocalis, vt saltem ab illo percipiatur, qui illam recitat: quod satis colligitur, dum patet in Conciliis inculcatur officium distincte recitandum, vt in Tridentino *sess. 24. c. 12.* & non in gutture, sed inter dentes, vt ait Concilium Basileense *sess. 24. c. 1.* Et vt dictum est, vix ac ne vix quidem non potest, vt quis vocem articulatè vocalibus plectis lingua, aut deibus formet, vt illam non percipiat, nisi forte fuerit surdus. Et cum Ecclesia precipiat vocem sensibilem, quae homo exterius significet se orare, dicendum quod hoc non significabit, nisi saltem seipsum orantem audiat. Ergo hoc necessarium est, vt citare possit se praeccepto Ecclesiae satisfacisse. Vnde et his corruunt ea, quae locis citatis asseruit ex Azorio, Bonacina, & Trullench. Et ideò nostram sententiam praefero Doctores citatos *vbi supra in res. tit. tenet Olinarius Bonartius de Horis Canonicis, lib. 1. cap. 28.*

4. nota quod ex his venit reicienda opinio Ioannis Medinae *Ord. de orat. q. 7.* vbi docet vocem priuati & per se solum recitantis debere esse tam claram & distinctam, vt assistentes eam audire cessante alio impedimento possint: sed hoc non est verum; nam sufficit vt dictum est in recitatione officij vocem ita esse deprecabilem, vt solum recitans seipsum possit audire.

RESOL. LIII.

Qua qua voce quis satisfaciat praeccepto recitandi Horis Canonicis? Ex part. 7. tract. 11. & Misc. 2. Ref. 16.

AD hoc dubium respondet Caramuel in *Regul. D. Benedicti disp. 108. ar. 2. n. 1381.* Non negamus requiri in recitatione vocem, imò eam vnde necessarium asserimus: sed quaecunque vox est audibilis licet de facto non audiat; nam in hoc quod est auditu de facto, non consistit vocis essentia, immo modo sit vox, quauis illa sit, est audibilis, & sufficiens vt obligationi satisfaciat. Quod vox de facto audiat vel non, est per accidens; vel ex impedimento medijs, vel ex laesione sensus; & hoc non cadit sub praeccepto.

1. Rogas quid requiratur vt sit vox. Respondet, linguam & labia moueri; anhelitus enim necessarius est. Ratio est, quia vox nihil aliud est quam respiratio facta certo modo per labia, & linguam; atqui non possunt labia, & lingua moueri; quin frangatur respiratio; ergo nec moueri poterunt, quin sit vox. Quomodo cumque igitur articuletur, est vox; ergo & pronuntiatio audibilis; ac proinde praeccepto satisfacit. In mea autem sententia omnis vox est audibilis ita ille.

Et haec opinio multum fauet sententiae Azorij, & aliorum, quibus ego non adhaeri; in *part. 6. tr. 7.*

RESOL. LIV.

An Regulari satisfaciant praeccepto, si priuata recitent? Tom. III.

citatione persoluant Horas Canonicas mentaliter? Et quid de dicenda Missa mentaliter, excepta Consecratione? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 38.

1. Affirmativè docet non solum P. F. Santorius à Melis in *comment. in consilium. Minorum, c. stat. 2. dub. 3.* vbi sic ait. Cum soli recitamus, possumus totum Officium mentaliter dicere, cum prolatio verbalis (vt idem Pontifex dicit) sit praecipue vt ab alijs intelligatur. Et Nauarr citatus à Rodriq. *de orat. c. 19. n. 88.* ait, non esse priuilegium dicere horas sine expressione alicuius verbi, quod ab alio audiri possit, quia sufficit formare verba inter labia, & dentes. Sed est priuilegium magnum, quod sola mente concipiatur.

2. Sed hoc priuilegium non valere post Oraculum reuocationes factas à Gregorio XV. Romano Pontifice, & S. D. N. Urbano VIII. anno 1631. 20. Decembris, quibus reuocantur omnia, & singula priuilegia, facultates, licentiae, & gratiae, quaecunque viuae vocis oraculo concessa. Affirmai Lezana *tom. 1. c. 12. num. 13.* & omnino reiciendum esse, quod quod concedi existimet Ioan. de Cruce *lib. 2. de stat. religiof. cap. 8. dub. 2.* posse mentaliter recitare Officium, & sancta Missa, inquit Scortia *theorem. 322.* quia, teste Rodriq. & Leo X. solum concessit, vt summissè dicerent; alias posset consecrari mentaliter. His addo Cyprianum Capucinum *lect. 1. in c. 3. regula.* qui mentali recitatione non satisfieri tenet, eo quod Ecclesia non possit praecipere actus internos.

3. Sed hic aequiuocat de praeccepto, & indulto; & quod indirectè possit praecipere actus internos, vt dum ait in *cap. dolentes, de celebr. Miss.* deuote, & attentè, & alibi certum est.

4. Verum contrarium dicendum est, & contra Lezanam assero doctrinam Peirini ab ipso Lezana adductam *tom. 1. cap. 3. n. 21.* is enim *tom. 2. priuileg. Minorum in consil. 8. Pauli V.* ait non esse reuocata Oracula, quae continent meras declarationes, & explicationes eorum, quae prius concessa erant, vel in iurè communi continentur, aut in constitutionibus Pontificiis, quia istae non sunt gratiae, sed gratiarum declarationes, sed priuilegium recitandi mentaliter est declaratio iuris communis, *cap. dolentes, de celebr. Miss.* vt probabiliter defendi posse, ait Nauarr. *citatus, de orat. cap. 19. num. 84. §. sextum est eiusdem Papae,* defendi posset, etiam in hoc sensu non continere priuilegium, eo quod posset teneri, etiam iure communi licere mentaliter tantum dicere, quae secretò dici iubentur; quia verba videntur requiri principaliter, quo alij audiant; quam explicationem à verbis concessio accepisse videtur, reddens enim rationem Pontifex, ait: Cum prolatio verbalis sit praecipue, vt ab alijs intelligatur. Quid enim necesse est, vt se audiat, qui solus recitat; Ergo talis concessio non est ablata. Adduco etiam ipsum Lezanam contra seipsum & loco citato eundem Peirinum in *consil. 3. Gregor. XV.* quae suum effectum sunt sortita ante praedictam declarationem, vt etiam declarauit Sacra Congregatio *regul. 2. Aprilis 1625.* Nec etiam per Vibanum, qui nihil de hac re meminit, vnde infert Lezana. Licet contrarium probabiliter dici possit, cum id non exprimitur in constitutione S. D. N. Urbani. Si enim sanctitas sua vellent in hoc coartare constitutionem Gregorij debebat illud declarare, sicque videt aliquos sentire. Esse autem hoc Oraculum in praxi mandatum, constat ex multis experientijs. Nec iuvat adducere successuum tractum pro futuro tempore; quia nos habemus Oraculum viuae vocis celebrandi Officium quolibet die Sabbathi, non impedito, de immaculata Conceptione

Sop. congero in hac Ref. infra in Resol. post seq. §. 1. in principio & §. Et quidem; & §. vlt. & supra cum Caramuele in Refol. 45 §. vlt. cursum inter medij & finem, vers. sed satis sit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK PADERBORN

B. M. Virginis, & tamen post Urbanam constitutionem, nulla noua concessione facta, publice, & vbiq; illud celebramus, & imprimuntur Breuiaria cum hoc Oraculo. Quod signum est, vigere, eo quod iam vsu mandatum, & iam summo, ac sacrosissimo Pontifici notum sit, per supplicationem eidem à Religione datam, ad excutiendum hoc scrupulum; cui tamen petitioni responsum se dixit per quamdam Congregationem super Oraculorum materiam institutam, vel instituendam; quod tamen hucusque factum non extitit. Quod si quis vrgeat, eadem ratione subsistere omnia alia oracula, quæ aliquando suum habuerunt effectum, ac propterea inutilem esse Apostolicam constitutionem.

7. Respondeo primò, valere in iis, quæ suam non sunt sortita effectum, vt dicit Gregorius. Secundo cum S. D. N. in sua Bulla, alias felic. record. dicat, hæpe oracula minus Canonica interpretatione extēdi, & perperam in disciplina Ecclesiasticæ detrimentum executioni demandari, & cum non subsint istæ causæ in citato Oraculo, non videatur esse reuocatum. Tertio suum sortiri effectum, cum contingat etiam in successibus, vt est in præscriptionibus, & vsucapionibus, sufficit vt aliquando executioni mandatum sit.

6. Quoad Scortiam autem, malè refert verba concessionis, & Roderici; non enim ait, vt summissè dicat (hoc enim quodnam priuilegium est?) sed satisfaciatur dicendo mentaliter; ita refert ipse Rodericus citatus, & quòd non comprehendat verba consecrationis, patet ex Concilio Florentino, & Tridentino decretentibus Sacramenta non confici nisi per verba. Quare non est cauillanda concessio quæ (quoad Missam) intelligi debet de aliis secretis.

7. Nec tantum pro scrupulosis concessum fuit, vt putat Lezana ex Rodrig. quia tale non dicit Rodriguez, & Nauarrus loco citato, reprehendit collectorem priuilegiorum, quod in margine apposuerit pro scrupulosis, cum in textu id non repertur.

8. Verum dicit aliquis mentaliter posse dici, quæ secretò dicenda forent: non autem totum officium.

9. Respondeo, vt rumque conceditur, de secretò dicendis, cum iuncti recitant, ne se mutuo impediant: de toto officio, cum soli, ait enim Pontifex, Eodem modo possit facere (id est, mentaliter dicendo,) qui solus dicit officium per se cum prolatio verbalis, &c. Vox enim officium, indefinite prolatur, de toto accipi debet, & suadet ratio, quia non est necesse audiri, qui solus loquitur. Hucusque Santorius, cuius opinio, an probabiliter in praxi admittenda sit iudicent alij.

RESOL. LV.

An Regulares satisfaciatur præcepto recitandi Horas Canonicas, si illas tantum mentaliter dicant?
Et in hoc idem dicendum sit de partibus Missæ cantatæ, quas Sacerdos, submissa voce, legere per Rubricas debet? Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. Resol. 1.

Sup. contēto in hac Resol. in præterita, & in aliis eius annot.

§. 1. Affirmatiuam sententiam nouissimè docet noster Siculus, doctus quidem, & Auctor ex Societate Iesv, Pater Thomas Tamburinus Opus. de Sacrosæ Missæ, lib. 2. cap. 9. §. 3. per totum, ex quodam Priuilegio Leonis X. quia vult dictum Priuilegium esse pro omnibus, etiam non scrupulosis: etiam de toto Officio, quod priuatim recitari solet; etiam de ipsis partibus Missæ cantatæ quas Sacerdos submissa voce, legere per Rubricas debet. Patent hæc ex verbis iam allatis Priuilegij;

quidquid alij contradicant. Nec obstat illud: Quæ in Ordinario iubentur dici secretò quasi non omnia secreta Missæ, & totum Officium. Non obstat inquam, quia, quæso, quid aliud est illud in Missa, quod iubetur secretò dici in Ordinario, hoc est in Rubricis ordinariis; nisi secreta ipsius Missæ omnia? De officio autem, licet fatear aliqua iuberi secretò dici, non omnia; tamen ex verbis illis vniversalibus. Qui dicit Officium per se solum, cum prolatio verbalis sit præcipue vt ab aliis intelligatur; & ex toto contextu Priuilegij, sineque cur fuerit impetratum, satis clarè colligitur, sermone esse de toto Officio. Ita Tamburinus, qui nullum Auctorem in fauorem suæ sententiæ adducit, & tamen poterat, cum ante ipsum illam docerit Ioan. de la Cruz de Stat. Relig. lib. 2. cap. 8. concl. 1. Santorius in Comment. Mor. ad Statuta. D. Franc. cap. 3. Statut. 2. dub. 3. quibus ego addendum puto Perlicum de Hor. Canonice. cap. 2. dub. 4. num. 2.

2. Sed licet Ego olim circa hanc sententiæ meam proferre iudicium noluerim, nunc absolutè asserto, illam profus non esse admittendam. Primò, quia dictum Priuilegium fuit concessum vine vocis oraculo; ergo modò est sublatum per Constitutiones Gregorij XV. & Urbani VIII. Et ita indiuidualiter, loquentes de hoc Priuilegio Leonis X. à Tamburino adducto, obseruant, & docent Pater Baldeus in Theol. mor. tom. 3. lib. 3. disp. 3. §. num. 16. Lezana in Summa tom. 1. cap. 12. num. 13. & Pellizzarius mox citandus.

3. Secundo dato, quod dictum Priuilegium non fuerit sublatum; tamen non est recedendum à nostra sententiæ, quam firmiter tuetur Pater Pellizzarius in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 8. num. 71. non solum, ait ille, quod Indultum Leonis fuit vine vocis Oraculo concessum, vt in specie notauit idem Calarub. sed etiam ex eo, quod verba illa, & quod eodem modo possit facere, qui solus dicit Officium per se: quibus nituntur allegati Doctores, non probant intentum: cum referantur non ad recitationem eorum, quæ in Ordinario, iubentur dici secretò sub silentio de his enim solum actum fuerat in priori parte indulti; & super his tantum cadebat, concessio communis Fratibus Minoribus, non autem super toto Officio. Cæterum, vt studioso Lectori tanto manifestius appareat germana intelligentia illorum verborum; Cum prolatio verbalis sit præcipue, vt ab aliis intelligatur: triplex prolatio verbalis distingui potest. Prima est eorum, quæ iubentur dici secretò sub silentio. Secunda est illorum, quæ iubentur recitari elatiori voce. Tertia est vtriusque materiæ prædictæ, id est totius omnino Officij. Non loquuntur ergo præfata verba de prima prolatione; cum apertè sit falsum, prolationem verbalem secretam sub silentio præcipue fieri, vt ab aliis intelligatur, siquidem silentium recitantium non est medium congruum ad faciendum auditum in aliis: non de tertia, cum hæc adæquatè sumpta inuoluat primam secretam sub silentio; adeoque ratione huius sit medium congruum ad faciendum auditum in aliis: sed de secunda prolatione tantum cum tacita exclusionem primæ; sicque sensus est; possit etiam Frater, qui solus recitat per se, dicere mentaliter ea, quæ secretò iubentur dici sub silentio. Et certè, quod talis interpretatio sit rationalis, inde suadet, quod sic ius commune minus læditur, quam si dicamus per præfatum indultum concedi, vt mentaliter recitentur etiam ea, quæ alij dicenda sunt alicui voci: cum derogatio iuris communis interpretari semper debeat strictè. Hucusque Pellizzarius.

4. Sed non deferam hic apponere verba Hieronymi Garciz in Summa Theol. mor. tract. 2. diffin. 6. dub. 2.

...qui alios adducit Doctores, sic enim dicitur, Alguos Auctores modernos calumniam...

tur S. Thomas eiusdem esse sententia, cum 2. 2. quast. 88. art. 12. ait, Quod vocalis oratio non sit...

Sup. hoc supra in Ref. 5. §. 1. & in Ref. 16. lege doctrinam §. Non defnam, & signat quavis eufm infra in Ref. 80. §. Notario.

RESOL. LVI.

Reprobantur aliqua opiniones circa recitationem Horarum Canonicarum. Primo, an Regulares satisfaciunt precepto recitandi Horas Canonicas, si illas tantum mentaliter dicant?

Regulares Sacris ordinibus minimè initiati teneantur priuatim soluere Horas Canonicas, nam de reliquis Regularibus (si Fratres Minores excipias) non est certum, quod illo vinculo ligentur...

Sup. hoc infra §. Ad id huius Ref. & latissime supra à Resol. 12. vique ad Ref. 18. inclusue & in hac vlt. & in eius vlt. & in aliis eorum primarum annotationum.

Patet Bruno Chassaing de priuilegijs Regularium, part. 2. tract. 8. cap. 4. propos. 5. loquens de quodam priuilegio Leonis Decimi sic ait; Verumtamen quatenus hoc priuilegium magnum sit, potest tamen aliquo modo dici non esse priuilegium, sed tantummodo communis explicationem.

3. Obligari Regulares sub mortali si ex sua absentia nouerint Chorum pati, & tunc credit illum pati, si in eo cantu plano cantatur, dum non adsumt saltem quatuor, si verò cantu firmo recitantur, vt in Choro Recollectorum, & Capucinatorum, dum etiam tot Regulares non interfunt, nisi quis dixerit eum munerum sufficere; qui ad recitationem priuatam alternatim faciendam sufficiens est, cumque ad hanc faciendam duo sufficiant, videtur illum numerum dumtaxat necessarium; nam hæc recitatio Horarum per dictos Regulares practicata, non est propriè cantus ordinatus ad populum conuocandum vt interis, qui est præcipuus finis institutionis Chori sed tantum recitatio alta, firma, & clara voce facta, esset tamen peccatum maiori numero non accedente ad Chorum, si inde scandali occasione secularis, aut Regulares assumerent, quod per sepe ex huiusmodi absentis sine causa à

Sup. hoc supra in Ref. 29. §. vlt. ante medium, vers. Hinc.

Regularibus factis proculdubio oriri in maioribus Conuentibus certum est; si verbi gratia ex numero viginti Regularium in illis commorantium, adfint duntaxat quatuor, & ex duodenario, duo; crediderim tamen hunc numerum sufficere posse etiam absque scandalo, si reliqui Regulares confessionibus audiendis, & prædicationibus faciendis, aut similibus bonis operibus incumbant. Et quidem hæc omnia possit quis cantui nostræ Religionis Clericorum Regularium applicare. Et tandem quartò asserit, Recollectos, Capucinos, & alios huiusmodi, qui horis, cantum quem vocant firmo, canendis non incumbunt, possit in Choro anticipare, & postponere illas extra illud tempus, quod ab Ecclesia præscriptum est, quia ratio obligationis illas alta voce, & statuis horis recitandi, videlicet (vt populus conueniat, & moueatur ad laudandum Deum) in illis deficit, cum cantus ille firmus parum, aut nullatenus ad hoc moueat; ac propterea non solet populus ad eorum Ecclesias conuenire, quo circa sic Caiet. *verb. Hora. cap. 4.* tenuit absolute, quod illa anticipatio, & postpositio erat tantum venialis, nisi fieret habitualiter, a fortiori assereret nullum esse in huiusmodi Ordinibus, in quibus cantu firmo non canitur; posse autem Prælatum, quando occurrit causa, anticipare, & postponere certum est. Et hæc omnia, vt dixi, docet Brunus, *ubi supra*, quæ quidem sparsim in meis operibus inuenies reiecta, & nunc illa iterum reicio.

Sup. hæc in Resolutionibus not. primæ huius Resol.

4. Et quidem priuilegium illud Leonis non permittere, vt Regulares possint persolvere totum Officium mentaliter, ego satis improbaui contra Santorium alibi, & Emanuel Sa, quem adducit Brunus, correctus fuit à Magistro Sacri Palatii in impressione Romana. Sed quod magis displicet, est illud quod asserit Pater Bruno dictum Priuilegium esse declaratum iuris, nam certum est horas Canonicas de iure non mentaliter, sed voce recitandas esse, vt definitum fuit in Concilio Basileensi *sess. 21. §. 2.* & tenent Doctores communiter. Ratio potest esse, quia vox excitat magis nostrum affectum ad Deum, & etiam prouocat aliorum affectus, quod oratio mentalis non facit: & facilius est ore, quam mente tantum orare, & ita docet Escobar à Corro de *Hor. Canon. quæst. 4. num. 73.* Fault. *quæst. 156.* & Doctores communiter. Ita Suarez de *Hor. Canon. Sanchez in opus. lib. 7. cap. 2. dub. 8. num. 4.* Baldellus *ubi infra*, tenent sententiam Brunii, esse practicè improbableem; neque esse dandam occasionem introducendi nouos ritus in Ecclesia; & idèd horas Canonicas verè esse dicendas vocaliter, & per voces verè formatas, & distinctas per instrumenta; & organa vocis, siue illæ sint tam claræ, & tam altæ, vt possint audiri saltem ab ipso orante; siue non: idque expressè asserit etiam Caietanus *2. 2. quæst. 83. art. 12.* vbi ait, ad orationem communem, quales sunt Horæ Canonicæ, necessario requiritur vt sit vocalis: Et apertè colligitur etiam ex Concilio Basileensi vbi dicitur, quod siue soli siue associati recitent Diurnum, nocturnumque Officium reuerenter, verbisque distinctis debent peragere. Vnde ex his contra ea, quæ docuit Brunus asserit Baldellus in *Theol. Moral. tom. 2. lib. 3. disp. 35. n. 16.* quod concessio illa Leonis X. pro Fratribus Minoribus verè fuit priuilegium: neque possunt illo vti, qui tali priuilegio non participant, vt certe hoc tempore nulli participant; cum omnia priuilegia vitæ vocis oraculo, & non per Bullas concessa, sint reuocata per Gregorium XV. de anno 1622. & per Vrbannum VIII. de anno 1635. Et absolute qui hoc tempore recitaret Officium solum mentaliter, suæ obligationi non satisfaceret, vt notat Sanchez *lib. 7. consil. cap. 2. dub. 8. cit. num. 3.* & Beja *pari. 1. casu 55. cit. §. Ex his*, colligunt Doctores, & alij communiter

apud ipsum: quod idem etiam est de Rosario, de Palmis Pœnitentialibus, & de similibus, ad quæ aliquis potest teneri ex voto, vel ex pœnitentiâ Sacramentali; quæ similiter non possunt persolui solum mentaliter, cum debeant accipi, huiusmodi obligationes ad instar præcepti Ecclesiastici, vt notat idem Sanchez *lib. 4. in Decal. 11. num. 36.* quanquam qui ad illa tenetur ex voto, licet possit huiusmodi orationes vocaliter persoluendas mentaliter dicere, si id existimaret sibi melius, siuæque salutis magis expediens, vt communiter dicitur in materia de voti commutatione, & subdit Sanchez *num. 36. cit.*

5. Ad id verò, quod asserit Bruno, Religiosos in Sacris non constitutos esse in dubium, an excludantur ab onere persoluedi Horas Canonicas. Respondedo hoc esse certum, & contrarium asserere, libertatem eos videlicet à præcepto Horarum Canonicarum, est opinio contra communem Doctorem, quos plenè manu adducit doctissimus Pater Bardi in *select. lib. 8. quæst. 1. §. 2.* vbi post illorum Catalogum sic asserit: Hi sunt Auctores, qui hanc sententiam defendentes, eam reddunt non solum probabiliorè oppositam, vt eam etiam moraliter certam, ita vt alia in praxi rita minime sit censenda: proinde immeritò noster Sanchez eam dixit non esse probabilem: & Alcanius Tamburinus inquit ab omnibus esse reiectam, vt pote præ contrariam, & rationi dissonam: Et vterius alij procedentes, illam temerariam appellauerunt. Sic Reginaldus, & Pellizzarius *locis citatis.* Hucvique Bardi, qui solitas rationes ad hanc confirmandam sententiam adducit; quam etiam tenet Marcellinus de S. Benedicto in *Compend. priuileg. Congregationis Fulensis verb. Hora Canonice §. 11. in Scholio.*

6. Et tandem ad id, quod asserit Bruno, non pati Chorum, si duo ibi tantum assistant; Respondedo, præ ad Chorum non existerè tantum cum duobus, sed ad minus quatuor, vel tres necessarios esse, vt fert communis sententia, ita Macigni de *Hor. Canon. cap. 36. n. 24. & alij.*

7. Nota hic etiam eundem Brunum *part. 2. tract. 8. cap. 1. præposit. in fine*, extendere hoc priuilegium ad Millam, ita vt possint Regulares, quæ dicenda sunt vocaliter, dicere mentaliter, seclusis verbis consecrationis. Sed hæc opinio est proflus eliminanda.

RESOL. LVII.

An qui recitat solus omnes Psalmos, & postea vocat socium, & ab illo auscultat nouem Lectiones, satisfaciatur præcepto?

Idem est, si quis recitat medietatem Matutini, & aliam medietatem audit à socio, vel si recitet integrum Matutinum, & Landes, & postea audiat Horas, & reliqua à socio.

Et quid, si duo Religiosi simul recitent Psalmos Matutini alternatim, & postea nouem Lectiones omnes illius audiunt à tertio vocato ad hunc effectum, quia si tres Religiosi simul Officium recitant, tres vocaliter Choros efficietes, Doctores communiter negant hoc posse fieri?

Et quid est dicendum, si in Choro recitentur omnes nouem Lectiones Matutini ab his, qui aliquando nulla modo cantum Psalmos, an reliqui in recessibus Choro, qui recitant Psalmos, dici possent non satisfacere suæ obligationi?

Et quid, si in recitatione Vesperarum vnus recitat vni Psalmum integrum, & alius alium? Ex p. 9. n. 7. & Milc. 2. Ref. 38.

§. 1. Affirmati

Affirmativè respondet Pellizzarius in Man. Pral. tom. 1. tract. 5. cap. 8. sect. 2. n. 91. ubi sic ait: Ad satisfaciendum obligationi divini Officii Religiosum, qui per se solum recitat omnes Psalmos Officii 9. Lectionum, & postea ab alio ad hunc finem vocato audit omnes 9. Lectiones. Ducor, quòd quoad partem Matutini, consistentem in Lectionibus, dici potest Religiosum communicare cum socio, audienti Lectiones ab eo; & aliis non est opus, quod talis communicatio fiat in toto Matutino: præterquam quòd dici possit non requiri, vt in præsentia materia communicatio sit mutua stante doctrina Diana p. 2.

Ad id. res. 6. secus dicendum puto in casu, quo duo Religiosi recitent simul Psalmos Matutini alternatim, & postea 9. omnes Lectiones illius audiant à tertio vocato ad hunc effectum: hoc enim esset recitatio Officii in tertium, vt dicunt, ac si tres Religiosi simul Officium recitantes, tres veluti Choros efficerent, quolibet illorum proprium versiculum sigillatim dicente alternatim; cum Doctores communiter negant, posse fieri, vt colligitur ex Azorio part. 1. lib. 10. c. 7. quæst. 9. & alioqui 9. Lectiones sunt materia gravis. Puto itam satisfacere Religiosum, si recitans Officium cum alio, in decursu recitationis Psalmos aliquos solus recitet; sicut & omnes Lectiones, Hymnos, ac Responsoria alias cum socio recitans, maiorem partem Psalmorum solus recitet: nam singuli Psalmi sunt singule orationes, & non repugnat, Officium vultum dici partim recitati cù socio alternatim, partim socium, vt patet. Quòd si in Choro recitentur omnes novem lectiones Matutini ab eis, qui alioqui nullo modo canunt Psalmos: reliqui interefferentes Choro qui recitant Psalmos, dici possunt non satisfacere lute obligationi, cum, data hypothefi, recitantes Matutini Lectiones, non possint dici communicare cum aliis Choralibus: quanquam, admiffa doctrina Diana, supra data, contrarium non improbabiler possit sustineri, vt consideranti parbit. Hæc Pellizzarius Et pro casu posito in titulo Resolutionis, facit etiam id quod, me citat docet Petrus de Horis Canonico. c. 8. ubi. 1. n. 5. in præsentia recitatione privata, posse vnum dicere omnes Lectiones.

1. Nec obstat dicere, quòd Reginaldus tom. 2. l. 1. §. 1. 2. l. 2. §. 6. dub. 3. protop. 4. asserat, recitantem cum socio debere ab eo audiri: sed in nostro casu, qui dixit 9. Lectiones, non auditur Psalmos ab alio recitatos: ergo. Respondo, quòd Reginaldus loquitur de socio obligato ad recitandum Officium. Quòd autem recitans Officium cum socio, qui non tenetur illud recitare satisfaciendi obligationi suæ, certum est, & docet Suarez de Relig. tom. 2. l. 4. c. 12. n. 6. Layman l. 4. tr. 1. c. 5. n. 8. Filhoc tom. 3. n. 23. c. 7. n. 24. 1. & alij. Ergo, &c. Et hæc dicta sufficiunt in defensionem opinionis P. Pellizzarii. 2. Sed his non obstantibus, ego puto non satisfacere præcepto, si quis recitet medietatem Matutini, & aliam medietatem audiat à socio; vel, si recitet integrum Matutinum, & Laudes, & postea audiat Horas, & reliqua à socio: nam ex tali casu, nec physice, nec moraliter videtur recitare illas medietates Officii, sed tantum audire: ergo non satisfaciendi præcepto, quòd imponit recitare, & non audire Officium. Nec militat eadem ratio in recitatione, quæ alternatim more solito efficitur cum socio: nam tunc moraliter vnus socius dicitur recitare partem alterius socii: nam vnus quilibet eorū participat in recitatione, v. g. vnus Psalmum, vnus Horæ, &c. Sed in casu proposito, vnus socius vnus dicit neque physice, neque moraliter participat in recitatione alterius socii, sed tantum illi audit: ergo, &c. Vide tamen, si saltem hoc esset admittendum, si vnus quis recitaret Vesperas, dicendo vnum integrum Psalmum, & alius socius alterum Psalmum: nam casus iste non videtur similis supradictis. Sed ego de omni-

bus idem sentio: nam vt debemus priuilegio recitandi cum socio, prout concedit, & admittit consuetudo Ecclesiæ.

RESOL. LVIII.

An qui priuatim diuinum Officium persoluunt, debeant alternatim lectiones recitare, vel satisfaciant, si vnus tantum illas recitet, & alter socius tantum audiat? Ex p. 2. tr. 12. Res. 12.

§. 1. **A**lternatim dictas lectiones recitandas esse, videtur docere Azorius p. 2. l. 10. c. 7. q. 9. 2. Sed contrarium facientem non audeo reprobare Villalobos in Summa, tom. 1. tract. 24. dub. 1. n. 4. ubi ita asserit: Quando rez. an dos yntos, no han menester dezir ambos las Antiphonas, como se dixen en el coro, que basta, que vno de los dos las diga, en el dezir las lecciones, dize Azor, que ha de dezir cada vno la suya, otros las dizen, quòd la de vn Noiturno, y otro las de otro, y es mejor manera de dezir, otras vezes las dize todas el, que lee mejor de los dos, o es mas moço: y no me parece, que esto se pueda conuenar, que assi lo veo en costumbre.

Sup. contentio in hac Res. lege doctrina præcedentis Res. per totam, & signanter in fine §. 1.

RESOL. LIX.

An si quis recitet cum socio priuatim, vel in Choro, teneatur audire partem socii? Et quid, si aliquis suam partem canit, & percipere non potest, quam alius Chorus canit, quamuis attendat, an satisfaciatur obligationi Chori, & possit distributiones integras percipere? Et in dicto casu, an quis debeat priuatim supplere, quòd non percepit? Et quid de surdo, qui alios canentes in Choro non intelligit, nec eos sequi potest? Et tandem quaeritur, an qui cum vnabili abscissione syllabarum ita profert verba, vt tamen retineant suam significationem, adimpleat præceptum? Et quid de socio cum tali Officium persolvente? Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Res. 6.

Sup. prima diffie. huius tituli, in Res. fol. seq. & supra cx Res. fol. 33. lege doctrinam à §. 2. vsque ad §. Nec, & si gnater prope finem dicti §. 2.

§. 1. **N**egatiuè respondet Ioannes Caramuel in Regulam D. Benedicti, d. spm. 108. num. 1383. conclus. 5. ubi sic ait: Nemo tenetur aufcultare socium; sed suos quosque versus correcte legere, & non incipere antequam alter desierit. Ita Syluius in 2. 2. quæst. 82. artic. 13. conclus. 5. Ratio est manifesta, Nullum est præceptum de aufcultatione: atqui vbi non est lex, nulla est obligatio: ergo nemo tenetur aufcultare socium; sed expectare. Quòd si non expectet, peccabit mortaliter, aut venialiter iuxta materiam quantitatem Ita ille.

Sup. hac in oblatione supra in fine Res. 70.

2. Sed opinio contraria est communis & idèd Castus Palaus tom. 1. tractat. 1. disput. 2. punct. 3. num. 7. sic ait: Si autem cum socio recites debes ita proferte verba, vt ipsa socius audiat, si ipse obligatus est recitare, aliàs præcepto non satisfaciens, & e contra ipse socius ita debet proferte verba, vt tu illa percipias, sin minus præcepto non facies satis. Quia oratio alterius in tantum potest esse tibi communis, in quantum illum percipis, Quia auditus loco prolacionis succedit, ideòque dicis recitare quæ socius recitat, quia illum audis. Et disputat. 3. punct. 4. num. 6. ita asserit. Sed quid si tuam partem caneres, & percipere non posses, quam alius Chorus canit, satisfaciendi obligationi Chori, vt posses distributiones integras percipere.

Sup. hoc supra in Res. 33. §. 2. cursum ad lin. 4. & in §. Sed non.

ante mediū
& in seq.
nor seq. hu-
ius Ref.

3. Respondeo te satisfacere, postēque distribu-
tiones recipere modō postea priuatim suppleas; quæ
non percepisti: quia per te non stetit quominus per-
ciperes, & cum aliis in recitatione communicares.
Sic Nauarrus, *de orat. cap. 11. num. 41. Monet. de
distrib. 2. part. quest. 2. num. 47. Suarez lib. 4. cap. 30.
num. 15. Bonacina disput. 1. quest. 3. punct. 2. §. 1.
numer. 20. Quod autem debeas priuatim suppleres
quæ non percepisti conuincit hæc ratio: quia par-
tem, quam non percipis, non potes dici recitasse;
quia sola perceptione, seu auditione, tuam efficere
potes: at non recitans officium Diuinum priuatur
omnibus distributionibus etiam si choro intersit ex
Bulla Pij V. Ergo. Ex qua doctrina Palai commu-
niter à Doctoribus ut dixi recepta, qui non audit par-
tem socij, non perfoluit integrum officium; Di-
cendum est igitur quod ad satisfactionem Præcepti
requiritur ut socij recitationem audias cum eam fa-
cere posses, quia nomine tui facit: Vide Trullench.
in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 16. numer. 6. &
Suarez, Lilius, Azorius, Filliucium & alios pe-
nes ipsum; qui omnes asserunt non satisfacere so-
cium præcepto persoluendi Horas Canonicas, si non
audit partem alterius socij. Sed an ille satisfaciat qui
suam partem recitat, sed alteram, quam alter Cho-
rus recitat, non potest percipere quamuis attendat:
Respondeo affirmatiuè. Ita Sa, *verbo hora Cano-
nica. Suarez sup. cap. 28. num. 15.* loquens de Surdo,
qui alios canentes in Choro non intelligit, nec eos
sequi potest: Pasqualigus noster *in Decis. moral.
num. 2. & sequent. cum Trullench. de obligat. assist.
in Choro dubio 3. num. 21.* est contra Bonacinam,
sup. num. 20. Ratio est, quia verè dicitur assistere in
Choro, & communicare suam partem aliis, neque
per ipsum stetit, quin versiculos à sociis recitados
audiret, & illam partem suam efficeret, conditio
enim tenetur adimpleta, quando non stat per eum,
qui eam adimplere debet, *regula, cum non stat de
reg. iuris in 6. 1.* fficit tamen ut in hoc casu in con-
silio audiat, & percipiat quod possit: tenetur tamen
pars Chori tacens attendere, & facere quod possit, ut
audiat, & aliam partem faciat suam; si autem non
attendat, non facit aliam partem suam, nec satisfacit
sua obligationi circa Chorum.*

Sup. hoc su-
pra in Ref.
50. §. 1. & le-
ge etiã ali-
§. eius primæ
not.

Sup. hoc in
Ref. annot.
præterita. §.
2. ad lin. 4.

4. Non desinam tamen hic adnotare Caramue-
lem *ubi supra conclus. 2.* docere, quod qui cum no-
tabili abscessione syllabarum ita profert verba ut ta-
men retineant suam significationem, adimplet præ-
ceptum quo ad substantiam, & solum peccat in alio
quo accidenti: ac ideo ut plurimum venialiter; Et
addit postea *conclusio 4.* Socium cum tali officium
diuinum persoluentem satisfacere etiam præcepto,
& peccare tantum venialiter.

RESOL. LX.

*An qui cum socio priuatim, vel publice recitat, te-
neatur audire partem socij?
Ex quo deducitur, an teneatur se audire, cum solus
quis recitat?
Et an surdus satisfaciat præcepto dicendi Officium
Diuinum, si recitat cum socio, quem non audit?
Ex p. 1. tr. 1. & Misc. 1. Ref. 6.*

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta. & supra
ex Ref. 33. Je-
ge §. 1. vique
ad §. Nec, &
signanter
prope finem
dicit §. 2.

1. **C**alus passim accidit, & affirmatiuè olim
respondi contra meum Caramuelem, nunc
ipse *in Theologia fundamentali fundam. 35. §. 10.*
ge §. 1. vique n. MXXVII. iterum negatiuam sententiam contra
me conatur firmare.
2. Primò, ait ipse, Non tenetur Sacerdos re-
citare suam partem cum interna attentione; ergo

neque tenebitur audire socij partem cum interna at-
tentione: Ergo non tenebitur auscultare.

3. Secundò, nemo tenetur se audire cum solus
legit; ergo neque duo tenentur se audire cum simul
recitant. Pater, quia cum conceditur ut legant si-
mul, non imponitur eis noua obligatio, qua antea
carebant; Sed indulgetur ut labor, & onus diuida-
tur. Ergo vel se debet audire, qui priuatim recitat,
aut qui cum socio recitat non tenebitur audire so-
cium. Ita Caramuel.

4. Ingeniosa sunt hæc, sed contra communem
sententiam Doctorum, & contra praxim omnium
Sacerdotum; Et idèd amicissimus, & doctus Pater
Nicolaus Baldelli *in Theol. moral. tom. 2. lib. 3. disp. 33.
n. 15. & 16.* sic asserit, Non est contra integritatem
horarum Canoniarum, si quis alternis versibus
cum socio recitet, dummodo audiat, quod recita-
tur à socio: Nam sicut societas aliorum bonorum
hoc habet ex propria ratione, ut bona ipsa super
quibus contrahitur, euadant communia vtrique so-
cio *lib. 1. §. in societate ff. pro socio*, ita & societas in
recitando officio, recitationem seu partem vnius fa-
cit communem etiam alteri, & sic vterque tenetur
integre recitare.

5. Dixi autem, recitationem quæ fit cum socio
alternis versibus, non esse contra integritatem offi-
cij, si socius audiat partem socij, quia societas recita-
tionis solum inuitur quo ad recitationem audi-
bilem; eiusque communicatio solum comple-
tur per auditionem, & ideo si pars quam recitat
socius non audiat ab altero, ut certe non
audiat quando Societis suam partem submisit re-
citat, non fit illi communis. Et quemadmo-
dum si vterque recitaret ita submisit ut non audiret
se inuicem, verè societas ex parte vtriusque
esset nulla, & perinde esset ac si vterque recitaret
solus, & per se suam medietatem independentem à
socio; Ita & si tantummodo alter submisit recitet,
verè societas ex parte illius est nulla, nec suam re-
citationem communicat alteri; sed sibi retinet totam,
quamvis nulliter, & inuuliter. Atque hoc
modo, qui adhibet socium, eumque audit, sed ipse
per se submisit recitat, & non audiat à socio, in-
tegrè recitat quantum est ex se, & obligationi sa-
tisfacit, cum per se recitet suos versus, & per audi-
tionem communiter in versibus illius, dum illos
non audit, atque ita socius non satisfaciat ex parte
sua.

6. Ita optimè Baldellus, cui adde Suarez, *de ho-
ris Canon. cap. 12. num. 6. & 7.* Bonacinam *cap. 33.
punct. 2. num. 16.* Caltrum Palaum *tom. 2. tract. 7.
disput. 2. punct. 3. num. 7.* Escobar à Corro *de horis
Canon. questio. 4. §. cum socio num. 62.* Monctum
de distrib. questio. 2. num. 24. Sanchez *in epist.
17. cap. 2. dub. 11. num. 1.* Paulum de hor. *Can. lib. 1.
quest. 175.* Leandrum de præcep. *Ecclesia tit. 7. disp. 1.
quest. 57.*

7. Dico itaque, quod quando cum socio recitas,
debes ita profere verba, ut ipsa socius audiat, si ip-
se obligatus est recitare, alias præcepto non satisfacit,
& à contra ipse socius ita debet verba profere,
ut tu illa percipias, si minus præcepto non facies
satis. Quia oratio alterius tantum potest esse tibi
communis in quantum illam percipis. Quia auditis
loco prolationis succedit; Ideoque dicentis recitatis,
quæ socius recitat, quia illum audis.

8. Quæ omnia militant in recitatione, quæ fit
in Choro, & quidem ex opinione doctissimi Caramue-
lensis duo absurda sequerentur.

9. Primò quod quis satisfaceret præcepto per-
soluendi horas Canonicas, dicendo tantum medie-
tatem officij, nam ipse tantum medietatem officij
recitaret

recitaret, & aliam partem socius, quæ loco suæ pro-

hæntis succedet; non audiret: Ergo.
10. Secundo sequeretur, surdum, satisfacere
præcepto dicendi officium diuinum; si recitaret
cum socio, quod est contra communem sententiam
Doctorem, vt videre est apud Trullench in Decal.
lib. 1. cap. 7. dub. 16. num. 6. Sanchez in opusc.
lib. 2. cap. 2. dub. 13. Escobar à Corro de horis
Can. quæst. 6. num. 5. 1. Faulstum de horis Can. 9. 2. 38.
& alios.

11. Vade ex his patet responsio ad argumenta
Canonicis superius adducta, & ad primum, quod
non tenetur Sacerdos recitare suam partem cum in-
terna attentione; ergo neque tenebitur audire socij
partem cum interna attentione: Ergo non tenebitur
recitare.

12. Respondeo negando consequentiam, quia
secundum nostram sententiam probabilem Ecclesia
præcipit tantum recitationem externam religiosam
horarum Canonicarum sine interna attentione; Er-
gost quis recitat cum socio, non audiendo illum,
non satisfacit præcepto, quia non dicit totum
officium, nam auditus, vt ait Cæstrus Palauus vbi
supra, loco prolationis succedit, ergo dicitur recita-
re, quæ socius recitat, quia illum audit. Ergo illum
non audiendo officium diuinum non perfoluit;
quando verò quis perfoluit horas Canonicas, licet
sine interna attentione, totum officium recitat,
quod ei præcipit Ecclesia. Ergo satisfacit præcepto,
quod non facit recitando cum socio, & illum non
audiendo, vt patet ex superius dictis.

13. Ad secundum argumentum respondeo cum
Suares de horis Can. lib. 4. cap. 7. num. 6. Valen-
tia tom. 2. disput. 6. quæst. 2. punct. 10. §. 4. Castro
Palao tom. 1. 1. 7. disput. 2. punct. 3. num. 6. & alijs
quod est necessarium non sit te ipsum audire, est
tamen necessarium moraliter loquendo, verba ista
distinctè, & clarè proferre, vt te ipsum audire possis
vbi aliquid impedimentum adit, quia verba, quæ
audita percipi non possunt non videntur verba,
sed quidam motus in guttore, seu inter dentes
facti, qui potius sunt inchoatio verborum quam
verba.

14. Ergo cum ita quis recitat officium Diuinum,
dicitur illud integre recitare, & pronuciare, quod
quidem non sequitur, quando recitat cum socio
illum non audiendo; quia medietatem tantum Of-
ficij ipse recitat, & alteram medietatem socij non
audit, cuius auditio (vt diximus) loco prolationis
succedit. Ergo cum non audit, non satisfacit præ-
cepto.

15. Dicendum est itaque, quod in primo casu
quando quis solus dicit officium pronuciatur verba,
licet non audiat, ergo satisfacit præcepto: præcep-
tum enim est pronuciandi, non audiendi; vt no-
tatur doctus Pater Vetricelli in quæst. moral. tractat. 5.
quæst. 5. num. 122. Bonacina de hor. Canon. disput. 1.
quæst. 3. punct. 1. num. 23. Azorius tit. 1. l. 10. cap. 11.
quæst. 4. & alij.

16. In secundo vero casu, quando recitat cum
socio, neque pronuciatur medietatem officij, quam
recitat socius, neque illum audit. Ergo nullo modo
satisfacit, quod præcepto satisfaciat. Est igitur dis-
tinctio in vtroque casu; Nam in primo casu quis
verbaliter cum Deo loquitur, licet non seipsum au-
dit. In secundo vero nec verbaliter loquitur, nec
seipsum audit. Ergo oratio non efficitur communis;
sententiam præter Doctores citatos, tenet post hæc
scripta vilius P. Stephanus Batinus in praxi benefi-
centiæ disputat. 13. quæst. 19. & ex eadem Societa-
tibus, quæ tempore Doctorum hominum est,

Pater Tamburinus in Decal. part. 1. lib. 2. cap. 5. §. 4.
num. 10. & 11. qui nominatim citans Catamuclem,
noluit suam sententiam approbare; sed alijs iudi-
candum remisit.

RESOL. LXI.

In qua hora possit quis dicere Matutinum sequentis
diei? Ex p. 2. tract. 12. Ref. 19.

§. 1. Respondeo communiter ab hora quarta
post meridiem. Et ita docet Filliuc. tom. 2.
tractat. 23. capit. 8. numer. 275 vbi ita ait: Quo-
libet tempore dici potest Matutinum ab hora
quarta post meridiem, quæ Vere, & Autumnus;
hoc est, Martio & Aprilis in Verge; Septembri &
Octobri in Autumnus, coincidit cum hora vige-
sima prima horologij solaris, vel artificialis. Estate
autem, hoc est, Maio, Iunio, Iulio, & Augusto est
hora vicesima cum dimidia plus minus. Hyeme de-
nique, hoc est, mense Nouembri, Decembri, Ianu-
uario & Februario est circa vigesimamprimam
cum dimidia. Gavantus verò in com. ad Rubr.
Missi. tom. 2. sect. 1. cap. 5. tit. 6. num. 6. Barbosa in
collect. tom. 1. lib. 3. tit. 41. cap. 1. num. 5. & Hen-
riq. lib. 9. cap. 24. num. 7. in Glossa, lit. P. putant ab
hora tertia post meridiem Matutinum sequentis diei
perfolui posse: sed hoc non approbat Villalobos in
summ. tom. 1. tract. 24. dub. 12. num. 5. Non reticebo
tamen, Molfes. in summ. tom. 1. tract. 5. cap. 1. n. 59.
& Fabrum de sacram. Ordinis, cap. 24. quæst. 1.
disput. 1. num. 148. docere post horam vigesimam,
posse aliquem recitare Matutinum vna cum Lau-
dibus Officij diei crastinæ: vnde secundum illos,
præceptum recitandi Officium Diuinum, incipit à
vespere huius diei vsque ad mediam noctem diei
crastinæ.

Sup. conten-
to in hac
Ref. vsque
annot. seq.
lege doctri-
nam §. 1. Re-
fol. 1. not.
seq. signan-
ter in fine
dicti §. &
magis late
in 2. Ref. di-
ctæ not. à
principio.

Sup. hoc in
Ref. seq. &
infra in Ref.
64. in princi-
pio, sed lege
ibi pro hora
secunda §. sed
si ad mediū,
à vers. & plus
addit. Refol.
eius not. &
in Ref. seq.
&c.

RESOL. LXII.

An hora secunda finita post meridiem, recitato Ves-
pere, possit statim quis recitare Matutinum sequen-
tis diei?

Et quid est dicendum, quando Vespera in Quadragesi-
ma recitatur ante meridiem?

Et quid, quando quis recitat hora secunda post meri-
diem Matutinum sequentis diei, si nondum recita-
uerit Vesperas, & Completorium diei hodiernæ?

Et an hora competens persolvendi omnes Horas debeat
sumi punctualiter, vel parum ante Horam præ-
fixam Chori, vel parum post?

Et an hoc parum ante, vel post sit dimidia hora, aut
tres quadrantes, & ad summum vnica hora?

Et an sit immunis à culpa Scholasticus, si differat Ho-
ras in vespertinum tempus? Ex part. 4. tractat. 4. &
Misc. Ref. 9.

§. 1. Affirmatiuam sententiam probabilem esse
puto, pro qua alibi adduxi Fabrum &
Molfesium quatenus dicunt posse recitari hora 20.
quæ aliquando est secunda post meridiem; quibus
nunc addo Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 38.
num. 4. loquentem expressè de hora secunda, & an-
te omnes Matutinum Ledelinam in 2. 4. q. 16. art. 5.
dub. 1. vbi sic ait: Si preces horariæ sunt dicendæ
priuatim à personis priuatis, absque peccato mortali
possunt dici à vespere vnius diei vsque ad mediam
noctem sequentis diei, hac lege quòd in vespere
prioris diei solum dicatur Officium matutinum, alia
verò

Alibi in Re-
sol. præcise
ta prope fi-
nem, & infra
in Ref. 64. §.
sed si ad me-
diū à vers. &
plus addit. &
in ref. 66. §. penult.
prope fine.
vers. Assen-
tor; & in
Ref. 72. §.
Non de-hi-
sed in Ref. 6

& 4. Vnius annos hanc opinio extenditur ad horam secundam.

Sup. hoc in Ref. 4. not. praeferit, & in eodem §. ad fin. 5.

Sup. hoc in Ref. seq.

Sup. hoc in Ref. praeterita, & in aliis eius prima not. Et pro contento in hoc §. Nota sum infra in Ref. sol. 64. §. vlt. ad medium, à vers. Es bien, & in aliis eius not. & si gnauerit in 3. Ref. Sup. hoc infra in Ref. 73. §. Sed si in ead.

yejō preces die sequenti dicantur vsque ad mediam noctem. Ita ille. Et Sanchez notat hanc sententiam tenere etiam aliquos recentiores Magistros, quorū quidam addidit, quod si quis post medium diem hodiernum recitaret Matutinum diei crastinae, saltem in Quadragesima, vbi Vesperae dicuntur ante prandium, videtur iam incepisse dies sequens, & in rigore non videtur obligandus ad mortale, neque ad iterum recitandum. Notat etiam Sanchez hanc opinionem esse veram, licet quis quando recitat hora secunda post Meridiem Matutinum, nōdum recitasset Vesperas, & completorium diei hodiernae, adhuc enim non esset peccatum mortale, quia illa peruersio horae non videtur grauis, & horarum ordinem absque causa peruertere, tantum est veniale, & hoc docuisse praefatos Magistros testatur, licet Turrecemata, Vignerius, & Nauarrus penes ipsum Sanchez videantur docere, necesse esse, vt possint recitari matutinae preces diei sequentis, quod sint iam recitatae Vesperae, & Completorium diei praecedentis, quia non videtur incipere dies sequens hodie vespere, nisi pensum horarum hodiernum sit iam integrè persolutum, sed sententia Sanchez probabilitate non caret. Non viceam tamen hic adnotare, Oluerium Bonarium de Horis Can. lib. 2. cap. 30. num. 23. docere quod etiam ex sententia D. Thomae quodlib. 5. art. 28. Matutinum potest legi pridie post dictum Completorium, sed hoc ille explicat, scilicet hora quarta pomeridiana, vel etiam ad medium quartae.

2. Notandum est hic obiter ad tollendam etiam culpam venialem, quod hora competens persoluendi omnes Horas non debet sumi punctualiter sed debet sumi cum amplitudine, vel parum ante Horam praefixam Chori, vel parum post recitauerit, censetur tempore competenti recitare: Ita Sanchez. loc. cit. dub. 35. num. 5. vbi existimat cum quodam docto recentiore Magistro, hoc parum post, vel parum ante, esse dimidiam horam, aut tres quadrantes, & ad summum vnicam horam ante, vel post.

3. Nota etiam cum eodem Sanchez dub. 36. num. 3. esse causam iustam, & à culpa immunem, si scholasticus differat Horas in Vespertinum tempus, eo quod matutinum est aptum studio, non autem vespertinum.

RESOL. LXIII.

An si aliquis recitet Matutinum sequentis diei, antequam Officium illius diei persolutum fuerit, peccet mortaliter, & non satisfaciatur praecipio: Ex p. 2. ut. 12. Ref. 15.

Sup. hoc in Ref. praeterita §. 1. ad medium, à vers. Notat.

§. 1. Quidam olim affirmatiue respondit, sed nescio qua ratione: nam ita faciens peccat quidem venialiter; quia inuertit ordinem vtriusque Officij: sed substantiam praecipii omnino adimplere dicendum est. Et ita docet Villalobos in Summa, tom. 1. tract. 4. dub. 13. num. 1. Vasquez Opusc. de benefic. c. 4. §. 1. art. 2. n. 66. Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. cap. 24. n. 3. & Reginaldus tom. 2. lib. 18. cap. 12. num. 166. cum aliis.

RESOL. LXIV.

An sit culpa venialis recitare Matutinum, & Laudes absque iusta causa hora tertia, vel quarta post meridiem? Et an non requiratur alia iusta causa praeter consuetudinem?

Et an Matutinum cum Laudibus possit recitari hora secunda post meridiem? Et an sit culpa venialis recitare Officium primum extra tempora, & horas praescriptas? Ex parte 10. tractatu 16. & Miscel. 6. Resoluzione 47. alias 46.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenet Suarez, Philiarchus & Fillucius, quos citat & sequitur Bonacina tract. de Horis Can. dist. 1. q. p. m. c. l. num. 10. Cui addde Gauantum tom. 2. sect. 1. cap. 5. tit. 6. num. 6.

2. Sed si haec opinio esset vera, multa peccata venialia committerentur, ideo ego puto ad recitandum Matutinum non requiri iustam causam, praeter consuetudinem, & ita tenet sapientissimus, & amabilissimus Caramuel in Theol. Regular. dist. 114. n. 14. 19. quia consuetudo praualuit, & eius vi hodie potest fieri quod olim non poterat; atqui consuetudo legendi matutinas hora secunda, aut tertia vespertina non est inducta ab habentibus rationalem causam, & à plurimis, vt certum est, sine causa aliqua impraerentium continuatur; ergo possumus sine causa Vespertinae Matutinas & Laudes recitare. Minor ostenditur moraliter. Primo, quia consuetudines contra leges mortales introducuntur ab hominibus tunc conscientias, qui non sunt censendi semper habuisse causam rationabilem. Secundo: quia si haec consuetudo non sufficit, dubium est qualiter haec consuetudo sit inducta; & multi non imprudenter dubia interpretantur in fauorabilem, & benigniorem partem. Et ideo hanc sententiam tenet etiam Trullench in Decal. tom. 1. l. 1. c. 7. dub. 18. n. 8. vbi sic ait: Consuetudine approbatam, & permissa inducta est, vt Matutinum cum Laudibus recitari possit in Vespere praecedentis diei: qui vsus inductus est ob difficultatem recitandi illud in media nocte, quod erat proprium illius tempus, tum etiam quia anticipare melius est, ex hoc genere, quam postponere. Potest igitur Matutinum simul cum Laudibus quis recitare absque vilo peccato, circa tertiam, vel quartam horam post meridiem, &c. Sic ille, & post illum Leandrus de Sacram. tom. 2. tract. 6. dist. 15. quest. 24. quibus ego addo Escobar à Corro tract. de Horis Can. quest. 4. n. 12. vbi firmat, quod recitare Matutinum hora tertia, vel quarta quocumque enentu, & ab omni culpa vacare, & plus addit, nempe, Matutinum cum Laudibus, posse recitari hora secunda post meridiem, quod etiam, me citato, tenet Leandrus vbi supra q. 23. & me citato probabilem Garcias in Summa tract. 2. dist. 6. dub. 1. num. 2. & Machadus tom. 1. lib. 2. tract. 3. tract. 2. docum. 6. & Caramuel vbi supra cum Quintanadueñas in Instrum. ordin. part. 5. §. 2. num. 17. Imò in tali casu, Escobar tenet, si inuenierit aliam iustam causam, & neque peccatum veniale extare: At plus addit Martinus de San Ioseph in Mont. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 11. de Oratione, num. 1. vbi me citato sic ait: La costumbre ha introducido, que se pueden dezir los matines, y laudes la tarde antes del dia, en que se deuen; todos conuenien en esto; pero desordenan en la hora; y unos afirman, que despues de las quatro de la tarde. Azor. loco cit. cap. 9. quest. 5. Palaus tract. 7. dist. 2. part. 4. num. 3. Otros lo aduertunt, tantan a las tres de la tarde. Barbol. in collect. ad cap. 1. de celebrat. Missar. Henriquez lib. 9. cap. 24. num. 7. A mi me parece, que se puede rezar despues de los dos de la tarde, despues de hauer cumplido con todo el Officio del dia presente; porque aquella hora, que es la de Vesperas pertenece; al dia siguiente. Sic Diana part. 4. tractat. 4. resolut. 9. citant Fabrum, & Molfesium Sanchez in conf. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 37. num. 4.

que a nada, que con causa, se queda hazer licitamente, y sin causa lera peccado venial. Trulench...

presenti est, vtrum non solum comprehendatur iste, qui omnino necessarius est ad talem actionem efficiendam...

Sup. hoc in...

RESOL. LXV.

de privilegio obtentum, ut quis possit dicere Matutinum sequentis diei statim post meridiem, extendatur ad socium.

2. Sed ego sententiam Suarez sequor, quam scilicet cursum docui cum Portel, & Henriquez, Alibi in Ref. alibi, quibus nunc addo Castrum Palatum, tom. 1. que hic est...

dium, à vobis. Denique, & in tom. 9. p. 7. Ref. 49. §. 1. offer.

Sup. hoc supra Paulo post medium huius Ref. & in tom. 7. tr. 1. Ref. 349.

Sup. hoc in tom. 5. tr. 4. Ref. 8. & in tom. 4. tr. 2. Ref. 51. §. Nota tamē, & seq. ex Ref. 2. not. seq. lege §. sed notand. & hic infra vide §. vt. huius Ref.

Sup. conuenio in hoc & duobus seq. §. supra in tr. 2. Ref. 46. signanter §. Limitanda in Ref. 47. & lege cas per totas, & si vides Ref. & §. annot. 1. Ref. 2. huius annot. doctrina replebris, p. hac quat.

conforme Choro Ecclesiastico: ergo credilius est privilegium dari ad illum etiam recitandi modum. Adde quod privilegium illud videtur concessum ad alleviandos labores Privilegiatarum vtile fuisse. Quamē, nisi ex vi eiusdem privilegij darentur facultas recitandi cum socio, qui simul posset suae obligationi satisfacere. Assentior tamen Patri Arriaga contra Suarez, lib. 8. de legibus, cap. 1. in fine, privilegium concessum Religioso ad ingrediendum Monasteria Monialium extendi ad socium. Ita me citato Metolla ubi supra, num. 132. Quia consuetudo, & decencia religiosa postulat, vt hi nunquam soli incedant, sed saltem bini. Cum igitur non possit Religiosus, decenter solus ingredi, privilegium eius redderetur inutile, si non extendatur ad socium.

3. Ex dictis inferitur, privilegium concessum Sacerdoti, vt possit celebrare Missam tempore interdicti, extendi ad ministrum inferuentem; quia ferē inutile esset, si non posset Minister aliquis illo gaudere, non enim cogendus est Sacerdos habens tale privilegium, quærere Ministrum, qui similem fauorem habeat, vt ab eo iurari possit, hoc enim accidentarium est, ab eo non pendet utilitas prioris privilegij, quod per se debet esse efficax. Ita Gloss. in cap. licet vobis, de priuil. lib. 6. verb. Non debent. & ibi Io. And. Angel. verb. interdictum, 6. num. 6. Siluester verb. Interdictum §. quest. 1. Nouarius in Summa, c. 27. num. 180. & seq. Sayrus alios referens, de Censur. lib. 5. cap. 5. num. 29. & seq. Suarez lib. 8. de legib. v. 1. num. 7. & alij communiter, & colligitur aperte ex cap. licet de priuil. lib. 6. vbi tamen hoc limitatur, nisi Minister ille causam dederit interdicto, seu ad perpetranda delictum, cuius occasione interdictum impositum fuit, auxilium, consilium, vel fauorem dedisset; tunc enim eo privilegio Sacerdotis non gauderet, nec posset illius Missa inferuire.

4. Notandum est obiter hic Primò, licet privilegium non est extendendum de persona ad personam ob identitatem, vel maioritatem rationis, tamen limitatur hac regula, vt procedat tantum in privilegijs concessis ab homine, non autem in illis quæ à iure conceduntur, seu quæ inserta sunt in corpore iuris: Hac enim cum habeant rationem iuris communis, extendi possunt ex identitate rationis, sicut alia leges extenduntur. Hoc autem confirmari potest exemplo: nam privilegium exemptionis concessum Decurionibus, habentibus duodecim filios vt habetur in leg. Si quis Decurio, 24. Cod. de Decur. lib. 10. ob identitatem rationis, extenditur ad omnes alios Patres, qui Decuriones non sunt, imò, propter eandem rationem, extenditur etiam ad Matres. Ex hanc opinionem tenet Glossa in cap. Sanè de priuil. leg. verb. Temerarium, Lucas de Penin leg. Subemus Cod. de pala. Sac. largi. Hostiensis in cap. Cum super de sepult. Io. de Plat. in leg. Grammaticos. Cod. de profess. qui in Vrbe Constantinop. lib. 12. Marc. Anton. Genuentis in pract. Eccles. quest. 590. Sanch. lib. 2. Summ. cap. 19. num. 31. Lapia in Comm. ad leg. vlt. ff. de Const. Princip. 2. part. cap. 3. num. 78. Quod colligunt ex d. leg. Grammaticos, vbi conceditur privilegium Comitum dignitatis illis; qui per viginti annos aliquam scientiam docuerint alios in Vrbe Constantinopolitana, & ibi quatit D. Io. de Platea in prædictum privilegium extendatur ad docentes in alijs Ciuitatibus; & respondet, extendi ex identitate rationis.

5. Limitatur Secundò, vt non habeat locum in Personis à iure æquiparatis. Hinc privilegia concessa militibus armatae militiae, extenduntur ad milites caelestis, & legalis militiae, vt docent Iurista in

leg. Centurio. ff. de vulg. & pup. Marthel. sing. 61. Euer. in suis Topic. cap. 56. & hanc communem appellat Villalobos, com. lit. P. num. 390. Similiter privilegia concessa Ecclesijs, extenduntur ad hospitalia, vt ait Panormitanus in cap. Ecclesia, num. 6. de Immunit. Eccl. Item privilegia concessa libertati, alimentis, & dori, extenduntur ad piam causam, vt probat idem Euerardus loco citato, à cap. 56. vsque ad 77. & Tiraquellus in Tract. de Priuil. pie causæ, & Audr. Gamb. tract. de extens. num. 166. & seq. & privilegia concessa Pupillis, extenduntur ad minores, & è conuerso, & ad Rempubicam, Ecclesiam, Fideiosos, & omnes, qui per alios reguntur, vt docet idem Euerard. loc. cit. Hoc autem solum verum est, quando æquiparatio est facta à iure per modum regulæ, aut in viroque est eadem ratio, vt declarant latissime Iurista in leg. 1. ff. de leg. 1. & Euerard. latissime in suis Topic.

6. Limitatur Tertio, vt non procedat in casibus à iure æquiparatis. Hinc est, quod facultas, Clerico beneficiario concessa, ad fruendum fructibus Beneficij in absentia vt Theologiam audiat, extenditur ad studium iuris Canonici; quia hæc scientia sunt in iure æquiparata, vt colligitur ex cap. 2. de priuil. in 6. iuncto cap. licet. de prob. & docent Archidiaconus in cap. Cum de diuersis de priuil. in 6. Panormitanus, & Felinus in capite Fmali, de Magistr. Nauarrus in Summa, cap. 25. num. 58. Et privilegium comendati oua in Quadragesima, extenditur ad lacticiam, & è contra; quia hæc sunt à iure æquiparata, eò quod verumque trahit sementiam originem à catibus, vt dicitur in Can. Denique dist. 4.

7. Et tandem nota hic cum Arriaga ubi supra, n. 12. aliquando ratione ipsius materiae comprehendit aliquam personam, quæ in privilegio non nominatur; quod etiam è contrario de lege ipsa eodem modo dicendum est; etenim si privilegium dicitur, Concedo tibi etiam si sit cessatio à Diuinis, vt possis celebrare, sine dubio ibi conceditur privilegium vocandi Ministrum, sine quo Sacrum fieri non potest: conceditur item privilegium Sacristano, vt licet possit omnia ad Sacrum necessaria tali Sacerdoti suppeditare; similiter si datur alicui facultas legendi libros hæreticos, etiam datur facultas eos emendi; quæ extensio potest etiam fieri ad Mercatorem, aut ad illum; qui tales libros habet; nam licet alijs vendere eos non posset, poterit tamen his, qui tale privilegium habent; & sic in multis alijs materijs.

RESOL. LXVI.

Adducuntur aliqua opinionēs circa recitationem Horarum Canonicarum. Sed iam sero omnes difficultates in hoc ordine, & noua Methodo apposite sunt iterum in hoc ipso tractatu in suis specialibus, & latius Resolutionibus. Sed superest difficultas an quis adimpleat præceptum recitandi Officium hodiernum, paulo ante mediam noctem diei sequentis, si ipsum præsequatur post completam mediam noctem. Ex quo inferunt, quod Sacerdos licet potest expectare ad incipiendum Missam paulo minus ante meridiem, eum si præuideat se eam non posse finire nisi plus post meridiem. Et docent, quod qui complet annum viginti primū mane hora nona alicuius Vigilia

non tenetur, etiam si possit, ad ieiunandum in illa die.

Et aduertitur anticipationem Horarum Canonicarum abique ulla infra causa neque peccatum veniale esse. Ex part. 10. tract. 11. & Milc. 1. Refol. 16.

1. Nonnulli Leandrus de Sacram. tom. 1. ar. 6. in die lux ordinationis non teneri persolvere Horas Canonicas; quia probabile est quod qui ex quavis causa non potest recitare maiorem partem Officij, in qua saluatur forma Officij Ecclesiastici, non tenetur; recitare minorem; vt qui non potest recitare Horas matutinas, non tenetur recitare Vesperas, nec Completorium, etiam si possit, vt ex Torre, controuers. de Horis Canonicis. docet Ioannes de la Cruz in Summa Præcep. 3. art. 3. dub. 5. Et hoc non ob aliam rationem, nisi quia omnes Horæ vni cuius Diuini Officij reputantur, in quo Ecclesia representat, que Christo Domino in sua Passione acciderunt; & cum ista representatio, saltem in minore parte, non saluetur, ad eam non tenebitur tunc. Sed sic est, quod secundum communem opinionem qui inuitur Sacris, non tenetur eo die recitare Matutinum nec Primam, nec Sextam, imò (& secundum aliquos nec Nonam) quod est maior, imò & maxima pars Officij; ergo probabile erit, quod nec ad recitandam minorem partem, hoc est, Vesperas, & Completorium, eo die tenebitur.

2. Dicitur etiam probabile est, quod qui completorium vigiliam primam mane hora nona alicuius Vigiliæ, non tenetur, etiam si possit, ad ieiunandum illa die; non alia ratione, nisi quia præceptum ieiunij respicit totum diem, velut indiuiduum obiectum: & ita qui exemptus est à ieiunio per aliquam diem partem; totaliter liberatur toto illo die, ergo similiter in nostro casu est dicendum. Si quidem omnes septem Horæ Canonicæ sunt vnica Oratio, & habens vnica rationem obiecti totalis: ergo qui liber est à maiori saltem parte Horarum; liber erit ab omnibus. Consequentia mihi est patens. Antecedens verò docet Sancius in Select. dispnt. 54. num. 4. contra alterum Sancium lib. 2. de Matrim. disp. 14. num. 23. his verbis: Nam præceptum ieiunij respicit totum diem integrum, vt diuinum obiectum, non enim præcipitur per mandatum ieiunij diuiduum diem, vel quartam partem ieiunari, sed totum diem: igitur qui exemptus fuerit à ieiunio per aliquam diem partem; totaliter liberatur illo die: cum præceptum huiusmodi, vel totum diem comprehendere debeat, vel nullam partem illius. Sic ille. Et post illam Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 1. n. 1. ergo.

3. Idem Leandrus, q. 25. tenet, quod quis adimpleat præceptum recitandi Officium hodiernum paulo ante mediam noctem diei sequentis, si ipsum proficiatur post completam mediam noctem; quia probabile est, quod omnes septem Horæ Canonicæ huius vnica Oratio, vnico præcipiantur præcepto; & omnes habeant rationem vnus obiecti totalis vnus præceptis vt fatentur Nauarros, Bonacina, Lescas ante mediam noctem incepit, etiam si post illam finit; finit eas tempore congruenti, & adimpleat præceptum recitandi. Patet consequentia; quia res finiri potest, imò & debet si res est præcepta tempore sequenti, si id incontinenti fiat, vt statim. Deinde quia etiam datur præceptum, ne quis dicat Mis-

Tom. III.

sam post meridiem, vt ex communi probat Franciscus de Horis Canon. c. 41. à n. 1. Et tamen licite potest expectare ad illam incipiendam, vsque paulo minus ad meridiem; etiam si præuideat se eam non posse finire, nisi post meridiem; vt praxis & communis Doctorum apud Hentiquez: lib. 2. cap. 24. docent: ergo sic etiam, quamuis detur præceptum recitandi Officium Diuinum à media in mediam noctem; seu (quod in idem redit) quamuis detur præceptum ne Officium diuinum hodiernum post mediam noctem differatur, poterit nihilominus quis saltem absque graui culpa, vsque ad mediam noctem paulo minus differre; & tunc incipere Officium, & absque interruptione illud post mediam noctem recitare. Ceteras rationes adducit, & postea sic ait, Vnde hæc sententia, quia nil obesse diligentibus, & valde negligentibus & vsque ad mediam ferè noctem iudicantibus prodesse potest, ne ex vna in alteram abyssum incidant; & quia valde virgunt argumenta pro illa facta; quia illam docuit eximius Magister Basilii Legion. in tract. de Horis, cap. 2. (vt à viro fide digno, & docto, audiui; & ex nostris sapientissimi, & in Theolog. Morali versatissimi, Fr. Franciscus à S. Iuliano, & Fr. Ludouicus à Conceptione in nostris Collegijs Salmant. & Complut. dignissimi Lectores, mihi, vt dixi, probabilis videtur.

4. Idem quest. 28. probat non esse peccatum mortale recitare priuatum Officium Diuinum de Resurrectione, quando recitare quis debet de Feria, vel de Sancto, quia probabile est quod qui recitat Officium Resurrectionis, adimpleat præceptum recitandi Officium Diuinum, quoad substantiam, licet non quoad modum: ergo, cum violatio præcepti, quoad modum, non sit mortalis, vt omnes fatentur; nullo modo erit mortale, mutare Officium alicuius Sancti in Officium Resurrectionis. Consequentia constat, Antecedens verò probatur; quia vt supra est habitum, probabile est quod substantia præcepti recitandi Diuini Officij, solum consistat in hoc, vt recitentur septem Horæ Canonicæ iuxta Breviarium à Sede Apostolica approbatum; ad modum verò, quod tali die recitetur de tali Sancto, vel de Feria, &c. at sic est, quod qui recitat Officium Resurrectionis; recitat Officium contentum in Breviario à Sede Apostolica approbato: ergo probabile erit, Talem sic recitantem adimplere substantiam præcepti; & consequenter non committere mortale. Et multas alias rationes Leandrus adducit pro hac sententia firmanda contra me. Et in fine tandem sic ait: Mihi respondendum in hac difficillima difficultate videtur: vel, quod hæc argumenta habent vim faciendi hanc negatiuam partem probabilem, vel reddendi improbabilem alteram, quam præcedenti questione, vt probabilem cum Diana secuti sumus; nempe Officium pro Officio valere. Videat Doctus quis. In facti autem contingentia non audeam certè, sic Officium absque contemptu formali, vel virtuali, Permutantem lethali culpa damnare; Nam valde durum videtur, & à pietate Christiana alienum, mittere aliquem in infernum, aut dicere, quod peccat mortaliter sine euidenti, aut certa ratione. Nec consilium præberem alicui de talis Officij permutatione, nisi forte illis, qui iuste, vel iniuste sunt valde occupati, idcoque præ magnitudine Officij Diuini exterriti, nullam recitant. Melius est enim, securiusque, aliquid Officium, etsi breue, recitare, quam nullum. Ita ille. Et hæc omnia dicta esse volo secundum mentem supradicti Leandri: nam ego iterum doceo opinionem

Sup. hoc magis late, & ample in tom. 2. tr. 1. in Ref. 104. & quatuor seq. & in aliis eorum prima si positione.

Sup. hoc infra in Refol. 87. & 88. & lege doctrinam Ref. 86. & omnium Refol. & 85. eius primæ & secundæ annot.

LA N A E
V I N I A
S. ILLIV V
E L I I I

nionem quam olim docui. Assentior tamen Leandri differenti *questione 23*. Me citato, finita hora secunda post meridiem, dicitur Vesperis, & Completorio, posse statim recitari Matutinum, & Laudes sequentis diei. Et hanc sententiam docet etiam Quintanadueñas in *Theol. moral. tom. 1. tract. 7. Simul. 2. n. 1*. Nec displicet id, quod firmat *quest. 5. in alia Ref. carum an notat. Cui, Et pro ult. contento à verif. Nec displicet. huius §. supra in Ref. fol. 59. Re. spondeo ad mediu. verif. Sed an, &c. Et pro anticipacione Horarum contenta à lin. 4. huius §. vt. Nec deferam, infra in Ref. 72. §. sed eius ad lin. 3. & in alio §. eius not.*

5. Nec deferam hic etiam pro curiosis obseruare, sapientissimum Dicastillum de *Sacram. tom. 1. tract. 4. diff. 10. dub. 6. num. 160*, adducere aliquas rationes firmantes, anticipacionem Horarum Canonice- rum absque vlla iusta causa neque peccatum veniale esse. Nam omne actionis peccatum, aut omissionis est, aut commissio, id est, vel contra præceptum affirmatiuum, vel contra negatiuum: vltius debet posse assignari tempus, vel instans, in quo committatur. Atqui peccatum hoc, quod dicitur esse in anticipacione, nec omissionis esse potest, nec commissio- nis, nec assignari potest, quando committatur: ergo nullum est. Huius syllogismi maior est omnino certissima: mihi video efficaciter probare. Nam si loquamur de illo tempore, in quo anticipo, nec commissio- nis peccatum committo, nec omis- sionis: non quidem commissio- nis contra aliquod præceptum negatiuum; quo mihi præcipitur. Ne dicas hoc tempore istas preces; nec enim mihi prohibetur orare eas potius, quam alias: ergo dicendo illos, non pecco peccato commissio- nis: multo minus tunc pecco peccato omissionis: tunc quia dice- re illas preces, non est omisso, vt patet; tunc quia nullum habeo præceptum dicendi tunc alias; cum quibus hæc sint impossibiles: ergo nul- lum tunc committo peccatum. Postea verò, quan- do adest tempus congruus illis precibus; nulla est obligatio dicendi illas, supposito, quod iam antea dixerim, vt omnes concedunt: nullum ergo apparet peccatum. Sed si hæc opinio esset admitten- da, aliqui ex multis peccatis venialibus immunes essent. Verum quia Pater Dicastillus non vult ali- quid circa præsentem difficultatem definire; neque ego definiam; sed communi sententiæ adhaerendum esse puto.

RESOL. LXVII.

Quæritur, an aliquis peccet mortaliter, si Officium Diuinum recitet cum notabili interruptione inter Psalmos eiusdem Horæ, vel Nocturni, vel inter ipsos Psalmos?

Et quid, si sine iusta causa interruptio duret per vnâ, aut duas horas? Ex part. 2. tractat. 12. Ref. 4.

Sup. conten- to in hac Ref. lege la- tam doctri- nam Refol. seq. & signa- ter §. 1. & 2. & alterius §. eius not. & si placet vide in t. 8. tr. 4. Ref. 47. & §. eius an- not.

§. 1. **A**ffirmatiue nonnulli respondent: dicunt enim, si interruptio sit notabilis, & ad longum tempus, & sine causa, esse peccatum mor- tale, nisi repetatur postea Officium. Et ratio præ- cipua, quam adducunt, est ista: Vnitas vnuscu- iusque Horæ pertinet ad solemnem ritum, & for- mam præscriptam in his Horis recitandis: sed hæc vnitas tollitur, vel multum minuitur per talem in- terruptionem, ergo, &c.

2. Secundo, per talem interruptionem prio- res, & posteriores Psalmi non efficiunt vnâ ora- tionem, & vnum officium Diuinum; & consequen- ter ex illis patribus sic interruptis non constituitur Officium Vesperarum, Completorii; &c. ergo, &c. Et ita hanc sententiam sustinent, Nauarr. de oratio-

nes, cap. 16, num. 75. Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. c. 24, numero 10. Azorius part. 1. lib. 10. cap. 8. questio. 5. Vasquez Opusc. de beneficiis, capite 4. §. 1. dub. 6. num. 109. Reginaldus tom. 2. lib. 18. cap. 12. sect. 4. num. 162. Squillante de oblig. Cler. part. 1. dub. 15. num. 48. Molfesius in summ. tom. 1. tract. 5. cap. 2. num. 38. Ragucius de Officio Canonicorum in choro quest. 14. num. 4. Paulus Comitulus in respons. mor. lib. 1. quest. 66. num. 2. Ioan. de la Cruz in direct. conf. part. 4. Præcep. 3. art. 3. dub. 4. conel. 2. in fin. Homobonus de exam. Eccl. part. 1. tractat. 4. cap. 4. questio. 39. Carolus Macigni de Horis Can. cap. 87. num. 12. & alij.

3. Sed mihi contraria sententia, semper vifa est etiam probabilis. Dico igitur, quanquam inter- ruptio sit magni spatij, & facta sit sine iusta causa, non esse peccatum mortale non repetere recitata, & incipere ab initio, sic Fernandez in suo exam. Teol. part. 3. cap. 13. §. 7. num. 5. Aragon. in 2. 2. que- stio. 83. artic. 12. in fin. Rodriguez tom. 1. cap. 145. conclusione 3. numer. 3. Vegha in summ. tom. 1. cap. 128. cap. 22. Zanardus in suo directorio, part. 1. cap. 23. in explicatione tertij Præcepti, fol. mibi 624. Ledelma in summ. part. 2. tractat. 9. capite 1. fol. mibi 522. & tandem Barbosa in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 41. cap. 9. num. 17. Layman in Theol. mor. lib. 4. tractat. 1. cap. 5. num. 6. Villalobos in summ. tom. 1. tractat. 24. dubio 11. numero 4. & Lessius lib. 23. cap. 37. dub. 10. num. 57. Nam, vt obseruat Caietanus vers. quando Horæ, §. quod ad quartum, in istis circumstantiis, si deficiat, quod incurri pec- catum graue: quia non pertinent ad substantiam materiæ præceptæ. Et ideo si interruptio duret per vnâ, aut duas horas, manet tamen substantia precum, quia singuli Psalmi, vt notat Lessius, imò singuli penè versiculi per se habent suum pondus, & significationem completam, & sunt per se peccato, vel laudatio, vel sententia, non habens cum aliis nec- cessariam connexionem.

4. Si igitur aliquis persolueret Diuinum Offi- cium cum magna interruptione, & sine iusta causa, non eum condemnarem de peccato mortali. Salua semper, &c.

RESOL. LXVIII.

Alia opiniones afferuntur circa recitationem Offi- cii Diuini; Et primo quæritur, an in Matutino Vigilia Nocturna plus quam per triginta horas inter se sine causa, absque lethali culpa dici possint, & ita recitantes Diuino Officio, & præcepto satisfacere valeant, & non teneantur repetere die sequenti Vigiliam Nocturnam, vel Vigiliam Nocturnam, quas ab hora secunda diei antecedentis reci- tauerunt.

Et an hoc admittatur non solum de magna Noctur- norum inter se, sed etiam interruptione inter Psalmos, & alias eiusdem horæ partes.

Et supponitur, quod aliqui admittunt posse sin- gula Matutini Nocturna seorsim per aliquod tempus absque lethali culpa recitari; puta, quod fieri possent intra spatium trium hora- rum.

Secundo, an Lektionen in Matutino diuidi possint à Psalmorum recitatione per quocumque tempo- ris spatium, etiam à secunda hora post meridiem vnus diei ad vndecimam noctis diei sequentis sine culpa lethali.

Tertio, an ille, qui per errorem, aut obliuionem die

Festo duplici, vel semiduplici die proprio non recitatur, recitare possit de eo die prima non impedita officio nouem Lectionum.

Sed quid faciendum est, si hodie recitauit de Festo, de quo die sequenti, vel sequentibus recitaturus erat.

Et quid, si roges de quo recitandum sit in die huius Sancti, vel Festi, de quo iam anticipatè recitatum est.

Quarto docetur, posse Mendicantes, & qui illorum privilegijs gaudent, celebrare Missam, & Officium recitare de Sanctissimo Sacramento in quintis Ferijs etiam Aduentus, & Quadragesima.

Et etiam celebrare, & dicere Officium Conceptionis Beatae Virginis in Sabbatis nouem lectionibus non impeditis, & hac omnia procedere quoad Moniales omnes iam exemptas, quam non exemptas, sed sub Episcoporum regimine viuentes.

Quinto queritur, an insitui possit Capellania, qua sit vere beneficium Ecclesiasticum cum condicione expressa a Fundatore, ut Capellanus non teneatur dicere officium recitare?

Sexto queritur, ut quis possit recitare Matutinum post Vesperas nullam specialem causam requiri praeter necessitatem, quia hoc est factis pro causa.

Tandem obseruatur posse Horas Canonicas aliquae culpa venialis dici etiam in laicis, ubi venter exoneratur, Ex p. 10. 11. & Misc. 1. Ref. 17.

¶ Dicitur, & amicus Pater Quintanaduenas in Theol. moral. tom. 1. tract. 8. §. 1. quærit an in matutinis Vigilijs nocturnæ plura quam per triginta horas inter se, sine iusta causa, absque lethali culpa, diuidi possint; & ita Recitantes Diuino Officio, ac præcepto satisfacere valeant? Et supponit Matutinum cum Laudibus sequentis diei secunda hora post meridiem recitari posse. Supponit etiam, quod vique ad horam noctis duodecimam diei sequentis includit, recitandi Horas præceptum impleri potest, ex communiori ferè Doctorum sententia. His suppositis, respondet, non peccare lethaliiter eum, qui nocturna prædicto modo diuideret, hoc est per triginta horas inter se, etiam sine vlla causa, nec tamen repetere die sequenti Vigiliam nocturnam, vel nocturnas Vigilijs, quas ab hora secunda diei antecedentis recitauit. Probo ex sententia Doctorum asserentium, interruptionem etiam magnam, & sine causa, non esse lethalem, nec repetendum quod antea fuerat recitatum, sed solum venialem; quia verè tunc quoad substantiam adimpletur præceptum; & licet sit magna interruptio, est eadem hora continuata moraliter propter intentionem, quæ habetur, supplendi quod desit intra eundem diem. Et hanc doctrinam num. 7. sed etiam de interruptione inter Psalmos, & alias eadem Hora patet, quia per intentionem eas continuandi, potius recitatur cum alijs postea recitandis moraliter vniuntur. Sed cum admittant alij posse sineritate, absque lethali culpa, purat hoc fieri posse in spatio trinum horarum Elcobar, tract. de Horis quæst. 4. & Nauarrius de Orat. cap. 5. num. 64. Idem Quintanaduenas singul. 3. docet Lectionem per quodcumque temporis spatium, etiam à secunda hora post meridiem vsus diei, ad vndecimam ratione adducta, & Doctoribus, qui magnam etiã in Psalmos eiusdem Horæ interruptionem veniale esse concedunt, maior enim connexio datur, & ma-

ior vnitas moralis debet dari inter versus eiusdem Psalmi, quam inter Psalmos Nocturnorum & Lectiones, hæ enim respectu Psalmorum sunt velut quid eterogeneum, & versus illorum inter se sunt velut quid homogeneum. Nec, ait, obstat dicere, Psalmos, vt sic, sine vlla relatione ad Lectiones & Orationes, non esse Officium Diuinum, esse verò cum relatione ad illas; nam cum qui Psalmos recitauit intentionem habeat recitandi postea intrà terminum ab Ecclesia, vel doctoribus assignatum, Lectiones; illi Psalmi intentionaliter perseverantes, moraliter cum Lectionibus vniuntur, & constituunt vnum morale Diuini Officij corpus.

3. Item singul. 9. querit, an ille, qui ob errorem, aut obliuionem de festo duplici, vel semiduplici, die proprio non recitauit; recitare possit de eo die prima non impedita officio nouem Lectionum; Et respondet affirmatiuè; quia tunc tranfertur à proprio die in alium non impeditum; Festum duplex, aut semiduplex; cum proprius dies est impeditus; sed in eo casu obliuio, & error sunt impedimentum ad recitandum tunc de illo festo, cum hoc sit oblitaculum, aut retardatio alicuius operis. iuxta cap. Pia. §. si. de Exceptione, leg. 6. ergo ille dies iudicandus est impeditus; & ipsius festum transferri potest ad diem non impeditum. Secundo quia ignorantia non currit tempus, vt statuit lex Quandi. Cod. Qui admittit ad bonorum possess. Flaminius de resignatione leg. 5. quæst. 4. num. 34. cum seq. & Caldas Petreia de renouatione emphit. quæst. 7. num. 3. cum seq. Ergo, cum ad alicuius noticiam peruenit, se recitaturum fuisse die, vel diebus antecedentibus de hac festiuitate, perinde est, ac si eius proprius dies non pertransisset; & die non impedito poterit recitare.

5. Sed quid faciendum esset, si quis hodie recitauit de Festo, de quo die sequenti, vel sequentibus recitaturus erat? Quintanaduenas singul. 10. num. 2. respondet, vt ipse putat, non improbabiler, quod qui hodie recitauit de Sancto, & de quo die, vel diebus sequentibus recitaturus erat non debet de ipso recitare die ad ipsius recitationem assignato. Fundamentum esse potest, quod iam illi Sancto Diuini Officij pensum solutum sit; & quod debitum anticipata solutione solutum fuerit, plene solutionis rationem non tollit. Præterea, quia inuisitatum videtur, quod bis vel pluries (exceptis Agnete 2. & Octauis,) de eodem sancto recitetur; sicut inuisitatum est, quod idem debitum eidem bis solvatur. Sed si in hoc sentiendi modo roges, de quo recitandum sit in die huius Sancti, vel Festi, de quo iam anticipatè recitatum est? Respondeo, quod de Festo, vel Sancto assignato in illo die, in quo recitatum est de sancto nondum incidente; sic enim vtrique debitum Officij pensum soluitur, nullusque defraudatur à suo cultu; quod maioris momenti videtur, quam quod dies solutionis commutentur. Si verò recitandum erat de Feria, aut Sancto simplici die, in quo præuenta est recitatio de sancto, tunc non poterit de his recitari; cum non transferantur; sed recitandum erit forsan ab eo, qui præter regulas in has angustias se vult redigere, de S. Simplici, aut de Feria, quæ incidit in eam diem; & sic iusta velut compensatio dabitur. Hac usque Quintanaduenas; qui etiam singul. 11. & seqq. tenet posse Mendicantes, & qui illorum privilegijs gaudent, celebrare Missam, & Officium recitare de Sacramento in quintis Ferijs, etiam Aduentus & Quadragesima. Et etiam celebrare, & dicere Officium de Conceptione Beate Virginis in sabbatis nouem lectionum Officio non impeditis. Et hæc omnia docet etiam procedere quo ad Moniales omnes cuiuscunque Ordinis sub Episcoporum regimine viuentibus; nam gaudent pri-

Sup. hoc & seq. Officio infra in Ref. 107.

uilegijs Religionibus Mendicantibus concessis. Et tandem dicitur Pater Quintanaduenas *Singul.* 19. & 20. lat. conatur firmare, quod infiniti possit Capellania, quæ verè sit Beneficium Ecclesiasticum, ad integram Capellani sustentationem sufficiens, cum ea conditione à Fundatore expressa, vt Capellanus non teneatur Diuinum Officium recitare: & quod Episcopus teneatur, vel saltem possit admittere, & auctoritate Ecclesiastica erigere prædictam Capellaniam sine obligatione recitandi fundatam. Et hæc omnia, vt dixi, docet Quintanaduenas *locis citatis*. Sed scio aliqua ex his à viris doctis non approbari: ideo tu Lector iudica.

5. Notandum est hic obiter contra Gauantum in *Rubr. Missalis, tom. 2. sect. 1. cap. 5. sect. 6. numer. 2.* Suarez, Filiucium, & alios, quos affert Bonacina de *Horis Canonice disputat. 1. quest. 3. punct. 3. numer. 10.* vt quis possit recitare Matutinum post Vesperas, nullam specialem causam requiri præter consuetudinem; hæc enim satis est pro causa. Et ita docet ex Henriquez & Trullench, Leandrus, de *Sacrament. tom. 2. tractat. 6. disp. 13. quest. 24.* Qui etiam *quest. 26.* optimè obseruat, posse Horas Canonicas absque vlla culpa veniali dici etiam in latinis, vbi venter exoneratur; quod etiam docet Escobar, de *Hor. Canonic. quest. 4. num. 208.* licet contrarium afferat Bonacina, *vbi supra, numer. 5. & 6.* cum Castro Palao, *tom. 2. disputat. 2. punct. 4. numer. 7.* Sed pro sententia affirmatiua Escobar *vbi supra* citat Sanchez, Faulum, & Trullench.

Sup. hoc latè supra in Ref. 45.

RESOL. LIX.

Vtrum si quis inuertat Ordinem Officij, vel Ordinem eiusdem Horæ, peccet mortaliter? Idem est dicendum de illo qui inuertit Psalmos. Et quid est sciendum, si aliqui in Choro inuertant Ordinem Horarum? Ex parte 2. tractatu 12. Ref. 16.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Vasquez *Opusc. de benef. cap. 4. §. 1. art. 2. dub. 4. n. 6.* ita asserens: [Caietanus inquit, quod ordinem inuertere Horarum, non est mortale peccatum: vnde factum causa rationabili nullum erit; sine ea autem factum, erit veniale: & Sotus non audet hoc reprobare. Ego sanè, si rationabili fiat causa, nec venialis culpa damnabos; si verò irrationabili bis aut ter mortalem culpam non agnoscam; tamen sæpissimè, aut ex more id facere, existimo à mortali culpa non esse liberum; quoniam nimium iam ordini derogaret, & consuetudini Ecclesie communi; quod enim semel, ac iterum fiat, non censetur ita grauius consuetudinem Ecclesie lacerare, & dirumpere; & ideo non esset mortale. Et idem dicerem si inuertetur ordo Psalmorum, quod à veniali culpa nunquam excusari poterit, siquidem causa nulla esse potest, quæ excuset; idem enim est ei, qui hanc Horam recitare debet, hoc aut alio ordine Psalmos dicere; vnde, si non seruat ordinem sine causa facit.] Ita Vasquez.

2. Hæc sententia est probabilis: sed contrariam probabilior esse existimo, quam aduersus Vasquez docet Bonacina *tract. de Horis Canonice disputat. 1. quest. 3. punct. 4. num. 5.* Et ratio est: quia, vt docet Reginaldus *tom. 2. lib. 8. cap. 2. num. 166.* Squillante de obligat. *Cler. part. 1. dub. 24. numer. 47.* Lessius *lib. 2. cap. 37. dub. 12. num. 80.* Villalobos in *summa, tom. 1. tract. 24. dub. 13. n. 1.* & alij communiter, ordo non est de substantia: & per consequens, talis defectus versatur in quodam accidente. Imo contra Sua-

rez de relig. *tom. 2. lib. 4. cap. 10. num. 10.* Macignum *tract. de Horis Canonice cap. 45. num. 5.* & alios putat Bonacina, *vbi supra*, hoc etiam procedere, si aliqui in Choro inuertent ordinem Horarum: nam secluso scandalo, & aliis circumstantiis, ita facientes asserit non peccare: & ita etiam post Bonaciam docet Gauantus in *comment. Rubr. Missal. tom. 2. sect. 1. c. 5. tit. 8. n. 3.*

RESOL. LXX.

An quando Matutinum separatur à Laudibus in fine recitanda sit Oratio diei?

Et an peccet venialiter, qui sine iusta causa Matutinum à Laudibus seingit? Ex p. 5. tr. 14. & Misc. Ref. 48.

§. 1. **H**ic casus est frequentissimus, affirmatiuam sententiam docet Ioannes Baptista de Fabus de *sacr. Ordinis in communi, c. 19. q. 5.* Lezana in *questionum regularium c. 12. n. 16.* & Oluarius Bonartius de *Horis Canonice. lib. 2. c. 17. n. 4.* vbi firmant, quod quando separatim à Laudibus Officium nocturnum dicitur, tunc per *vers. Dominus vobiscum*, & diei collectam finiendum esse, *pro vlt. laudes Tertie, Sextæ, &c.*

2. Sed negatiuam sententiam tenet: Sanchez in *opusculo. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 20. n. 2.* vbi sic ait: Quando diuiditur Matutinum à Laudibus, non est opus dicere orationem post Matutinum præterquam in nocte Natalis Dominici; vbi id præcipit Rubrica Breuiarij, quia nullo iure, nec auctoritate, nec ratione id probatur; sic ex recentioribus multi viri docti. Hæc Sanchez.

3. Verum ego magis adhæreo opinioni affirmatiuæ, quam consuetudo approbat, & docet etiam in his materijs veratissimus Bartholomæus Gauantus in *rubricis Missalis, sect. 4. cap. 2.* An verò peccet venialiter, qui sine iusta causa Matutinum à Laudibus seingit? Affirmat Azorius *tom. 1. lib. 10. c. 8. quest. 4.* Nauarrus de *orat. cap. 3. num. 28.* Toletus *lib. 2. cap. 13.* & alij. Sed Bonartius *vbi supra num. 3.* probat, quod diuisio Nocturni Officij à Laudibus non est interruptio; vnde priuatum hoc fieri licet absque vlla causa.

RESOL. LXXI.

Vtrum recitantes Officium extra horas præscriptas, peccent mortaliter?

Et an cum causa neque venialiter peccent?

Et qua sit causa iusta ad hoc faciendum?

Idem est de recitantibus in Choro Officium diuinum extra horas præscriptas. Ex parte 2. tractatu 12. Ref. 14.

§. 1. **R**espondeo cum communi Doctotum sententia negatiuè: & cum causa, neque peccatur venialiter. Iustam autem causam puto cum Lessio, & alijs, esse maiorem deuotionem, vel periculum superuenturæ occupationis. Imò, quod est valde notandum contra Filiucium *tom. 2. tract. 23. cap. 6. num. 217.* Suarez de *Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 15. num. 11.* Azorium *part. 1. lib. 10. cap. 9. quest. 1.* & alios; etiam recitantes officium in Choro extra Horas præscriptas, si scandalum non adit, satisfaciunt præcepto, nec peccant mortaliter. Et ita docet Valentia *tom. 3. disp. 6. c. 2. punct. 10.* & post illum Bonacina *tract. de Hor. Can. disp. 19. 3. p. 3. num. 7.* & Gauantus

RESOL. LXXII.

in comment. Rubr. Missal. tom. 2. scilicet. 1. capit. 5. Layman in resol. mor. lib. 8. tractat. 1. & alij.

De qua sine causa non legitur Horas Canonicas temporum determinari, peccet venialiter? De qua, qua causa rationabilis sit non recitandi Horas Canonicas statutis temporibus, in textu huius Resolutionis decisum inuenies. Et afferunt posse Vesperas Quadragesimales legi priuatim post prandium sine scrupulo peccati venialis. Et non peccet mortaliter Communitas Religiosorum, si sine causa legitima Horas extra tempus prescriptum, aut eorum Ordinem inuertat? Et non Matutinum, & Laudes sequentis diei post finem diei hora secunda pomeridiana, & quid in Quadragesima; Ex par. 7. tractat. 11. & Misc. 2. Resol.

Clarum est non peccare mortaliter: difficultas est, si peccet venialiter, & negatim respondet Caramuel in Regulam. D. Benedicti, diff. 12. art. 1. num. 141. ex praxi virorum grauium & timorate conscientia; quia vix pauci determinatis horas in lectione priuata obseruant, vnde etiam si lex aliqua olim fuisset de legendo officio horis determinatis, haec iam esset abolita per contrarium vltim. Sed neque sanctiq. inuenitur, quae horas, & tempora officio priuato constituat. Probatur, vel id decernunt constitutiones eadem quae horas publico officio prescribunt, vel alia; neutra: ergo. Primum non alia; vel qui contrarium opinatur; legem ostendat obligatoriam, quae horas praedictum particulari officio. Secundum illa sanctiones, quae tempora officij publici determinant, minime se ad priuatum extendunt; alias enim tenerent eadem hora matutina recitare priuatim, quod publice quod nemo admittit. Praeterea, cap. Jo. de cons. dist. 1. non minus indicit horam Vesperarum Quadragesimalibus, quam alij Canones reliquis Horis: atqui hoc caput non debet exponi de officio priuato: ergo nec canones. Minorem probat in Caer. 2. 2. quest. 147. art. 7. Palacios in 4. dist. 15. diff. 8. fol. 130. pag. 4. Nauarro cap. Quando, cap. 3. Thomas Sanchez, tom. 2. cons. lib. 7. cap. 2. dub. 36. num. 5. qui afferunt posse Vesperas Quadragesimales legi priuatim post prandium sine scrupulo venialis peccati.

Subiungit Sanchez rationem, quae si efficax est, probabit omnes Horas mane aut Vesperis pro libitu legentis priuatim recitari posse: ostendit enim posse Vesperas Quadragesimales post prandium legi ex Rubrica Breuiarij, noui, feria 4. ciner. vbi quidem dicitur, has legendas esse ante prandium; id tamen, vt ait, non est ponere praecipuum quod singulos priuatim obstringat. Ergo in Matutinorum Rubrica eodem modo philosophari oportet, nempe asserendo eam non includere praecipuum, quod obliget priuatim recitantes. Ita Caramuel.

Sed eius opinio ita absolute prolata mihi non placet, nam communis DD. fert sententia peccate venialiter grauius vel leuius pro ratione prauectionis, vel retardationis, si quis horas non persoluat statutis temporibus absque rationabili causa. Et ratio est quia quamuis non obligentur ex vi praecipij illis & solemnibus horis officium Diuinum recitare, obligantur tamen ex decencia, & congruita

te ipsius officij, quod ideo appellatur hora Canonica, quia certis quibusdam diei horis secundum Canones sit persoluendum, & illa hora potissimum delecta sint, in quibus praecipua salutis nostrae mysteria peracta sunt: Verba denique ipsius officij saepius temporis meminerunt, quo recitandum, vnde contra rationem, & ordinem ipsius erit alienis plane horis illud persoluere. Vnde etiam si non peccetur contra illud, quod est substantia ipsius officij, peccatur tamen contra id quod in eo est accidentarium.

4. Praeterea stabilitur ratio petita ex D. Tho. 1. 2. quest. 83. art. 4. ad 2. vbi dicit peccatum veniale committi in non seruando modum rationabilem adimplendi praecipuum quem lex praetendit, quod hic fit; quia lex praeciens recitari horas canonicas, praetendit, vt recitentur obseruato praedicto modo, & circumstantia horarum debitarum, & recte. Dicit enim Apost. & obsecrat. ad Rom. 12. vt exhibeamus Deo rationabile obsequium, λογικὴν λατρείαν, prout videlicet recta ratio dicitur conueniens esse & expedire.

5. Declaratur exemplis; Vno quidem de Eremita cui Angelus interdum maturas, alias acerbas, nonnunquam putrescentes vnas adhibebat, prout videlicet tempestiue, praeproperè vel tardè penium horarium exhibuerat, quod plerique Canonista cum Ioanne Andrea referunt, in cap. 1. de celebr. Miss. & Summarij verb. Hora Canon. Altero verò, de S. Seuerino Colonienfi Episcopo grauer in purgatorio punito ob horas Canonicas omnes simul manè recitatas non seruatis temporum interuallis, quod narrat Abbas postea Victor III. Rom. Pontif.

6. Non nego tamen, vt me citato docet Trullench in decalog. tom. 1. lib. 1. capit. 7. dub. 18. num. 6. nullum peccatum committi ab eo qui non recitat intra tempus à iure praefixum, seruata tamen loci consuetudine, quae consuetudo si legitime introducta est, licite seruari potest, & in hoc casu admitto sententiam doctissimi Caramuelis.

7. Si tamen quaeras quae causa rationabilis sit non recitandi horas statutis temporibus, assero quod talis causa est occupatio studendi, praecogendi, concionandi, negotium aliquod temporarium expediendi, opus ad publicam vel amicorum vtilitatem pertinetis praestandi &c. Quod si non solum honesta vel vtilis causa, sed etiam legitima interuenerit etiam Vesperas mane perorare nullum erit peccatum, vt patet ex cap. Presbyter, citato, v. g. si iter aggrediendum, si diutina occupatio, vel molesta multorum negotiorum turbatio praesentibus sit, ita communiter DD. quin addit Caiet. supra etiam consulti à iure prauecti tempus, vt quietis, aut deuotius dicatur officium. Vnde nullum sibi scrupulum formant viri Pij propter varia vitae mortalis impedimenta sub horam quartam pomeridianam priuatim officium matutinum adiunctis vel separatis laudibus dicere, mane verò ante Sacrum Primam cum Tertia, post Sacrum verò Sextam vel Nonam vel omnes horas paruas simul ante Sacrum, post prandium verò circa horam secundam Vesperas & Complet. Si enim in Choro, vt supra dictum, consuetudo Ecclesiarum sequenda proponitur; quis veret mihi priuatim precum curriculum absoluenti insistere motibus virorum tum pietate, tum doctrina praestantium? Quo circa iudico sufficientem causam moderatè praecutendi vel postponendi horas Canonicas esse bonorum consuetudinem nullamque altam requiri, vt autem insolita aliqua prauectio vel retardatio introducatur, v. g. vt quis mane dicat Completorium; vel à prandio

Sup. his in Resol. not. seq. 5. ult.

Sup. hoc cursum in Resol. praerita & in Resol. seq. §. Sed se.

prandio primam, cenfeo planè exigi causam iustam, aboqui peccatum admittendum veniale.

8. Non desinam tamen hic adnotare Sanch. in *Offic. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 37.* docere Matutini & laudes sequentis diei posse dici hora secunda pomeridiana; Ita recentiores ab eo consulti, quorum vnus dixit, quod si post mediam diem hodiernam recitet quis Matutinum diei crastinae, saltem in Quadragesima vbi Vesperae dicuntur ante prandium, satisfacere præcepto; sed hoc vltimum mihi non placet, sicut nec placuit Trullench loco cit. num. 8.

9. Nota hic obiter Communitates Religiosorum non peccare mortaliter si sine causa legitima recitent Horas extra tempus præscriptum, aut earum ordinem inuertunt. Ita me citato Caramuel, *disputat. 101. num. 1320.*

RESOL. LXXIII.

An si quis sine causa non legit Horas temporibus determinatis, peccet venialiter?

Et quid si alias sit consuetudo contraria circa hoc?

Et quoniam censenda sit iusta causa, qua à culpa redat immunem illum, qui non recitat Officium Diuinum debitis horis anticipando vel postponendo illud? Ex part. 11. tractat. 1. & Misc. 1. Resolut. 9.

§. 1. Sententiam affirmatiuam olim docui, sed contra me insurgit Caramuel in *Theol. fundamental. fundam. 53. §. 20. n. 117.* vbi post aliquas conclusiones hanc ponit: Non datur de facto præceptum de tempore legendi priuatim. Didici ipsam à Diana, qui citate resolutionis §. sed eius, expressè ait; Non obligat ex vi præcepti statuti illis, & solemnibus horis officium Diuinum recitare: Quid ergo hic ego, vbi non est lex, nec est præuaricator: Ergo sententiam suam impugnat Diana, si Caramuelis opinionem impugnat. Ita ille.

2. Sed ego puto obligari, si non ex præcepto saltem ex consuetudine, ne & ex aliis rationibus quas Doctores vbi infra adducunt. Itaque communis sententia Doctorum est, non seruare debitas horas in priuata Diuini officij recitatione, sine rationabili causa esse peccatum veniale; ratio est, quia officium Diuinum ideo horæ canonicæ dictum est, vt bene aduertit Nauarrus *cap. 3. de oratione num. 26.* quia certis diei horis est recitandum, vt iisdem horis, atque aded per omnes diei partes Deum laudemus, & cum illæ horæ præcipue selectæ sint, in quibus nostræ salutis mysteria peracta sunt, & sacrissimè hymni officij, temporis quo recitandi sunt mentionem faciant, certè negligentia reus erit, qui huiusmodi tempora sine legitima causa prætermittit, hæc est communis Doctorum sententiam, ita docet Henricus de Gandauo *quodlibet. 11. art. penult.* Paludanus in 4. *dist. 15. part. 5. artic. 2. conclus. 3.* Ioannes de Turrecrumata in *capite presbyter disput. 91. quest. 2.* Angelus *verbo hora num. 22.* Taberna *diçto 26. num. 27.* Syluest. *quest. 9. diçto 2.* Caietanus §. 4. *Annilla num. 17.* Sotus *lib. 10. de Iustitia quest. 5. artic. 4. conclusionem 2.* Nauart. in *manuali cap. 25. num. 97. & cap. 3. de oratione numer. 45. & sequentibus, & cap. 1. n. 29.* Medina in *summa lib. 1. c. 14. §. 11.* Palacios 4. *dist. 15. disp. 9.* Manuellus Franco- linus *tract. de tempore horarum Canonicarum cap. 25. numero 7.* Aragonius 2. 2. *questione 83. artic. 12. dub. 5. §. de tempore diçto 2.* Ludouicus Miranda *tom. 1. Manualis Prælatorum regular. quest. 37. ar-*

tic. 8. conclus. 1. Graff. *part. 1. decisio. lib. 2. cap. 53. num. 18. & 19.* Cardin. Tolet. in *summa lib. 2. cap. 33. §. circa tempus.* Cardin. Bellarminus *tom. 4. controu. lib. 1. de bonis operibus cap. 18. §. tempus.* P. Gregorius de Valentia *tom. 3. disput. 6. questio. 2. punct. 10. §. 5.* P. Lessius *lib. 2. de Iustitia cap. 37. dub. 12. num. 79. vers. est autem.* P. Reginaldus *188. cap. 12. sect. vlt. num. 179. proposit. 3.* P. Layman *tom. 2. lib. 4. tract. 5. cap. 3. num. 8.* P. Sanchez *tom. 2. Consil. moral. l. 7. cap. 2. dub. 36. conclus. 3.* Videat Caramuel doctissimus, quantum nubem Testium contra se habeat.

3. Sed ego benignius loquendo, dico quod duplex potest esse horarum Canonicarum postpositio, quædam enim est moderata, & consueta, quam communiter ferè omnes faciunt sine scrupulo, vt si prima dicatur post duas vel tres horas ab ortu solis, simul cum Tertia, Sexta, Nona, & Vesperæ cum Completorio statim post prandium, alia verò inusitata, & extraordinaria, quæ abque vrgenti causa ab hominibus mediocri diligentia res diuinas tractantibus fieri non solet, vt recitare Primam in occasu solis, vel totum officium propè dimidiam noctem; priorem dilationem docet fieri posse sine vilo peccato, vt docet secunda sententia abque alia causa præter consuetudinem, & ratione illius; posteriorem verò non posse fieri abque peccato veniali, quia non est talis consuetudo, nec elicit rationabiles. Ratio prædictæ moderatiõis est, quia prior dilatio fundatur in necessitatibus communiter occurrentibus, & licet interdum possint non occurrere: tamen lex generalis non obligat cum tanto rigore, quia non possunt hanc cutam, & sollicitudinem habere nisi homines valde perfecti, & in suis actionibus commensurandis ac distribuendis multum confidenti, sed posterior dilatio non habet rationem moralem communem omnibus etiam regulariter, sed ex sola negligentia ordinariè nascitur, & est periculosè expostita, vel omittendi aliquid, vel saltem malè recitandi nimia celeritate, & idè non potest tanta licentia sine causa esse inculpabilis. Hanc sententiam docet Cardinalis Bellarminus *tit. 4. controuers. lib. 3. de bonis operibus cap. 18.* vbi ait; Intelligendum est autem, tunc solum peccatum esse, præter hotarias non suo tempore celebrare, quando, & longè receditur à tempore Canonico, & abque vlla rationabili causa id præsumitur, nisi forte consuetudo iam multis in locis recepta, & à pijs doctisque viris tactio quodam consensu approbata excuset: Idem docet P. Ioannes Astorius *tom. 1. lib. 10. cap. 9. quest. 8. vers. Obiicies secundo* vbi addit. Est enim in hac parte potius consuetudini standum, quam iuri scripto; P. Suarius *tom. 2. de Relig. lib. 4. de horis Canon. cap. 27. num. 8.* ex professo hoc agit, idem docent P. Reginaldus *lib. 18. cap. 12. sect. vlt. num. 180. vers. quænis.* P. Filliucius *tom. 2. tit. 23. cap. 8. questio. 8. diçto 2. num. 270.* Bonacina *tom. 1. tit. de officio disput. 1. quest. 3. punct. 3. num. 9.*

Quibus omnibus adde Escobar à Corto de *Horis Canonicis quest. 4. §. quo tempore num. 129.* & Patrem Baldellum in *Theol. moral. tom. 2. lib. 3. disput. 36. num. 6. cum seqq.*

4. Itaque concludo, venialiter illum peccare qui notabiliter variat tempus officij, sine rationabili causa nimis illud anticipando aut postponendo, vt si quis recitet Primam, verbi gratia, tempore Completorii, & ad crepusculum vespertinum, vel Completorium tempore Primæ, & ad ortum solis, & è contra, si quis variet ex rationabili causa, vel si non variet notabiliter sed solum moderatè, & intra quantum latitudinem paucarum horarum omnino potest vacare, culpa, vt subdit Suarius *cap. 26. cit. num. 8.* Sanchez

Sup. hoc in fine præcedentis Ref. & supra in Ref. 19. §. Sed hæc, ad medium, & in Ref. 56. §. Obligari, prope finem, &c.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Ref. & supra in Ref. 64. §. vlt. ad medium à vers. Et bin prætable, & in Ref. 62. §. Notandum est.

respondeo, quod non; nam in Sancto Severino ut obleruat Perlicus de horis Canon. cap. 9. dub. 1. num. 10. adfuit culpa, quia non recitando horas debito tempore agebat negotia secularia, & ex aul. Regia, non ex Ecclesie necessitatibus procedentia. Ad alia, quae contra me Caramuel adducit, respondent Authores superius citati, quos videre poteris.

RESOL. LXXIV.

An sit unum tantum peccatum internum, etiam si voluntas omittendi Horas Canonicas sepius per diem facta morali interruptione reuertatur?
Et an Beneficiarius Sacris initiatus Horas omittens peccet duplici peccato contra iustitiam, & Religionem, adeoque in confessione utrumque exprimendum? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 219.

§. 1. AD hunc casum sic respondet Oliuerius Bonartius de Hor. Canon. lib. 2. cap. 20. num. 6. Censent communiter Doctores latum discrimen esse inter omissionem Horarum externam, & omittendi illas voluntatem. Illa enim, quamuis vnus diei Horas omittas, vnicum solum peccatum est: haec multiplex pro numero volitionum renouatarum, quibus voluisti, vel omnes, vel aliquas per diem vicibus moraliter interruptis omittere, quae etiam peccata sunt, quamuis postea mutata voluntate Horas recites. Dixi hunc esse communem sensum Doctorum; quia sunt aliqui, qui probabiliter tenent non videri multiplicari peccata pro numero volitionum internarum, eo quod illae censentur continuari suo modo in externa omissione, quae vnicum peccatum est: vt enim desideria, & proposita, quae quis saepius reaccendit, & fatioso impetu fertur ad hostem suum interficiendum, non sunt nisi vnum peccatum, quia continuantur in externa inchoatione homicidij; ita etiam censei poterunt omnes illae intentiones Horas illas omittendi vnum numero peccatum; quia continuantur in illa externa omissione, quae solum complentur sub fine diei naturalis. Ita Bonartius, qui cap. 21. num. 1. docet, beneficiarium Sacris initiatum Horas omittentem, peccare duplici peccato, contra iustitiam, & Religionem: adeoque in confessione utrumque exprimendum; sed tu tene contrariam sententiam, quam alibi cum multis Doctoribus docui; quibus nunc addo Castrum Palaum tom. 2. disput. 2. puncti. 1. §. 2. num. 29. quia eadem est res praecipua omnibus illis titulis, & sub eadem ratione praecipitur; namque recitatio in laudem Dei, &c.

RESOL. LXXV.

Verum, si quis omittat omnes Horas vnus diei, committat vnum peccatum, an plura?
Et an in confessione debeat exprimere, quot Hora fuerint omissa? Exp. 2. tr. 12. Ref. 5.

§. 1. DOcet esse plura peccata Leonardus Lessius lib. 2. cap. 37. dub. 9. n. 53. Nam singulae Horae sunt distinctae orationes, & distincta Officia diuersis temporibus Deo soluenda; ad quorum singula obligamur sub reatu peccati mortalis. Ergo singulorum omisso erit distinctum peccatum mortale. Secundò, in illo actu omittendi omnes Horas, salte virtute; septem distinctae omissiones sunt volitae: sed singulae omissiones sunt distincta peccata externa ergo

te §. Decl. ratu

Sup. hoc in tom. 1. tr. 7. lege laram doctrinam Ref. 15.

Alibi in tr. 7. Ref. 65. & hic supra in Ref. 25. ad meum, versum, quia valde.

Sanchez lib. 7. Consil. mor. cap. 35. num. 5. & dub. 37. num. 2. Bonacina de horis Canonicis disp. 1. quae. 1. num. 5. puncti. 3. num. 7. & 9. nam sic habet consuetudo communitate recepta, etiam inter Clericos priores, & timoratos, & illa bene potest interpretari, & quatenus opus si etiam moderari rigorem iuris quoad praescriptum tempus cuiusque horae: ac proinde etiam potest excusare ab omni culpa. Atque ita licitum est horas omnes minores simul dicere ante prandium post tres, vel quatuor horas ab ortu solis, & Vesperas, & Completorium simul dicere post prandium, & post meridiem, & Matutinum, & Laudes simul dicere Vesperae praecedentis diei, vt mox dicemus, & haec consuetudo iam sic habet, & est rationabilis, habita ratione earum occupationum, quae communitate vnicuique solent contingere, & idem vnicuique liberè potest illam sequi, etiam si fortasse occupationes non habeat, cum hoc sit per accidens, & ad honestandam consuetudinem satis sit, si communitate habeantur à pluribus.

Et si contingat rationabilis causa notabiliter praecipienda, aut postponendi tempus horarum vltra communem consuetudinem, adhuc potest id fieri sine culpa, vt notant iidem Authores, & patet ex cap. Presbyter disp. 91. vbi Presbytero, qui debet exire ad opus rurale, datur consilium vt manè recitet vsque ad Nonam inclusiue, & cap. 1. de celebr. Miss. adduntur etiam Vesperae, quod signum est in recitatione priuata facile posse ex aliqua causa variari tempus aliqui praescriptum, & consuetum.

6. Sed si quaeras, quanam censenda sit iusta causa, quae culpa reddat innumem illum, qui non recitat Diuinum Officium debitae horis anticipando vel postponendo illud: Respondeo ex doctoribus colligi quaeuicunque honestam occupationem esse causam legitimam, & rationabilem, talis est lectio, concio, ludium, temporalium rerum licitarum, & necessitatum occupatio, & similia. Vnde Hostiensis in Summa tit. de Consecrat. Eccles. vel altaris dist. 2. §. & qualiter num. 15. ait, quod Clerici peregrini pollunt, simul dicere omnes horas, scilicet primam, & reliquas vsque ad Vesperam inclusiue, & Postea facere iter suum, & quod idem de curialibus intelligi potest, & Sylv. verbo hora quae. 9. dist. 1. idem dicit de curialibus; Innocentius, Hostiensis, & Ioannes Andreas, & alij in cap. 1. de celebrat. Missarum, dicunt quod Dominus Papa, Cardinales, Episcopi, & multi alij inferiores mane recitant simul omnes horas vsque ad Sextam, quandoque etiam vsque ad Nonam inclusiue, vt deinde negotia expendant, ita docet Nauarrus cap. 3. de oratione num. 56. fin. & Marcellus Francolinus tract. de tempore horarum Canon. cap. 26. num. 4. & sequentibus; Idem nunc passim ferunt multi pij, & Religiosi Viri. Nauarrus tamen cap. 3. de oratione num. 47. & 48. reprehendit illos, qui nec studiis, nec lectionibus, negotioque vlli incumbentes, illico vbi illuxerit, aut paulo post horas omnes ad Vesperas vsque recitant; sicut etiam illos, qui equitandò iter faciunt, cum possint statutis temporibus horas recitare; statim in Aurora omnes simul recitant, & postea totum diem colloquiis, fabulis, & verbis otiosis insumunt, denique legitimam causam esse, affirmant aliqui, si scholasticus differat Horas in vespertinum tempus, quia matutinum est apertius studio quam vespertinum, hoc autem est apertum ad recitandum, ita Maior in 4. dist. 14. quae. 1. Nauarrus cap. 3. de oratione num. 55. P. Thom. Sanchez tom. 1. Consil. moral. lib. 7. cap. 2. dub. 16. n. 3. Reginald. lib. 18. cap. 12. sect. vi. num. 179. propos. 4. vers. monet.

7. Ad id verò quod asserit Caramuel, exemptum à me adductum Sancti Seuerini me iugulare,

ANNAE
BIBLIA
LXXIV
LXXV

Sup. hoc in
tom. 7.
Ref. 4. a
principio
& curium in
alio verb
cuius prima
no.

ergo, &c. Unde infert Lessius, in Confessione de-
bere exprimi, quot Horæ fuerint omiffæ. Hanc sen-
tentiam fequuti sunt etiam Tabiena *verb. Hora* q. 18.
Tofchus de *usuf. lib. 1. cap. 20. n. 19.* & videtur tene-
re Toletus *lib. 1. cap. 12. n. 1.*

2. At hæc opinio, quamvis fit probabilis pro-
fus non est fuffinenda. Dico igitur cum Nauarro *c. 7.
n. 6. de oratione.* Flaminiio Paris *de relig. benef. lib. 1.
q. 9. num. 8.* Graffio *p. 1. lib. 2. cap. 51. num. 14.* Vegha
in sum. p. 1. cap. 128. cas. 3. Rodriguez *in sum. tom. 1.
cap. 140. n. 16.* Perro de Ledefina *in sum. p. 2. tract. 9.
c. 4. concl. 14. diff. 1. fol. mibi 513.* Sà *verb. Hora, n.
14.* Valentia *tom. 3. diff. 9. q. 2. punct. 10.* Azotio *p. 1.
lib. 10. c. 7. q. 4.* Suarez *de relig. tom. 2. lib. 4. c. 25. n. 18.*
Reginaldo *tom. 2. lib. 18. cap. 11. sect. 3. n. 145.* & P.
Molfefio *in sum. tom. 1. tr. 5. n. 9.* cum Valquez *Opufe.
de benef. cap. 4. §. 1. dub. 5. n. 71.* Ortiz. *in sum. c. 3. n. 21.*
Portel. *in dubius reg. verb. Hora Canonice, n. 5.* præ-
ceptum de recitandis Horis canonicis vnum esse,
habens pro obiecto totum quoddam ex iisdem sep-
tem Horis Canonicis integratum. Ergo illud non
adimplere, erit vnum tantum Peccatum mortale.

3. Ad argumentum Lessij respondetur, omnes
Horas esse partes vnius Officij, tanquam vnius actio-
nis mortalis integræ; & ideo illius totius vna est
omiffio integra, atque ita vnum peccatum. Quod
verò addit Suarez *vbi supra, n. 19.* quod omittere
multas Horas fit circumstantia necessariò in Confes-
sione aperienda, est reprobaturum in nostra sententia,
quæ docet, solum circumstantias mutantes speciem, &
aggravantes, esse confitendas. Salua semper, &c.

RESOL. LXXIV.

An omiffio vnius integræ Hora parua fit pars notabi-
lis ad confuetudinem peccatum mortale? Ex p. 6.
tr. 6. & Misc. 1. Ref. 6.

Sup. hoc in
duabus Ref.
feqq. & si
placet lege
doctrinam
aliam ca-
rum anno-
tationum,
& signauer
in tom. 8.
tr. 1. Ref. 30.
§. Quarto
quinto.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Castrus
Palas *tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 5. n. 1.*
vbi sic ait. Existimo sanè quamlibet horam parua,
aut illi æquivalens esse partem notabilem, & non
aliud. Quia communior sententia est, vnum esse præ-
ceptum de septem horis Canonicis recitandis: sed
posita vnitrate præcepti, leuis materia iudicanda est,
quæ quantitatem horæ paræ non attingit, cum non
atingat partem duodecimam materiæ præceptæ.
Ergo, &c. Et ita omittentem vnam ex horis Cano-
nicis peccare mortaliter docent communiter Doctores
Ioannes Molanus *in compen. Theol. præct. tract. 3.
cap. 10. conclus. 2. num. 11.* Ioannes Viggers *de iust.
& iure tract. 8. cap. 2. dub. 17. num. 79.* Lessius *lib. 2.
cap. 37. dub. 9. n. 52.* Ioan. Baptista de Fabris *in Ma-
nual. ordmand. cap. 9. num. 65.* Vega *in sum. tom. 1.
cap. 128. cas. 15.* Fernandez *in Exam. Theol. moral.
part. 3. cap. 13. §. 7. n. 3.* Ledefina *in sum. tom. 2.
tract. 9. cap. 10. conclus. 14.* Bellochius *in præct. de
castib. reser. part. 2. q. 15. n. 46.* Bonacina *de horis Ca-
nonicis, disp. 1. q. 5. punct. 1. n. 2.* Tabiena *verb. Hora,
n. 18.* Naldus *in sum. verb. officium Diuinum, n. 10.*
Reginaldus *tom. 2. lib. 18. c. 11. n. 144.* Syluester *verb.
Hora, q. 11. sub finem.* Molfefius *in summa tom. 2. tr. 5.
c. 5. n. 8.* Oliuerius Bonartius *de horis Canonicis, lib.
2. c. 10. conclus. 2. n. 5. & c. 19. conclus. 4. n. 12.* Maci-
gnus *de Horis Canon. c. 26.* Squillante *de obligat. Cle-
ric. part. 1. dub. 23. num. 68.* Merolla *tom. 1. disp. 2.
c. 2. num. 132.* Faustus *de Hor. Canon. lib. 2. q. 8.* San-
chez *in opuscul. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 11. n. 2.* Palatius
in 4. sentent. dist. 15. disp. 9. Nauarrus *in manuali, c. 25.
n. 96. & 97.* D. Antonius *in summa part. 3. tit. 13. c. 4.
§. 5.* Medina *in summa lib. 1. c. 14. §. 11.* & alij.

2. Verùm his non obstantibus nouissimè Phil-
bertus Marchinus de Sacramento Ordinis *tr. 1. p. 6.
diff. 3. n. 5.* tenet omiffionem vnius horæ paræ in-
tegræ non esse materiam notabilem ad constituen-
dum peccatum lethale. Sic enim asserit. Saluo meliori
iudicio arbitror omiffionem vnius integræ horæ
paræ non esse lethalem: ratio est, quia singulis die-
bus vnicum tantummodò vrget præceptum, led omiffio
vnius horæ est parua materia comparata ad inte-
grum officium Diuinum; ergo, &c. Ita ille. Et Sotus
de Iusticia, lib. 10. q. 5. art. 7. ver. subteguur, videtur dubi-
tans remanere; dicit enim, quòd fortè est mortale
aliquam horam non recitare.

3. Sed hæc sententia Marchini, mihi non placet,
Primò, quia vt visum est, contra illam stat com-
munis sententia Doctorum. Secundo quia, vt rectè
obferuat Suarez *de Religione tom. 2. lib. 4. c. 25. n. 17.*
& Reginaldus *tom. 2. lib. 18. c. 11. sect. 3. n. 144.* omiffio
cuiuscumque horæ sufficit ad mortale, quia talis
omiffio est notabilis deformitas & mutatio officij
Diuini contingens in tali parte, quæ sufficeret ad
mortale; si sola sub eo reatu præciperetur, quæ sine
dubio singulæ eadem horæ, quæ simul quidem
& tanquam partes eiusdem totius præcipiuntur, sed
perinde ac si seorsim vnaquæque præciperetur.

RESOL. LXXVII.

An in recitatione Officij omiffio vnius Hora inducat
tantum peccatum veniale ratione paruitatis mate-
riæ? Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. Ref. 15.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tanquam proba-
bilem videtur admittre Jacobus Mar-
chantius in suis resolutionibus *Pastoralibus part. 1.
tract. 7. cap. 2. quest. 1.* vbi sic ait: Plerique docent
esse mortale, vel vnam horam negligere; puta Ter-
tiam, vel Sextam, vel Completorium. Non assentior
tamen Nauarro docenti omiffionem tertie partis
verbi gratia vnius Psalmi cum hymno, in Sexta, vel
Tertia, aut Nona, esse peccatum mortale; nec enim
ad eam materia grauis videtur, vt sub peccato mortali
prohibeatur. Quinimò videri etiam posse alicui proba-
bile vnius horæ breuioris, puta Tertia, aut Sextæ
omiffionem ex negligentia, non esse mortalem,
quia cum opinio communior asserat esse vnicum
præceptum, quo præcipitur totum Diuinum Offi-
cium recitari, dici potest respectu huius totius, vnius
horæ omiffionem non esse notabilem partem. Sic si
præcipitur alicui ex penitentia, vel aliter, vnam horam,
& mediam impendere orationi, vel simul, vel
diuisim; si medium quadrantem horæ omittat, non
censetur peccare mortaliter. Item si cui præcipitur
aliquo die recitare quadraginta Psalmos, & tres aut
quatuor breues illo die contingat eum negligere, non
censetur notabilis ad eam materia, vt peccati mortalis
reatum incurreret. Hæc asserri possunt pro hæc sen-
tentia: nam in officio Diuino ferè quadraginta Psal-
mi intercurreunt, cum lectionibus, capitulis, anti-
phonis, orationibus, dum autem omittitur, Tertia,
vel Sexta, tres Psalmi omittuntur cum paucis adio-
ctis, ita vt in omnibus recitandis, non impendatur
nisi horæ semiquadrans. Debet autem esse valde gra-
ue quod mortale esse censetur, nam leue punire mor-
te æterna alienum est à Diuina Bonitate, cum in fo-
ro ciuili tale punire morte temporali censetur ty-
rannicum, vt rectè aduertit Reginaldus *præct.
sua part. prima, questione sexta.* Sic Laici in ordi-
ne Sancti Francisci pro Sexta, aut Tertia dicere te-
nentur septem *Pater noster*; Cur pro omiffione ne-
gligenti septem *Pater* condemnatemus eos peccati
mort.

mostr. cum videatur non esse satis grauis materia. An qui uouit septies in die dicere septem Pater; peccare mortaliter omittendo septem? Cum ad octoginta Pater obligetur dicere, septem uix est notabilis pars. Confirmatur quia qui mutat officium para de Dominica, & ut breuius sit, dicit de feito dupli ad libitum, non censetur peccare mortaliter, & tamen longe plura omittit, quam qui tertiam solam. Dices: Ille implet preceptum quoad substantiam, 7. horas perfoluens, alter autem vnam ex 7. omittens, aliqd omittit spectans ad substantiam. Respondeo quod quidem verum esse, sed tamen illa substantia omiffa non videtur satis notabilis pro peccato mortali. Nec legitur: Vna hora omittitur, ergo peccatum mortale committitur. Nam qui Sabbato Sancto omittit Vesperas, que constant Psalmo Laudate, cum Magnificat & Oratione, videtur qui d. leue omittit, est tamen vna hora. Item qui obligaretur ad officium Beate Virginis, omittens vnam horam parvam, videtur non peccare mortaliter. Hucvique Marchianus; sed ego huic sententia: non adhuc in par. 6. tract. 6. refellens Marchinum illam sententiam tenentem.

RESOL. LXXVIII.

An si probabilis opinio aliquorum asserentium in recitatione Officij Diuini relinquente vnam Horam integram ex minoribus, peccare tantum venialiter ratione paruitatis materia? Ex par. 1. tract. 16. & Misc. 6. Ref. 9. alias 18.

§. 1. **A**firmatiuam sententiam nouissime admittit Martinus de San Ioseph in man. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 9. de Oratione, num. 5. vbi sic ait. Es commun opinio, que todas las horas Canonicas hazen en Oficio entero, que la materia parua se ha de juzgar en orden a todo el officio entero, y que lo seralo que fuere menos; que vna hora entera de las menores. Y aun algunos Atores graues tienen, que vna hora entera de las menores es materia parua, comparada con todo el Oficio diuino. Sic Martinus tr. 2. de ordine, par. 6. c. 12. diff. 13. n. 4. Caramuel. citatus Diana 7. p. tr. 11. resol. 2. qui citat alios viros doctissimos, porque les parece pequena materia vna hora de las menores, respecto de todo el officio. Larga es la opinion, pero su apariencia tiene, porque como dicen graues Atores, al que trabaja en la fiesta menor parte, que tres horas, no peca mortalmente, porque no llega a la octaua parte del dia; de que trahare abaxo: y a otros parece, que oie Missa el que llega a vtr desde el ofertorio, porque juzgan, que todo el principio con el Euangelio inclusiuo, no es materia graue, en todas las morales es razon aliuuar las confesiones auiendo razon para elle, & sententia humana est tenenda, lpro herede 20. §. si quid & ibi gloss. in oratione. ff. de acquiren. horedit. Et equitas scripta preterit rigori scripto, tam in ciuilibus, quam in criminalibus, tam in publicis, quam in priuatis, plerumq. & ibi gloss. 2. C. de iud. Gloss. humanus in l. Beatus, ff. de off. Praetor. gloss. fin. in l. si sibi dederim. 2. de donat. gloss. fin. in l. qui seruum. §. fin. ff. de actionib. & oblig. & Glossa. rationem. legis. 1. C. si seruus. extero: Et equitas in omnibus spectanda est, tam omnibus. 90. ff. de regul. iur. Quia iudices debent esse equitatis amatores, Gloss. fideiussum. in §. si quis situr. in Authen. de fideiussum. collat. Y lo mismo deven juzgar los que escriben materias morales si pueden saluar, non han de condenar, porque los hombres deven ser de la condicion de Dios inclinados a compassion, y equidad; que aunque esta es iusticia,

desinse, que es iusticia dulcorata, pietate, & misericordia: & hanc semper debemus habere pta oculis; l. quod si ephesi. ff. quod certo loco, & c. disciplina. dist. 45. §. c. ponderet, dist. 50. No dico esto, porque ay Auctores, que se escandalizan por ver, que otros hombres doctos aliuian las conscientias con sus opiaones; la mia en el presente caso es, la que dixe al principio, y refesi la de Caramuel, y Marchino (que como dixe) tiene su apariencia para que los hombres doctos juzguen mejor, que yo, lo que les parece della. Hucvique Martinus. Sed ego hanc sententiam olim reprobaui, & caucant in posterum Auctores illam tanquam probabilem in suis opetibus admittere, nam male olerent apud Sacram Congregationem indicij; Vnde non deserau hic apponere verba nostri Patris Magistri Lezana consil. 28. n. 81. sic asserentis: In materia Officij Diuini, seu Horarum Canonicarum, sententia Philiberti Marchini de Sacram. ord. tr. 2. p. 6. diff. 3. n. 5. dicentis; omissionem vnius Horae Canonicae (paruae scilicet, nempe Tertiae, Sextae, aut Nonae) non est peccatum mortale, est falsa, & improbabilis: ratio est, quia leui nititur fundamento, scilicet, quod sit parua materia respectu totius Officij Diuini, non enim est, nisi notabilis deformatio, & mutilatio Diuini Officij: & quia est contra torrentem Doctorum, nempe Dr. Antoninum, Syluestrum, Tabienam, Sorum, Nicolaum de Ploue, Nauarrum, Azorium, Lessium, Suarez, Sanchez, & Reginaldum, quos refert, & sequitur Petrus Anclius de Hor. Can. c. 8. d. 2. n. 5. Item Molanum, Vvigers, Fabrum; Vegam; Fernandez; Ledesimam; Bellochium; Bonacinam; Naldum; Molfesum; Oliuetium Bonartium; Macignum; Squillantem, Merollam; Faustum, & alios quos etiam refert, & sequitur Diana p. 6. tract. 6. ref. 6. Adde; quod ratione huius, & quarundam aliarum propositionum, que in hoc libro continentur, delatus est ad S. Congregationem Indicis. Excusabilis tamen Author est, quia dicit, se ita arbitrari, saluo meliori iudicio. Hanc portò sententiam ideo inter probabiles, & falsas recensere volui, timens de malitia temporum, ne plus æquo serperet, aut plausibilis fieret, cum bonarum conscientiarum dispendio. Ita Lezana, cui etiam adde Leandrum de Sacram. tom. 2. tract. 6. d. 13. q. 30.

RESOL. LXXIX.

An si quis omisit recitare, v. g. medietatem Tertie, vel Sexte, satisfaciat precepto; Ex p. 4. u. 4. & Misc. Ref. 216.

§. 1. **A**firmatiuam sententiam docet Oliuetus Bonartius Societatis Iesv de Hor. Can. lib. 2. c. 19. n. 12. vbi sic ait. Vt sententiam meam paucis aperiam, dico insitendo veltigis communis sententia: Doctorum, qui putant vnum tantum esse preceptum de omnibus Horis; simul habens pro obiecto septem Horas Canonicas. Ideoque illius prauiaricationem vnum solum esse peccatum; probabile videri mihi non incuri in hac re peccati mortale, nisi minima aliqua hora ferè integra pratereatur, vel aliqua pars horae maioris illi respondens: vnde qui ex tertia saltem recitat vsque ad primum Psalmum inclusiuè, inò vnum illius Psalmum, non videtur peccare mortiferè. Probat, quia omiffio auditionis Missae die precepto vsque ad Euangelium secundum teceptam opinionem, non est peccatum mortale; & tamen illa praetmissio æquualet ferè priuaræ omiffioni tertiae. Si ergo in Sacrificio Missae habetur pars exigua, eius principium vsque ad Euangelium cur censetur in officio Horarum totius

Quae hic est supra Ref. 76.

Sup. hoc in quatuor Ref. seqq.

LIBRERIA
S. III. IV. V
E. III

totius diei sufficiens pars ad peccatum mortale constitutendum, omisso dimidiæ partis tertiæ; cum officium istud multo prolixius sit, quam sacrificium Missæ. Hæc Bonartius. Verum hanc sententiam non approbant Doctores, quos citavi; & sum sequutus in part. 2. tract. de Hor. Canon. resol. 41.

Quæ hic est infra Resol. 81.

RESOL. LXXX.

An in recitatione Horarum Canonicarum detur parvitas materiæ?

Et an omisso minoris partis possit sufficere in Choro ad peccatum mortale, quam in recitatione privata?

Et an in mutatione Officij pro Officio detur parvitas materiæ?

Et an qui semel, vel bis in anno relinqueret recitationem Officij, non peccet mortaliter ratione parvitatæ materiæ?

Et an qui tribus, vel quatuor diebus ultra tempus in Concilio permittum, Choro non interest, non peccet nisi venialiter? Ex part. 5. tract. 5. Resol. 26.

Sup. hoc in Resol. præterita, & in tribus seqq.

§. 1. **A**ffirmativè respondent communiter Doctores, & nonisimè Castrus Palaus tom. 2. disp. 2. punct. 5. n. 1. existimat quamlibet horam parvam, aut illi æquivalentem esse partem notabilem, & non aliud, quia communior sententia est esse vnum præceptum de septem horis Canonicis recitandis, ut statim dicam; sed posita vnitæ præcepti, levis materiæ iudicanda est, quæ quantitatem horæ parvæ non attingit, cum non attingat partem duodecimam materiæ præceptæ. Sed circa præsentem quæstionem ne deficias videre Merollam tom. 1. disp. 2. c. 4. dub. 7. diff. 3. n. 127. & me ipsum p. 2. tr. 12. resol. 41. ubi etiam in resol. 26. inveniunt pertractatum, quamvis pars officij omiſsa à beneficiario sit levis, ut non obliget ad restitutionem.

Sup. hoc in Resol. seq. 8. vlt. & supra in Resol. 19. §. sed hæc, eorum ante mediū, vers. Hinc.

2. Notandū est tamen hic obiter primò cum Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. de orat. c. 13. n. 3. omissionem minoris partis posse sufficere in choro ad peccatum mortale, quam in recitatione privata, quia totum ipsū officium gravius est. Addit postea gravitatem partis omiſsæ non esse pensandam ex quantitate proportionali; seu respectiva; id est, quòd sit tertia, vel quarta vel alia similis pars aliquota horæ, sed ex quantitate, dignitate, vel gravitate sua absoluta, quia semper magis hinc pendet gravitas culpæ. Sicut in Missa gravius est omittere verbum vnum in Canone, quam orationem integram extra illum. Et illa existimat Suarez in hac mutilatione alicuius horæ quoad publicam recitationem in choro, in primis considerandam esse publicam deformitatem quæ inde nascitur, ut si inchoetur hora sine illo initio, *Deum in adiutorium meum intende*, vel quid simile, statim generabit publicam admirationem, & deformitatem: si autem tres, vel quatuor versus Psalmi transiliantur, non est tam publicus defectus. Similiter omittere in Vespertis Canticum, *Magnificat*, gravius erit defectus, quam omittere alium Psalmum etiam maiorem. Concludit igitur idem auctor in recitatione Officij in choro primò considerandum esse dignitatem, vel singularem necessitatem partis omiſsæ, deinde esse etiam considerandam absolutam quantitatem eius; nam in teger Psalmus videtur sufficiens quantitas pro Officio publico, si voluntariè omittatur, quæ in recitatione privata non esset sufficiens ad peccatum mortale. Et hæc omnia docet etiam Merolla loco citato.

Sup. hoc infra in Resol. 86. §. Limitant. ad lin. 4. & c.

3. Notandū secundò in mutatione officij pro officio dari parvitatē materiæ, ut si semel, aut iterum quis diceret Officium de Sancto, quando dicen-

dum est de feria. Ita Baldellus tom. 1. lib. 5. disp. 24. n. 9. Sed ego semper puto in tali casu non adesse peccatum mortale, nisi dicatur Officium Reurrectionis, ut alibi ex professo docebo.

4. Nota tertiò Aragonium in 2. 2. q. 83. art. 12. docere quòd si aliquis semel vel bis in anno relinqueret recitationem Officij, non peccaret mortaliter ratione parvitatæ materiæ; sed communiter relictur; quicquid ei fauceat Soto de iust. lib. 10. q. 5. art. 3. & quoad Choristas professos Thomas à Iesu in exp. reg. sanit. part. 3. cap. 7. dub. 1.

5. Nota quartò quòd qui tribus, aut quatuor diebus ultra tempus in Concilio permittum choro non interest, non peccat nisi venialiter, quia hæc censetur materia parva in hoc genere. Hinc non est audiendus Suarez tom. 2. de Relig. lib. 4. c. 13. qui excusat solum à mortali absentiam vnius diei, quia oppositum ferè communiter in praxi receptum est. Ita Faustus de horis Canon. lib. 2. q. 183.

RESOL. LXXXI.

Quenam parvitas materiæ excuset à peccato mortali & restitutione fructuum in omnibus Horis Canonicis?

Et an ea parvitas, quæ excusat à mortali in recitatione Horarum Canonicarum privata, excuset etiam in recitatione publica Chori, nisi tamen interueniat scandalum? Ex part. 2. tractat. 12. Resol. 41.

§. 1. **N**auartus cap. 10. de orat. n. 44. cum Squilante de oblig. Cler. part. 1. dub. 33. n. 69. asserunt partem notabilem vnius Horæ, esse totum principium cum Psalmo.

2. D. Antoninus citatus ab Azorip. 1. lib. 10. c. 7. q. 3. Magnus de Horis Canon. c. 26. n. 2. Maldicus in 2. 2. tr. 10. c. 2. dub. 3. & alij asserunt, tertiam partem Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, & Completorii esse partem notabilem. Sed hæc opinio, & à fortiori illa Nauartii dura mihi videtur. Nam, ut notat Angelus verb. hora, n. 18. quem sequitur Lessius l. b. 2. c. 37. dub. 9. n. 3. 2. etsi vna hora sit materia gravis & sufficiens, ut sub peccato mortali præcipiatur: non tamen inde sequitur, tertiam eius partem talem esse, alioquin etiam tertia pars vnius Psalmi talis dicenda esset. Itaque etsi omittere Sextam, vel Nonam integram sit peccatum mortale, non tamen sequitur mortiferum esse, si tertia pars Sextæ, vel Nonæ omittatur.

3. Dico igitur cum Fernandez in suo Exam. Theol. p. 3. c. 13. §. 7. q. 3. Belochio in praxi de cas. reser. p. 2. q. 15. n. 46. Vega in summ. tom. 1. c. 128. cap. 15. Pet. de Ledelma in sum. tom. 2. tr. 9. c. 10. concl. 14. & Reginaldo in praxi tom. 2. lib. 18. c. 12. n. 143. in horis brevioribus, ut Prima, Tertia, Sexta, Nonæ, & Completorio, partem notabilem esse dimidiam partem. Si quis ergo ex Nonæ, v.g. id relinqueret, quod non attingeret dimidiam partem, non peccaret mortaliter, non teneretur ad restitutionem fructuum, si haberet beneficium. Vide etiam Lorca in p. 2. tom. 2. c. 17. disp. 16. me mbr. 2. de legib.

4. Et hæc, ut diximus, intelligenda sunt circa Horas breviores. Quid circa Matutinum, Laudes, & Vesperas? Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. c. 18. n. 8. alio cepit quòd in Matutino Feriæ, vel Sancti simplicis primariè omiſsio trium lectionum, & earum responsorium non esset materia parva, secus si esset Matutinum Feli dupl. & octo Responsoria omittèda essent. Sed in his verbis Sanchez non dat regulam generalem pro omnibus Officiis

Officiis & Horis, Gauantus in comment. ad Rubr. Missiom. 2. sect. 1. cap. 5. tit. 1. num. 4. & Suar. de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 25. n. 16. ait necessarium esse, vt non dimittatur pars alicuius Horæ, quæ æquiualeat minime Horæ: si autem hanc non attingat, non videtur esse peccatum mortale, Antonius Ragucius in vr. de offic. Canonice in Choro, q. 1. 3. n. 4. asserit in Horis maioribus, vt in Matutino, & Laudibus, & Vesperis notabilem partem esse quartam partem cuiuscunque Horæ, & non minorem.

4. He sunt opiniones, quas in hac materia apud DD. inveni, omnes quidem probabiles, tu Lector quam malueris, accipe. Sed dices, quate in Horis maioribus, diximus, partem notabilem esse dimidiam, non autem in Horis maioribus. Respondeo, quia quando totum aliquod est magnum, puto partem minorem tertiam, notabilem esse. Sic dies festus constat viginti quatuor horis à media, vsque ad aliam mediam noctem. Ergo tertia pars est octo horarum, & tamen si quis in die festo operis, non solum per octo, sed per quinque, aut quatuor horas faceret, peccaret quidem mortaliter. Ergo, &c.

5. Notandum est etiam contra Suarez, quòd paruitas, quæ excusat à mortali in recitatione Horarum priuata, excusat etiam in recitatione publica Chori, nisi tamen interueniat scandalum. Et ita docet Bonacina tract. de Horis Canon. disp. 1. q. 1. 1. 1. & Misc. 2. Ref. 2.

RESOL. LXXXII.

Quam parua materia excuset à mortali in recitatione Officij diuini. Et an detur materia tam parua, vt sit nulla. Ex p. 7. 1. 1. & Misc. 2. Ref. 2.

6. 1. De hac materia ego fustus alibi tractaui: nunc adducam tantum opinionem Ioannis Camueli in Regulam D. Benedicti, disputat. 112. numero 1408. vbi docet, octauam diuini Officij partem esse materiam grauem, leuem autem quicquid est minus octaua parte. Et idem disputat. 113. numero 1462. sic ait vt melius, & elatius innotescat, nota Canonice officium mortaliter coalescere ex octo partibus. Sed æquales istæ, an inæquales? quæ quales? quantæ?

2. Prima sententia affirmat componi octo partibus inæqualibus, nempe octo horis Canonicis. Qui hinc sententiæ subscribunt, dicere debent peccare eum mortaliter, qui vnã breuem Horam omittit; omittit enim inmediate, & grauem partem officij diuini quod supponit esse obligatorium; nam si contrarium, mortaliter non teneretur legere, omnis controuersia cessaret.

3. Sententia altera affirmat Canonicum officium componi inmediate ex octo æqualibus partibus entitatibus, ac propterea peccaturum eum venialiter, qui omittit Sextam, vel Nonam; quia Sexta, v. g. nondum est octaua pars officij diuini. Doctissimi Patres Ioannes de Longhe & Ignatius Derkennis, supracitati probabilem censent hanc sententiam, licet ex aliis fundamentis. Sanè probabiliter dicitur non peccare grauius, qui horam tertiam omittit in officio Romano: ergo eadem probabilitate asseretur nec peccare mortaliter, qui omittit Tertiam & Sextam in Benedictino: Ratio est quia horæ minores Romanæ sunt penè duplo longiores horis minoribus Benedictinis.

4. Petes. Vtrum omittere decem Psalmos in Nocturnis Vigiliis sit peccatum mortale. Insistendo primæ sententiæ responderet negatiuè.

quia hi Psalmi non sunt pars officij diuini immediate, sed pars Horæ Matutinæ, quæ Canonice officij est octaua. Pars autem octaua partis non obligat sub culpa graui.

5. Subscribendo secundæ sententiæ dici debet peccare mortaliter, qui omittit in Matutinis decem Psalmos: consequentia patet, quia si respiciamus officij diuini entitatum quãtãtatem, decem Psalmi excedunt officij octauam partem. Pars autem Canonice officij octaua, aut maior est grauis, & omitti non potest sine culpa mortali. Hucusque Caramuel, quæ omnia ex eius mente dicta esse volo, nam video, vt ego alibi probaui, communiter Doctores asserere omissionem vnius horæ etiam paruæ esse materiam notabilem ad constituendum peccatum mortale in recitatione officij, neque vllus vsque adhuc docuit omissionem decem Psalmorum in recitatione Matutini esse materiam paruam.

6. Notandum est tamen pro curiosis Caramueli vbi supra docere in recitatione officij præter materiam paruam dari materiam nullam, nam ait ille, sicut quantitas minor officij octante non est materia magna; sed omni magna minor: sic etiam quantitas minor octantis, siue, minor sexagesima quarta parte totius officij non est parua materia, sed minor parua: nempe aliqua, quæ physicè sit aliquid, sed moraliter loquendo nihil: ita pro omnibus materiis Caramuel, disputat. 4. numero 47. ponit hoc fundamentum, quod totum mortale non habet nisi octo partes, constat quia omnium Philosophorum decreto octo gradus caloris componunt totum calorem, & nullus est qui caloris agnosceret nouum, decimum, aut duodecimum gradum. Ergo qui omittit partem minorem quam octauam totius, non omittit partem rei præceptæ, sed partem partis, ideo deliquit in materia parua, atque peccauit venialiter. Sic Caramuel opinatur.

Alibi in Ref. que hic est supra 76. & in aliis eius annot. & leg. Ref. vit. not. præteritæ & alias eius annot.

RESOL. LXXXIII.

An in Officio diuino sit ea materia parua, quæ est minor Octaua parte. Ex part. 1. tract. 1. & Misc. 1. Refolut. 21.

1. Affirmatiuè respondet nominatim contra me Caramuel fundam. 53. num. 190. vbi sic ait: Oportet vt de physicis, ita etiã de moralibus philosophari; si enim daretur vel vna virtualis formalitas, quæ careret fundamento physico, illa esset chimæra; non moralitas; eum igitur in hoc videantur conuenire Philosophi quod qualitas diuidatur in octo gradus; nonum, decimum, &c. nondum schola admittit, videtur consequentia doctrinæ postulare, vt eodem modo de moralibus philosophantes, dicamus totum officium diuinum componi octo partibus, & qui vnã integram omittat peccare mortaliter non qui octaua partis partem; Porro Medici totum quatuor partibus constituunt, Arithmetici decem, Geometræ olim sexaginta, iam centum millibus, &c. Astronomi circulum diuidunt in duodecim, signum in triginta (Alphonus Rex in sexaginta) gradum in sexaginta, &c. sed cur Caramuel, philosophos sequutus est, non Medicos, non Arithmeticos, non Geometras, non Astronomos; quia Theologia moralis subalternatur philosophiæ, non Medicinæ, non Arithmeticæ, non Geometriæ, non Astronomiæ.

2. Addo viros doctissimos consultos fuisse à Caramuele de hac materia, eosdemque omnes diuersas habuisse sententias, at nullam rationem aliquam fundamentalem. Ipse conatus hanc questionem ad prima fundamenta reducere, putauit ex philosophicis intentionis gradibus posse fundamentum desumi.

LIBRARY
UNIVERSITY OF
MICHIGAN
ANN ARBOR
U.S.A.

cursus resolutio inisset. Posito illo fundamento, cætera necessario sequuntur, qui transglucire consequentias illas non velit, oportet, ut aliis fundamentis inisset. Sed quibus? nulla habent, sed tantum dicunt, sic videri. Dignetur Diana dare alia meliora fundamenta, & illa statim admittet Caramuël, & ad mentem ipsius dialecticabitur: quod si nemo hucusque præter Caramuëlem, fundamentaliter hanc questionem decidit, videretur debere eius studio, & ingenio gratias agi, eiusque doctrinam aduersaria præponi: aliud enim est dicere, ut patet, sic videtur, & aliud omnino, sic probatur: quoniam opinio, quæ ratione caret, & solo timore subsistit, etsi omnium sit, relinqui debet inuenta ratione in contrarium. Hucusque Caramuël.

3. Itaque ipse firmat, quod totum morale non habet nisi octo partes, quia omnium philosophorum decreto octo gradus componunt totum calorem, nec vilius vniquam agnouit nonum, aut decimum, &c. & concludit, quod pars minor octaua sit pars partis, atque adeo parua materia, & secundum hanc regulam in pluribus casibus decernit de paruitate materiae.

Sed hanc doctrinam nominatim contra Caramuëlem late impugnatur Pater Pasqualis in *quest. Canon. Cent. 1. q. 29. per totam*, vbi sic ait.

4. Si hæc regula admittenda esset, sequerentur infinita absurda in materia morali; & primo quando Philosophi diuidunt totum in octo partes, seu gradus loquuntur solum de toto intensiois, & quatenus est effectus naturalis agentis, quia nimirum considerando totam illam intensioem, quam naturale agens potest in qualitate producere, diuidunt in octo gradus, & sumunt octauum gradum pro illo summo, quod potest producere naturale. Neque tamen hinc sequitur, quod intensio non possit absolute excedere octauum gradum, nam secundum illos, qui ponunt gradus homogeneos, poterunt duæ qualitates, ut octo poni in eodem subiecto, & tunc intensio diuidetur plusquam in octo partes: gratia, & charitas potest crescere vltra octauum gradum, quia potest semper augeri, ut augebatur in Beata Virgine, & aliis Sanctis, præsertim in confirmatis in gratia, qui quotidie eliciebant actus intensissimos, & consequenter merebantur notabile augmentum gratiæ, & charitatis. In aliis autem totis admittunt communiter plures quam octo partes, ut constat in toto quantitatiuo, ut in numero, tempore, & in quantitate continua.

5. Deinde nec rectè applicat doctrinam de solis octo gradibus in intensioe assignatis pro assignanda paruitate materiæ in toto morali, quia totum morale imitatur totum quantitatiuum, non verò totum intensiuum. Paruitas enim materiæ non habet locum nisi in iis, quæ diuidi possunt quoad materiam, circa quam actus versatur, atque adeo quæ se habent quantitatiuo modo. In toto autem quantitatiuo partes non sunt determinatæ quoad numerum, sed possunt semper multiplicari secundum varias diuisiones, & ideo aliunde mensuranda est paruitas materiæ, & non ex eo quod sit minor octaua parte; & si in aliquibus contingit quod pars minor octaua sit paruitas materiæ, est per accidens, & aliunde hoc habet, & non ex eo, quod sit quid minus octava parte.

6. Absurda autem, quæ sequuntur ex hac doctrina infinita sunt. Si quis furaretur mille aureos alicui, sumptos ex massa decem milliam, non peccaret mortaliter, quia furaretur aliquid minus octaua parte, atque adeo in paruitate materiæ. Si quis ex voto deberet decies ieiunare, si nouies tantum ieiunaret, non peccaret mortaliter, quia omitteret paruitatem materiæ promissæ, nam omitteret aliquid

minus octaua parte. Si quis in die ieiunij potens comedere octo libras carnis, comederet vndecim vncias, non peccaret mortaliter, quia comederet in paruitate materiæ. Si quis ingrederetur claustrum Monialium minus octaua parte spatij totius Monasterij, ingressus esset cum paruitate materiæ; atque adeo non peccaret mortaliter. Si quis abscindat digitum alteri, non peccabit mortaliter, quia lædet in membro, quod est minus octaua parte corporis, & pars partis, atque adeo paruitas materiæ, & eodem pacto, si inductio fiat per cætera semper multiplicabuntur absurda.

7. Et hæc omnia docet Pasqualis aduersus regulam Caramuëlis. Et licet hanc Caramuëlis sententiam, me citato, adducat Martinus de San Joseph in *mon. Confess. tom. 1. l. 2. tract. de oratione n. 5.* tamen non audeat illam approbare: sed iudicium relinquit viris doctis.

8. Nostram verò sententiam circa paruitatem materiæ quoad præceptum Horarum Canoniarum etiam tenet, me citato nouissime Hermannus Bufenbaum in *medulla Theologiae moralis l. 4. cap. 2. dub. 2. artic. 2. n. 2.* & me citato, Roccaful. in *praxi Theologiae moralis tom. 1. part. 2. l. 3. de oratione vocali c. 11. num. 266. & alij.*

RESOL. LXXXIV.

An dubitans aliquem Psalmum, vel Horam omnino se tenetur repetere? Ex part. 4. tractat. 3. Ref. 68.

§. 1. **N**egatiuè respondeo, si probabilem coniecturam habet se dixisse, ut ipse quia propositum attendendi habuit, & horas se incepisse meminuit, & librum tenuisse. Imò si iste timidior sit conscientia, male faciat repetendo, aperit enim ianuam serupulis, & ideo Confessarius ei iniungat ut non repetat, sed reliquum officium profectur. Ita Homobonus in *consult. cas. conscient. vol. 2. part. 5. respons. 210.*

RESOL. LXXXV.

An in præcepto non addendi, vel minuendi aliquid ex officio Canonico deus paruitas materiæ? Et an propter talem additionem, & preces missas, tamen quis satisfaciat præcepto recitandi? Ex p. 5. tit. 5. Ref. 64.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo cum Castro Palao. *tom. 2. tract. 7. disput. 2. punct. 2. num. 15.* vbi docet, peccare venialiter aliquem, addendo, vel diminuendo minimum, tanquam partem Diuini officij. Notat tamen ipse Suarez *lib. 4. de Horis Canon. c. 15. n. 15.* & aliis peccatum esse mortale, vel minimum addere, vel diminuere animo ut in perpetuum sic duraret, quia licet respectu Diuini officij illa sit minima pars, leuis additio, vel diminutio, non est tamen leue, sed graue illam minimam partem ritui Ecclesiæ quasi perpetuo addere, vel diminuere, tum ob usurpatam iurisdictionem, tum ob introductionem noui ritus & cultus; sed contrarium docet Bonacina *de Horis Canon. disp. 1. q. 3. part. 1. n. 21.* agnoscens in tali casu solam culpam venialem.

2. Non desinam tamen hic pro curiosis adnotare quoad preces, propter talem additionem, te fatisciturum tamen præcepto recitandi, quia totum quod præcipitur recitas, etsi aliis precibus mixtum. Nec valet dicere quod illa mixtio facit, ut non sit eadem

eadem formula officij, sed alia; sed quis tenetur recitare iuxta formulam in Breuiario præscriptam, ergo. Nam respondeo, moraliter loquendo, non esse aliam formam, quia quis non censetur illa addere, vt partem diuini Officij, sed quasi per accidens, & ita tenet Palaus ubi supra num. 16.

RESOL. LXXXVI.

Sapienter coactus sum respondere ad istam dubitationem An quis impleat præceptum recitandi Horas Canonice, si in Officio Feria recitet Officium alicuius Sancti, vel alterius Ferie? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 3.

Das extare in hac re contrarias sententias, diuini. Negatiuum sequuntur Vasquez Opus de beneficiis, cap. 4. §. 1. dub. n. 60. Reginaldus tom. 1. lib. 18. cap. 16. num. 172. Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. cap. 1. n. 1. Fernandez in exam. Theol. p. 1. cap. 1. §. 1. Fabrus de Sacram. Ordinis, dist. 24. q. 1. disp. 1. n. 46. Homobonus de exam. Eccles. p. 1. tr. 4. cap. 5. §. 4. Gaauanus comment. in Rubr. Missal tom. 2. sect. 1. cap. 1. tr. 2. num. 1. Onuphrius Opus de mutat. officij, Naauarus de orat. cap. 19. m. 2. Iacobus de Grassis dec. 1. lib. 2. cap. 5. n. 10. Philarchus tom. 1. p. 1. lib. 1. c. 1. §. 1. Rodriguez tom. 1. quæst. 42. art. 8. Bellarminus tom. 1. lib. 1. contr. 9. cap. 18. Toletus lib. 2. c. 23. Ledefina in sum. part. 1. tr. 9. c. 4. concl. 12. fol. milii 515. Ragucius de officio Canonice in choro, quæst. 17. num. 2. Squilance de oblig. Cleric. p. 1. dub. 26. num. 50. Tabiena verb. Horas, quæst. 10. & Molf. ius id sum. tom. 1. tract. 5. cap. 2. num. 50. Naldus in sum. verb. diuin. Officium, §. 16. Fillicius tom. 2. tract. 2. cap. 8. num. 180. Summa Corona p. 1. cap. 1. §. 10. Nam Pius V. præcipit, Officium dici iuxta formam ab ipso præscriptam: sed ad formam illam pertinet distributio Officij ad tempora, festiuitates, seu solemnitates, & dies, ergo tota illa forma de se sub præcepto cadit. Ergo, qui illam voluntarie omittit, peccat mortaliter, neque adimplet præceptum.

2. Limitant hanc opinionem Suarez, Reginaldus, & alij ubi supra, quando Officij mutatio non fiet ex contemptu, & esset æquiualens in quantitate, vel serē, nec animo eam sepe pro libito faciendi: tunc enim, inquit, non esset peccatum mortale: sic etiam mutaretur Officium ex inaduertentia etiam culpabiliter. Requiritur tamen in hoc casu aliqua compensatio, si Officium omisissum esset maius notabiliter, vt si in Dominicæ Officio, dicerent Officium alicuius Sancti: quia adimerentur ex nocturnis Dominicæ saltem nouem Psalmi, ne emittatur tanta pars Officij. Nam ita ex doctrina Raphaelis de la Torre 2. 2. tom. 1. de Horis Canonice, contr. 9. num. 6. mutatio forme redundaret in notabilem mutationem substantiæ Officij.

3. Sed hæc limitationes mihi parum placent: nam, vt bene notat Vegha in sum. part. 1. cap. 128. cas. 17. si non potest quis mutare Officium frequenter sine reatu peccati mortalis, nec erit licitum hoc facere vno, vel altero die: nam pro quolibet die est præceptum distinctum, & Officium cuiuslibet diei onus illius est; quod in aliud non transiit. Sicuti adest præceptum quodlibet die in Quadragesima ieiunandi: & tamen quod vno die ieiunare omittit, peccat mortaliter. Illud etiam, quod addit Suarez de leuitate materiæ, non bene cadit in propositum: nam, licet mutans Officium, recitet æquiualens in quantitate, non recitat id, quod debet; sed aliud diuersum Officium: & sic non satisfacit, perinde ac si non recitaret, sicut qui ex præcepto tenetur ieiunare, aut audire Missam, vel quid aliud facere; non satisfacit, si id commutet in aliud

Tom. III.

æquale, aut etiam maius euidenter: quia non facit rem præceptam.

4. Dicendum est igitur absolute, mutationem Officij, etiam dedita opera, non esse peccatum mortale, vt in loco Officij de feria dicatur de aliquo Sancto, &c. Tuetur hanc sententiam, Caietanus verb. Hora, c. 2. Layman lib. 4. tr. 1. c. 5. n. 4. Zerola in praxi Episc. part. 1. verb. Hora Canonice, num. 6. Lessius de iust. lib. 2. cap. 37. dub. 12. n. 77. Valentia tom. 3. disput. 6. quæst. 2. punct. 10. Vegha in sum. tom. 1. cap. 128. cas. 17. Binsfeldius in Enchir. Theol. p. 4. cap. 9. concl. 7. Syll. verb. Hora, n. 15. Sotus lib. 10. q. 1. art. 4. Medina in sum. lib. 1. cap. 14. §. 11. Molina de oratione, quæst. 19. diff. 10. Armilla verb. Hora Canonice, n. 7. Ioannes Azorius p. 1. lib. 20. c. 10. q. 2. & nouissimè Rodriguez in sum. tom. 3. cap. 195. n. 3. Et hanc sententiam probabilem etiam putat nouissimè Billuc. tom. 2. tr. 2. cap. 7. n. 27. Si queris rationem, hæc erit: nam substantia præcepti recitandi diuinum Officium est, vt septem Horæ Canonice persoluantur: sed quod Officium sit de feria, vel de Sancto, pertinet ad modum accidentalem: ergo per talem mutationem non violatur substantia præcepti; sed modus, ritus, & cæremonia, quæ quidem non est transgressio sufficiens ad peccatum mortale, quidquid asserant DD. contraria sententiæ. Ideo si quis sine causa hanc mutationem faceret, ex quadam acedia animi, vt facilius, & breuius Officium expediat, puto solum peccare venialiter; & si beneficium habet, non teneri ad restitutionem fructuum. Salua semper, &c.

RESOL. LXXXVII.

An si quis dicat Officium Resurrectionis loco alterius Officij, satisfaciat præcepto? Ex part. 7. tract. 11. & Mit. 2. Ref. 7.

Suppono esse opinionem probabilem vt si quis v. g. dicat Officium alicuius Sancti loco ferie quod satisfaciat præcepto, nam officium pro officio valet ex rationibus à me adductis in p. l. tract. 12. resol. 3. Sed difficultas est de officio particulari Resurrectionis Domini, & affirmatiuam sententiam videtur docere Caramuel in Regul. Diui. Beneficij, dist. 109. n. 1387. vbi sic ait: Queritur an liceat officium mutare, id est, vtrum quando legi debet officium de Dominica, possit aliquis legere de Sancto, Feria, aut è conuerso. Respondeo, quod licet quispiam debita opera querat officium totius Breuiarij breuissimum, & semper illud recitet, illum adimplere præceptum quoad substantiam, & deficere quoad modum, ac proinde peccare venialiter, non mortaliter. Ita Caramuel, qui cum dicat satisfacere præcepto, qui dedita opera querit officium totius Breuiarij breuissimum; officium Resurrectionis videtur designare; quod magis explicat infra disputat. 106. num. 1438. vbi obseruat Patrem Suarez ferè omnibus diebus studuisse octodecim horis, & cum dubitaret an sex residuis horis potuerit dormire, & Horas recitare: Respondet fortè singulis diebus legebat officium de Resurrectione, quod viti occupatissimi laudabiliter faciunt. Ita ille.

2. Sed ego in praxi difficulter considerem vt quis possit mutare officium alicuius Sancti vel ferie in officium Paschale; nam in tali mutatione variatur notabiliter modus recitandi officium Diuinum, neque moraliter vt in alijs officijs redditur æquipollens: Adde quod in tali officij mutatione videtur quis derogare intentioni, & institutioni Ecclesiasticæ quæ specialissima ratione mouetur ad tale breue officium recitan

R r 2 recitan

Que nunc est Res. recedens, & signanter in Ref. seq. & supra in Ref. 66. §. Idem quæst. 28. & vide doctrinam altarū Ref. not. primæ Ref. prætæritæ, & etiam annot. tertie dictæ Ref.

recitandum per octavam Resurrectionis Dominicae; idco tu cogita. Et ex his patet responso ad argumetum Trullench in Decalogum tom.1. lib.1. cap.7. dub.14. num.12. Castri Palai tom.2. tract.1. disp. 2. punct.3. num.18. nam est dispar ratio inter officium Resurrectionis, & alia officia, nam haec moraliter aequivalent inter se, quo ad modum recitationis. Ergo, &c.

RESOL. LXXXVIII.

An qui recitat Officium Resurrectionis pro Officio de Feria, vel Sancto satisfaciat praecepto.

Et quid, si aliquis dicat Officium alterius Sancti loco Ferialis.

Et cursum docetur quod opinio unius vel, alterius, quam omnes alij reiiciunt non meretur probabiliter. Ex pat. tr.1. & Mil.1. Ref.26.

§.1. Circa praesentem difficultatem saepius per literas me interpellavit, amicus meus Caramuel, & ipse affirmativam sententiam docuit in Theologia Regulati, seu in Regula S. Benedicti, quam Ego impugnaui; Verum illam iterum Caramuel defendit nominatim contra me in Theologia fundamentalis fundam. 53. §.12. num.1100.

2. Sed ego non discedo a sententia negatiua, qua olim docui, & quam nouissime me citato nominatim contra Caramuelem tenet ex Societate Iesu doctus Pater Adamus Burghamer, & quia Codex non ita facile inuenitur, ponam hic per extelium eius verba; sic itaque asserit. Cent.1. Casuum conscientiae casu 16. Felix Sacerdos nullis morbis, aut rerum negotiis impeditus, longo tempore intra annum recitat officium de Resurrectione breuissimum, scilicet pro longioribus cuius tanquam grauis peccati admonitus a confessorio, ait se tenere sententiam Caramuelis in Regula S. Benedicti disp.100. n.1387. vbi hoc prouenialis habet: Quaeitur an confessorius huic penitentis opinioni tanquam probabili accommodare se possit, ac debeat?

3. Videtur posse, & debere, tum ex autoritate Caramuelis quam allegat: tum ex ratione, quia impletur substantia praeccepti, tum ex praxi virorum Doctorum, & piorum, qualem nemo dubitat fuisse P. Franciscum Suarez ex Societate Iesu, quem constanter orasse per totum annum Breviarium de Resurrectione sic ostendit Caramuel. Suarez dicitur singulis diebus 18. horas studuisse, iam ex reliquis sex horis, necessarium profus tempus demus facti, refectio, somno, & aliis, vix tantum remanebit, quantum requiritur ad Officium Paschatis recitandum: Confirmatur haec opinio. Licet aliquis dicere potest Officium alicuius Sancti, loco Ferialis, vt cum pluribus docet Diana part.1. tract.12. resolut.3. Ergo, & Resurrectionis. Resp. Confessorium opinioni Felicis accommodare se non posse, nec debere, cum nullam habeat probabilitatem, quod probatur, tum quia communis DD. contrarium docet; opinio autem vnus, aut alterius, quam omnes alij reiiciunt, non meretur probabilitatem, tum quia haec Canoniarum precum immutatione contra vniuersalem Ecclesiam vltim inordinatio committitur adeo grauis, vt opinio illa vniuersim inducens nullo rationabili fundamento niti possit, sicut ex solutione argumentorum patebit.

4. Itaque ad primum dicimus, autoritatem Caramuelis, vnus, aut etiam alterius Doctoris, hic non sufficere, cum omnes alij Theologi reclamant; Ad secundum negamus substantiam praeccepti impleri: cum Officium Paschale, moraliter non

aequaleat Officiis per annum; Ad tertium fabulosum esse, quod asseritur de P. Suarez, quem Orationi additissimum fuisse viderunt nostri Patres, & dicentem audierunt, Malle se omnem scientiam suam perdere, quam vniam horam, ex regula ordinis, quadriana Orationi destinatae omittere quomodo ergo tot annis orationem Canonicam ex graui lege Ecclesiae debitam turpi ac defectuosa immutatione declinavit. Ad consumptionem dicimus, multos eam valde probabiliter negare, quos citat, & sequitur Palao tract.7. disp.2. part.2. num.18. Quidquid autem de hoc sit, negamus patitem, cum in tali Officio moraliter adhuc seruetur praecceptum, non in Officio de Resurrectione, vt recte ipse aduertit Diana part.7. tract.11. resolut.7. Hucusque Pater Burghamer; cui adde ex eadem Societate me citato doctum Patrem Tamburinum in Decalogum tom.1. lib.2. cap.5. §.2. num.22. & ex eadem Societate me citato Hermanum Bufenbaum in Medulla Theologiae Moralis lib.4. cap.2. dub.2. art.4. num.1. Praeterea Sanchez, Filiucium, Tancredum, & Pellizzarium alibi a me adductos, vnde patet, quod nullus ex scriptoribus Societatis ausus sit sententiam Caramuelis adherere, sed omnes nostram secuti sint, sicut etiam illam sequitur me citato Marcus Serius tom.3. in primum Praecceptum Decalogi disput.1. diff.5. 94. num.9. Hieron. Garcia in Summa tract.2. diff.15. dub.3. num.16. & nosser Pater Vericelli in 99. Moral. 5. quae. 6. num.133. & Palao Valleio in Horolog. horarum Canoniarum lingua Hispan. conscripto in.13. punct.1.

5. Dicendum est igitur, praeter rationes supradictas, vt optime obseruat doctus Pater Tancredi de Religione tract.15. lib.4. disp.11. quae.2. n.15. Officium Resurrectionis, esse ita affixum illi tempori, & habere tantam mutationem a solita forma Officiorum, vt quid peculiare videatur non posse communi Regula adiuuari, & ideo patet nec posse tempore Paschae Resurrectionis, dici Officium, & Pentecostes contra; quia illa forma in his diebus cum talibus Psal. Antiph. &c. videtur de substantia, & confirmatur ratione amicus viri, exemplo Missarum: nam aliqua Missa possunt dici infra annum, non autem Missa de Dominica Palm. de Fer. III & IV. Hebdom. Paschae, quia ita sunt illis diebus affixae, & addictae vt in aliis dici non possint, ergo sic dicendum est de officio Resurrectionis.

RESOL. LXXXIX.

An si quis dicat, v.g. Matutinum de Sancto, & Horas Canonicas de Feria, satisfaciat praecepto. Ex pat. tr.11. & Misc.2. Ref.11.

§.1. Ad hoc dubium ita respondet Caramuel sup. loc. in Regulam D. Benedicti, disp.110. n.1403. Qui sentiunt dari octo praeccepta de Officio Diuino, & omissionem eiusdem non vnium, sed octo esse peccata mortalia: consequenter dicere debent eum, qui legit Horas aliquas de Dominica, & reliquis de Sancto, non peccasse mortaliter, quia singulis praecceptis satisfecit quoad substantiam; tot autem peccata venialia commisisse quot Horas mutauit, & legit contra Rubricas. Ego vero oppositis innoto, ideoque existimo illum peccasse mortaliter, quia non legit Officium Diuinum, sed duo semiofficia, quae non possunt ita coniecti, vt vnium Officium Diuinum constituent; quia ex aliquot Horis de Dominica, & aliis de feria, si coniungantur non exarget Officium Diuinum appropinquatum a Sede Apostolica. Ita Caramuel.

RESOL.

Docuit in Res. praeterita, & in aliis eius annor. & vide doctrinam Ref. nor. seq. & aliarum eius primar. & secundae annor. & infra ex Ref.90. §.1. &c.

Quae hic est supra Ref. 86.

Sup. hoc in tom.8. tr.1. Ref.14. & late in tom.9. tr.2. Ref. 340. §.XI. & seq. & in tom.5. tr.1. Ref.1. §.Et post, cursum ad lin.5. & in tom.7. tr.1. Ref.249. §.2. ad medium, a vers. Sed cum auctoritas, &c.

RESOL. XC.

In die S. Mariae Tereſie quis celebravit eius Officium ex devotione, quaſi non à me ſuit, an peccaverit?

Et an ſit tantum peccatum veniale dicere Officium ſub ritu duplici, ubi ſit dicendum de ſimplici, & e contra?

Idem dicendum eſt, ſi mutatio fiat in Choro, dummodo abſit ſcandalum.

Et ſi mutatur non eſt grave peccatum anticipare, vel exponere in Choro notabiliter horas, niſi fiat ex conſuetudine, & uſu, aut grave ſcandalum generetur.

Et docetur omittentem Veſperas Sabbathi Sancti non peccare mortaliter.

Et recitari officium peccatum committere non recitatum Officium deſanctorum, & illud dies, nempe Octava Omnium Sanctorum.

Et an qui eras ſuſpirus eſt Panormi, ubi recitatur Officium S. Roſie duplex, poſſit hodie Monſe Regali, ubi Officium ſit de Fera, recitare Matutinum ad Roſiam?

Et an non ſit neque veniale, ſi ex obliſione recitavit Matutinum ad Fera, & aduertens dicat Horas de Sancto? Ex part. 11. tract. 4. & Miſc. 4. Rel. 4.

1. Eſt bona fide peccaffe mortaliter ex Galano, & Barboſa docet Pater Lezana *ſuſum. tom. 1. cap. 20.* ubi ſic ait, Mutare qualitatem Officij, vel ordinem Breviarij, recitando ſcilicet de Sancto, eod. die, quo debet celebrari de feria, aliqui volunt non eſſe peccatum mortale, ſaltem ſi per duas, aut tres vices hoc fiat, Rodriguez *tit. 1. q. 42. art. 8.* Miranda *tit. 1. q. 37. art. 13.* verius tamen eſt talem immutationem facere, eſſe peccatum mortale in ſuo genere, niſi magna aliqua neceſſitas urgeat id faciendum, quia ſic faciendi contrariatur intentioni Eccleſie, quæ non vult aliter recitari Officium Divinum, niſi iuxta ordinem in Breviariis approbatis, diſpoſitum; Suarez *tit. 2. de relig. l. 4. de hor. Can. cap. 23. à n. 11.* Tolotus *ſuſum. l. 2. c. 13.* idem dico de mutatione ritus in officio dicendo, ut ſi celebratur duplici ritu ſubſtantia, quod non eſt niſi ſemiduplex, aut ſimplex; Pontifices enim, qui præcipiunt ut aliquo Breviario, non ſolum præcipiunt ſubſtantiam feſtorum, ſed etiam modum, & formam, quibus celebranda ſunt. Ita ille.

2. Sed pace viri amiſſiſſimi, rigida videtur eius ſententia, etiam ſi ſtandum eſſet opinioni aſſerenti officium pro officio non valere; & idem ego tunc interrogatus, reſpondi in hoc caſu non addeſſe, niſi peccatum veniale: Et idem Pellizzatus *tom. 1. tract. 5. cap. 8. ſect. 2. numer. 70.* ſic aſſerit: Addit Lezana dicta de mutatione officij in officium, habere locum tamen in mutatione ritus; ut ſi officium de Sancto conceſſum ſub ritu ſemiduplici, aut ſimplici, fiat duplex; verum ſi Lezana per hæc intendit in tali mutatione ritus peccari mortaliter, non videtur admittenda talis doctrina, niſi forte in ea mutatione interueniret contemptus, aut grave ſcandalum; ſiquidem alias in hac re ſaltem leuitas materia excuſaret à mortali, & rationes adductæ ad probandum licitam eſſe mutationem officij in officium, idem probabant & de mutatione ritus, cum in hac longe minor interueniat diſformitas. Hæc Pellizzatus.

3. Vnde doctus, & amiſſiſſimus Pater Tancredi, de reſ. *tract. 1. lib. 4. diſput. 12. queſt. 1. num. 1. ſic Tom. 111.*

ait: Hinc infero eſſe peccatum veniale dicere officium ſub ritu duplici, ubi ſit dicendum ſub ſimplici, & contra.

4. Nec dicas cum quodam Neoterico eſſe mortale, quia eſt prohibitio Sacræ Congreg. facta verbo, &c. nam eſt ad locorum ordinarios, ne ritum mutant, ut patet legenti illam quæ in Breviario præſignitur. Ita ille, qui loquitur in terminis forſionibus, nempe quando officium dicendum eſt de ſimplici, & recitatur de ritu duplici, quod aliqui negant, licet admittant quando officium erat recitandum de ſemiduplici, ut eſt in caſu propoſito.

5. Ad decretum vero Sacræ Congreg. Rituum ſub die 8. Aprilis 1628. Reſpond. primo, quod S. Congregatio in tali decreto prohibet ne quis tamquam auctoritatem habens, poſſit pro ſuo libito mutare officia, ut clarè deducitur ex proprijs verbis ipſius decreti: nam ibi hæc verba habentur; prohibetur ordinarijs locorum tam ſæcularibus, quam Regularibus addere calendarijs etiam proprijs Sanctorum officia, niſi ea dumtaxat, quæ Breviarij Romani rubricis, vel Sacræ Rituum congregationis; ſeu Sedis Apoſt. licentia conceduntur, non tamen prohibetur, quod neque etiam priuatum extra Chorum, quis poſſit permutare ad libitum officium; ſicut noſtra opinio aſſerit & docet, ergo eſt probabilis, & tuta in conſcientia, cum tale decretum illam non reprobet.

6. Secundo, tale decretum S. Congreg. non reprobat noſtram probabiliffimam opinionem; quoniam ſolum prohibetur in tali decreto, ne addantur Calendarijs noua officia ſſ. quæ approbata non ſunt, vel in Rubricis Breviarij Romani, vel à Sancta Sede Apoſt. ut videtur colligi ex verbis huius decreti: nam ibi ita loquitur (non potuiſſe, neque poſſe locorum Ordinarios, tam ſæculares, quam Regulares addere Calendarijs etiam proprijs Sanctorum officia, niſi ea dumtaxat, quæ Breviarij Romani rubricis, vel Sedis Apoſt. licentia conceduntur) ſed hæc noſtra probabiliffima opinio non aſſerit poſſe aliquem ad libitum addere Breviario Romano officia non approbata à Sede Apoſt. ſed tantummodo permutare officium, recitando ad libitum priuatum de Sancto, vel de feria iuxta præſcriptum, & formam officij approbati à Sede Apoſt. Vnde quod ego ipſe vno die recitem officium de Sancto pro officio ferie vel alterius ferie breuioris relicta longiori, ex hoc non tollitur, quod ipſe non recitem officium approbatum ab Eccleſia, & à S. Apoſt. dummodo tamen recitem officium aliquod præſcriptum in Breviario Romano, vel approbato à Sede Apoſtolica. Idem manifeſtè habetur tale decretum nullo modo impugnare; & reprobat noſtram probabiliffimam opinionem.

7. Conſimantur ſupradicta, quia ſerè omnes Doctores, qui poſt dictum decretum ſcripſerunt, docent officium pro officio valere, & me citato tenet Martinus de San Ioseph *in mon. confeſſi tom. 1. lib. 2. tract. 1.* & me citato Leander *de Sacram. tom. 2. tract. 1. diſp. 13. queſt. 27.* & me citato Marcus Vidal *in arca Theol. mor. tit. de hor. Canon. inſp. et. 2. n. 6.* quod etiam prædicatur à viris doctis, & timorata conſcientiæ.

8. Ergo ſignum eſt, dictum decretum Sacræ Congreg. non comprehendere caſum noſtrum; nam alioquin omnes ſupracitati Doctores docuiſſent opinionem contra decretum Pontificium, ſed hoc dicere de tot viris doctrina, & probitate inclitis, videtur abſurdum.

9. Ergo adde, quod dato, & non conceſſo opinionem contrariam Patris Lezana eſſe veram, adhuc putat Pater Tancredi, *obſ. ſuprà*, non comprehendere

LANA
BIBLIA
III. IV. V
E III

Sup. hoc ſupra in Ref. 86. & ſi placet lege Ref. & ſſ. eius primæ, & ſecondæ anno: & hic ſupra ſ. 1. & 2. huius Ref.

hendere casum nostrum, videlicet quando quis recitat officium semiduplex ritu duplici: nam recitaret de eodem Sancto, & illa mutatio non est tanta, & addit: idem dicendum est, si fiat in Choro, dummodo absit scandalum, quod raro, ait, contingere potest.

Quoad hoc iura in Ref. nos. scribitur medijum.

Sup. his supra in Ref. 56. Obligari prope finem, & ver. posse in Choro, & in aliis eius not.

Et pro contento in hoc §. Sed nota supra in Ref. 77. cursum prope finem, ver. Nam qui.

Sup. hoc infra in Ref. 97.

Sup. hac substantia in Ref. not. 107.

Quae nunc est R. l. antecedens.

10. Et idem *disp. 8. num. 8.* me citato firmat non esse graue peccatum anticipare, vel postponere in Choro notabiliter horas, nisi fiat ex consuetudine, & vsu, aut graue scandalum generetur, quod raro accidit, quia licet haec circumstantia praecipiat, non tamen accipitur cum tanto rigore: sed de his ego alibi.

11. Sed nota hic obiter pro curiosis, docere Pellizzarium *tractat. 5. c. 8. sect. 1. n. 93.* omittentem *Vesperas Sabbati Sancti* non peccare mortaliter; quia via perueniunt ad dimidiam horam ordinariam. Verum attendendo ad principia Suarij, dicendam esse esse mortale, quia est notabilis deformitas quoad officij integritatem: aliis qui Matutinum de Resurrectione non recitaret, non peccaret mortaliter, quod non videtur tam facile posse admitti & ita tenet Pater Tancredi *vbi supra disp. 12. q. 6. num. 19.*

12. Nota secundò, ex eodem Tancredi *q. 5. n. 18.* cum Pellizzario *loco cit. sect. 1. n. 48.* vnicum peccatum committere, non recitantes officium Defunctorum, & illud diei, nempe octauae omnium Sanctorum; quia illa officia per modum vnus praecipit videntur impolita.

13. Et tunc putat Tancredi, quòd omisso vnus probabiliter dici potest non constituere peccatum mortale, sed contrarium putat probabilius.

14. Et tandem non deseram hic apponere ea, quae curiose discuit idem Pater Tancredi *disp. 11. q. 1. n. 12.* vbi sic ait, Aduertere licet casum, de quo his diebus fui interrogatus, & respondi affirmatiue; nimirum, an qui eras futurus est Panomi vbi recitatur officium Sanctae Rosaliae duplex, possit hodie Monte Regali vbi officium fit de feria, recitare Matutinum S. Rosaliae: Respondet Pellizzarius, & bene, affirmatiue, quia quoad recitationem ex fictione iuris censetur esse Panomi. Vnde melius puto sic fieri, quam recitare Matutinum de feria, & Panomi reliquas horas de Sancta Rosalia, & non peccabit, si sic faciat contra praecipitum, quia licet sit aliqua ordinis insertio, seu mutatio, tamen non est substantialis, cum iam dicatur officium cum omnibus suis partibus: non enim est contra substantiam officij, quod nocturni dicantur de feria, & hora de Sanctis, vt patet in S. simplicis ritus, imò nec erit veniale si ex oblivione quis recitauit Matutinum de feria, & aduertens dicat horas de Sancto, quidquid dicat contra Caramueli in *reg. S. Bened. d. 110. n. 1403.* quem videtur sequi Diana *p. 7. tit. 11. ref. 11.* Hucusque Tancredi.

15. Sed exemplum adductum pro confirmatione à docto & amicissimo Viro, mihi non placet; nam in illo Matutino feriae efficitur mentio de Sancto simplici in Inuitorio, & in vltima Lectione, ergo, non bene adducitur, vt quis possit dicere *Matut. de feria* & postea sequenti die dicere officium duplex Sanctae Rosaliae: nam in illo Matutino certum est, quod nulla facta fuit mentio de Sancta Rosalia, vt fit in Matutino feriae, quando dicitur de Sancto simplici, ergo, &c.

RESOL. XCI.

An si quis, priuatim extra Chorum ex deuotione recitauerit Officium Confessoris non Pontificis pro B.

Andrea, vel pro B. Francisco de Borgia, peccet mortaliter?

Et multa alia circa cultum Beatificatorum discutuntur in textu huius Resolutionis, attende ea, quia sunt valde notanda, & menti tenenda pro dicenda Missa, vel commemoratione Beatificatorum faciendae. Ex part. 4. tractat. 4. & Misc. Ref. 231.

§. 1. **A**ffirmatiue respondet Iacobus Granado in *2. 2. D. Thomae contr. 1. vr. 7. disp. 4. sect. 2. n. 19.* vbi sic ait: Peter aliquis, an in quocumque die liceat recitare Officium deuotionis gratia in honore Beatificati, Officium inquam, quod Ecclesia illi tribuit in suo determinato die: Respondetur non licere, & quidem quod attinet ad satisfaciendum praecipitum, certissimum est, non impleri praecipitum recitandi, v.g. si quis Sacerdos recitaret Matutinas preces de communi Confessorum applicatas alicui Beatificato; sed praeterea licet ex deuotione id fieret, crederetur non licere extra diem deputatum à Pontifice, & tunc non, nisi à personis determinatis, quibus potestas recitandi facta est. Probat, quia ex hypothesi, quòd hoc diuinum Officium ordinatum sit ab Ecclesia, vt in honorem Sanctorum recitetur, censetur, & verè est publicus cultus; non licet autem Sancto beatificato deferre cultum publicum, nisi quando, & quibus Pontifex concedit. Itaque sicuti extra diem deputatum non licet celebrare Missam, quantumvis occulte id fieret; nec similiter licet recitare Officium Diuinum; nam vtrumque ex Ecclesiae institutione est publicus cultus. Ita ille.

2. Notandum est etiam hic obiter id, quòd alibi etiam notauimus contra Megalium, & Paluum, quòd quando in Bullis beatificationis aliquorum fit à Pontifice potestas celebrandi Missam determinatis tantum personis, tunc non licet celebrari per alias personas. Ita Doctores, quos alibi citauimus quibus nunc addo Franciscum Gola Hispaniae decus in quodam opusculo; & Granado *vbi supra sect. 2. n. 2.* qui tamen *n. 16.* quaerit, an si in diplomate Pontificio fiat Sacerdotibus alicuius Religionis potestas celebrandi in honorem alicuius Beati, & non addatur particula, tantum, vel particula, solum, possent alij quicumque Sacerdotes in illius honorem celebrare sacrificium Missae. Et respondet sibi videri valde probabile posse celebrare; dummodo id fiat petentibus illis Sacerdotibus, quibus ea potestas concessa est. Probat ex *regul. 27. de regulis iuris in 6.* Qui facit per alium, est perinde ac si faciat per seipsum. Ergo qui potestatem habet celebrandi in honorem alicuius Beati; censetur habere, vt per alium celebret. Et in huius rei confirmationem facit sententia, quam sequitur Gonzales *super regul. 8. Cancell. gloss. 5. à num. 71.* cum aliis Doctoribus, & decisione Rotae; scilicet si quis in fundatione Capellaniae obligaret Capellanum, vt celebret certum numerum Missarum in singulis hebdomadis, satisfacere Capellanum huic obligationi, si per alium Sacerdotem eas faciat celebrare. Idem ergo in re proposita dicendum est, cum sit omnino eadem ratio. Haec Granado sed hanc opinionem aliqui viti docti recentiores non approbant, & asserunt esse disparem rationem inter exemplum adductum pro confirmatione, & casu, de quo est quaestio.

3. Sed quaeritur hic, an liceat infra annum commemorationem in Missa facere de supra dictis Beatis? & negatiue respondet Granado *vbi supra, sect. 2. n. 18.* vbi sic ait: Inferius non licere in aliis diebus celebrare, aut recitare, (v.g. conceditur, vt in die obitus celebretur) Missam in honorem Beati

De Horis Canonicis, &c. Ref. XCII. &c. 473

Beneficentiam; non licet in aliis anni diebus celebrari, imò nec commemorationem, quam vocant, agere, nec adferre à mortali culpa exculat eos, qui leues facerent, nisi bona fides, aut ignorantia excuset. Verum quidem est cum primò conceditur prædicta potestas, licere quasi pro initio, & in oblatione sollicitatis Missam celebrare in honorem Beneficentiam, etiam ante diem à Pontifice præfixum, si dies hæc multum distet à tempore, pro quo fit concessio praxis; id enim declaravit, hanc esse tacitam voluntatem illius. Ita Granado. Sed hoc vltimum non videtur admittendum, & praxis, de qua tractat Granado, in hoc Sicilia Regno non adhibetur in tali casu non vti que celebrantur Missæ, sed cum innotescit Pontificium diploma pulsantur in aliquo die campanæ, & cum præsentia Episcopi cantantur sollemniter Hymnus, Te Deum laudamus, ante imaginem, & Altare Beneficentiam; & in fine dicitur oratio, & de communione Confessorum non Pontificum, & ita fecerunt Patres Societatis Iesv in casu B. Francisci Borgiæ; Clerici Regulares pro B.P. nostro Caetano, & B. Andrea.

Et tandem nota cum eodem Granado loco citato, quòd quando in aliquo diplomate conceditur, vt, v.g. est concessum Clericis Regularibus celebrandi Missam pro B. Caetano, vel B. Andrea, vel Patribus Societatis Iesv, pro B. Francisco Borgiæ in suis Ecclesiis quoad sæculares vbique terrarum, non licet illis celebrare in alienis Ecclesiis, vt in aliqua parochia, aut Monasterio alterius Religionis; & si obiter petas, ait Granado, an sit culpa mortalis, respondetur, si d. semel, aut bis fieret, non videri peccatum lethale, quia cum celebratio sit licita, quòd solam mutetur Altare, vel Ecclesia non videtur grauis inordinatio, nisi ea mutatio toties fieret vt merito iudicari posset, valde contraria decreto, & legi Summi Pontificis. Ita ille; sed in his materiis caute procedendum esse puto.

RESOL. XCII.

An quis teneatur privatim recitare Litaniis in diebus Rogationum, si non adsit in Choro, siue in processione? Ex p. 2. tit. 12. Ref. 42.

Affirmatiuè respondet. Tannerus in 2. 2. d. Thom. disp. 5. q. 1. dub. 5. n. 148. Gauanus in comm. ad Rubr. Missal. tom. 2. sect. 6. c. 16. n. 3. Suarez de Reig. tom. 2. lib. 4. cap. 2. §. 1. num. 7. Bonacina de Horis Canon. disp. 1. quest. 3. punct. 1. num. 13.

Sed contrariam sententiam probabilem esse puto, quam docet Carolus Macignus de Horis Canon. c. 29. n. 16. & post illum Vasquez opusc. de Beneficentia c. 4. §. 1. art. 2. dub. 1. n. 58. & Molfæus in summ. tom. 1. v. 5. c. 1. n. 56.

RESOL. XCIII.

An Litaniis non recitare in diebus S. Marci & Rogationum sit peccatum mortale. Ex p. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 216.

Affirmatiuam sententiam docet Lezana in Summa 99. Regul. cap. 2. n. 23. & Caltrus Palaus tom. 2. disp. 2. punct. 2. num. 13. quia sunt pars Officij illius diebusque in Bulla Pij V. excipiuntur, licet excipiuntur alij Psalmi, & preces, & ita etiam tenent Doctores, quos citauit in part. 1. tract. de Horis Canon. ref. 42.

2. Sed ibi sententiam negatiuam esse dixi Molfæij, Macigni, & aliorum, quibus nunc addo Homobonum in consulti. cas. conscient. vol. 2. part. 5. respons. 244. vbi sic ait: Litaniis omnium Sanctorum in diebus sancti Marci & Rogationum recitare tenentur si publicis supplicationibus non interfuerint, non tamen sub mortali culpa ad has adstringi videntur. Ita ille; verum prima opinio est tutior, & verior.

Que nunc est Resol. antecedens, & in aliis §§. eius agitur.

RESOL. XCIV.

Præclara, & strenua questio; An adsit obligatio recitandi Officium Defunctorum, in die 2. Nouembris?

Et quid de consuetudine in prædicto casu? Et hoc explanatur, quid est dicendum de Litaniis S. Marci, & Rogationum? Ex p. 4. in fine tit. 4. & Misc. Ref. vnicæ.

Affirmatiuè respondent communiter Doctores. Ita Tannerus in 2. 2. d. Thom. disp. 5. q. 1. dub. 5. n. 148. Caltrus Palaus tom. 2. disp. 2. de orat. punct. 2. num. 13. Suarez de Reig. tom. 2. lib. 4. cap. 2. §. 1. n. 8. & 9. Layman in summ. lib. 4. tra. 1. cap. 5. num. 4. Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 27. n. 1. Toletus in summ. lib. 2. c. 13. n. 3. Gauanus in rubr. tom. 2. sect. 9. c. 2. n. 18. Lublinus in summa cas. ver. Hora Canonica n. 2. Naldus in summ. ver. Officium diuinum 11. Binsfeldius in encir. Theol. part. 4. c. 8. §. 5. concl. 10. Baptista de Fabris in man. ordin. c. 20. q. 7. Egidius de Tullench opusc. de Horis Canon. aub. 2. n. 12. Homobonus in consulti. cas. conscient. vol. 2. part. 5. respons. 245. Molfæus in summ. tom. 1. tract. 5. c. 1. n. 57. Io. Franc. Suarez in encir. cas. conscient. lib. 2. ver. Hora Canonica, §. 14. Grassius in decij. part. 1. lib. 2. c. 5. n. 24. Vega in summ. tom. 1. c. 128. §. 24. Sotus de iust. lib. 4. q. 4. art. 4. Macignus de Horis Canon. cap. 29. n. 16. Annilla ver. Hora Canonica n. 9. Escobar in exam. Confess. tract. 3. c. 12. n. 63. Faultus de Horis Canon. lib. 2. q. 302. Vantius in discipl. Cleric. lib. 5. cap. 4. Lezana in summ. 99. regul. c. 12. n. 23. & Anton. de Literatis in summ. part. 6. cap. 7. n. 1. Probatur hæc opinio à prædictis Doctoribus, quia in tali die Officium defunctorum ponitur cum Officio maiori, & præcibitur dicendum in rubrica vt Officium proprium illius diei. Secundo, quia omnes obligati ad dicendas Horas Canonicas in illa die recitant Officium defunctorum; ergo saltem ex consuetudine adest obligatio illud dicendi.

Sup. hoc in Resol. seqq. §. Mora vero, cursum ad lin. 4.

2. Sed contrariam sententiam tenuerunt aliqui, quos tacito nomine citat Molfæus in summ. tom. 1. tract. 5. c. 1. n. 57. & nouissimè tenuit quidam Theologus Societatis Iesv in quadam collatione domestica facta à Patribus Collegij Matritensis; vt testatus est mihi amicissimus, pariterque doctissimus P. Didaus Sigonci, eiusdem Societ. qui per epistolam datam in Collegio Complutensi sub die 26. Nouembr. 1634. mecum hunc casum dignatus est consulere, vnde vt eius mandatis obtemperarem, hanc composui resolutionem. Dico igitur quòd ista sententia suaderi potest his rationibus.

3. Primò, quia Pius V. in Bulla posita in principio Breuiarij non obligat ad dicendum Officium defunctorum diebus in rubricis Breuiarij statutis, & absolute loquitur; neque distinguit, neque excipit Officium defunctorum in die 2. Nouembr. & lex vbi non distinguit, nec nos distinguere debemus, vt patet ex l. de prescrip. ff. de public. in rem. act. l. non distinguemus, ff. de recept. arbit. l. preces ff. de offic. pres. l. 2. §. conuenire. ff. de iudic. Et lex generaliter loquens,

LA N A E
B N I A
C H I L I V V
E T I

generaliter est intelligenda, vt habetur in *Lin fraudem, §. vlt. de restam. m. lit. l. 1. §. generaliter, de alocat.* Si igitur Pius V. in dicta Bulla tollit absolute obligationem recitandi Officium mortuorum, neque excipit diem 2. Nouembr. cur nos illam excipere debemus? & idē Zeechtus in *summ. tom. 2. cap. 83. n. 16. in fine.* Villalobos in *summ. tom. 1. tract. 24. diffic. 6. num. 3.* Ioan. de la Cruz in *direct. part. 1. pract. 9. art. 3. dub. 4. concl. 2.* Carillo in *iuuen. ordinar. sect. 6. c. 1. num. 40.* Phillartchus de *offic. Sacerd. tom. 1. part. 1. lib. 1. cap. 40.* Rodriguez in *compend. 99. regul. res. 14. n. 14.* Lessius *lib. 2. cap. 37. dub. 1. 2. num. 76.* Aragon. *tom. 2. in 2. 2. D. Thom. quest. 8. art. 12.* Turtianus in *summ. part. 1. cap. 11. 6. dub. 5. n. 12.* Gordonus in *theolog. mor. tom. 2. lib. 6. q. 2. n. 44.* Petrellus in *lectura casuum conscientie, part. 1. lect. 4. §. 1. num. 3.* simpliciter & sine vlla distinctione docens, quod ij qui recitant iuxta Breuiarium Romanum, non obligantur ad Officium defunctorum diebus in Breuiario præscriptis, & non excipiunt diem 2. Nouemb. quam sciebant excipere supracitata auctores, ergo non esse excipiendam putarunt.

4. Secundò probatur hæc sententia, quia in rubrica appositâ in Breuiario die 2. Nouembr. non inueniuntur vlla verba præceptiua obligantia ad dicendum Officium defunctorum, sed solum ibi dicitur quod *dicto Benedictamus Domino, dicuntur Vespera defunctorum;* sicuti etiam in feria 2. post primam Dom. Quadrag. dicitur in rubr. *post Vesperas dicuntur Vespera defunctorum.* Vide, quæso, quomodo in dictis duabus rubricis eadem sunt verba; cur ergo non erit eadem obligatio, vel non obligatio? nam vbi est eadem ratio, debet esse eadem iuris dispositio, ex *l. illud, §. ff. ad legem Aquil.* quod etiam habetur in *l. Titio, ff. de furt. l. quidam, numularios, ff. de edend. lib. 2. C. de sacros. Eccles. l. si postulatueris, §. 2. ff. ad leg. fal. de adul. & ex aliis iuribus. Si igitur rubrica feria 2. post Dom. 1. Quadrag. non obligat sub mortali ad dicendum Officium defunctorum, quare rubrica diei 2. Nouembris ad illud obligabit, vbi in dicta rubrica sunt verba præceptiua & inductiua peccati mortalis profectò nullibi; cur ergo asserunt Doctores in dictis verbis obligationem adesse.*

5. Tertiò probatur: nam, vt dixi in *tract. de Honoris Canon. resol. 42.* cum Valquez & aliis, quibus nunc addo Grassum in *decis. part. 1. lib. 2. c. 5. n. 24.* Homobonum de Bonis in *consult. caseos. vol. 2. part. 5. respon. 245.* Rubrica appositâ in Breuiario in die D. Marci, & in diebus Rogation. non obligat secundum opinionem probabilem sub culpa lethali ad dicendas Litanias extra chorum; ergo neque rubrica diei 2. Nouembris obligabit ad dicendum Officium defunctorum. Probatur consequentia à fortiori, nam supradicta rubrica in die D. Marci sic asserit *Hodie qui non inuenerunt processioni Litaniarum, dicant illas priuatim post Matutinum cum suis precibus & orationibus, sine Psalmis penitentialibus.* In quibus vltimis verbis apparet Litanias esse partes Psalmorum penitentialium, & in illis includi; quod etiam euidenter apparet ex alia rubrica appositâ in fine Breuiarij ante septem Psalmos penitenciales, vbi sic habetur, *Dicuntur flexis genibus in omnibus sextis feriis Quadragesimæ, quando officium fit de feria. Litanie autem omisiss septem Psalmis dicuntur in Litanis maioribus in die S. Marci.* Vide quomodo Litanie sunt partes septem Psalmorum penitentialium: nam alioquin non diceretur in rubrica, *Litanie autem omisiss septem Psalmis,* &c. Et ita hanc sententiam aperte tenet Azorius Illustrissimæ Societatis I. E. S. V. doctiss. Theologus *tom. 1. lib. 10. c. 16. q. 4.* vbi loquens de supracitata Bulla Pij V. sic ait, *Liberavit quoque præcepto & lege Litaniarum recitandarum.* Sed in to-

ta Bulla Pij V. nulla mentio efficitur de Latinis, quomodo ergo dixit Azorius, quod Pontifex abstinuit onus illas recitandi, nisi quia, vt dictum est, includuntur in septem Psalmis penitentialibus; & exclusis istis ab onere recitandi, & excluduntur etiam vt eius partes Litanie, quod tandem confirmatur ex vsu communi fori penitentialis, in quo quando Confessarij imponunt pro satisfactione peccatorum septem Psalmos penitenciales, obstricti sunt etiam penitentes dicere Litanias & preces; ergo, &c. Igitur dicendum est, quod dum Pius V. in Bulla in principio Breuiarij excludit septem Psalmos ab onere recitandi sub peccato mortali, excludit etiam Litanias, quæ in ipsis includuntur.

6. Sed dato, & non concessio, quod Litanie non includerentur in dictis verbis Pij V. non tamen ex verbis supradictæ rubricæ in die D. Marci apparet esse recitandas sub onere culpæ lethalis; nam dicta rubrica vtitur verbo imperatiuo, *dicant,* quod quidem verbum ex opinione probabili Alphonsi de Castro *lib. 1. de leg. penali, cap. 5. docum. 4.* Caietani in *2. 2. quest. 166. art. 9. circa solut. ad 2.* Ludouici Carbonis de *legib. lib. 7. disp. 4. ad finem,* non continet præceptum Et secundum Nauarum in *manual. cap. 13. num. 9.* Emanuelem Sa *verb. lex. n. 6.* Sayrum in *Clauis Regiæ, lib. 3. cap. 7. num. 16.* verba imperantia inducunt tantum obligationem sub veniali, non autem sub mortali. Si igitur secundum opinionem probabilem non adest obligatio recitandi Litanias sub mortali, non obstante rubrica, quæ illas præcipiat, quia illas præcipit cum verbis imperatiuis, quanto magis dicendum est non adesse obligationem recitandi Officium defunctorum in die 2. Nouembris, cum rubrica illius diei non vtatur verbis præceptiuis, neque etiam imperatiuis, sed tantum dicat, quod dicitur Officium defunctorum.

Restat modò respondere ad argumenta contraria, &c.

7. Ad primum assero, quod gratis dicitur Officium defunctorum in die 2. Nouembris esse partem officij illius diei; & quod præcipiatur. Nam, vt supra visum est, non apparet præceptum vllum in rubrica dicti diei de dicendo supradicto officio, nam rubrica vtitur iisdem verbis, quibus vsa est in feria 2. post primam Domin. Quad. Si igitur non adest obligatio dicendi Officium defunctorum in supradicta die, quare erit obligatio in die 2. Nouembris, & sicut Officium defunctorum in Feria 2. post dictam primam Domin. non est pars officij illius diei, quare erit pars officij diei 2. Nouembris. Quod verò in hac die addantur alia in Breuiario, quæ in rubrica feria 2. post primam Domin. Quadrag. præmittuntur, hoc non est signum maioris obligationis, sed maioris solemnitatis. Non apparet igitur ex vi rubricarum, vt supra satis probatum est, adesse obligationem recitandi Officium defunctorum sub onere peccati mortalis.

8. Nec valet dicere quod licet in dictis rubricis non inueniantur verba præceptiua, tamen Pius V. in Bulla præcipit obsecrandam esse formam præscriptam in Breuiario, sed in dicta forma præscribitur vt dicantur Litanie & Officium mortuorum ergo sub præceptum recitandæ erunt. Non, inquam, hoc argumentum valet; nam posset aliquis respondere cum Valent. *tom. 3. disp. 6. quest. 2. punct. 10.* præceptum Pij V. de recitando officium, iuxta formam in Breuiario præscriptam, intelligendum esse de forma ab eo præscripta ad differentiam formulæ Breuiarij antiqui; sed quia hæc interpretatio displicet & merito, Garfæ de *benef. tom. 1. part. 3. cap. 1. num. 162.* & Squillante de *obligat. Cler. part. 1. dub. 26. num. 51.* Ideo assero quod licet Pius V. præcipiat obsecrandam

Sup hoc late in tom. 7. tr. 1. Resol. 304. §. 2. ad medium, à vers. Et quidem, & in omnibus aliis eius autor.

Quæ hic est supra Resol. 92. & in Resol. 93.

feriant de his, qui non seruant consuetudinem, vel committere scandalizantur. Sed omnes coniecturae sunt in consuetudine recitandi Officium defunctorum in die 2. Nouembris, nam est consuetudo grauis, & communiter seruatur, & viri timorati male sentiunt de his, qui illam non seruant: ergo dicendum est talem consuetudinem ad culpam mortalem obligare. Ex quibus omnibus patet responsio ad argumenta pro secunda sententia superius adducta. Et hæc dicta sufficiant circa præsentem quaestionem, non ita diligenter ab auctoribus vsque adhuc examinatum.

RESOL. XCV.

An si quis in die 2. Nouembris omitat recitare Officium Defunctorum, & Officium Octauæ, committat unum, vel duo peccata?

Et an, qui in prædicta die recitat Officium Octauæ, sed relinquit Officium Defunctorum, si sit Beneficiarius, teneatur restituere fructus beneficij?

Et docetur, quomodo possumus cognoscere consuetudinem obligare, & ita habere modum legis, vel non obligare, & sic non introducitur per modum legis, v.g. recitandi Officium Defunctorum in die 2. Nouembris: ieiunandi in Vigilia Natiuitatis B. Mariae, non comedendi oua, & lacticia in Quadragesima, &c. Ex p.9. tr.7. & Misc.2. Rel.29.

Sup. hoc supra in Ref. 90. §. Nota secundo.

§. 1. **C**uriosus est, & nouus; & ad illum respondet nouissimè Pater Pellizzarius in *tract. de Moralibus*, c.6. q.8. n.17. in 2. edit. vbi sic ait: [Addo hinc obiter; (quod non reperi decimum ab vltimo Doctore,) omitentem officium Defunctorum in die Commemorationis Defunctorum, & Officium Octauæ omnium Sanctorum, videri non improbabile, quòd faciat vnicum peccatum: cum illa die hæc duo Officia videantur præcipi per modum vnus: in quo mecum sensit Pater Zanettus, addens de rigore contrarium esse sustinendum.] Ita ille.

2. Sed ego licet non audeam Doctorum virorum opinionem damnare, apud me tamen non caret maxima difficultate, quia sunt præcepta diuersa, vt pote de officiis diuersis; & idèd omittio vnus nõ officit alteri: nam recitans Officium Defunctorum adimplet obligationem illius, licet non recitet Officium Octauæ; & è contra: ergo, &c. Quod confirmatur: nam, quando illa dies est impedita Officium Defunctorum transferitur in alium diem: ergo sunt diuersa præcepta. At ex his oritur aliud dubium curiosum, & à nemine, quod sciam, tactum; nempe, an qui in 2. die Nouembris recitat Officium Octauæ, sed relinquit Officium Defunctorum; si sit Beneficiarius, teneatur restituere fructus Beneficij. Ego, saluo meliori iudicio, negatiuè respondeo: quia, cum simus in odiosis, & pœnalis, Bulla Pij V. non est extendenda ad casum nostrum: nam loquitur de Officio ordinario, quod singulis diebus recitatur, & idèd in illa efficitur mentio de Horis, vt patet ex ipsius Bullæ contextu, quam Bullam affert *Percus de Hor. Can. cap. 5. dub. 17. n. 2.* Sed in Officio Defunctorum non adsumt Horæ, sed tantum Matutinum, Laudes, & Vesperæ: ergo Bulla Pij V. vt diximus, non loquitur, neque est extendenda ad Officium Defunctorum, vt pote diuersum ab ordinariis Officiis.

3. Nota verò, quòd amicissimus Pater Pellizzarius videtur nimis propensus, ex rationibus, vt ipse ait, à me adductis, ad declarandam consuetudinem

recitandi Officium Defunctorum in die 2. Nouembris, non obligare ad peccatum mortale: sed videat, ne postea idem dicendum sit de consuetudine Mortalium recitandi Horas Canonicas extra Chorum; quod ipse, & optimè mordicus negat; & de consuetudine ieiunandi in Vigilia Assumptionis B. Virginis, & de multis aliis consuetudinibus totius Ecclesiæ: nam, v. g. possunt dicere parentes & tutores, consuetudinem baptizandi infantes, antequam ad vltimam rationis perueniant, non obligare illos sub mortalitate de familiaribus.

4. Dicendum est itaque, omnes supradictas consuetudines esse sub mortali obligatorias. Primum quia sunt in re graui, vt de se patet. Secundò, quia omnes illas transgredientes putant peccare mortaliter. Tertio quia omnes Doctores vnianiter ita docuerunt. Quarto, quia illas transgredientes à Superioribus puniuntur. Hæc enim sunt præsumptiones attendendæ, vt asserunt Doctores, ad probandum consuetudinem à principio introducitur, & continuatam esse sub onere peccati mortalis. Et ita est communis sensus totius Ecclesiæ circa enumeratas consuetudines. Nec aliter dicendum existimo.

5. Vnde, præter Doctores in confirmationem supradictorum à me alibi adductos, non deserau hic apponere auctoritatem Iosephi Rocaful. sic asserit in *Praxi Theol. mor. par. 3. lib. 6. c. 4. q. 3.* Quomodo possumus cognoscere, consuetudinem obligare, & ita habere modum legis; vel non obligare, & sic introducitur per modum deuotionis; Vera sententia ait, ex tribus coniecturis deduci posse consuetudinem per modum legis obligare. Prima coniectura, si consuetudo sit grauis, difficilis, & communiter seruata à populo. Ratio est: quia non solet populus vniformiter conuenire in his actibus, quos secundum consuetudinem facit, nisi quando se obligatum sentit. Secunda coniectura est, si viri timorati male sentiunt de his, qui non seruant consuetudinem, & communiter populus scandalizatur. Ratio huius coniecturæ est: quia, nisi consuetudo obligaret, non male sentirent viri timorati de his, qui non seruant eam, nec populus scandalizaretur. Tertia coniectura, si Prælati, Superiores puniant violentes consuetudinem. Huius ratio est: quia, si Prælati non sentiant, consuetudinem obligare, non punient violentes eam; nemo enim puniendus est ex eo, quòd non faciat id, ad quod non obligatur. Ex his colligitur malè dixisse Fagundes in 4. *Præcepto Ecclesiæ*, l. 1. num. 12. difficile posse probari, consuetudinem non edendi oua in Quadragesima obligare: nam existimo posse probari, hanc consuetudinem obligare. Probatur: nam hæc omnes coniecturæ adsumt ferè in omnibus mundi partibus circa consuetudinem non comedendi oua, & lacticia in tempore Quadragesimæ: ergo clarè apparet dictam consuetudinem abstinendi ab ouis, & lacticiis in Quadragesima obligare sub præcepto mortali: & hæc omnia docet Rocaful. obli. *supra*. Vide etiam doctum, & amicissimum P. Bal. dellum in *Theol. mor. tom. 1. lib. 5. disp. 47. n. 16. & 17.* Merollam *tom. 3. disp. 5. c. 3. dub. 2. n. 32.* Præpositum in p. 2. *D. Thoma*, q. 97. dub. 1. n. 7.

RESOL. XCVI.

An si quis non haberet Breuiarium, sed seruet Psalmos, teneatur illos dicere sine Lectionibus in Matutino, vel Capitulis, & versiculis in Horis? Et quid, si seruet aliquas Lectiones, seu Capitula, & Oraciones, an teneatur sic dicere Officium? Ex p. 2. tr. 12. Rel. 30.

§. 1. Nega

Negatiue respondet Filiuc. tom. 2. rr. 23. c. 9. Num. 287. vbi sic ait: [Si quis non habens...

2. Notandum est tamen, quod si sciret alias lectio- nes, siue capitula, & orationes, teneretur sic dicere...

RESOL. XCVII.

An qui habet diurnum, teneatur recitare Psalmos sine Lictionibus, & Responsoriis pro Matutinis? Et inferius eorum non esse adstrictum Matutinam...

Affirmatiuam sententiam docet Sanchez in Summ. tom. 1. lib. 1. cap. 19. num. 8. quia Lectioes & Responsorio modica reputatur materia...

Imo & si aliquis caeco se offerat in socium ad recitandum, non tenetur illum admittere, quia recitare cum socio priuilegium, & fauor est, quo non vti...

ducentia, licet aliqui contrarium sentiant vt Gaudin. aut Visu, & in tom. 7. tr. 1. Refol. 7. s. Quoad recitandum, & hic superius in tr. 1. Ref. 102. s. Sed ad hoc, ad medium, ref. Vn ciego.

RESOL. XCVIII.

An Clericus, qui habet Diurnum, & caret Breuiario, teneatur saltem recitare Psalmos absque Lictionibus, & Responsoris?

Idem est de carente visu, vel alia de causa, si Psalmos memoria tenet?

Et an, qui propter aliquam causam, infirmitatem scilicet, magnam occupationem, &c. excusantur a dicendo toto Officio Diurno, non tamen excusantur a dicendo illas Horas Canonicas, quas commode dicere possint?

Et an interruptio notabilis in persoluendo Diuino Officio non constituat peccatum mortale, nec obligationem iterum recitandi, & quantum incepta Hora interruptur animo repetendi?

Et an hoc etiam intelligatur in ordine ad recitationem publicam, que efficitur in Choro?

Et an Beneficiarius, qui tantum percipit ducatos 25. ex fructibus beneficij teneatur ad recitationem Horarum Canonicarum, vel sint necessary in his temporibus 40. ducati, demptis oneribus Missae, &c.

Et an prabendatus non obligatur ad recitandum in Choro, posse recipere, & retinere distributiones, etiam si neque ibi, neque extra eborum recitet Officium Diuinum? Ex part. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. sol. 48. alia s 47.

1. Affirmatiuam sententiam nominatim contra me docent duo docti Theologi Valentini Aegidius Trullench in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 28. num. 6. & Ioseph Rocafull. in praxi Theol. moral. tom. 1. part. 2. lib. 3. de Oratione vocali, cap. 4. num. 309. vbi sic ait: Dubium tertium, an teneatur recitare Matutinum, qui impotens est ad recitandas Lectioes, v. g. quia habet Diurnum, & caret aut Breuiario, aut visu, vel alia de causa. Respondent Castrus Palaus tom. 2. disput. 2. punct. 6. num. 7. & Diana part. 2. tract. 12. resolut. 30. & 4. part. 17. 4. resolut. 25. non teneri, Ratio istorum est, quia exclusis Lectioibus Psalmi non constituunt substantialiter Matutinum. Respondeo, quod licet non constituant totum Matutinum, constituunt tamen partem, & quando homo non potest adimplere totum, tenetur adimplere partem, quam potest. Ita ille.

2. Sed licet hęc sententia sit satis probabilis probabilem etiam existimo negatiuam, & docet nouissimę etiam doctus, & amicissimus Pater Hieronymus Garcias in Summa tract. 2. difficult. 7. dub. 2. num. 7. vbi sic asserit: Iuan Sanchez in Select. disput. 15. num. 2. dize, que si sabe los Salmos, y no las Lectioes, y Resposos, que no esta obligado; porque las Lectioes, y Resposos son parte esencial del Oficio, y quien no puede todo lo esencial queda desobligado in totum, cuya opinio tengo por probable, y no se haze poca fuerza en favor della la instancia del ayuno, en el dispensado en comer carne, que por ser la abstimencia della vna de las partes mas esenciales del ayuno, en opinion muy probable queda libre totalmente del. Hęc Garcias; Et idẽ hanc sententiam, me

Sup. hoc in duabus precedentibus Ref. & supra in Ref. 42. s. vltim. & in & in Ref. 33. s. Nec defera, post medium, vers. est enim.

Sup. hoc in tom. 4. tr. 60. Ref. 75. & in aliis eius ant. not.

me citato, tenet etiam Inquisitor Escobar à Carro *tract. de Horis Can. q. 6. n. 27.* Sic asserens: Subamplia fecerit, ut quamvis Iuimum habeat; non Breuiarium, quo potest recitare omnes horas præter Lectiones, & Responsorias in Matutinis, tamen nihil recitare teneatur: non Matutinum, quia deficientibus Lectionibus, & Responforiis, formaliter tale dici non potest; & Psalmi, & cætera præter Responsorias, & Lectiones, Matutinum non constituunt, sed quid diuersum, & sic obligatio ad illud non obligat ad hoc, quia res est diuersa: non cæteras horas, quia cum non teneatur ad Matutinum, immunitus est à cæteris horis, quia impotens ad totum ex probabilis opinione (quam inferius ex *num. 34.* referemus, licet in totum non consequamur) nec ad partem teneatur. Ita Escobar nominatim contra Trullench, & Sanchez. Idem etiam docet Martinus de San Ioseph in *Man. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. de Oratione num. 3.* vbi sic ait: *Desobligado es el que no tiene Breuiario en que rezar y aunque l. 4. de Horis Can. cap. 28. num. 6. y otros afirman, que deve rezar el officio de nuestra Señora, o otros Psalmos, y preces, que ygualen al rezo. Es para mi cosa cierta, que no deve substituir cosa alguna en lugar del rezo, porque este solamente estava obligado a rezar, y no puede, por carecer de Breuiario, y el precepto no manda subrogar cosa equivalente: Et vbi non est casus legis, dispositio nihil est, lib. 4. §. toties, vbi Paulus, ff. de damn. infect. lib. 1. §. loquitur, ff. de aqua quotidiana, lib. 5. accusare, §. omnibus, ff. de accusatombus, l. adigere, §. quoniam, ff. de iure part. cap. indemnitatibus, §. sed cum eis de elect. lib. 6. assi no esta obligado a rezar los Psalmos: aunque los sepa de memoria, porque sin las Lecciones, Responforios, capitulos, y Orationes no son Officio Diuino. Hac ille.*

3. Et tandem non desera hic apponere verba Leandri à Murcia, qui me citato, super 3. *Regul. D. Francisci cap. 1. §. 2. numer. 26.* *El ciego (asserit) o el que carece de Breuiario, aunque sepa de memoria los Salmos, no sabiendo las lecciones de los Matutines, o la Oration, y Capitulo, no esta obligado a rezar solo los Salmos. Y se prueba, porque solos los Salmos no hazen las Horas Canonicas, ni el Officio Diuino; el Clerigo, o Religioso no esta obligando sino solo a rezar el Diuino Officio; luego no pudiendo rezar no estara obligado a dezir los Salmos solos: y lo mismo se ha de entender; aunque el tal sepiera de memoria las Lecciones, y Capitulo; del Officio de otro dia: porque ninguno esta obligado a dezir otro Officio, sino el de el dia corriente. Los Capítulos, y Lecciones de otro dia, no hazen Officio del dia corriente; luego no hay obligacion a rezar, aunque se sepan de memoria.*

Igitur auctoritate doctorum Virorum remanet satis probabilis nostra opinio. Quidquid asserit Trullench, & Rocafull. Vide etiam. Quintanadueñam *ubi infra.*

4. Sed obiter hic nota doctum Patrem Lezaman in *Summa q. regular. tom. 1. cap. 12. num. 27.* docet, quod qui propter aliquam causam, infirmitatem scilicet, magnam occupationem, &c. excusantur à dicendo toto Officio Diuino, non tamen excusantur à dicendis illa, vel illis Horis Canonicis, quas commode dicere possunt. Sicut qui debet centum, & non potest soluere nisi decem, tenetur decem soluere & sicut qui non potest ieiunare totam Quadragesimam, tenetur ieiunare illis diebus, quibus potest. Ita ille: qui citat Suarez, sed nimis quidem scrupulosè, ut patet ex his, quæ à nobis alibi dicta sunt; Vnde nouissimè rectè. *Quintanadueñas Instruct. ordin. p. 2. num. 21. firmat, Que el enfermo que no puede rezar la mayor parte del Officio, no deve hora alguna. Et ratio est, quia maior pars trahit ad se mino-*

rem: tum quia ita videtur esse consuetudine receptum, ne infirmis, & debiles, vel aliis impeditis scrupulis, & perplexitatibus vexentur. Quod sine dubio contingeret si potens sine notabili damno recitare quamlibet horam, ad illam teneretur. Quis enim determinate posset quot hora tibi nouementum graue afferent; aut quis affirmare vnam solam horam ex minimis graue nouementum allaturam? Ne igitur perplexus sis, ab omni hora videtur excusatus, cum maiorem officij partem recitare non potes, verbi gratia, cum non potes recitare Matutinum cum Laudibus quia hæc est pars maior, prima & præcipua officij. Et ita hanc sententiam præter Nauarrum, Lessium, Palaum, & alios, tenet me citato Bassæus in *Flor. Theol. ver. hora Can. 6. num. 5.* & me citato Pellizzarius in *Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 8. scilicet. n. 110.* & me citato Trullench in *Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 27. numer. 5.* Et me citato Martinus de San Ioseph *ubi supra tract. 6. n. 6.* Et me citato Garcias *ubi supra n. 14.* qui respondet ad argumentum Patris Lezana: Sic enim asserit: *Aunque las horas no tengan connexion, entre si, pero escusado de todas, es visto querev escusar de lo menos, por la incertidumbre de la posibilidad que non se nocua, la instancia de la restitucion no es à proposito, porque son diferentes generos de preceptos. Ita ille, cui etiam adde Leandrum *ubi supra num. 31.**

5. Sed quia hic sermo incidit de horis Canonicis, olim satis probabiliter docui interruptionem notabilem in perfoluendo Diuino Officio, non constituit peccatum mortale, nec obligationem iterum recitandi. Et ita tenent Doctores, me etiam citato, quos adducit, & sequitur Martinus de San Ioseph *ubi supra n. 5.* Et me citato Leandrus in *Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 13. q. 90.* quia continuatio non est de substantia singularum precum, & quia de illo qui cum interruptione etiam maxima dixit officium, verè verificatur intra eandem diem recitasse, & opus ab Ecclesia præceptum fuisse, ergo & satisfecisse. Et hæc opinio procedit, quamuis incepta hora interruptatur animo repetendi, nam nec tunc adest obligatio repetendam recitatum, cum verè factum perfectum ab Ecclesia præceptum, quo casu illi animo non attenditur. Et ita me citato tenet Escobar de *Horis Can. q. 4. num. 48.* Verum difficultas est, an hæc opinio sicut est probabilis in ordine ad recitationem priuatam, sit etiam probabilis in ordine ad recitationem publicam, quæ efficitur in Choro: Ad hoc dubium nouissimè sic respondet Martinus de San Ioseph *ubi supra in Man. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 8. de Oratione, num. 8.* *Algunos Autores graues afirman que la interrupcion notable del Officio Diuino, que se celebra en el Coro, contra la costumbre de la Iglesia, es pecado mortal de su genero, aunque no chas rezos, escusa del la buena fe, o ignorancia, o el no se da escandalo. Parece rigor condenar al infierno sin grauissima causa: y que sino se da escandalo, no llegará a pecado mortal la interrupcion en el Coro. Ita ille: qui citat Bonacinam hanc sententiam tenentem.*

6. Et tandem nota, quod dum hæc scribo interrogatus fui per litteras, An Beneficiarius, qui tantum perciperet ducatos 25. ex fructibus beneficij teneretur ad recitationem Horarum Canonicarum; & respondi probabiliter negatiue, & sic ex his, quæ nouissimè docet Martinus de San Ioseph *ubi supra tract. 7. num. 13.* vbi sic ait: *Interdum scribit: A mi me parece, que en estos tiempos camlamitosos, donde todas las cosas necesarias a la vida humana valen tan caras, es necesario, que valga el beneficio per lo menos quarenta ducados, para obligar al rezo: fundado en que los*

Sup. hoc in Ref. & §. 5. positus infra in prima not. §. sed obiter huius Ref.

Sup. hoc cæco in Refol. præterita, §. 2. ad mediū vers. Ex quibus, & in aliis eius not. Et pro cæcitate Breuiario in Ref. not. prima huius Ref.

Sup. hoc quo ad lectiones supra in fine Ref. 96.

Sup. his supra in Ref. 33. §. Sed si post mediu & in Ref. 41. & 42. & c.

Alibi in Ref. sol. not. præterita. Sup. hoc infirmo supra in Ref. 42. & lege alias

RESOL. C.

An si v. g. Episcopus vel Cardinialis, aut alius Superior cum famulo velit die seriali ex negligentia recitare Officium de Sancto, vitrum talis famulus peccet venialiter propter dictam mutationem Officij. Ex p.7. tr. 11. & Misc. 2. Ref. 10.

§. 1. De hoc casu olim in Sicilia interrogatus fui & negativè respondi, & postea inveni nostram sententiam, docere Ioannem, Caramuel in Regulam D. Benedicti, disput. 107. dub. 3. n. 1371. quia ait ille; vel Petrus verbi gratia, habet rationabilem causam, vel non. Si habuit, non peccavit venialiter, ac propterea non peccat socius. Si autem Petrus mutaret officium sine causa. Respondeo, etiam in tali casu socium ne venialiter quidem peccare, potest enim pie & prudenter credere Petrum non mutare officij rubricas sine grauibz motiuis & causis.

2. Quid si socius euidenter sciret Petrum non habere causam rationabilem, sed ex mera ignavia aut negligentia alterare rubricas, nempe, vt breuius abfoluat, & facilius substantiæ præcepti satisfaciat? Consulto euidenter dixi; quia si tantum probabiliter sciret, etiam probabiter sciret contrarium.

3. Respondeo in dato casu Petrum peccare venialiter, socium tamen posse sine scrupulo peccati venialis procedere. Patet; quia socius habet causam rationabilem vt officium mutet, quam supponit non habuisse Petrus, Probatur. Quia socius asserit tenei legere cum Petro, & non habere autoritatem decernendi quia debeat legi; Ergo volens nolens debuit Horas legere à Petro determinatas, ac proinde causam rationabilem habuit vt à rubricis discederet.

Quis non plene sup. hoc lege tamé pro Capellano Cardinalis in tom. 9. tr. 7. ex Refol. 49. 5. Posset.

RESOL. CI.

An Sacerdos secularis satisfaciat præcepto, si recitet v. g. cum Carmelitano, vel Franciscanus cum Carmelitano Officium Diuinum. Ex p.7. tr. 11. & Misc. 2. Ref. 9.

§. 1. Affirmatiuè respondit Ioannes Caramuel in Regulam D. Benedicti disputatione 107. dubio 1. numero 1366. vbi sic asserit: Inquiris Vtrum qui recitat cum habente priuilegium vrendi Breuiario breuiori; vel legendi ante tempus (supposito quod detur lex determinans tempora pro officio priuato) suæ obligationi satisfaciat?

Sup. omni doctrina huius, Refol. supra in Refol. 99. & pro parte in aliis §§. & Refol. eius annot.

2. Respondeo affirmatiuè cum Portelio in dubijs reg. verb. Hora Canonica numer. 8. Henriquez lib. 7. capit. 30. numero 4. Ratio est manifestissima; quia quidquid alteri relatiuo conceditur, necessariò conceditur correlatiuo: Correlatiua enim sunt simul cognitione. Non potest permitti excommunicato vt loquatur tibi, quin & tibi vt audias excommunicatum: ergo.

3. Confirmatur. Non est intelligibile quod duo debite recitent vnum officium Diuinum, & vno satisfaciente alter non satisfaciat. Probatur. Si Petrus & Paulus legant simul, non erit verum dicere quod Petrus legerit totum officium Diuinum, quia supponitur legisse cum socio, & qui legit cum socio, non recitat totum, sed solummodo dimidiã partem, nec erit verum dicere, quod Paulus totum officium legerit, ob eandem causã: Ergo nec Petrus, nec Paulus sed illa

sc Commu

RESOL. XCIX.

An si quis habet priuilegium recitandi in Breuiario breuiari, vel dicendi Horas ante tempus, possit socius recitare eodem modo cum illo absque causa. Et an Episcopus Religiosus possit recitare cum socio recitante per Breuiarium suæ Ecclesiæ? Ex part. 2. tract. 12. Refol. 55.

Respondeo affirmatiuè, & ita docet Portel in dubijs Regular. verb. Hora Canon. num. 8. & Henriquez lib. 7. cap. 30. num. 4. Et ratio est, quia id quod priuilegium disponit in vno ex correlatiuis, extenditur ad aliud correlatiuum. Nota etiam, quod Episcopus religiosus potest recitare cum socio recitante per Breuiarium suæ Ecclesiæ. Ita Rodrigus in summ. tom. 4. cap. 68. num. 10. & Portel vbi supra, num. 24.

Tom. III.

Communitas quæ coalescit ex utroque totum officium legit. Hinc sic. Ergo vel dicta Communitas legit officium sibi conueniens, vel non; si legit officium sibi conueniens, satisfecit debite; ergo neuter peccauit venialiter. Si legit officium Diuinum; sed sibi non conueniens satisfecit quoad substantiam, & quoad modum deliquit, ergo & peccauit venialiter. Ergo uterque peccauit venialiter, quia supponitur eodem consilio conuenisse vt legerent Horas, & utrumque æquè potuisse hanc actionem impedire: Quis autem non videat esse absurdum asserere illum peccare venialiter, qui attente & deuotè totum officium legit? quis ignoret socij obligationes alteri comparari per accidens? Manet igitur neutrum peccauisse venialiter.

4. Confirmatur. Si recitans cum habente dispensationem vtendi Breuiario breuiori, non satisfecit; ergo nec recitans cum blæso, & balbutienti semiproferente verba satisfecit, hoc nemo admittet; ergo nec illud ex quo deducitur. Consequentiæ bonitas constat, quia blæsus habet dispensationem omitendi magnam Officij partem non solum à natura, sed etiam ab Ecclesia, cuius præcepta sunt prudentia, & cuiuslibet capacitati accommodata: imprudens enim esset Pontifex, qui balbutienti indiceret exactam omnium verborum prolationem.

5. Hinc constat secularem Clericum, & Religiosum, aut duos Religiosos diuersorum Ordinum sine venialis culpæ scrupulo posse simul recitare iuxta Rubricas alterutrius Breuiarij, Hucusque Carumuel.

6. Sed tu cogita, nam vnusquisque tenetur recitare secundum formam sui Breuiarij, vt patet ex Bullis Pontificiis appositis in principio Breuiarij Romani, & aliorum Breuiariorum Monasticorum, & in flagrantibus grauissimas penas. Ergo Sacerdos secularis si alternatim recitet Horas Canonicas, v. g. cum Carmelitano, relinquit suum Breuiarium, & recitat iuxta formam Breuiarij Carmelitani; Ergo non videtur satisfacere præcepto: Et ita hanc sententiam docet Castros Palaus, *1. r. 1. disp. 2. punct. 2. n. 2.* Et licet probabiliter asserant aliqui officium pro officio valere, hoc tamen intelligendum est de officio, quæ in vnusculiusque Breuiario continentur: Vno tamen, vel altero die recitare secundum formam alterius Breuiarij, non esse peccatum mortale, asserunt Nauarrus, Raphaël de la Torre, & Valquez penes Palaum *ubi supra.*

Sup. hoc infra in Resol. 103. §. 2. ad medium.

Sup. hoc in Resol. seq. ad medium, & vers. Imò contra.

RESOL. CII.

An Regulares, vel alij, relicta consuetudine vel Religionis, vel Ecclesie, secluso aliquo præcepto, possint priuatim Officium Diuinum secundum Breuiarium Romanum recitare?

Et an si Clericus secularis vno, vel altero die diceret Officium per aliud Breuiarium à Romano, v. g. Breuiarium S. Dominici, &c. peccaret mortaliter? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 10.

§. 1. Negatiuè respondent communiter Doctores, quos citat, & sequitur Augustinus Barboza in *collec. tom. 2. lib. 3. tit. 41. cap. 1. num. 10.* Sed mihi probabilis videtur etiam contraria sententia, quam docet Portel. in *dubus regular. ver. Hora Canonice, num. 6.* Rodriguez in *summa tom. 3. c. 195. num. 2.* Lessius *lib. 2. cap. 73. dub. 12. numer. 74.* Emmanuel Sà *verb. Hora, num. 6.* vbi sic asserit: Extra chorum potest quisque dicere Officium Romanum. Et ratio est: quia talis adest consuetudo. Secundò, quia Pius V. etiam insinuet in Bulla, non esse

Sup. hoc in duabus Resol. seq. & in Resol. 3. seq. in principio, §. 1. & §. 2. Sed, & pro dispensat. in hoc casu supra in tr. 2. Resol. 51. §. 1. post medium, vers. si vero.

mutandum Officium publicum ducentorum annorum absque consensu Episcopi, vel Capituli; nihil tamen dicit de priuato tacite, ergo permittit illud mutari. Imò contra Garlam de *beneficiis, tom. 1. part. 3. cap. 1. num. 150.* & alios, si aliquis Clericus secularis vno, vel altero die diceret Officium per aliud Breuiarium à Romano, verbi gratia, per Breuiarium sancti Dominici, &c. puto ita recitando non peccate mortaliter: quia cum hæc mutatio parua sit, non videtur notabiliter aduersari menti Summi Pontificis. Et ita docet Ioan. de la Cruz in *Direct. conficent. part. 1. præcept. 3. all. 3. dub. 4. concl. 2.* Nauarrus *cap. 19. num. 217.* & Reginaldus *tom. 1. lib. 18. cap. 12. num. 171. prop. 3.* vbi asserit, tunc peccare ita recitatem, quando talis permutatio Breuiarij viris doctis, & pijs nimia appareret.

RESOL. CIII.

An Regulares extra Chorum possint vti Breuiario Romano, vel alterius Religionis? Ex p. 3. tr. 1. Ref. 35.

§. 1. Regularem qui vitur proprio Religionis sue Breuiario, non posse vti Romano extra chorum, docet Suarez de *Relig. tom. 2. lib. 4. c. 23. num. 9.* Azorius *tom. 1. lib. 10. cap. 11. quæst. 1. in fine.* & alij.

2. Sed ego alibi contrariam sententiam docui, & nunc iterum doceo, cum DD. ibi citatis, quibus nunc addo Hieronymum Rodriguez in *compen. 99. Regular. resolut. 24. num. 34.* qui etiam cum Miranda in *manual. Prælat. tom. 1. q. 37. art. 13.* resoluti posse Minores, & consequens alios Regulares extra Conuentum recitare cum Monachis aliorum Religionum per sua Breuiaria virtute concessionis Innocentij I V. id indulgentis, & sic v. g. Benedictinus potest recitare Horas Canonicas cum Dominicano, si extra Conuentum reperitur cum Breuiario Fratrum Prædicatorum, & dictum priuilegium Innocentij IV. non reuocari per Bullam Pij V. tenent DD. citati, vnde in praxi secura erit eorum sententia.

RESOL. CIV.

An Monachi satisfaciant præcepto diuini Officij, si priuatim recitent iuxta Ritum Breuiarij Romani? Ex. p. 11. tr. 2. & Misc. 2. Refol. 64.

§. 1. Negatiuè respondet Pasqualigus in *99. moral. cens. 3. quæst. 225. per totam.* Primò, quia ita declarauit Sacra Rituum Congregatio: Cuius declarationis tenor est; Sacra Rituum Congregatio censuit & declarauit, omnes Monachos, & Moniales, qui & quæ militant sub Regula Sancti Benedicti posse, & debere vti Breuiario Benedictino nuper de mandato Sanctissimi Domini nostri Papæ edito pro omnibus Religiosis, qui militant sub Regula S. P. Benedicti, non obstante quod aliqui exempti in præteritum vti fuerint Romano, vel alio Breuiario. Et ita declarauit die 14. Ianuarij 1616. A. Mar. Episcop. Cardin. Cal. I. P. Mugantius Secret. Sacræ Congregationis.

2. Secundò, quia si quis obligatus ad recitandum secundum Breuiarium Romanum, recitaret secundum aliud Breuiarium non satisfaceret obligationi; vt declarauit Pius V. in dicta Bulla præfixa Breuiario, ibi, Statuentes, quoscumque qui horas Canonicas

Canonicas ex more, & ritu ipsius Romanae Ecclesiae, iure vel consuetudine dicere, vel psallere debent, propositis penis per Canonicas sanctiones constitutis in eos, qui Diuinum officium quotidie non dixerint, ad dicendum & psallendum possunt in perpetuum horas ipsas diurnas, & nocturnas ex huius Romani Breuiarii praescripto, & ratione omnino teneri, neminemque ex iis, quibus hoc dicendum, psallendumque munus necessario impeditum est, nisi hac sola formula satisfacere possent. Si ergo non satisfacit, mortaliter peccat. Ergo cum mutare officium ex vsu Romano in Alium sit peccatum mortale quoad eos, qui tenentur secundum ritum Romanum recitare, erit etiam mortale mutare Monasticum in Romanum quoad eos, qui tenentur secundum ritum Monasticum recitare, cum militet eadem ratio, atque adeo eadem iuris dispositio, *il- ludo ad leg. Aquil. & l. Naua. §. fin. ff. nau. cauones, & l. Titio ff. de iuris. Ita Pasqualigus.*

3. Verum ego contrariam sententiam olim tanquam probabilem docui, & nunc iterum contra Pasqualigum doceo, & me citato tenet Caramuel in *Theol. Regul. disp. 109. numer. 1392.* & me citato Marcus Vidal in *Arca Theol. Moral. tit. de Hor. Canon. Inquis. 2. numer. 43.* qui citat Suarez, Sanchez, & Lessium, quibus adde etiam me citato Patrem Magistrum Lezanam in *summ. tom. 3. verb. Breuiarium numer. 3.* vbi sic ait? Quamuis quilibet Religiosus teneatur, etiam sub mortali, dicere Horas Canonicas iuxta Breuiarium pro suo Ordine approbatum; iuxta Romanum videlicet, illi qui eo vniuntur, & iuxta Benedictinum, Dominicanum, & Carmelitanum, horum Ordinum Religiosus, quod maxime tenet verum quoad Chorum, cum pro illo magis vigeat hoc praecipuum. Nihilominus, prout plures probabiliter credunt, praedicti Benedictini, Dominici, & Carmelitani, & quicumque alij extra Chorum recitantes, possunt vti Breuiario Romano, nisi in ipsorum Religionibus sit prohibitio de hoc. Ratio est, non solum quia cum Ecclesia Romana sit mater omnium Ecclesiarum, id est conformare se illi semper licitum videtur; sed etiam, quia Pius V. in Bulla, *Quod a nobis*, quae est 64. inter Constitutiones ipsius in 2. tom. Bullar. ordinauit, vt Breuiarium Romanum a se editum ab omnibus reciperetur, ab hoc onere excepti eos, qui a ducentis annis alij Breuiarij vtebantur; adiciens, quod si illud velint recipere, possunt vti illi vti in Choro, si ita Episcopi; & toti Capituli magis placuerit. Ex hoc enim denotatur, quod ad vtiendum illo extra Chorum non requiratur consensus Episcopi, vel Capituli; ac per consequens, quod possint illo vti priuatim extra Chorum. Ita ille, qui limitat hanc sententiam nisi sit circa hoc specialis prohibitio in Religione, vt est in sua Religione Carmelitana.

4. Idem etiam docet Pellizzarius in *Man. Regul. tom. 1. tract. 5. capite 8. sect. 1. numero 18.* Quia enim, an Regulares, qui non tenentur vti Romano Breuiario, possint eo vti extra Chorum, etiam sine consensu Superioris & Capituli, si in Choro vtiatur proprio Breuiario. Et respondet non valent improbare, quod possint, stando praesice in Bulla Pij V. Et probatur, quia ex vna parte Pius V. in illa sua Bulla non adstringit habentes Breuiarium ante annos 200. receptum, ad vtiendum nouo Breuiario, sed solum permittit, vt non teneantur vti nouo Breuiario, darque facultatem, vt si velint vti nouo, id facere possint, etiam in Choro; modo ad id habeant consensum Episcopi, & vniuersi Capituli: ex alia parte talis consensus Episcopi, & Capituli requiritur solum ad seruandum Breuiarium nouum in Choro, non autem ad illud seruandum extra Chorum: & sic quando Pius V. loquens de vsu noui Breuiarij, dicit, vt id in Choro dicere, & psallere possint permittimus; subintelligenda videtur dictio, *Etiam* praemittenda ante verba illa, *in Choro*, ita vt legatur, vt id etiam in Choro dicere; &c. quomodo cum dicto, *Etiam*, sit ampliatiua, sensus erit omnibus Ecclesiasticis habentibus Breuiarium ante 200. annos receptum, tam saecularibus, quam Regularibus permitti vsu Breuiarij noui, non solum extra Chorum, sed etiam in Choro; dummodo quoad hoc posterius ad sit consensus Episcopi & Capituli, modo supra explicato.

5. Quae limitatio merito requiritur ad vtiendum nouo Breuiario in Choro, non autem ad vtiendum extra Chorum in priuata recitatione; cum vsus Breuiarij noui in publica recitatione facienda in Choro sit res longae maioris momenti, adeoque non nisi cum magna consideratione (qualis supponi potest, interueniente consensu Episcopi, & Capituli) induci debet. Et certe quod ante verba illa, *in Choro*, subintelligi debeat dictio, *Etiam*, inde constat, quod alioqui sequitur Breuiarium nouum de consensu Episcopi, & Capituli posse quidem adhiberi in Choro ab habentibus Breuiarium antiquum ante 200. annos receptum, non item extra Chorum: cum alioqui consensus sufficiens ad recitandum in Choro iuxta Breuiarium Romanum, a fortiori sufficere debeat ad recitandum extra Chorum, quod vti que patet esse absurdum. Videbitur autem hoc absurdum, si ante verba illa, *in Choro*, non subintelligamus dictionem, *Etiam*, quare ea omnino videtur subintelligenda stante doctrina Felini alios referentis in *cap. Significasti numero 10. & seqq. de foro compet.* quod theoricam Iuris habet cessare argumentum a contrario sensu, cum ex eo sequitur absurdum, seu contrarium Iuris, quod euenit in praesenti casu. Huc vsque Pellizzarius.

6. Vnde ex his patet responsio ad Declarationem Sacrae Congregationis, de qua etiam non constat authentice, nempe interpretandum esse ad mentem Pij V. de recitatione publica, & non priuata, quod probatur auctoritate Patris Lezanae, qui vbi supra fecit mentionem de dicta declaratione Sacrae Congregationis, quam adducit Pasqualigus; & tamen hoc non obstante tenuit tanquam probabiliter affirmatiuam sententiam. Ergo secundum Lezanam dicta Declaratio loquitur tantum de recitatione in Choro, & non priuata; nam alioquin Lezana docuisset contra id quod determinauit Sacra Congregatio.

RESOL. CV.

An Regulares extra Chorum satisfaciant praecipuo persoluendi Horis Canonicas secundum Breuiarium alterius Religionis.

Et quid quoad Communitatem in recitando Officium Romanum, vel alterius Communitatis, & Religionis. Ex. p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Ref. 8.

§. 1. P Vto probabiliter contra aliquos Regulares extra Chorum satisfacere praecipuo, si recitent iuxta Breuiarium Romanum, vt ego asserui in *part. 1. tractat. de Horis Canonicis Resol. 10. Li. Quae hic est cet etiam probabiliter contrarium asserat Lezana (supra Resol. 102. & in aliis in QQ. Regular. tom. 1. capite decimo secundo eius prima num. 18. Sed difficultas est, an hoc etiam procedat*

annor. Et si efficiatur iuxta Breviarium alterius Religionis, & affirmatiuam sententiam docet Ioannes Caramuel in *Regulam Dni Benedicti dist. 109. n. 1394*. vbi ita asserit: Religiones aliquot Breviariis vtuntur peculiaribus, que forma & rubricis plurimum differunt. Inquiritur, exempli gratia, An possit Carmelitanus vti Breviario Cisterciensis sine culpa.

2. Respondeo Carmelitano iniunctam esse lectionem Officij Canonici Carmelitani. Hoc præceptum respicit Officium Diuinum tanquam obiectum essentialitè; Carmelitani, verò circumstantiam, vt modum appendicem. Ergo dicendum est illum satisfecisse quoad præcepti substantiam, non verò quoad modum, ac propterea non peccasse mortaliter sed venialiter. Ita Caramuel.

3. Sed in hoc habeo difficultatem, nam quando regulatis dicit officium iuxta Breviarium Romanum licitè hoc facit secundum opinionem probabilem, quia vt asserit Bonacina *disputat. 1. question. 3. punct. 1. numero 5*, Trullench in *Decalogum tom. 1. lib. 1. cap. 7. dubio 14 numer. 3*, & alij, le conformat Ecclesiæ Romanæ, quæ est mater omnium Ecclesiarum; Sed hæc ratio non militat, quando verbi gratia Carmelitanus reliquit suum officium, & recitat cum officio Dominicanorum, Ergo.

4. Notandum est etiam hic obiter dictum Caramuel *disputat. 99. art. 4. num. 1300*. docere omnibus & singulis Religionibus permillum Romanam Ecclesiam imitari, tum quia hoc melius est, quam ab illa differre, tum quia ipsam Summi Pontifices desiderarunt: vnde reor sublato scandalo, & reliquis inconuenientibus Communitatem qualemcumque sine particulari licentia posse vti Breviario Romano. Ita ille, qui postea docet etiam, cuiuscumque Religionis officium esse officium Diuinum, & si Augustiniana Communitas cantaret Cisterciensie non peccaret mortaliter, sed venialiter, sed his videtur ob stare Bullæ Pontificiæ in Breviariis Monasticis appositæ, ex quibus sub grauissimis penis vnaquæque Religio debet suo vti Breviario. Asserit etiam Caramuel quòd Communitas quæ sine causa & licentia violat Rubricas legitimas, mutando non quidem Breviarium, sed officium diei, hoc est, legendo aliud officium sui Breviarij, peccat venialiter. Ratio est; quia satisfactio obligationi quæ ad substantiam, & deficit quoad modum. Sed quicquid sit de hoc, certum est quod quilibet Religiosus tenetur sub mortali dicere Horas Canonicas iuxta Breviarium pro sua Religione approbatum: vide *cap. de his, & cap. placuit dist. 11*. Et ita hanc sententiam contra Caramuel docuit nouissimè doctus, & amicissimus P. Lezana in *summ. 99. Reg. tom. 1. cap. 12. num. 18*. vbi citat Sotum & Caiet. quod à fortiori procedit quoad communitatem.

Sup. hoc in Ref. præterita cursum in diuersis vers. §. 4. & 5.

Quo ad hoc supra in Ref. 90. cursum in §. Ergo adde. signantur infra lege doctrinæ Refol. 108. a medio vsque in finem.

RESOL. CVI.

An Regulares satisfaciant præcepto persoluendi Horas Canonicas, si recitent Officium alterius Religionis.

Et adducitur, quod in Clementina 2. de Celebratione Missarum conceditur Clericis secularibus, & Religiosis commensalibus Cardinalium, & Episcoporum, vt possint se conformare illis in modo recitandi Officium, & non teneantur aliud dicere. Ex p. 11. tr. 1. & Misc. 1. Ref. 8.

Sup. hoc supra ex doctrina Refol. 201. §. Sed tu, & ex Refol. §. 1. Negatiuè respondi, sed nouissimè nominatim contra me insurgit Caramuel in *Theol. fundamentali fundam. 53. n. 1112*. quia talis transgressio non est in substantia; Sed in modo.

2. Verum ego pace viri docti non recedo à sententia, quam docui, cum sit communis inter Theologos, & illam tenet P. Antonius Sotus Nauarrus, Angelus, Tabiena, Armilla, Toletus, Suarez, Sanchez, quos citat, & sequitur Baldellus in *Theol. moral. 2. lib. 3. disp. 94. num. 14*. vbi sic ait. Qui mutat formam & Breviarium ad quod tenetur, & cum sit Monachus verbi gratia Sancti Benedicti, aut Religiosus professus Sancti Francisci, recitat ex Breviario Sancti Dominici, grauitè peccat, quia mutatio in tota forma officij est valde grauis, & proxime attingit ipsam substantiam diuini officij.

3. Ex quo pater responso ad argumentum Caramuelis. Idem etiam docet Pericus *de Horis Can. cap. 6. dub. 1. num. 3*. Vbi ita asserit esse commune, & veram sententiam peccare mortaliter Regulares omisso Breviario sui Ordinis, si vtantur alio in recitatione priuati diuini officij.

4. Ratio est, quia in *cap. de iis dist. 12*. statutum est, vt vnus & idem sit plallendi modus in eadem Metropoli, & Prouincia, & contrarium facientes sex mensibus communionem priuantur, vnde Nauarrus *c. 19. de oratione n. 11*. ex hac graui pena colligit, hoc præceptum obligare sub peccato mortali, & id præcipitur in *cap. placuit eadem dist.* & quamuis in prædictis capitibus agatur de recitatione publicæ, tamen idem probatur de priuata; quia recitatio priuata subrogatur loco publicæ in his, qui choro non tenentur assistere, vel non possunt, aut de facto non assistunt, & ideo debent secundum eandem formam recitare; secundo, quia debent membra corpori conformari, vnde in Concilio Agathensi *capite 30*. de hoc officio dicitur, conuenit ordinem Ecclesiæ ab omnibus æqualiter custodiri, referunt *cap. comuni de consecrat. dist. 5*, & hac fere ratione vtitur Sancti Thom. *quodlibeto 1. artic. 13*. vbi concludit, vtunque debere conformari eorum consuetudini cum quibus viuunt. Denique idem constat ex Clementina 2. de celebratione Missarum in qua conceditur Clericis secularibus, & Religiosis commensalibus Cardinalium, & Episcoporum vt possint se conformare illis in modo recitandi officium, & non teneantur aliud dicere, quæ dispensatio non fuisse necessaria, si prædicti commensales potuissent satisfacere præcepto Ecclesiæ recitatione alterius Breviarij, & quam sui Episcoporum vel Religionis, vt bene glossa *vbi verbo indulgentis* notat; absque illo priuilegio prius id non licuisset, & addit Nauarrus in *cap. 19. de oratione num. 116*. quamlibet causam non sufficere, cum oportuerit indulgere, & tamen supererat causa satis grauis, vt se familiaris conformaret Domino in recitando.

5. Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos à Baldello, tenet etiam Valentia *tom. 3. dist. 7. question. 2. punct. 10*. Azorius *part. 5. lib. 10. c. 11. q. 1*. Reginaldus *tom. 2. lib. 18. cap. 12. sect. 6. dub. 1. n. 168*. Filliucius *tom. 2. ar. 22. cap. 7. q. 1. num. 220*.

6. Deinde Martinus de San Ioseph in *Mon. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 4. de oratione num. 19*. sic ait; *Anaque los Frayles Menores estan obligados a rezar el officio diuino por el Breviario Romano, pero como parece por el Compendio de nuestros priuilegios, verbo officium diuinum §. 4. les concedio Innocent. IV. que por razon del camino, o de otra justa causa puedan rezar con otros, o por si los Rec. del por el breuuario de otro rezo, y que con esto cumplan su obligacion, y este priuilegio no esta reuocado por Pio V.* Ita ille.

6. Ergo contra Caramuel, Regularis recitans iuxta Breviarium alterius Religionis, non satisfactio suæ obligationi: nam alioquin ad quid proderet prædicta concessio Pij V. pro Minoribus: Vide etiam Lezanam

Lezannus in summa tom. 3. vel Breviarium n. 3. & 1. 3. c. 1. 2. n. 1. 41. & 186. Fillucius tom. 2. tr. 2. 3. cap. 5. n. 304. Macignus tract. de Horis Canonicis, cap. 12. n. 8. & videtur inclinare Tannerus in 2. disp. 3. quest. 1. dub. 5. num. 175.

RESOL. CVII.

An alia Religiones possint per Communicationem gaudere privilegio concessio Patribus Franciscanis recitandi Officium Corporis Christi singulis Quinis Febris extra Quadragesimam, & Advenum, non impenitenti Festo nomine Lectionem? Item est dicendum de Festo Conceptionis, & similibus. Ex p. 2. tr. 8. & Misc. Ref. 14.

Item queritur de Officio Conceptionis, & similibus? Hoc dubium pertractat Pater Bordonus in Consilio Regularium, resolutione 30. p. 12. n. 26. & si standum esset eius sententiae, ad illud affirmativè respondendum, sic enim aliter Officia concessa vni Religioni sunt in duplici differentia, alia sunt Beatorum illi Religioni, cui conceduntur propria, vt si concedatur Tertiaris in tota Religione officium Beati Pauli de Ambrosij Confessoris Sacerdotis professori eiusdem Ordinis, Patroni Capone Diocesis, Catauzani, vbi celebratur eius Officium, & huius generis Officia aliis Religionibus, quarum non fuit professor, non communicant. Alia verò communia, & nulli propria, vt Officium Sanctissimi nominis IESU, Gabrielis Archangeli, &c. & horum Officia vni Religioni concessa, aliis Religionibus volentibus vt intelliguntur communicata. Ita Bordonus. Sed tu cogita.

RESOL. CVIII.

An Prælati Religiosis aditis Breviario Romano, possint in publica recitatione ex causa iusta dispensare in Officio vnus diei, vni, vel altera vice? Et quid circa hoc decreverit Sacra Cardinalium Congregatio? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 36.

Respondet, quod si dicitur Prælati non potest mutare aliquid de dicto Breviario, absque licentia Papæ, nam id clarè præcipit Pius V. in Bulla præfixa dicto Breviario; vnde non potest præcipere, vt recitetur tale Officium, non contentum in tali Breviario, nec concessum ordini per aliquod privilegium. Potest tamen ex causa iusta dispensare vna, vel altera vice, vt aliquod Officium dicatur extra illud appositum in Breviario pro illa die. Et ita docet Portel in dubiis regal. ver. Hora Canon. num. 7. & Suarez de Rel. tom. 2. lib. 4. c. 11. n. 6. qui citat D. Antoninum, Tabienam, Armillam, & Nauarrum, quibus addit Raphaelcm de la Torre in 2. tom. 1. contr. 8. n. 6. Sed nouissimè mihi asserunt contrarium decreuisse Sacram Cardinalium Congregat. quod an sit verum, nescio.

RESOL. CIX.

Utrum Superior cum suis Religiosis possit dispensare circa obligationem recitandi Officium Diuinum? Et quid saltem quoad Religiosos nondum in Sacris constitutos? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 19.

Negatiuè respondet Raphaël de la Torre in 2. tom. 1. contr. 7. disp. 7. num. 14. Suarez de Rel. tom. 2. lib. 4. cap. 12. n. 41. Reginald. tom. 2. lib. 18. Tom. 111.

cap. 12. num. 141. & 186. Fillucius tom. 2. tr. 2. 3. cap. 5. n. 304. Macignus tract. de Horis Canonicis, cap. 12. n. 8. & videtur inclinare Tannerus in 2. disp. 3. quest. 1. dub. 5. num. 175.

2. Sed mihi contraria sententia semper probabilis, & tuta in praxi visa est: & illam docet Less. lib. 2. c. 37. dub. 9. n. 51. quem postea sequitur Gauantus in comm. ad Rubr. Missal. tom. 1. sect. 1. cap. 5. tit. 1. num. 67. Villalob. in sum. tom. 2. tract. 24. dub. 9. num. 12. vbi ita allert. Dicit Lessio, que le parece puede el Prelado dispensare con justa causa en el rezo con los profesos del Coro, que no estan ordenados de orden sacro, como pueden dispensar en los demas estauados de la Religion, aunque sean obligatorios, y da por justa causa los estuados, o negocios, lo qual me parece probable.

3. Itaque potest ex iusta causa Superior cum suis Religiosis dispensare circa recitationem Horarum. Nec valet dicere, quod nullus Superior in simili casu dispensat, nam etiam si hæc facultas non esset in vltimo, non ex hoc sequitur, quod si aliquis Superior velit illa vt non possit, quia facultas aliquid faciendi absque aliorum grauamine, non amittitur per non vltimum, vt notant communiter Doctores. Ergo, &c.

RESOL. CX.

An Beneficiarius non recitans primis sex mensibus teneatur iure naturali ad aliquam restitutionem? Et an Beneficiarius omitens dicere Officium, si impotens sit ad restituendum fructus, sit obligatus ad restituendum in bonis spiritualibus? Ex p. 2. tr. 12. Refol. 25.

1. Affirmatiuè respondet Suarez de Rel. ro. 2. lib. 4. c. 29. n. 12. Valent. tom. 4. disp. 6. q. 2. punct. 10. & alij apud Gasiam de benef. tom. 1. part. 3. c. 1. n. 10. Quia beneficiarius non recitans in primis sex mensibus, videtur peccare contra iustitiam commutativam; nam beneficium datur propter officium; ergo recipiendo mercedem & non laborando, teneatur ad aliquam restitutionem.

2. Sed licet hæc sententia sit probabilis, probabilior mihi videtur contraria, quam docent, Fernand. in exam. Theol. mor. part. 3. cap. 2. §. 8. num. 1. Fillucius tom. 2. tract. 13. c. 10. n. 3. 8. Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 2. n. 170. Malderus in 2. c. tract. 10. c. 2. dub. 4. Carolus Macigni de Horis Canon. cap. 28. n. 11. & alij penes ipsos. Vide etiam Homobonum in exam. Eccl. pari. 1. tr. 5. c. 4. q. 42. & Gauantum in comm. ad Rubr. Missal. tom. 2. sect. 1. c. 5. tit. 1. n. 5. Et ratio est, quia lex Ecclesiastica, quæ tota causa obligationis est, ad id non obligat. Ergo, &c.

3. Ad argumentum contrarium respondeo, beneficiarium non teneri ad persoluendas Horas Canonicas ex iustitia commutativa; sed ex obedientia, vel Religione; vnde si aliquis beneficiarius omitens dicere Officium, impotens sit ad restituendos fructus, non solet obligari ad restituendum in bonis spiritualibus, vt notant Fillucius loco citato. Ergo &c.

RESOL. CXI.

An qui plura habet beneficia, teneatur in fine Officij tot Commemorationes facere, quot sunt beneficia? Et an teneatur ad restitutionem pro rata fructuum? S. I. 3. responderet

Sup. hoc quæ sit cum priuilegiis lege supra doctrinam Refol. 18. & alterius vers. & §. eius anor. scilicet.

Sup. hoc supra in Ref. 5. late in §. sed respondo, & §. Denique, sed lege eam per totam & in aliis §. dicit Refol. & infra in Ref. 13. vide §. vlt.

LA N A E
B N I A
I I L I V V
E I I I

respondentium singulis commemorationibus omis-
sis?

Et notatur, quod qui plura beneficia possidet, quorum unum sufficit ad decem sustentationem sine iusta causa, & dispensatione pluries in die eodem tenetur dicere Horas Canonicas. Ex part. 9. tract. 9. & Misc. 4. Resol. 10.

§. 1. **C**asus est nimis practicabilis; & ad illum ex Bonacina quatuor conclusionibus respondet Trullench in *Decal. tom. 1. cap. 7. dub. 12. §. 3. n. 27.* Prima est, Beneficiarius illis diebus, quibus commemorationes fiunt, tenetur facere commemorationem illius Sancti, in cuius honorem Beneficium erectum est, vel à quo Ecclesia illa particulare nomen accepit: hanc probat ex communi usu Beneficiarium, & Rubrica Breuiarij, ubi decernitur commemorationes Patroni vel Titularis fieri. Secunda conclusio: tot commemorationes faciendae, quot sunt Beneficia; quia par est omnium ratio: ita tamen quòd si Patronus sit S. Petrus, aut Paulus, aut Beatissima Virgo Maria, sufficit commemoratio consueta: si autem sint plures Apostoli, aut Martyres, sufficit, quòd vltima commemoratione complectatur Apostolos, vel Martyres. Tertia conclusio, omittens Patroni, vel Titularis commemorationem, regulariter loquendo solum peccat venialiter, quia paruitas materiae excusat à mortali. Dixi, regulariter loquendo, quia vt plurimum Beneficiarij tenentur vnam solum, aut alteram commemorationem facere. At si quis tot Beneficia possideat, vt illis correspondeant plures commemorationes, quae simul sumptae, matutino, vel vespertino tempore grauem materiam constituent, existimat Bonacina, Beneficiarium eas omittem peccare mortaliter; quia violat praeceptum Religionis, seu obedientiae in materia graui. Sicut, qui plura vota in materia parua eodem die omittit; de quo Sanchez lib. 1. oper. moral. cap. 5. n. 16. Quarta conclusio, omittens Patroni, vel Titularis commemorationem, quando solum peccat venialiter, non tenetur ad fructuum restitutionem; quia secundum communem Doctorum, ex omissione partis modicae, non confurgit obligatio restituendi: quando verò omittens peccat mortaliter, tunc existimat Bonacina, obligari ad restitutionem pro rata fructuum respondentium singulis commemorationibus omisiss; quia violat iustitiam in re graui, ex qua nascitur obligatio restituendi, sicut in eo qui solum leniter peccat, vt dictum est. Hae Trullench ex Bonacina.

2. Ego tamen puto probabiliter cum Escobar à Corto in *tract. de Hor. Canon. q. 3. §. 5. n. 34.* quod in tali casu Beneficiarius non tenetur saltem sub mortali, & sub obligatione restitutionis tot commemorationes in Officio facere, quot beneficia possidet, & sunt Sancti Patroni ipsorum Beneficiorum, nisi quatenus ex Rubricis Breuiarij ad id tenetur; immò & tunc poterit excusari propter materiae paruitatem, nisi ex numero Beneficiorum, & Patronorum grauis oriatur materia. Vide etiam Faustum de *Hor. Canon. lib. 2. quæst. 19.*

3. Notandum est etiam hic obiter Binsfeldium in *Enchir. Theol. par. 4. c. 3. concl. o. docere*, quòd qui plura Beneficia possidet, quorum vnum sufficit ad decem sustentationem, sine iusta causa; & dispensatione, pluries eodem die tenetur dicere horas Canonicas secundum Guillielm. Parisens. in *tract. de collation. Beneficiorum*, Dionys. Carth. de *pluralitate Beneficior. arr. 8.* Nauar. in *Enchiridio de orat. c. 12. n. 61. in Miscellaneo 60.* in eandem sententiam ite videtur Albert. Ferrariens. de *Horis Canon. n. 34.* dum ait. Vsum huius seculi seruare, vt qui habet plura Beneficia, semel tantum horas dicat; se autem nescire, an

Sup. hoc in
Resol. seq. §.
Nota secun-
do, ad lin. 3.
& in tom. 1.
tr. 7. Ref. 64.
§. 2. ad me-
dium, à vers.
Notandum
est.

vsus futuri idem seruet: Quia vnumquodque Beneficium, sicut suum habet commodum, ita etiam onus, onus autem annexum Beneficio Ecclesiastico, est oratio Horarum Canonicarum iuxta omnium sententiam: qui ergo duo obtinet Beneficia iniuste, duo vt ferat onera necesse est iuxta illam regulam; commoda qui sentis, iungas onus emolumentis, ff. de regul. Iuris. Quemadmodum, ait Episcopus Parisiens. quot feuda vnusquisque tenet, tot debet inde seruitia. Sic quot Præbendas, vel Beneficia vnusquisque detinet, tot debet inde Ecclesiastica seruitia. Ex hac conclusione cum prædictis Auctoribus inferitur, cum qui inordinate plura Beneficia habet, & semel tantum in die horas recitat, ex duplici capite ad restitutionem fructuum obligatum esse; tum quia iniustum possidet Beneficium, tum quia non recitat horas pro multitudine Beneficiorum. Hucusque Binsfeldius. Sed merito ibi eius Additionator Franciscus Syllius hanc sententiam non admittit; & est contra communem.

RESOL. CXII.

An Beneficiarius adimpleat praeceptum persoluedi Horas Canonicas, si per alium recitet.

Et an excusetur Beneficiarius à restitutione, si Diuinum Officium ab alio ex sua intentione recitatum pro elemosyna defunctis applicanda, seu applicata contribuat, ex eo quòd hac restitutio possit fieri pro celebrandis Missis, in auditione Sacri Flagellationis, Indulgentiarum & Lubricorum iurationis, & his similibus, recitationi omisse aequivalentibus, &c.

Et notatur, quòd qui beneficium obtinuit per simoniam, vel dum erat excommunicatus, suspensus à beneficio, vel irregularis, aut sine legitima causa, aut per aliam causam, ob quam collatio beneficij fuerit nulla, ad pensum Diuini Officij non tenetur, vel saltem non tenetur ad fructuum restitutionem.

Et an, qui plura beneficia, vel pensiones habet, tenetur pluries in eodem die diuinum Officium recitare?

Et quid, si ratione voti, vel paenitentiae tenetur ad dicendas Horas Canonicas?

Et notatur, quòd qui beneficium accepit cum onere soluendi alteri omnes fructus in pensionem, tenetur officium diuinum recitare.

Idem est dicendum de illo, qui distributiones non percipit, sed illas exspectat de futuro, &c.

Et docetur, quòd si ablatio beneficij non est perpetua, sed pro aliquo tempore, etiamsi violenta, & iniusta, & sine spe recuperationis non sufficit ad excusandum ab obligatione recitandi Officium.

Idem est dicendum, si per malignitatem temporum beneficium aliquibus annis non redderet fructum. Ex part. 9. tract. 9. & Misc. 4. Resol. 22.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam admittit Cypriane 3. lect. 7. vbi sic ait; Quæri potest; vtrum horas persoluere sit onus personale, cui per alium non possit satisfieri. Respondet Landolphus allegatus à Bartholomæo Fumo in sua Atmilla sup. non esse onus personale, videtur etiam Syluester verb. *Horas*, §. 6. aliqua ex parte assentiri. Quæ sententia communiori, & probabiliori reliquorum Doctorum contraria, etiamsi possit habere locum in illis qui pro penso Horarum mercedem accipiunt, & ea de causa onus hoc illis impositum est, quales sunt omnes beneficiati, qui non sunt in factis; locum tamen hac quæstio habere non potest in illis, qui ex ratione status

status sui ordinis scilicet sacri, vel ordinis Religiosi, ad horas obligantur, quas certe persolvere per alium non possunt: licet nec maritus per alium vxori debent reddere: restat ergo vt personaliter hoc suo munere satisfacere debeant. Ita ille.

2. Sed prolixius aduersus illum dicendum est, quod non solum sacris ordinibus initiati, sed etiam beneficiarij tenentur per seiplos horas persolvere, & hoc recte dixit nouissimè Escobar à Corro tract. de Hor. Canon. quest. 3. §. 5. num. 9. quod beneficiarius ita per se debet persolvere pensum Officij Diuini, vt non adimpleat per alium recitando, quam si iusto impedimento sit obstrictus, vt si vacet studio litterarum, cum sit hæc obligatio valde personalis, & ideo si impedimentum omnino inhabiliter ad recitandam, sed tunc nec per alium recitare tenebitur. Et tunc tenentur Nauarrus, Lopez, & Sanchez penes Escobar, quibus adde Oliuerium Bonartium de Iuris. Hic. Canon. lib. 2. cap. num. 15. vbi sic ait: Mosuer dubium, an videlicet talis sacellania concessa provisione Episcopi adolefcenti à patrono laico oblato, qui nondum capax est Sacerdotij ob ætatem & proinde Missas, ad quas ex fundatione beneficij obligatur, exsoluere per se non potest, sed per alium id præstat, teneatur nihilominus Officium Canonicè recitare. Et respondeo affirmatiuè, cum Diuini Officij recitatio onus sit personale, & per alterum impleti non possit, sicut Missarum celebratio; cui accedit nullam causam excusantem occurrere, qua ab horis legendis eximatur. Suppono enim sacellaniam iam satis lautam esse, quæ præter stipendium, quod Sacerdoti persoluitur, aliquam etiam notabilem alimentorum portionem adolefcenti ministrat. Deinde adolefcentis ille beneficiarius est, non verò Sacerdos, qui ipsius vice Missas dicendas suscipit. Ergo non huic, sed illi onus incumbit horas persoluendi ratione sacellaniam. Ita ille; cui etiam adde Quintanaudenas in Theolog. moral. tom. 1. tract. 3. singul. 6. num. 2. Vnde est reiiciendus Croufers, cuius opinionem, si esset probabilis, quàm liberent, & vltimis expensis beneficiarij amplecterentur, sed tanquam improbabilem damnandam esse puto.

3. Est tamen aduertendum, quod Quintanaudenas, vbi supra num. 1. excusat beneficiarium à recitatione, si Diuinum Officium ab alio ex sua intentione recitatum pro elemosyna defunctis applicanda, seu applicata contibuat. Probatur ex sententia Nauarrus, cap. 25. num. 122. Reginaldi lib. 30. sect. 4. num. 45. Sarris tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 30. num. 48. Filliucij tom. 2. tract. 23. cap. 10. num. 325. Bonacinae de Horis disp. 1. quest. 5. punct. 4. num. 4. & aliorum aliter sententiam, restitutionem hanc fieri posse in celebrandis Missis, vel alijs suffragijs pro Defunctis offerendis. Ipsi enim verè sunt Pauperes, suffragio notissimo maxime indigentes. Hæc igitur horæ à quocumque recitentur, suffragia sunt, & elemosynæ valde utiles Defunctis, pro quibus offerri possunt à Capellano, vt inquit Doctores; vel; vt ait Filliucius, pro fundatoribus Capellaniarum, sicut erit elemosyna data pauperi Sacerdoti recitanti pro Capellani intentione. Nec obstat quod sit diuersus à Capellano, qui debitum hoc soluere debet; ille scilicet, qui ex ipsius intentione recitat: quia etiam iuxta Doctores citatos, & alios plures; Beneficiarius, & Capellanus satisfacit Missarum debito; sufficienterque constituit, si alij Sacerdotes Missas celebrent pro defunctis, stipendia illis erogando; sicut erogare valent his pro recitatione horarum; & si Sacerdotes recitaturi velint gratis horas recitare, satisfaciet ita Capellanus, eo modo quo satisfaciet si Sacerdos secularis, vel Religiosus veller pro hac intentione facium gratis offerre. Et idem dicendum est, si alia

opera satisfactoria pro Defunctis intraitu huius restitutionis fierent, vt auditio Sacri, flagellatio, Indulgentiarum, & Iubilæorum lucratio, & his similia recitationi omniâ æquivalentia. Hæc omnia Quintanaudenas.

4. Nota hic obiter primò, quod qui beneficium obtinuit per simoniam, vel dum erat excommunicatus, vel irregularis, aut sine legitima ætate, aut per aliam causam, ob quam collatio beneficij fuerit nulla, ad pensum Diuini Officij non tenebitur, cum nullo fructus suos faciat, & teneatur ad eorum restitutionem. Idem dicendum aliqui putant in suspensio à beneficio, siue ad tempus, siue in perpetuum: qui recitare non tenentur, quia etiam ob suam culpam, cum effectum amittit Beneficio caret: vt docet Sanchez 2. consil. moral. cap. 2. dub. 74. n. 2. contra Azorium 10. instit. moral. cap. 4. quest. 6. & vtiorem Azorij opinionem vocat Trullenchi. Decalog. cap. 7. dub. 12. §. 3. sub num. 22. Ego verò opinionem Sanchez valde probabilem reputo, dum quis beneficio suspenditur, aut priuatur, quia tunc verè beneficio caret, quo casu verum est deficere hoc onus; quia deficit causa. Alteram verò contrariam Azorij etiam veram reputo, dum non beneficio, sed fructibus priuatur, suspenditurque; quia tunc verè beneficium habet, cuius ratione persolvere officium Diuinum tenetur; & licet fructus non percipiat, ex sua culpa, & delicto est. Bene verum est, quod licet in hac vltima specie non recitando peccet beneficiarius; non tamen tenebitur ad fructuum restitutionem cum nullo perceperit; & sic nihil accepit, quod restituere teneatur. Vide Trullenchi loco citato, & Escobar num. 45. cum alijs penes ipsos. Sed circa præsens dubium ne deseras videre Pericum de Horis Canon. cap. 5. dub. 14. num. 5. & 6.

5. Nota secundò quod licet verum sit habentem beneficium Ecclesiasticum teneri ad persoluendum Diuinum Officium; si tamen habeat plura beneficia, non tenebitur pluries Officium Diuinum recitare, sed semel tantum, nec illud omittendo, nisi semel non peccabit; atque idem dicendum de habenti plures pensiones, quoad Officium paruum. Nec obstat dicere, quod qui voto, vel penitentia tenetur ad dicendas Horas Canonicas ultra debitas ratione ordinis; vel beneficij, non satisfaciet illas dicendo semel in die; secundum omnium mentem, inquit Nauarrus. Ergo neque qui eas debet ratione duorum beneficiorum. Respondeo negando consequentiam, quia qui tenetur legere Horas ratione simul Beneficij, vel Ordinis, ratione voti, vel penitentia, tenetur ad illas duplici titulo, videlicet ratione præcepti Ecclesie, & præterea ratione voti, &c. quæ ordinariè sunt de opere aliàs indebito; qui verò ratione duplicis beneficij solum tenetur ex vi præcepti Ecclesie, sed duplici ratione, cui tamen satisfieri potest vna recitatione, quamuis aliàs debita. Si quis enim Sacerdos postea beneficium obtinens, satisfacit semel legendo Horas, cum non satisfaciet habens duo beneficia; Respondeo secundò, antecedens non esse ita certum secundum omnium mentem, vt putat Nauarrus. Quamuis enim ordinariè Sacerdos penitentiam imponens, vel aliquis opus bonum vouens, nisi aliud ex mente confessarij, vel vouentis colligatur, opus aliàs indebitum, seu voluntarium iniungat, vel assumat; quando tamen ex circumstantiis crederetur Confessarium noluisse inultum grauare penitentem; vel vouentem seipsum, præsumi merito poterit vtrumque intellexisse de opere aliàs præcepto; vel debito. Vnde si Confessarius alicubi Sacerdoti sæpius culpabiliter Horas omittenti iniungeret pro Penitentia Horarum in aliquo die recitationem, præsumi poterit illum intellexisse de pensio

fra lege doctrinam §. Sed alia. Ref. fol. 114. & infra ex Ref. 115. §. xli.

Sup. his seq. supra in Ref. 10. in principio. & infra ex Ref. 120. lege doctrinam §. Sed hic obiter; & seq.

Sup. hoc ex Ref. præterita lege doctrinam §. vlt. & alterius §. & vers. eius not. & pro voto, &c. cetero ad fin. §. huius textus, & §. lege supra doctrinam Ref. 115.

debito ratione Sacerdotij, vt hac ratione Sacerdotem negligentem ad obseruationem præcepti Ecclesiastici suauiter inducatur. Pari modo si quis sapius solitus Horas negligere, ad quas ratione ordinis tenetur, voueret Deo se imposterum eas semper lecturum, censeretur solum votum suum extendisse ad Horas titulo ordinis debitas. Idem dicendum de eo, qui antea habens votum singulis diebus Horas Canonicas legendi, postea suscipit Ordines Sacros, vel beneficium. His enim & voto, & præcepto Ecclesiæ semel dumtaxat recitando satisfaciunt, quia præceptum Ecclesiæ per opus alio titulo debitum impleri potest, vt constat. In dubio autem, tam votum, quam Sacramentalis Pœnitentia, intelligitur de opere, non debito. Quæ omnia valde notanda sunt; & illa inuenies etiam apud Bonartium loco citato, cap. 5. num. 17.

6. Nota tertio; quod ille, qui beneficium accepit, cum onere soluendi alteri omnes fructus in pensionem, tenetur Diuinum Officium recitare; quia sponte sua, & voluntarie acceptauit beneficium cum onere soluendi omnes fructus, ac proinde ex pacto tacito obligatus est ad illius beneficij administrationem, ergo etiam ad recitandum Diuinum Officium, cum hæc sit vna ex potissimis partibus illius administrationis. Consequenter est manifesta; quia vnusquisque ex iustitia tenetur implere pacta, & promissa, nec Papa sic conferens ei beneficium, intendit auferre ab eo hoc onus, nec ipse potest sua voluntate se ab eo liberare, cum sit intrinsecum ipsi beneficio. Confirmatur, quia beneficium non debet defraudari recitatione officij, sed in hoc casu non tenetur recitare pensionarius; ergo habens titulum, cum ipse sit beneficiarius. Ita Medina, *Cod. de oratione, quest. 7.* Nauarrus *c. 7. de oratione, n. 30. corollar. 2. c. 20. n. 15. & cap. 21. num. 12. & in Manuali, c. 25. num. 104.* Rodriguez *part. 1. sum. c. 141. n. 4. concl. 3. vers. Quinto.* Graffius *part. 1. de off. lib. 2. cap. 50. num. 17.* Zerola *verb. beneficium, §. 4. dub. 4.* Azorius *p. 1. lib. 10. cap. 49. §. fin.* Suarez *tom. 2. de Religione, lib. 4. de Horis Canonicis, c. 20. d. 2. num. 2.* Ad hanc sententiam accedit Paludanus in *4. distinct. 13. quest. 5. artic. 1. concl. 4. fin.* vbi ait Si distributiones non percipit, nec præbendæ emolumentum ad præsens, sed recipere expectat in futurum, est autem receptus in Canonicum, verum beneficium habet, vnde & obligatus est ad officium, quia vocem in Capitulo habet, & statum in Choro. Idem dicit doctus Turrecremata *cap. 1. distinct. 91. num. 19.*

7. Nota quarto, quod si ablatio fructuum beneficij non est perpetua, sed pro aliquo tempore etiam si violenta, & iniusta, & sine spe recuperationis, non sufficit ad excusandum ab obligatione recitandi Officium. Ratio est, quia si beneficiarius per furtum, vel rapinam priuetur fructibus beneficij, non propterea excusandus est ab administratione beneficij; neque si sit Curatus ab administrandis Sacramentis: ergo neque ab onere recitandi Officium, quod non minus est per se coniunctum beneficio. Præterea, si per sterilitatem temporum, beneficium aliquibus annis nullos redderet fructus, non idcirco excusandus esset beneficiarius à recitatione Officij; nam si contingat vberiores, vel duplo maiores esse fructus vnus anni, non propterea maius onus suscipit. Ratio à priori est quia inter beneficiarium, & Ecclesiam hoc iustissimum pactum tacite interuenit, vt sicut ipse ratione beneficij ius habet ad omnes eius fructus, quotquot illi fuerint, ita etiam recipiat in se onera beneficij, tanquam propria, & pericula saltem ordinaria, & moralia, vt interdum fructus minuantur, vel auferantur: ergo, licet pro aliquo tempore iniuste priuetur fructibus beneficij, non idcirco statim

potest licite Officium suum deserere, & Horas Canonicas omittere. Ita Vgolinus *p. 1. de off. io. Episcopi, fol. 68. & 70.* Naldus *in summa, verb. Officium, n. 1.* expressè Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Horis Canon. c. 20. n. 15.* Filliucius *tom. 2. tract. 2. c. 5. q. 7. d. 1. n. 162.*

RESOL. CXIII.

An beneficiarius, qui alio die supplet defectum in recitatione commissum, liberetur ab onere restitutionis? Ex p. 2. r. 1. Ref. 24.

§. 1. **A**ffirmatiue respondet Molfesius in *summa tom. 1. tract. 5. c. 5. n. 17.* & hanc sententiam probabiliter esse existimat Bonacina *de Horis Canonicis, disp. 1. quest. 5. punct. 2. n. 3.* quia in tali casu reperdit æquale. Secundo, quia Capellanus qui ratione Capellanix hodie tenetur celebrare, si alio die celebret, ad nullam restitutionem tenetur; ergo neque beneficiarius qui alio die Officium supplet. Sed contrariam sententiam tenet Henique *lib. 4. cap. 13. num. 2.* & alij communiter. Et ratio est, quia Pius V. in Bulla asserit, eum qui non recitat suo tempore, non facere fructus suos; deinde beneficiarius non recitans Horas Canonicas, ipso facto, & absque alia iudicis declaratione incurrit pœnam restitutionis fructuum; sed nemo potest propria autoritate eximere se à pœna, quam contraxit. Ergo, &c.

3. Nota etiam, quod male à Molfesio, & Bonacina citatur Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 19. n. 1.* & Filliucius *tom. 2. tract. 2. cap. 10. num. 307.* pro affirmatiua sententia; nam loquuntur de restitutione fructuum faciendâ à beneficiario pro omissione Horarum in primis sex mensibus, de quibus non loquitur Pius V. in Bulla, vnde de hac quaestione in sequenti Resolutione dicitur.

RESOL. CXIV.

An Beneficiarius, qui non recitauit, si altero die recitet, & supplet omissionem, excusetur à restitutione fructuum?

Et quid, si predictum pensum Officij omissionem, hodie, recitet post duos, aut tres menses, aut aliud tempus, imò si recitet ante tempus?

Et an stando in opinione affirmatiua talis obligatus possit restitutionem facere in eadem specie actionis, nisi in recitatione eiusdem Officij omisi, an vero possit satisfacere per alios preces æquales, v. g. per miragram Reservarium, Psalmos penitenciales, vel per Sacrificium Missæ, &c.

Et notatur, quod si in singulis Horis vnus diei quid leue omittitur, quod simul sumptum grauem materiam constituat, ex eo non obligatur Beneficiarius ad restitutionem, neque etiam si omittat partem notabilem vnus Hora. Ex p. 9. r. 9. & Mlt. 4. Ref. 24.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet nouissimè Quintanadueñas in *Theol. moral. tom. 1. tract. 8. sing. 6. num. 11.* qui citat Suarez, Ledesimam, Heniquez, Molfesium, & Filliucium. Tum quia reperdit æquale, tum quia Capellanus, qui vno die tenetur ex onere Capellanix celebrare, si alio die celebret, non tenetur pro se loquendo restituere; ergo neque qui officium alio die recitat. Ad rationes dubitandi respondeo, admitendo, quod Capellanus, qui semel omittit, non satisfacit præcepto recitationis, sed satisfacit oneri contracto alio die recitando.

quando? hac enim non est affixa diei, in quo recitanda erant. In Missa vero audiente, & in ieiunio, cum non detur restitutio, sed præcepti adimpletio diei alligata, non potest hac in alium diem transire. Sed animadvertens oportet, idem omnino dicendum esse, si penitus omisum v. g. hodie, recitet post duos, aut tres menses, aut aliud tempus, immo et si recitet ante tempus, in quo recitandum erat, solvens anticipata solutione. Ita ille.

2. Sed ego olim contrarium docui, & nunc iterum doceo, & me citato, docet Pellizzarius in *Man. Regal. tom. 1. tract. 5. cap. 8. sect. 4. num. 221.* & etiam me citato. Escobar à Corro, *tract. de Horis Canonicis. cap. 5. §. 4. n. 10.* Tum ex Concilio Lateranensi, & Bulla Pij V. in quibus habetur, eum, qui non recitat in tempore Officium, non facere fructus suos; tum quia obligatio recitandi est alligata diei, & transit cum ipsa die, adeoque non potest suppleri alio die, nisi ex tali suppletione immunitas restitutionis obtinetur; tum quia Beneficiarius, hoc ipso quod non recitat, abque alia iudicis declaratione incurrit penam restitutionis fructuum: nemo autem potest de extimere à pena modo dicto contracta per legem Superioris.

3. Venit, an opinio affirmativa sit probabilis, Bonacini affirmat: sed Peticus de *Horis Canonicis. cap. 1. dub. 18. num. 7.* putat post Concilium Lateranense, & Bullam Pij V. nullo modo talem sententiam subire posse, ut novissime Pater Pellizzarius, ubi supra, probat Suarez à P. Quintanaduenas, & Bonacina adductum, loquutum fuisse in terminis iuris naturæ, seu iure positivo: & idcirco, hoc statim, an opinio affirmativa sit probabilis, modò viris doctis indicandum relinquo.

4. Non desinam tamen in defensionem Patris Quintanaduenas adducere verba Garciae in *summa. tract. 2. dist. 8. dub. 1. punct. 3. n. 12.* qui dixit. *Esta opinion de res, como por su autoridad, y la de los Doctos Doctores, como por su razon no se puede censurar por improvable y puede servir de consuelo, y aprovecharse a la algun beneficiado quando no tiene que responder por averjio gastado, o porque le hara falta.* Ita ille.

5. Sed alia difficultas est, stando in opinione affirmativa, an si quis v. g. elegisset prædictum modum spiritualis restitutionis, obligatus fuisset restitutionem facere in eadem specie actionis, id est, in recitatione eiusdem Officij omisii: an verò potuisset satisficere per alias preces æquales prudenti arbitrio, v. g. per integrum Rosarium, vel sacrificium Missæ, vel alios repetitum, pro illa intentione.

6. Ratio dubitandi est; quia si consideremus iustitiam rigoris, videtur necessarium reddere idem opus in specie: nam mercenarius conductus ad fodendum in vinea, non satisfaceret aliud opus, suo arbitrio faciendo, etiam in Domini utilitatem. Ad hoc dubium respondet P. Suarius, prædictum non tenentem facere restitutionem in eadem specie; quia quando creditor moraliter, & rationabiliter præsumitur acceptare, sufficit æquivalens compensatio, licet non sit in eadem materia, sed ita præsumitur in prædicto casu, quia spiritualis fructus ab Ecclesia interitus potest esse æqualis, vel maior in alio genere spiritualis compensationis; unde illa, quasi materialis dimensitas non videtur impedire condignam satisfactionem. Et idcirco Garciae, loco citato, num. 15. sic ait: *Pero preguntara alguno, estando en la opinion contraria, de que se puede suplir la omission del rezos quanto a la restitution de frutos con rezos otro tanto, si ha de ser esto forzosamente en officio Divino, o si basta que sea en Rosarios; y Psalmos Penitenciales, de qual, o otras cosas guardando y igualdad ad arbitrium*

boni viti. Respondet Suarez ubi supra, num. 1027. *le sigue Luys de San Juan duda 3. que no es necesario, sino que podrá ser en otras cosas de las dichas: porque quando se presume moralmente hablando, que el acreedor está contento, y se dará por pagado, con que le den equivalente de la deuda; aunque no sea en la propia especie puede hazerse, en este caso se presume esto de la Iglesia que es el acreedor. Luego bastara la equivalencia, mayormente quando es mayor compensacion: y confirmase con el finis del voto, el qual se cumple con cosa equivalente.*

7. Nota tamen contra Escobar, loco citato, n. 14. quod si in singulis horis vnus diei; quid leve omititur, quòd simul sumptum grauem materiam constituat, non obligat Beneficiarium ad restitutionem. Et ita probabiliter, me citato, tenet Pellizzarius ubi supra, n. 213. & me etiam citato Trullench num. 12. Sicut etiam non tenentur Beneficiarius restituere si omitteret partem notabilem vnus hora. Ita me citato Pellizzarius. Et licet Escobar num. 12. contrarium teneat, probabilem tamen esse nostram sententiam fatetur.

Sup. hoc infra in Refol. 117. §. Notandum in principio, & in aliis eius annot.

Super hac notabili parte infra in Ref. 119. & in aliis eius primæ not.

RESOL. CXV.

An Beneficiarius si intra annum per octo vel decem dies omisit Officium, teneatur ad restitutionem? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 34.

§. 1. Aliqui respondent negativè, & ita novissimè, docuit Ioan. de la Cruz in *directi. consil. part. 1. præc. 3. art. 3. dub. 6. conclus. 3.* ubi licet asserit: Beneficiarij, si intra annum omittant recitare per decem dies nihil restituant, quia sunt serui liberalissimi Domini, qui multo minus, quàm domini temporales, ad pauca attendit. Et ita explicandus est motus Pij V. Ita ille qui citat Medinam Salmanticensem, & Lopez: Ortiz verò in *sum. cap. 3. n. 22.* extendit hoc ad vnum, vel alterum diem. Sed an opinio supradictorum DD. non obstante Bulla Pij V. sit probabilis, iudicio aliorum remitto: nam illam tanquam minus probabilem noluit admittere novissimè Syluius in 2. 2. *quest. 83. art. 13. concl. 4.*

Sup. hoc in Refol. seq. & supra ex Refol. 5. lege eius §. 1.

RESOL. CXVI.

An in obligatione restituendi fructus pro omissione Horarum Canonicarum detur paritas materia? Ex part. 5. tr. 5. Ref. 24.

§. 1. Affirmativè respondet Ioannes Henriquez in *comped. cas. mor. cap. 29. numer. 30.* ubi sic ait: *Si el tiempo en que no se ha rezado, ansida ocho dias en el spacio de todo vn año, no ay obligacion de restituyr cosa alguna, como probablemente lo afirman algunos Doctores, porque ningun hombre principal, y prudente priua del salario al criado, que en vn año falta ocho dias de servirle, aunque otros Doctores no se alargan mas de a dos, & tres dias en vn año. Et Sotus de iust. lib. 10. q. 5. art. 5. Medina in summa lib. 1. capite 14. §. 11. Lopez in instrum. tom. 1. cap. 245. & tom. 2. cap. 105. Vega in summa part. 1. c. 36. cas. 1. & 2. cap. 128. cas. 18.* quos refert Garfias de beneficiis, tom. 1. part. 3. cap. 1. numer. 27 affirmant omittentem vno, vel altero die horas Canonicas, excusati à restitutione, quod probabile putat Filliucius tom. 2. tract. 23. cap. 10. *quest. 8.*

Sup. hoc in Ref. præc. citata, & vide alium §. eius not.

2. Sed hanc sententiam non approbat Oliuerius Bonartius de *Horis Canon. lib. 2. cap. 11. num. 15.* & Calftrus Palauus tom. 1. *dist. 2. punct. n. 4.* quia exprèsse contra

LA N A E
H N I A
I I L I V V
E I I I

Contradicit Pio V. qui in Bulla pro qualibet die, & pro qualibet hora restitutionem fieri præcepit. Neque obstat famulum omitterentem vno, vel altero die in anno debitum seruitium, præsumi à domino exemptum esse ab obligatione restitutionis ex quadam benigna congruitate, ne videatur dominus rigidus exactor, quominus dicamus omitterentem recitationem obligatum non esse restituere, quia in hoc casu expressit suam voluntatem dominus, scilicet Ecclesia. Dum autem hanc voluntatem satis non expressisset, poterat illud præsumi. Quapropter Menochius *lib. 2. cas. 429. n. 9. & 10.* etsi attentæ dispositione Concilij Lateranensis affirmet Clericum non recitantem vno, vel altero die, obligatum non esse restituere, negat tamen attentæ constitutione Pij V. vide etiam Syl-
 nium, quem citauit in 2. part. *tract. 12. resol. 34.*

Quæ hic est Ref. antecessens.

RESOL. CXVII.

Quam pars officij omisa à Beneficiario sit leuis, vt non obliget ad restitutionem, etiamsi fructus respondentes illi parti omisa sint magna, & notabilis quantitas.

Et an si pars fructuum correspondens sit tam parua, vt non pertingat ad peccatum mortale in materia furti, teneatur illam restituere sub mortali?

Et an, qui eodem die in singulis Horis paucos versiculos omisit, qui simul sumpti grauem, & notabilem materiam constituunt, teneatur ad restitutionem?

Ex quo inferitur non satisfacere præcepto recitandi Horas eos, qui dum cantant, aut recitant, omittunt tantam partem versuum, vel Psalmorum, etiam deglutendo, corrupendo, vel syncopando verba, vel syllabas, vt ex ita omisis, vel corruptis fiat notabilis pars.

Quod autem intelligendum est non de omnibus Horis simul, sed de singulis Horis.

Et an liberetur ab onere distributionum restitutionis ille, qui accedit ad Chorum non solum post primum Psalmum, verum etiam, qui propter hanc partem reliquerit recitare aliam, qua non attingit ad materiam notabilem? Ex part. 2. tr. 12. Ref. 26.

Sup. hoc supra in fine, Ref. 114. & in Ref. 81. §. Dico eursim in fine, & vt magis clarescat solutio huius diffi. lege infra doctrinam Ref. 119. & aliarum eius primæ annot.

Et pro contento in hoc §. huius Ref. in Ref. seq. §. 1. à lin. 8. vers. Et a fortiori, &c. Et pro contento in hoc vlt. §. Notandum est, supra in Ref. 114. §. vlt. in principio, & infra in Ref. 120. §. Idem, post mediū, à vers. *autem*

1. Circa hoc mihi summopere placet sententia Vinc. Filliucij *tom. 2. tract. 23. c. 10. n. 219.* dum asserit, pro omissione minori, quam vnus Horæ integræ, non esse aliquid restituendum: potest igitur beneficiarius peccare mortaliter, omitendo dimidiam Horam, sed non teneri ad restitutionem. Idem dici potest de Matutino proportionaliter. Reginaldus verò *lib. 30. tr. 3. c. 4. n. 44.* ex Suarez, putat omissionem, quæ in recitatione Officij constituit peccatum mortale, obligare ad restitutionem. Sed tunc tene sententiam Filliucij, etiamsi fructus respondentes illi parti omisa, sint magnæ, & notabilis quantitas.

2. Nota etiam, quòd si beneficiarius omittat partem notabilem Officij, si pars fructuum correspondens sit tam parua, vt non pertingat ad peccatum mortale in materia furti, tunc vtique beneficiarius non tenebitur illam sub mortali restituere.

3. Notandum est etiam, Martinum Bonacinam *tract. de Horis Canonicis, disp. 1. q. 5. punct. 2. n. 15.* docere, non esse improbabilem opinionem asserentem, quòd qui eodem die in singulis Horis paucos versiculos omisit, qui simul sumpti grauem, & notabilem materiam constituunt, non teneatur ad restitutionem. Et ratio est, quia lex definit obligationem restituendi pro singularum Horarum omissione. Et licet ipse respondeat ad hoc argumentum tamen, vt dixi, hanc sententiam probabilem esse existimat, quam

antè absolute docuerat Pet. Moneta *tract. de distribut. part. 2. c. 3. n. 22.* vbi sic ait. Optimè Nauarrus inferit, non satisfacere præcepto recitandi Horas eos, qui dum cantant, aut recitant, omittunt tantam partem versuum, vel Psalmorum, etiam, deglutendo, corrupendo, vel syncopando verba, vel syllabas, vt ex ita omisis, vel corruptis fiat notabilis pars. Quod tamen intelligendum est, non de omnibus Horis simul, sed de singulis Horis; nam quòd in vna Hora omittitur, non est cum eo, quòd in altera omittitur computandum, ad constituendam notabilem partem, cum quælibet Hora vnum totum integrum, & perfectum per se constituit. Ita Moneta. Qui etiam *n. 42.* cum Bonacina *ubi supra n. 12.* liberat ab onere restitutionis distributionum, non solum eum, qui ad Chorum accedit post primum Psalmum, seu post primum Hymnum, iuxta Ecclesiarum consuetudinem, verum etiam, qui præter hanc partem reliquerit recitare aliam partem, quæ non attingat materiam notabilem, iuxta Doctorem sententiam, de qua materia notabili nos supra diximus; quæ sunt valde notanda à confessoris, vt in praxi sæpius occurrant.

RESOL. CXVIII.

An Beneficiarius, qui non recitauit Laudes teneatur ad aliquam restitutionem.

Et an infirmus, qui prauidet post presidium ex sebre fore impediendum a recitatione Vesperarum, teneatur illas mane recitare?

Sed ex doctrina huius Resolutionis inferitur, an Laudes sint Hora separata, vel pars Hora, nempe Matutini? Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 46.

1. Affirmatiuam sententiam docet Castus *sup. h. n. 1.* Palanus *tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 7. n. 5.* & in terminis Olucrius Bonartius *de Horis Canonicis, lib. 2. cap. 10. n. 12.* vbi sic ait. Censeo nihil fructuum necellarid tribuendum pauperibus ratione omissionis partis Horarum omisa quantumuis magna, & sufficientis ad materiam peccati mortalis, nisi pro omissionis laudibus. Ita ille. Et à fortiori hanc sententiam docet Suarez *de Religione, tom. 2. lib. 4. c. 30. n. 13.* & ius castus *Faultus de Horis Canonicis, lib. 2. q. 286.* asserentes Beneficiarium teneri ad restitutionem, quoties peccatum mortale committitur in omissione alicuius partis notabilis vnus horæ, modò illi parti tanta pars fructuum respondeat, quæ furto sublata culpam mortalem constitueret. Probatur etiam hæc opinio ex auctoritate Doctorum dicentium Laudes esse Horam separata ab aliis. Ita Nauarrus *de orat. cap. 3. n. 17. & 28.* Archidiaconus in *c. Presbyter diff. 91. D. Antonin. in 3. part. tit. 10. §. 4.* & alij. Vnde Laudes differre à Nocturnis patet, tum quòd eas nouo aris campani pulsu inchoamus, & earum initio præponimus versum, *Deus in adiutorium meum intende,* vt in aliis horis, habent proprium Capitulum, Hymnum, &c. Tum quòd nocte Natalis Domini Nocturni finiuntur, & Missa inter Laudes, & Nocturnos interponitur; tum quòd olim Laudes à Nocturnis tempore diuidebantur, cum illi canerentur in prioribus noctis vigiliis, hæc verò in vigilia matutina.

2. His tamen non obstantibus (attendas quæso amice Lector de hoc casu interrogatus ab Eminentiissimo Cardinali Oregio, viro doctissimo, & integerrimo, pro contraria sententia probabiliter, ni fallor hanc adduxi ratione. Bulla Pij V. quæ onus restitutionis in omissione recitationis Officij imponit, loquitur solum de Horis integris, vt legitur patet, ergo non debet vt lex pœnalis ad earum partes extendi, sed suis terminis arctari. Cum igitur Laudes non sint Hora separata,

Quælibet hora restitutionem fieri præcepit. Neque obstat famulum omitterentem vno, vel altero die in anno debitum seruitium, præsumi à domino exemptum esse ab obligatione restitutionis ex quadam benigna congruitate, ne videatur dominus rigidus exactor, quominus dicamus omitterentem recitationem obligatum non esse restituere, quia in hoc casu expressit suam voluntatem dominus, scilicet Ecclesia. Dum autem hanc voluntatem satis non expressisset, poterat illud præsumi. Quapropter Menochius lib. 2. cas. 429. n. 9. & 10. etsi attentæ dispositione Concilij Lateranensis affirmet Clericum non recitantem vno, vel altero die, obligatum non esse restituere, negat tamen attentæ constitutione Pij V. vide etiam Syl-
 nium, quem citauit in 2. part. tract. 12. resol. 34.
 An Beneficiarius, qui non recitauit Laudes teneatur ad aliquam restitutionem.
 Et an infirmus, qui prauidet post presidium ex sebre fore impediendum a recitatione Vesperarum, teneatur illas mane recitare?
 Sed ex doctrina huius Resolutionis inferitur, an Laudes sint Hora separata, vel pars Hora, nempe Matutini?
 1. Affirmatiuam sententiam docet Castus sup. h. n. 1. Palanus tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 7. n. 5. & in terminis Olucrius Bonartius de Horis Canonicis, lib. 2. cap. 10. n. 12. vbi sic ait. Censeo nihil fructuum necellarid tribuendum pauperibus ratione omissionis partis Horarum omisa quantumuis magna, & sufficientis ad materiam peccati mortalis, nisi pro omissionis laudibus. Ita ille. Et à fortiori hanc sententiam docet Suarez de Religione, tom. 2. lib. 4. c. 30. n. 13. & ius castus Faultus de Horis Canonicis, lib. 2. q. 286. asserentes Beneficiarium teneri ad restitutionem, quoties peccatum mortale committitur in omissione alicuius partis notabilis vnus horæ, modò illi parti tanta pars fructuum respondeat, quæ furto sublata culpam mortalem constitueret. Probatur etiam hæc opinio ex auctoritate Doctorum dicentium Laudes esse Horam separata ab aliis. Ita Nauarrus de orat. cap. 3. n. 17. & 28. Archidiaconus in c. Presbyter diff. 91. D. Antonin. in 3. part. tit. 10. §. 4. & alij. Vnde Laudes differre à Nocturnis patet, tum quòd eas nouo aris campani pulsu inchoamus, & earum initio præponimus versum, Deus in adiutorium meum intende, vt in aliis horis, habent proprium Capitulum, Hymnum, &c. Tum quòd nocte Natalis Domini Nocturni finiuntur, & Missa inter Laudes, & Nocturnos interponitur; tum quòd olim Laudes à Nocturnis tempore diuidebantur, cum illi canerentur in prioribus noctis vigiliis, hæc verò in vigilia matutina.
 2. His tamen non obstantibus (attendas quæso amice Lector de hoc casu interrogatus ab Eminentiissimo Cardinali Oregio, viro doctissimo, & integerrimo, pro contraria sententia probabiliter, ni fallor hanc adduxi ratione. Bulla Pij V. quæ onus restitutionis in omissione recitationis Officij imponit, loquitur solum de Horis integris, vt legitur patet, ergo non debet vt lex pœnalis ad earum partes extendi, sed suis terminis arctari. Cum igitur Laudes non sint Hora separata,

RESOL. CXIX.

An Beneficiarius teneatur ad aliquam restitutionem omittendo partem notabilem alicuius Horæ? Et quid, si omittat Laudes? Et quid est dicendum, si omittat partem leuem in singulis Horis? Et an restitutio pro omissione Horarum suppleri possit per quasumque elemosinas, quas antea Beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerat? Ex p. 4. tract. 4. & Mis. Ref. 220.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenet Castrus Palaus tom. 2. disput. 2. punct. 7. numer. 5, quia omittens partem notabilem alicuius Horæ absolute dicitur illam omittere, sicut absolute dicitur omiisse Missam, qui partem notabilem non audit; sed pro cuiuslibet Horæ omissione est debita restitutio, iuxta Extratrag. Pij V. etiam fructus illi correspondentes leues sint. Ergo est etiam debita restitutio pro omissione cuiuslibet partis notabilis, paucitas enim fructus excusabit ab obligatione graui restituendi, non à leui. Ita Castrus Palaus, qui citat Garciam, & Bonacinam.

2. Sed, his non obstantibus, negatiuam opinionem defendit Oliuerius Bonartius de Horis Canonicis lib. 2. cap. 1. num. 10. ubi sic ait: Primum quidem certum est, nec in Concilio Lateranensi, nec in Extratrag. Pij V. quidquam de hac questione determinatum esse: unde prima specie videtur nihil necessarium restituendum pro parte Horæ, quamuis notabili, prætermittit, quia cum lex sit poenalis, saltem ex parte; fundamentum eius sit culpa, ob quam irrogatur poena, solumque de Horis integris in illa mentio fiat; non debet ad earum partes extendi, sed suis terminis arctari: censeo igitur nihil fructuum necessarium tribuendum pauperibus ratione partis Horarum omissionis, quantumvis magnæ, & sufficientis ad materiam peccati mortalis, nisi pro omissionibus Laudibus, quia multi putant, illas esse Horas distinctas; quod quamuis minus recte arbitrentur, solent tamen separatim à Nocturno Officio legi per modum Horæ diuersæ. Ratio verò est, cur nolim aliquam ob partem prætermittam ad restitutionem obligari, quia lex hæc est odiosa; & proculdubio grauem poenam imponit, cum pro singulis Horis restitutionis onus irrogat; cur ergo nos illam extendimus, & iugum beneficiorum magis aggrauamus, quam ius ipsum, & verba legis. Ita Bonartius; & hanc sententiam sequitur, cum aliqua tamen limitatione, Suarez de Religione tom. 2. lib. 4. cap. 30. à num. 9. & Toletus lib. 2. cap. 12. num. 10. non obligantes ad restitutionem, si fructus correspondentes leues sint, eo quod beneficium sit tenue; sed negatiuam sententiam absolute, & sine vlla distinctione satis probabilem; & securam in praxi ego existimo.

3. Sed quid dicendum de eo, qui partem leuem in singulis Horis omittit, cuius omisso comparatio ne totius Officij dici grauis quantitas censeri potest, an, inquam, obligatus sit restituere? Et negatiuam sententiam ego teneo, quam tuetur Moneta de distribut. part. 2. q. 3. n. 22. & Filliucius tom. 2. tract. 23. cap. 10. quest. 7. quos sequitur Castrus Palaus loco citato, validam pro hac sententia rationem adducens, ad illum, & non pigebit.

4. Notandum est etiam hic obiter quod aliqui dicunt, restitutionem fructuum pro omissione Horarum suppleri posse per quasumque elemosinas, quas antea beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerat; cum ex cuiusdam anticipatæ solutionis rationem

Sup. hoc in Ref. seq. & lege doctrinâ Ref. not. seq. à lin. 4. §. 1. vsque ad medium, & supra ex Ref. sol. 81. §. Di. co. in fine, & ex Ref. 177. §. 1. vt ex illis magis clarescat solutio huius quest. & in fine Ref. 114.

Sup. hoc magis late in Ref. præteritis, præcipuo.

Sup. hoc in Ref. not. præteritis §. 1. ad medium, & in aliis eius annot. 2. Et sup. contento in hoc §. sed quid, infra in Ref. 121. & in aliis eius not.

Sup. hoc infra in Ref. 128. magis late à §. 2. & lege doctrinam Ref. &

separata, sed partes Horæ, nempe Matutini, sequitur non esse inclusas in dicta Bulla; atque adeo illas omittentes peccare quidem mortaliter, sed nullo reuocacionis nexu vinciti. Quod verò Laudes contra Naturam, & alios non sunt Hora separata, patet ex communi sententia Doctorum. Ita Canonista partim in cap. 1. de celebracione Missarum, partim in Clem. 1. eodem tit. Summatij in verb. Hora Canonice, & D. Thomas opus. de offic. Sacerd. cap. 1. & ibi Sotus de iust. lib. 10. quest. 5. art. 4. attulit hanc sententiam esse adeo vulgò receptam, vt alterius opinionis Doctores ne quidem sint audiendi.

Restat modo respondere ad ea, quæ superius adduximus, quæ videntur probare Laudes differre à Nocturnis. Dico igitur aris campani pulsam non fieri, vt distinguantur Laudes à Nocturno Officio, tamquam distincta Hora; sed ad maiorem solemnitatem hymnodiarum, Te Deum Laudamus, &c. Sicut solentem pulsus adhiberi, dum tempore Missæ cantantur sequentia, Per omnia secula seculorum, &c. Hymnum verò illum pertinere ad Officium Nocturnum, patet ex Breuiariis. Nec refert quòd cap. confirmacionis, in fine, de celebracione Missarum, dicitur, Te Deum, &c. diei, vel omitti in Matutinis Laudibus, quia Laudes Matutinae ibi accipiuntur pro toto officio composito ex Nocturno, & Matutino Laudibus; in cuius parte hymnus ille dicitur. Quòd verò Laudes inchoentur à communi versu, Deus in adiutorium, &c. & Psalmis, hymno; & aliis consent, vt ceteræ orationes distinctionem Horarum non indicant, quia nondum sunt distincta Hora donec accipiat suam complementum, & perfectionem; quæ à fine, siue communi Collecta dependet; ab eo enim sumenda est Hora diuersitas, non à principio, vel temporis intervallo. In nocte autem Natiuitatis reuerentia Ecclesia primam Horarum institutionem, id est Nocturnum Officium concludit collecta diei, non quòd infirmare velit esse nunc re ipsa distinctam Horam. Ratio autem separationis à Laudibus est, quia sanctus Thelephorus dederit tunc Missam fieri de nocte; vt patet in cap. nocte, de consuetud. dist. 1. Unde necessarium erat, vt statim post Nocturnos Missa celebraretur ante Laudes. Dicendum est igitur ex supradictis posse aliquem probabiliter defendere Beneficiarium omittentem Laudes peccare, vt dixi mortaliter, non autem ad restitutionem teneri, quia contra Palaum; & Suarez, omittens partem notabilem alicuius Horæ, licet peccet mortaliter, non tamen comprehenditur in Bulla Pij V. in qua imponitur onus restitutionis ex omissione alicuius Horæ. Cum enim lex hæc sit odiosa, & proculdubio grauem poenam imponat, etiam pro singulis Horis restitutionis onus irroget, sequitur non esse extendendam contra omittentes partem Horæ, licet notabilem; & ideo non debemus iugum Beneficiariis magis aggrauare, quam ius ipsum; & verba legis imponunt. Et ita has rationes postquam cum doctis recentioribus communitatis hanc sententiam tamquam probabilem amplexati sunt.

4. Notandum est etiam hic obiter, infirmum, qui præuidit post prandium ex febre impediendum à recitatione Vesperarum, non teneri manè recitare illas, quia præceptum recitandi Vesperas non obligat pro tota die, sed tantum pro toto tempore vespertino. Quòd enim recitare antè Vesperas licet, non infert obligationem tunc eas recitandi, si pro tempore, quo præceptum recitationis vrgere, impossibile sit futurum recitare; & parere præcepto; sed sufficit cuiuslibet temporis malitia sua. Et ita docet nouissime Raynaudus de monitor. part. 1. cap. 1. quest. 14.

ANNAE
BIBLIOTHECA
MUSEI HISTORICO-NATURALIS
MUSEI HISTORICO-NATURALIS

contra Religionem ex omissione recitandi, cuius fuit causa propter iniquam detentionem Beneficij; hoc est tantum consequenter, non principaliter, & merito diuersum non constituere peccatum ex regulis communibus in materia de peccatis, de quibus Dnu Thomas 1. 2. questione 71. artic. 6. & cum eo communiter Doctores Theologi. Et hæc omnia docet Elcobar à Corro de Hor. Canonic. q. 3. §. 5. num. 42.

RESOL. CXXI.

De Beneficij, qui partes leues in singulis Horis conuulsi, quæ simul sumptæ grauem quantitatem constitunt, teneatur ad aliquam restitutionem? Ex p. 1. r. 5. Ref. 54. Et ad iterum in ipsam. part. 5. tr. 14. Ref. 47. Sed hic tantum vna Ref. transcribitur.

Affirmatiue respondet Faustus de Horis Canonicis, lib. 2. q. 286. vbi sic ait. Ad restitutionem teneatur qui eodem die in singulis horis vericulos omisit, qui tamen simul sumpti vnam integram horam efficiunt: & ratio est, quia si cuiusmodi omissiones continuantur in ordine ad grauem culpam, ita etiam in ordine ad restitutionem. Sic ille.

Vnum negatiuum sententiam ex neoteris tenet expressè Cetrus Palaus tom. 2. tract. 7. disput. 2. par. 7. num. 6. quia, ait ille, si pro qualibet hora huiusmodi præceptum latum est, tunc omisiones non coniunguntur cum omissione in Officio alterius diei. Sed adhuc admissio vnicum esse præceptum pro integro officio diei, credo nullam esse obligationem, quia ita est vnum præceptum, vt virtualiter multiplex sit, & obligatio restitutionis singulis horis est adnexa. Vnde si qualibet hora per se sumpta nullam inducit obligationem restituendi, neque illam inducet, quatenus vnicum quoddam Officium constituit. Officium namque indacere non poterat obligationem restituendi, nisi partes illius Officij diuim inducerent. Ita Palaus, qui citat Monetam & Filiucium. Vnde puto vtramque sententiam probabilem esse, sed ego magis negatiue adhæreo.

RESOL. CXXII.

Verus Beneficarius in quadam Cuitate huius Regni per spatium septem annorum recitauit officium sine debita attentione; & hoc voluntarie. Quæsumus an sit, an teneatur ad restitutionem fructuum, qui vnica sexcentis superabam? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 1.

Relinquendo illam questionem, an recitans officium voluntarie distractus satisfaciat præcepto, dico circa præsentem difficultatem, quod affirmatiue respondent communiter DD. Homobonus de exam. Eccles. part. 1. tract. 4. cap. 5. quest. 40. Guantius in conuen. Rubr. Missal. tom. 1. sect. 1. cap. 6. num. 4. Nauar. cap. 20. de oratione, num. 32. Gratius de off. aur. part. 1. lib. 2. cap. 51. numero 7. Petrus à Nauar. lib. 2. capite 2. numero 140. & seq. Vega in summa tom. 1. cap. 128. cas. 20. Suarez in 3. part. tom. 5. disput. 4. sect. 2. num. 26. & de Religione, tom. 2. lib. 4. capite 26. num. 26. Rodri-guez tom. 1. cap. 143. num. 1. Moneta de distribut. part. 2. quest. 2. num. 20. Lorca in part. 2. tom. 2. di-qui. 26. de legib. membr. 2. ad 5. Salas de legib. di-Tom. 111.

putat. 9. sect. 1. num. 24. Squillante de obligationibus Clericorum, part. 1. dubit. 2. 1. num. 42. Fernandez in suo exam. Theolog. moral. par. 3. cap. 13. §. 8. Raphaël de la Torre in part. 3. tom. 1. contr. 9. de Horis Canonicis. Valquez opus. de beneficiis, cap. 4. §. 1. dub. 4. num. 104. & alij quos citat, & sequitur Barbosa in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 4. cap. 9. num. 20. & Syluius in 2. 2. quest. 83. art. 3. conclus. 4. Et ratio est: nam, cum attentio sit modus substantialis, non satisfacit quis præcepto Ecclesie, sine attentione recitando, & ideo non dicitur recitasse, qui sic recitat; & sic contra eum. habet locum poena restitutionis, imposita contra non recitantes.

2. Tamen, quia contrariam opinionem censo probabilem esse cum Lessio lib. 2. cap. 37. dub. 18. num. 68. & Azotio, part. 1. lib. 10. cap. 13. question. 8. non imposui onus dicto beneficiario restituendi. Et ita hanc sententiam absolute amplexi sunt, ex neoteris Episcopus Antuerpiensis, Ioannes Maledus in 2. tractat. 10. cap. 2. dub. 4. & Paulus de Layman in Theol. moral. lib. 4. tractat. 1. cap. 5. num. 10. Cardinalis Toletus lib. 2. cap. 12. num. 16. Medina Cod. de orat. quest. 16. Corduba in question. lib. 4. quest. 13. Henric. lib. 9. cap. 2. num. 5. & Castus de lege pœn. lib. 2. cap. 5. Probatur hæc opinio nam, secundum Caietanum, præceptum dicendi Horas distinctum est à præcepto dicendi eas cum attentione: nam præceptum dicendi eas, simpliciter prius fuit latum; postea vero in cap. dolentes, fuit impositum præceptum de attentione. Vnde, qui dicit Horas sine attentione, satisfacit præcepto primo de dicendis Horis; non autem secundo, de dicendis cum attentione. Sed, cum restitutio fructuum sit poena contra beneficiarios omittentes diuinum Officium; ille, qui voluntarie distrahitur recitando officium, illud non prætermittit, licet malè recitet Ergo non tenebitur restituere. Salua semper, &c.

RESOL. CXXIII.

Quidam Sacerdos habebat beneficium curatum cum multis oneribus, vt Missas, &c. & per multos annos multoties reliquit Horas Canonicas; Quæsumus an teneatur restituere in integrum omnes fructus, interim præceptos?

Et in textu huius Resolutionis docetur, quid Episcopus, Parochus, Canonicus, vel Beneficarius teneatur restituere pro omissione in recitatione Officij Diuini cuiuslibet diei.

Et an si contingat, Canonicum Caonicatus gratiam prius, vel absolute lucrari antequam officium diuinum omittat, nihil eius debere restituere? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 8.

Sciebam, à quodam Theologo responsum affirmatiuum habuisse, & probabiliter: nam ita tenent Malder in 2. tractat. 10. cap. 2. dub. 4. Lorca in part. 2. tom. 2. disput. 24. de legib. membr. 1. vers. in iure autem Canonico. Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. cap. 30. num. 4. Valquez in part. 2. tom. 2. disput. 168. num. 34. & 35. Azotius part. 1. lib. 10. cap. 14. quest. 5. Petrus à Nauarra lib. 2. cap. 20. num. 217. Valentia tom. 3. disput. 6. quest. 2. punct. 10. Squillante de oblig. Cler. part. 1. quest. 3. n. 66. & alij Ratio est: quia in Concilio Lateranensi vltimo, sub Leone X. sess. 9. §. statumus, & in Const. 138. Pij V. decernitur, vt nemo beneficium curatum, aut simplex habes, qui elapsis sex mensibus ab eius consecratione, sine legitimo impedimento Officij diuinum recitare omiserit, pro tẽpore, quo non recitauit, fructus suos faciat; imò eos impedire, tanquam rem iniuste captam;

Sup. hoc in Ref. 125.

capum, in fabricam Ecclesie, aut elemofynas pauperum teneatur. Super quas Pontificias Constitutiones videndi sunt, Nauert. in *Manuali*, c. 25. n. 122. Summa Corona p. 1. c. 1. n. 93. Fulchus de *visitatione*, lib. 2. c. 20. n. 22. M. Ant. Cucchus in *insitit*, lib. 5. n. 7. n. 39. & Gigas de *pensionibus*, q. 30.

2. At ego contrariam sententiam, tanquam probabilem, ei, si illam sequi vellet, demonstraui. Nam Syluius in 2. 2. q. 83. art. 13. concl. 4. Homobonus in *exam. Eccles.* p. 1. tractat. 4. c. 5. q. 42. Molfesius in *summa*, tom. 1. tract. 5. c. 3. n. 26. Fernandez in *suo exam. Theol.* p. 3. c. 13. §. 8. n. 2. Henricq. lib. 13. c. 13. n. 2. Tolerus lib. 2. c. 12. n. 2. Sotus lib. 10. q. 5. art. 6. Aragonius 2. 2. q. 83. art. 13. Medina lib. 1. c. 14. §. 11. Petrus de Ledelma in *summa*, tom. 2. tract. 9. cap. 4. conclus. 11. Raphael Torres in 2. 2. tom. 1. quest. 83. de *Horis Canonici*, contr. 9. num. 40. & Lessius lib. 2. cap. 34. num. 77. asserunt, eum, qui habet beneficium curatum, non teneri restituere, nisi partem correspondentem obligationi recitandi Horas:

Sup. hoc & seq. de mpta vltim. diffie. huius §. in Ref. seq. & pro Beneficariis lege infra doctrinam §. pen. & vlt. Refol. 139.

vt, verbi gratia, Parochus, & Episcopus quintam partem pro rata restituant; reliquis quatuor, ratione tituli & onerum, retineant, Canonici quartam partem restituant; alij beneficiarij tertiam. Hec Henriquez, qui citat Lopez, Pennam, Cuevos, Gallo, & alios. Licet talis moderatio videatur Lessio iusto laxior, presertim in Canonici, & alijs, qui non habent aliud onus, quam precum. Vnde eam limitat ad eos beneficiarios, qui alia onera habent, idque iuxta onerum proportionem. Toletus lib. 2. c. 12. n. 9. putat, pro toto omisso Officio restituendam esse tertiam partem fructuum illi diei respondentium: quem sequitur Fernandez, *vbi supra*, Tandem addam in fine huius dubitationis doctrinam notabilem Ioan. de Salas de *legib. disp. 1. §. sect. 2. num. 27.* qui contra Vasquez putat, quod si contingat, Canonicum canonicatus grossam prius verè, & absolute lucrari, antequam Officium omittat; nihil eius debere restituere; quia pena non est, vt fructus iam suos restituat; sed vt non faciat fructus suos. Hec ille.

RESOL. CXXIV.

Beneficiarius omittens recitationem Horarum quomodo debeat fructus restituere, & quid pro toto officio; & quid pro singulis Horis Canonici? Idem aduertitur de Episcopo, Canonico, & Parocho. Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 111.

Sup. contentio in hac Ref. lege doctrinam Ref. precedentis per totam, & signanter à medio §. 2. & pro beneficiariis vide infra doctrinam §. pen. & vlt. Refol. 139.

7. Circa hoc in Bulla particulari anni 1561. cita disponit Pius V. quod qui per vnum diem totum Officium omiserit, tenetur restituere omnes fructus illius diei; qui Matutinum tantum omiserit, dimidiam partem, qui reliquis omnes horas, alteram dimidiam, qui harum singulas, v. g. Laudes, vel Primam, vel Tertiam, Sextam, aut Nonam, sextam partem fructuum illi diei respondentium; sed hæc Bulla cum tanto rigore accepta non videtur, ait Henriquez cap. 13. de *excommunicatione*, num. 2. in *glossa lit. Z.* vbi refert praxim cum sapientum consilio hunc rigorem ita moderare, vt Parochus & Episcopus quintam partem fructuum pro rata iuxta decisionem supradictam restituant, reliquis partes quatuor ratione tituli & onerum retineant, Canonici quartam partem restituant, alij verò simplices beneficiarij tertiam similiter habentes præstimoniam, & pensiones Ecclesiasticas. Verum hæc moderatio, vt alibi adnotauimus, videtur Lessio lib. 2. cap. 34. dub. 22. num. 177. nimis laxa, presertim in Canonici & alijs, qui non habent aliud onus, quam precum, vnde eam limitat ad alios beneficiarios, qui alia onera habent, idque iuxta onerum propor-

tionem. At his non obstantibus Egidius de Trulench in *expofit. Bull. Crucata*, lib. 3. cas. 2. num. 3. putat opinionem supradictam Henriquez esse tutam & probabilem; ego verò in hac quaestione de meo nihil dicam, & nihil ponam, solum referre volui quod alij dixerunt.

RESOL. CXXV.

Cui faciendum sit restitutio ex omissione Horarum Canoniarum? Ex p. 2. tr. 12. Ref. 127.

1. Respondeo, faciendam esse fabricæ beneficij, vel pauperibus, vt patet ex Bulla Pij V. & ex Doctoribus communiter; sub nomine verò fabricæ continetur non solum propria Ecclesia beneficij, sed fabrica domus beneficij, in qua beneficiarius habitat, vel alterius domus ipsius beneficij, vel vilitas in emendis, vel meliorandis agris, vt fructus in perpetuum augeantur. Ita Suarez de *Relig.* tom. 2. lib. 4. c. 30. n. 19. & alij.

2. Sub nomine verò pauperum intelliguntur etiam pauperes alterius loci, in quo non est situm beneficium, & intelligitur etiam ipse beneficiarius si sit pauper, & id non fiat in occasione non recitandi, & eius mater, fratres, aut sorores, non solum si sint mendici, sed etiam si necessarii ad decentiam personæ, & status careant, quales sunt multi nobiles. Ita Faustus de *Horis Canon.* lib. 2. q. 28. & Villalob. in *sum.* tom. 1. tract. 24. dub. 17. n. 9. Fernandez in *exam. Theol.* part. 3. c. 12. §. 8. n. 3. & alij.

3. Hæc etiam restitui potest fieri Missis, & alijs suffragiis in utilitatem defunctorum; nam ipsi sunt etiam iudicantes. Ita Filliucius tom. 2. tract. 23. c. 10. n. 325. qui citat Suarez, & alios.

RESOL. CXXIV.

An Beneficiarius, qui omittit Horas Canonicas, liberetur à restitutione fructuum propter elemofynas pauperibus largitas, non tamen hoc intuitu? Et quid est dicendum de alijs debitis, an contrarium sit sentiendum? Ex part. 3. tractat. 6. & Misc. Ref. 17.

1. Hæc casus mihi contingit, & ab onere restitutionis consulentem liberaui, nixus auctoritate Pauli Layman in *Theol. mor. lib. 3. sect. 3. tract. 2. c. 12. n. 9.* vbi sic ait. Quando obligatio restituendi, puta pauperibus, ex iure Ecclesiastico tantum promanet, arbitror probabiliter dici posse elemofynas, quæ cum tali obligatione, quamvis figurate non animo satisfaciendi factæ sint, tamen ad eas extinguendas prodesse posse. Exempli causa. Vnde Confessario ad confessionem, qui toto anno officium recitare neglexit, & ideo in pijs causis 300. aureos restituere deberet, tali obligatione Confessario illi significata, respondet, se quamuis huius obligationis immemorem, his ipsis diebus statuan argenteam Ecclesie alicui donasse, quæ 300. aut amplius aureis æstimeretur, puto potius quia non desunt Doctores qui ita sentiunt; tum, quia videtur esse virtualis intentio omnium dantium elemofynas, satisfaciendi per eas omnibus obligationibus quas suis peccatis, aut negligentis contraxerunt; tum denique quia leges Ecclesiasticæ benignè explicari debent. Ita Layman, & ego.

2. Notandum

2. Notandum est tamen, quod contrarium dicendum est in aliis debitis; vnde qui ex furto, vlti...

RESOL. CXXVII.

Beneficiarius, qui omisit Horas Canonicas, excusetur a restitutione fructuum propter elemosynas...

Libi in 3.p. tr.7. ref.57. ex Layman docti probabiliter affirmatiuam sententiam, quam suo discipulo cuidam Theologastro, sed im-

1. Sanctius vero lib.1. summ. c.13. Lessius c.39. dub.10. & Layman tract.2. c.11. docent, non excu-

2. Nihilominus Layman, probable censet ab obligatione restituendi promanante tantum ex iure...

3. Hanc etiam sententiam tanquam probabilem me citato docet nouissimè Machados de perfectio...

4. Algunos verdaderamente le excusan, sino es quando la donacion se hizo por remuneracion de otro...

6. Lessio, Sanchez, Layman, y otros son de con-

trario parecer. No obstante que Layman, a quien signo Hurtado, sienta por probable; que quando la obligacion de restituir proviene solamente de Derecho Canonico...

7. Et post hæc scripta inueni hanc nostram opinionem tanquam probabilem admittere me etiam citato duos doctos viros, Eminentissimum Dominum meum Cardinalem de Lugo...

RESOL. CXXVIII.

An Beneficiarius possit compensare elemosynas iam factas voluntarie cum obligatione postea contracta restituendi fructus propter omissionem officij?

Et supponitur Beneficiarium excusari a restitutione fructuum ob elemosynas iam factas, non tamen cum intentione satisfaciendi huic obligationi.

Et an hoc habeat locum in debitis ex furto, usuris, &c. que forte soluenda sunt, pauperibus ob incertitudinem creditorum? Ex part.9. tract.9. & Misc.4. Ref.23.

Suppono Beneficiarium excusari a restitutione fructuum ob elemosynas pauperibus datas, non tamen cum intentione satisfaciendi huic obligationi vnde si beneficiarius ob omissionem recitationem tenetur restituere 500. aureos, si tantumdem largitus est pauperibus, & si immemor huius obligationis, potest liberari a restitutione quia hæc videtur esse virtualis intentio omnium facientium Elemosynas, vt per eas satisfaciatur omnibus obligationibus, quas suis peccatis, aut negligentis contraxerunt; tum quia leges Ecclesie temper debent benigne explicari; quod etiam habet locum in debitis ex furto, vitiis, &c. que forte soluenda sunt pauperibus ob incertitudinem creditorum: cum enim Elemosyna non repugnet velle satisfacere pro Elemosyna alias debita (vt si quis Elemosynam iniunctam a Confessario det extreme indigenti, cui ex iustitia tenetur subuenire iuxta probabilem Doctorum sententiam) qui dat elemosynam censetur habere hanc virtualem intentionem satisfaciendi etiam alteri debito. Et ita hanc sententiam, quam olim docui in 3.p. tr.6. ref.57. & me citato, sequuti sunt postea quinque docti Recentes, Trullench in decalog. to.1. lib.1. c.7. dub.24. n.19. Pellizarius, & Escobar, vbi infra, Perlicus de Horis Canonicis c.5. dub.22. n.4. & Garcias in summa tract.2. diff.8. dub.3. punct.4. n.3.

2. Sed hoc supposito, difficultas est, an hæc doctrina procedat, si quis possit applicare elemosynas olim factas pro omissione postea facta? Et negatiue respondet Pellizarius in Man. reg. tom.1. tr.5. cap.8. sect.4. num.229. Sed affirmatiuam sententiam docuit Oliuerius Bonartius de Hor. Canon. lib.2. c.11. n.21. cuius sententiam nimis latam ego existimaui in part.4. tract.4. resol.220. Sed modo inuenio illam mordicus docere Escobar à Corro, tract. de Hor. Can. q.5. §.4. n.10. Et ratio adduci potest, quia præbens elemosynam censetur virtualiter illam præbere, non

Sup. hoc, quod hic supponitur in duabus præcedentibus Ref. & in to.8. tr.4. lege ex Ref. 49. doctrinam §. vlt. &c. & §. annot. vlt. hu-

Sup. hoc in Ref. i. not. præterita, §. vlt. & in Ref. 3. in eodem §. & in tom. 8. tr.7. Ref. fol. 468 & in aliis eius not. 1.

Quæ hic est supra Refol. 126. & infra in fine Ref. 139.

Quæ hic supra potest videri & est.

Ref. 119. §. solum pro debitis contractis, si extarent, vel etiam pro contrahendis, ita ut sit quedam anticipata solutio. Limitat tamen hanc sententiam Escobar n. 19. dum tempore facta Eleemosyna, aut postea Beneficiarius eam applicuit alicui operi, aut necessitati, aut pro remissione peccatorum, pro animabus Purgatorii, aut pro alio opere pio: quia tunc ab hac speciali applicatione recedere non potest, nec facere compensationem cum debitis restituendis ratione omissionis Diuini officij, quia illa applicatio aequiualet donationi perfecta, quae reuocari non potest. l. 3. §. fin. Cod. de reuocand. donat. l. fin. Cod. de V. sup. cap. pro donato, cum similibus, & applicans post applicationem, & donator post donationem nihil sibi debitum retinent cum quo valeant compensare quod debent.

RESOL. CXXXIX.

Quidam Canonicus recitabat Officium, non tamen canendo cum aliis in Choro, quaritur, an hoc facere poterit sine peccato mortali, & distributiones quotidianas lucrari. Ex p. 2. tr. 12. Ref. 6.

Sup. hoc in Ref. seq. & in alio §. eius prima not. Sed pro omni doctrina huius Ref. vide infra Ref. 131. & alias eius annot.

§. 1. Difficilis est haec quaestio: nam pro parte negatiua sunt hi omnes: Beja in resp. p. 1. cap. 55. Sotus de iust. lib. 16. quasi. 5. artic. 4. Nauar. de oratione, c. 13. n. 17. Grassus dec. lib. 2. c. 51. num. 12. & cap. 2. n. 22. & c. 53. n. 4. 5. & 21. Couarr. var. resol. lib. 3. cap. 13. n. 8. Columna de redditib. eccles. p. 3. cap. 34. n. 19. Pinellus in leg. 1. C. de bon. mater. p. 3. num. 16. Rodriguez in sum. tom. 1. cap. 43. n. 5. Zechius in sum. part. 2. cap. 83. n. 12. & Summa Corona p. 1. cap. 2. & alij citati à Moneta de distrib. quotid. p. 2. q. 2. num. 31. & à Garzia tract. de beneficiis, tom. 1. p. 3. cap. 2. n. 513. Et ne dura, ait Comitulus lib. 1. quasi. 62. num. 3. videatur esse haec sententia, sciendum est, ita declarasse sacram Congregationem Illustrissimorum Cardinalium. Probatur haec opinio: nam institutio canonicatum est, non ut adsint tantum in choro; sed ut canendo assistant: & ob id eis dantur distributiones. Ergo, si id non praesent, peccabunt, nec poterunt distributiones retinere. Antecedens patet ex autoritate Concilij Basileensis sess. 21. §. 3. Et in Concilio Aquisgranensi cap. 131. dicitur: [Canonicis religiosissime in choro standum, & psallendum est.] Et in Concilio Tridentino sess. 24. c. 12. sic habetur: [Omnes verò diuina, & per se, & non per substitutos compellantur obire Officia, atque in choro ad psallendum institutos, hymnis, & canticis Dei nomen deuote laudare.]

2. Sed, licet haec opinio de iure antiquo, & ex institutione Officij Canonicorum sit vera; tamen hodie, ratione consuetudinis, contrariam sustinendam esse iudico cum Lessio lib. 2. c. 34. dub. 33. n. 85. Raphaël de la Torre in 2. 2. tom. 1. quasi. 83. de Horis Canonicis, cont. 10. disp. 7. sol. mihi 357. Pet. Nauarra lib. 2. de rest. c. 2. n. 2. 17. Aragonio in 2. 2. quasi. 83. art. 12. dub. ult. Garzia de benef. tom. 1. p. 3. c. 2. n. 527. & Cenedo in suis quasi. canon. q. 2. vbi fuse confirmat hanc opinionem. Et idem docet Riccius in sua praxi, tom. 2. resol. 362. num. 3. Ioan. de la Cruz in direct. cons. Præcep. 3. art. 5. dub. 7. concl. 4. & Petrus Ledesma tom. 2. tract. 9. cap. 3. cono. 31. Vide etiam Gauntium in Comment. ad Rubr. Miss. tom. 2. tr. 1. C. 5. tit. 5. num. 3.

3. Ad responsum Cardinalium, quam assertit Comitulus, responderetur, de illa non constare authentice. Ad Concilium Basileense, & Aquisgranense responderet Cenedo vbi supra, num. 16. ibi non præceptum, sed consilium dari: vtuntur enim Patres ver-

bo, debent, quod consilium denotare videtur. Quod si aliquis contendat esse præceptum; respondemus iam consuetudine legitime præscripta esse derogatum. Ad Concilium verò Tridentinum ait Lessius, vbi supra, num. 186. præceptum illud non dirigi ad Canonicos, sed ad Prælatos, vt conuenientibus iuris remedijs Canonicos cogant, vt canant in choro. Unde peccant Prælati, si id negligant; non autem Canonici sua consuetudine vtentes quandiu à Prælati non videntur. Sed hæc Lessij responsio mihi non placet, ex eo, quod Concilium dicens, quod Canonici compellantur per se obire Diuina Officia, atque in choro psallere, vult eos ad id teneri: & ait, quod ad id compellantur, vt tanquam ad rem, ad quam tenentur: nam compulsi, & executio præsupponit obligationem. Dicendum est igitur, Concilium in hoc non esse receptum, sed eandem consuetudinem post illud durare, & esse continuatam, quia Episcopi, & alij Superiores non curant in hoc illud executioni mandari, sicut & alia multa. Unde clarum est, non obligare. Vide Azorium p. 1. lib. 10. cap. 11. q. 6. Squillante de obligatione Cler. p. 1. q. 29. num. 19. Reginaldum tom. 2. lib. 18. cap. 13. n. 175. & Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 12.

RESOL. CXXX.

An qui submissa voce, aliis canentibus, persoluit Horas Canonicas, possit percipere distributiones. Ex part. 2. tract. 12. Ref. 33.

§. 1. Respondent communiter, satisfacere obligationi Diuini Officij recitandi, sed non posse distributiones quæ canentibus conferuntur percipere.

2. Sed ego puto cum Filiucio tom. 2. tract. 13. cap. 6. num. 196. & Martino Bonacina tract. de Horis Canon. disp. 1. quasi. 3. punct. 11. n. 17. ita submissa voce recitantem, posse percipere mediam partem distributionum, quia non deest in totum suo muneri, cum assistat Choro, Officium submissè recitet & ceteros audiat. Quam quidem doctrinam, aduersus Bonacina, Villalobos in sum. tom. 1. tract. 24. dub. 10. num. 9. & Portel in dubijs Regular. ver. Hora Canonice, num. 15. putant procedere etiam in casu quo Canonicus non caneret, sed tantum assisteret, quia distributiones etiam pro assistentia conferuntur. Igitur Canonicus assistens, & non cantans potest sibi medietatem distributionum retinere. Et ita docet Beja part. 1. cap. 55. & Carolus Macigni tract. de Horis Canon. c. 68. n. 3. & alij.

RESOL. CXXXI.

An Canonicus confabulans in Choro, aut exercentis aliquas actiones præsertim attentionis externe repugnantes, teneatur ad restitutionem distributionum quotidianarum. Ex p. 2. tract. 12. Ref. 7.

§. 1. Tenentur putat Petr. de Ledesma in sum. tom. 2. tract. 9. cap. 4. concl. ult. diff. 1. & 2. Raphaël de la Torre in 2. 2. tom. 1. q. 83. de Horis Canonicis, cont. 19. disp. n. 5. Vega in sum. p. 1. c. 128. cap. 10. & p. 2. c. 102. circa fin. Lopez in instr. tom. 1. c. 146. Summa Corona p. 1. c. 1. n. 93. Squillante de oblig. Cler. p. 1. dub. 30. n. 2. Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. c. 14. n. 9. Sot. de iust. lib. 10. q. 5. art. 4. Grassus dec. aur. lib. 2. c. 51. n. 12. & c. 52. n. 22. Arag. in 2. 2. q. 83. art. 12. & alij. Et ratio est: quia ita, v.g. confabulando, non solum non habent attentionem internam, sed neque externam.

3. Ergo

1. Ergo non satisfaciunt præcepto assistendi in choro, & ideo non possunt lucrari distributiones: sed idcirco, quod non possit dici quis præsens esse alicui in choro, cum ad aliud attendit. l. coram Titio. ff. de verb. signif. Ergo, &c.

RESOL. CXXXII.

An Canonici confabulantes, dum chorus cantat, accedunt distributiones quotidianas? Et an tamen illas restituere, si in choro, vel privatum non recitent Horas Canonice?

1. Pro negativa sententia adduxi in 1. part. tract. 2. de Horis Canonice, resol. 7. Suarez, Sotum, Aragonum, Monctam, Cenedum, & alios, tamen aliqui, vt ibi adnotavi, affirmatiuam sententiam asserunt, cuius probabilitatem alii iudicandam reliqui, sed modo assero dictam affirmatiuam sententiam esse probabilem, & ideo nouissimè illam tenet Thomas Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 2. cap. 2. dub. 100. num. 2. vbi sic ait. Canonici non attendentes, imò confabulantes in Choro, lucrantur distributiones, nam dantur Canonice pro assistentia in choro, & vt chorum sua præsentia authorizent; item quia sic vsu receptum est. Hanc sententiam tenet Henríquez à me consultus, & quamplurimi ex recentioribus admodum docti Magistri, & hæc videtur mihi probabilior. Ita Sanchez.

2. Ex his inferitur contra Petrum Navarram lib. 2. de reſtit. cap. 2. num. 224. & 225. & Petrum de Aragon. in 2. 2. D. Thom. q. 83. art. 13. in fine, Canonicos qui assistunt choro, licet nec in choro, nec privatum recitent Horas Canonice, non tenent restituere distributiones quotidianas, quia dictæ distributiones dantur pro assistentia in choro, & sunt stipendii illius assistentæ; ergo. Deinde in Concilio Lateranensi non recitantes tantum obligantur ad restituendos fructus beneficiorum, sed distributiones non includuntur sub nomine fructuum; ergo. Ita Sanchez vbi supra dub. 101. n. 2. & alij docti, recentiores, & hæc sententia mihi videtur satis probabilis.

3. Notandum est etiam hic obiter contra Sylvestrum ver. Hora, q. 10. Angelum eodem verb. n. 25. & alios, Canonicos non assistentes in choro, nec recipientes distributiones quotidianas, non peccare mortaliter, nisi sequatur detrimentum cultus Tom. 111.

diuini. Ita Sandoval lib. de offic. Eccl. p. 5. c. 8. Tabiena verb. Hora, n. 28. & alij. Imò in tali casu nullo modo peccare, nisi, vt diximus, sequatur detrimentum cultus diuini, putat Medina in 1. 2. q. 6. art. 4. ad 2. Verum si absque iusta causa Canonici in tali casu abesset à choro, peccaret tantum venialiter, docet Sanchez loc. cit. dub. 112. num. 6.

RESOL. CXXXIII.

An Canonici seu Prebendati, qui Choro assistunt confabulando, possit, hoc non obstante distributiones lucrari? Et quaritur, quibus peccatis peccet Presbiter Chori in suo Officio? Et pro praxi huius difficultatis adducuntur sex peccata, vel sex casus, in quibus potest peccare presbiter Presbiter Chori ratione sui Officii. Et an Canonici, qui non recitant Officium neque in Choro, nec extra Chorum, teneant restituere distributiones, si tantum assistat Choro? Ex part. 10. tr. 13. & Misc. Ref. 10.

1. DE hac questione à nobis alibi actum est, & alia nouissimè, in quadam Congregatione coram Eminentissimo Cardinali N. à viris doctis me etiam interueniente, fuit latè discussa. Pro affirmatiua sententia adduxi Machadam de Presbitero Confessor. tom. 2. lib. 4. part. 4. tract. 3. docum. 5. num. 2. vbi sic ait: La segunda question es: si ya que el Prebendado no tenga obligacion de cantar, por lo menos la tenga de estar en el Coro con atencion, y no dormiendose, ó parlando, para poder ganar las Distribuciones cotidianas. Probable opinion es que deve estar con atencion; porque lo mismo viene à ser no asistir en el Coro; que estar en el dormido ó parlando. Si bien la mas comun, y recibida opinion de los Doctores modernos es que el Prebendado gana las Distribuciones, fundase en que estas se dan a los Prebendados porque assisten en el Coro, lo autorizen, y honoren con su presencia; lo qual se cumple con sola la presencia corporal, y assi dicen estar en ofi. Ita ille; cui adde nouissimè doctum Martinum de S. Ioseph in Monita Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 5. de Orat. n. 13. sic asserentem. Por la misma razon juzgo por mas probable la opinion de Garcia de Beneficis, tom. 5. p. 3. c. 2. n. 214. Medina in Summa, lib. 1. c. 14. §. 11. Sanchez vbi proxime, dub. 100. que afirma, que consultò sobre ella al Padre Henriquez, y a hombres doctissimos, y que sentieron como el, y que esta puesto en costumbre, que los Canonicos, que no solamente no cantan en el Coro, ni tienen atencion al rezo, antes estan parlando mientras dura el Officio diuino ganan las distribuciones cotidianas; porque dependen sin otro requisito de la asistencia corporal, como las ganan los Clerigos, que van al mortuorio, y sin rezar por el difunto parlan, y se entretienen: es contra Navarrum, in cap. Quando, c. 13. Petrus Navar. lib. 2. de reſtit. cap. 2. num. 102. & 103. Arag. citat vbi infra, num. sequenti, & alios, Hucusque Martinus.

2. Sed si stando in opinione negativa, cui ego adhaereo cum Doctoribus, quos citat, & sequitur Pater Baldellus in Theol. mor. tom. 2. lib. 3. disp. 42. num. 13. disp. 37. num. 17. & disp. 34. num. 3. cum seqq. cum Fragoso de Repub. tom. 2. lib. 10. disp. 22. §. 5. n. 4. & Lessio in Auctario casuum conscientia post. 1. 2. D. Thome, ver. Hora Canonice, num. 25. v. v. Præfatis Chori. Vnde non grauabor hic apponere verba Ioseph Rogasfull. in Praxi Theol. Moral. tom. 1. part. 2. lib. 3. de Oratione vocali, cap. 20. num. 128. vbi sic ait: Videmus in speciali quibus peccatis peccet Presbiter

Alibi in duabus præcedentibus Ref. & lege alias earum primarum annotationum.

ANNA
BIBLIA
T. IV. V
III

præfectus Chori. Dico primò, Præfectum Chori distulantem defectus Chori, fieri omnium peccatorum reum: sicut nauæ tributur submerso nauis. Dico secundò: peccat mortaliter præfectus Chori, qui non monet, vt cantent tempore, quoad id tenentur, quando res est grauis. Dico tertio, peccare permittentem confabulare in Choro, & non seruare silentium. Dico quartò peccare, si aliquod inordinatum permittat, ex quo sequitur diuini cultus, & Chori perturbatio. Dico quintò, peccare Chori Præfectum permittentem lucrati distributiones cum, qui tempore debito ingressus non fuit vel si dum est in Choro, non canit, sed confabulatur: quas distributiones tenetur Chori Præfectus byria, seu administrationi restituere. Dico sextò peccare Chori præfectum, qui abest à Choro dum celebrantur Officia & non relinquit aliquem loco sui, vnde Chori Præfectus tempore quo celebrantur Officia, non potest Missam dicere, nisi aliquem substituatur loco sui; Nora diligenter hanc strictam residentiam maximè obligare in Canonicis Chori Præfectis: quia habet pingue stipendium, & similiter in aliis habentibus stipendium alicuius momenti: si autem gratis tale munus exerceat, aut exiguo stipendio; non obligantur ad tam strictam residentiam, vt contingit maximè Valentia in Præfectis Chori Parochiarum, sed satisfaciunt, si adsint per se dum commodè possunt: sic enim consuetudine interpretante ab illis acceptatur huiusmodi Officium. Tenentur tamen omnes Chori Præfecti, dum in Choro sunt; rectè, & iustè suum munus exercere; aliter enim, si culpabiliter negligentes fuerint, & peccant, & tenentur ad damnorum restitutionem, vt supra diximus. Ita ille.

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta §. Ex his,
& in aliis
cuis annot.

3. Sed an Canonicus, qui non recitat Officium, nec in Choro, nec extrà Chorum, teneatur restituere Distributiones, si tantum assistat Choro. Et ad hoc dubium sic respondet Machadus loco citato num. 3. *La tercera question es, si el Prebendado que assiste en el Coro no rezar las Horas Canonicas dentro, ni fuera del, esta obligado à restituir las distribuciones cotidianas, Navarra, Aragon, y otros, tienen la parte afirmatiua, fundado en la disposicion de vn motu proprio de Pio V. que parece que claramente obliga à los Canonicos, à que restituyan las distribuciones correspondientes al tiempo que dexaron de rezar, en la forma que ya dexamos dicho atras, Sanchez præua latamento, y dephende la parte negatiua: y la razon es, porque las distribuciones cotidianas no vienen nomine fructuum; y estas se dan solamente por la asistencia en el Coro; y en quanto al motu proprio de Pio V. responde, que Autores muy graues modernos tienen por llano que no està recibido con esse rigor. Ita Machadus & post illum Martinus de San Ioseph loco citato, n. 14. Sed contrariam sententiam tenet Baldellus vbi supra, disp. 34. n. 6. vbi supposita tamen consuetudine non canendi in aliqua Ecclesia, sic asserit: Dummodò tales Beneficiati intersint Choro, plenè, & integre satisfaciunt suo munerì, & licitè possunt recipere totas & integras distributiones, quæ in huiusmodi Ecclesiis solum sunt assignatæ ratione præsentia; non autem ratione cantus, vt etiam notat Caietanus in Summa, verb. Hora Canonica, in fine. Azorius, part. 1. lib. 10. cap. 1. 1. quæst. 6. Petrus Navarra, lib. 2. de Restitut. cap. 2. num. 217. Lessius lib. 2. cap. 34. num. 185. Bonacina de Horis Canonicis, disp. 1. quæst. 1. punct. 2. num. 18. Quamquam ex Bulla Pij V. Ex proprio, etiam hi amittant simul distributiones omnes, & fructus suorum Beneficiorum, si absolute Horas non recitent, saltè priuatim; & in penam huiusmodi omissionis etiam amittant stipendium, quod alioqui est debitum soli præsentia, vel intersentia Chori.*

Ita Baldellus. Stant igitur pro vtraque difficultate superius posita hinc inde Doctorum opiniones: Sed ego puto magis adhaerendum esse Patri Baldello; & ita me citato tenet etiam Escobar à Corro de Horis Canonicis, q. 3. §. 6. num. 12. & me citato Trullench in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 7. dub. 16. n. 8.

RESOL. CXXXIV.

An Canonicus absens à choro per tres menses, vigore Concilij Tridentini gaudet distributionibus quotidianis?

Et an quamuis in toto anno choro non interfuit, gaudeat; hoc non obstante, in prædictis tribus mensibus quotidianis distributionibus? Ex p. 10. tract. 1. & Misc. 1. Ref. 8.

§. 1. **R**espondeo quod Canonicus absens potest percipere fructus sui Beneficij, vt in tribus mensibus concessis per Trid. sess. 24. cap. 12. ita & in sex primis mensibus, quibus non recitando potest percipere fructus, ex Constitutione Pij V. 138. quæ incipit: ex primo Lateranensi Concilio. Atamen si abest à Choro, iis temporibus, non percipiet distributiones quotidianas, ex Garcia 3. de Benef. cap. 2. n. 250. & seq. Moneta 2. part. de distribut. q. 17. n. 41. Bonacina 2. de Horis Canonicis, q. 4. punct. 1. lib. n. 11. S. Fausto, lib. 3. eod. tract. 7. versic. Ex quo, & cons. seq. Gonzalez ad Regul. 8. Cancellar. in Proximo §. 7. n. 182. Escobar, tract. de Hor. can. q. 5. §. 2. n. 42. & 75. cum aliis.

2. Tamen contrariam sententiam nouissimè tanquam probabilem ex multis admittit Martinus de San Ioseph in Aqnit. Confessar. tom. 1. lib. 2. de Oratione, tract. 15. num. 6. vbi sic ait: De tal manera requiere la asistencia de los Prebendados en el Coro el Derecho de percibir las distribuciones; que aunque el Concilio Tridentino, sess. 25. cap. 12. permite à los Canonicos, que falten por tiempo de tres meses ganando los frutos, però no ganan las distribuciones en faltando; como lo declaró la Sacra Congregacion, segun Gonzalez ad regul. 8. §. 8. Proximo n. 182. ex Riccio, decis. 594. n. 16. Però lo contrario es probable, porque el Concilio concedio el tiempo de los tres meses, para que puedan los Prebendados aliviar el trabajo del resto del año; y parece que va allí embido el Derecho de adquirir las distribuciones. Sic Cenedus collect. 15. ad 6. Conarruias lib. 3. Variar. cap. 13. n. 5. & videtur sentire Nauarrus de Orat. cap. 5. num. 20. Vivaldus in Candel. auro 2. part. c. 5. n. 48. D. Ioan. Ocon. in cap. vnic. de Cleric. non residentib. in 6. n. 6. Sanchez 1. part. consil. lib. 2. c. 2. dub. 93. & 94. & n. 103. Tiene, que lo dicho es verdad, aunque gassen los dichos meses en vicio; y juegos; y jugos tambien, que es probable; porque el Concilio Tridentino loco citato, quando señana este tiempo para que se descansen, no pone por condicion; que se gassen bien. Huevlsque Martinus. Et hanc sententiam præter Doctores citatos, tanquam probabilem admittit etiam Trullench in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 8. dub. 3. n. 5. addit etiã Martinus, vbi supra, n. 7. quod Sanchez estiendo lo dicho à los Canonicos, que no assiste en todo el año al Coro; dize, que no obstante esto, pueden llevar las distribuciones en los tres meses, que se dan para descansar; porque es ley, que se hizo en favor comun de todo el Capitulo; y no cessa, cessando su fia en vn particular, que no assiste al Coro. Otras razones da, y dize, que son de su mismo parecer algunos Varones Doctos, à quien consultò: no parece esto del todo improbable; aunque yo no me arriesera à aconsejarlo. Ita ille.

RESOL.

RESOL. CXXXV.

An Canonici, qui abest à Choro sine causa animò amittendi distributiones, tempore absentia correspondet, peccet mortaliter?

Et an Canonici qui ad Chorum non accedit, sed privatum Divinum Officium recitat, peccet tantum venialiter, etiamsi in Choro quatuor tantum assistant?

Ex p. a. tr. 12. Ref. 31.

Affirmative respondent Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 10. n. 17. & c. 13. num. 5. Garcia de benef. tom. 1. part. 3. cap. 2. n. 19. & seg. Filluc. tom. 2. tract. 3. c. 7. num. 207. Squillante de oblig. Cler. part. 1. ad. 1. n. 57. & alij, afferentes Canonicos, & obtinentes dignitates, seu portiones, non posse tuta conscientia, nisi per tres, vel quatuor dies, abesse à Choro, vel ita tempus à Concilio Tridentino permissum; & Garcia, pro hac sententia, adducit tres Cardinalium declarationes.

1. Hac opinio videtur mihi probabilior. Sed quia multi de hoc nullum sibi conscientia scrupulum faciunt, ut à peccato illos immunes faciamus, dicendum est, contrariam sententiam esse probabilem, & ita illam vocat, licet oppositam teneat, Martinus Bonacina de Horis Canon. disp. 2. q. 1. punct. 2. num. 3. post Sylvestrum, Caietanum, & alios quam etiam sententiam absolute docuit Regin. in pract. tom. 2. lib. 18. c. 13. n. 176. in fin. cum limitatione, nisi talis absentia à Choro efficiatur per contempum, aut ob eam Officium Divinum non diceretur in Ecclesia, aut saltem non diceretur eam debita solemnitate. Ex his apparet Canonici, qui ad Chorum non accedunt, sed privatim Divinum Officium recitant, peccare tantum venialiter, etiamsi in Choro tantum quatuor assistant; nam ut notat Carolus Macignus tractatu de Horis Canonici, cap. 56. num. 24. quatuor Canonici sufficient ad constituendum Chorum.

RESOL. CXXXVI.

An Præbendatus peccet mortaliter, si à Choro abest, etiamsi cedat distributionibus?

Et an Præbendatus submissa voce recitans suam partem, vel non recitans, sed solum attendens ad partem, quam alius Chorus recitat, lucretur dividendam partem distributionum?

Et an tres, vel quatuor dies in anno absentia à Choro non constituunt culpam mortalem in Præbendatis, absque tribus mensibus in anno à re- illis concessa absentia à Choro? Ex p. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 17.

Respondent affirmativè, etiamsi cedat distributionibus, & propter eius absentiam officium non dimittatur, nec sine decem solemnitate celebretur. Ita Valquez opus. de benef. cap. 4. art. 2. ad. 1. n. 182. Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 10. num. 17. & c. 13. n. 1. & seg. Bonacina de Hor. Canon. disp. 2. q. 1. punct. 2. n. 1. & alij, quos citat, & sequitur Castrus Palaus tom. 2. disp. 3. punct. 2. num. 3. ex multis rationibus, quas ipse adducit.

2. Sed contrarium tenet Sylvester verb. Hora questione 2. Caietanus §. 5. Angelus numero 21. Navarrus de orat. capit. 1. numero 14. Macignus de Horis Canon. capit. 56. numero 34. Barbosa de potest. Episcop. part. 3. allegat. 53. num. 181. & Valentia tom. 3. disp. 6. quasi. 2. punct. 10. §. 6. unde puto utram-

que sententiam probabilem esse, ut ego alibi etiam docui.

3. Nota tamen, stando etiam in sententia affirmativa, tres, vel quatuor dies in anno absentia à Choro non constituunt culpam mortalem in præbendis, quanquam à iure conceditur absentia à Choro tribus mensibus in anno. Ita Bonacina, Suarez, Castrus Palaus &c. citatis.

4. Nota etiam, quòd Præbendatus submissa voce recitans suam partem, vel non recitans, sed solum attendens ad partem, quam alius Chorus recitat, lucretur, secundum probabilem opinionem, mediam partem distributionum. Ita Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 12. n. 18. Navarra de rect. lib. 1. cap. 2. num. 222. Cenedus collect. 15. num. 6. ad 6. & alij, quos citat, & sequitur Bonacina disp. 1. quasi. 3. punct. 2. §. 1. n. 17. licet etiam probabiliter contrariam sententiam teneat Castrus Palaus tom. 2. disp. 3. punct. 4. n. 5. & Olinarius Bonartius de Hor. Canon. lib. 2. cap. 23. n. 9. & seg.

Alibi ibidem. Sup. hoc in Rel. præterita §. 1. & supra in Ref. §. 5. vlt.

Sup. contentore, in hoc §. supra in Ref. 130. per totam, & si placet lege alias Ref. eius annotationum.

RESOL. CXXXVII.

An si extra tempus Divinorum Officiorum possit Canonici, seu Præbendatus expedire negotia propria Ecclesie, in cuius utilitate abest, licite accipiat distributiones?

Et an Canonici dispensatus in ætate etiam lucretur distributiones?

Idem est, si Canonici ordine sacro initiatus non sit, si assistat in Choro; & aliud est quoad vocem in Capitulo, qua requiritur saltem Ordinem Subdiaconatus.

Et notatur, quod distributiones percipit Canonici assistens Choro, & divinis Officiis, licet non sedeat in proprio stallò, nec sit indutus vestibus solitis.

Item lucretur distributiones Canonici, si desinat Horis Canonici assistere, propter aliquam iustam causam; propter recipiendum hospitium; vel si vadat barbam & ex aliis multis causis, que in textu huius Resolutionis explanantur, quas pro casibus contingendis in promptu tenet, quia quorundam sunt pro supradictis Præbendis circa lucrationem distributionum. Ex p. 10. n. 16. & Misc. Refol. 54.

§. 1. Negativè sententiam docent plures, quos citat, & sequitur Moneta de distribut. p. 2. quasi. 5. num. 43. Sed ego contrariè sententiæ adhaereo; tum quia Beneficiarius re vera tempore Divinorum Officiorum est occupatus in evidenti utilitate Ecclesie, ac proinde ei debentur distributiones iuxta privilegium contentum in cap. Vinco: quod privilegium esset sine dubio nullum, aut minimum, si occupati in evidenti utilitate Ecclesie tenerentur prævenire, aut postponere, ut possent se servare indemnes: quin potius præ cæteris gravarentur, ut potè, qui, aliis vacanti bus, tenerentur laborare in utilitatem Ecclesie, & præterea Choro assistere, æque ac alij. Et ita docet Bonacina de Hor. Canon. disp. 2. quasi. 5. punct. 1. num. 16. cum aliis.

Sup. hoc primo in rom. 5. tr. 5. ex doct. & in Ref. 5. cur. in prope fidem, à vers. tum quia à Bonacina.

2. Notandum est hic obiter primò quod Canonici dispensatus in ætate etiam lucretur distributiones, nam dispensatus circa principales est etiam dispensatus in accessoriis; Ita Moneta 2. de distribut. quasi. 19. n. 44. Bonacina de Horis Canon. quasi. 3. punct. 4. & 5. & novissimè ita declaratum per Congregationem Cardinalium Interpretum Concilij Tridentini. Et idem procedit, si Canonici ordine sacro initiatus non sit, nam quoad distributiones sufficient

ANAE
Horia
III. IV. V
III

assistentia in Choro, nisi aliter consuetudine, aut statuto fuerit introducendum, & obseruatum, ex Clement. 2. de *uic. & qualitat. obseruanc.* Moneta 2. de *distrib. q. 19. n. 3.* Bonacina, d. q. 2. punct. 2. n. 1. & 2. Quidquid de non ipitatio ordinis Canonici annexo, uiderit Moneta *ibid. q. 20. n. 3. 1.* At hoc procedit quoad capiendas distributiones, aliud quidem est quoad uocem in Capitulo, quæ requirit saltem Ordinem Subdiaconatus, ut in *d. etat. & qualitat.* Moneta, 2. de *distribut. q. 20. num. 5.* Bonacina, punct. 3. ex num. 5. citato loco, ubi n. 7. aliud admittit in conuocando Capitulo, si ille, cui hoc incumbit, ordinem Sacrum non habebat, quia non est actus iurisdictionis.

3. Nota Secundò, quod distributiones percipit Canonicus assistens Choro, & Diuinis Officiis, licet non sedeat in proprio stallò, nec sit indutus uestibus solitis, nisi aliud statuto, aut consuetudine seruetur; ita Moneta 2. *distribut. q. 19. ad fin.* Bonacina, de *Horis Can. q. 4. punct. 2. n. 1. 4.* Castro Palao, 2. tom. tract. 7. disp. 3. punct. 5. n. 3.

4. Nota Tertio, quod Canonicus lucrabitur distributiones, si desinat horis Canonicis assistere propter aliquam iustam causam, ut si excuset propter recipiendum hospitem, uel quod radat barbam, & ex aliis causis, de quibus in sequentibus; ita speciatim loquendo, docent Nauarr. *cap. quando, sine tract. de Orat. & Horis Canonicis. c. p. 5. n. 21.* in Latino (licet in Hispano n. 19. contrarium uoluerit) quem sequitur Sanchez 2. *confil. moral. c. 2. d. 97. n. 2.* qui loquuntur, non solum dum uere tempore horarum deoccupatur illis in causis; uerum dum differit occupationem illam, nempe radere barbam, & recipere hospitem, &c. ad tempus extra horas, ut si ad noctem, nam, & tunc putant non teneri ad restitutionem distributionum, quia causa in se uera fuit, & si translata ad aliud tempus, nihil tamen detrahit cultui Diuino, quæ opinio probabilis est, ualde æqua, & notabilis. Ita Escobar *tract. de Hor. Can. q. 5. n. 80* qui etiam notat, infirmitatem esse iustam causam, ut distributiones lucrèntur, & idè Canonicus illas lucrabitur, si ad Ecclesiam se conferre non potest ob debilitatem crurum, seu tibiarum, ex Moneta, 2. *part. 9. 6. n. 16.* Menoch. de *arbit. casu 60. num. 14.* & seq. Bonacina, 1. de *Horis Can. q. 3. punct. 1. num. 13.* Qui ex consilio medici domo non egreditur ob timorem grauis damni, Moneta d. q. 6. n. 8. Qui causa recuperandi vires, uel mutandi aërem aliò se transfert, maxime ex consilio Medici, Bonacina n. 4. & 5. Qui prodragram patitur Bonacina *sub d. n. 13.* Barbosa de *Canonic. c. 24. n. 3. 1.* & de *iure Ecclesiast. 3. part. c. 12. n. 58.* Moneta 2. de *distribut. q. 6. n. 8.* Qui causa salutis ad balnea proficiscitur. Trullench. 1. *Decalogi, c. 8. dub. 8. n. 3.* Qui causa celeberrimi Medici, uel salubrioris aëris illuc se confert ex Physiçi Consilio S. Faust. *lib. 3. de Horis Canonicis.* Qui causa purgandi corpus aut minuendi sanguinem, domi se continet, Trullench. 1. *Decalogi, c. 8. d. 9. n. 2. ubi n. 3.* de eo qui cantu defatigatus à Choro discedit, ut paululum respiciat, ex Moneta, & Bonacina, quos citat. Qui cecus est, ex Menoch. d. *casu 60. n. 14.* & seq. Cened. d. q. 1. num. 13. Moneta 16. & à Rota pluries resolutum tradit Barbosa d. *cap. 24. n. 29.* & *duobus seqq.* & ad Trident. num. 107. Quamuis in rei ueritate mihi non displiceat opinio Sanchez 2. *confil. moral. c. 2. d. 90. num. 7.* dicentis, cecitatem, uel surditatem non præstare causam sufficientem lucrandi in absentia distributiones, quia Choro adesse non nocet huic morbo, & Chorus sua præsentia autorizatur, ex Nauarr. *cap. quando 19. num. 81. & 82.* & tenet notissimè Ioan. Ægid. Trullench. *Decalogi cap. 7. dub. 18. sub num. 8.* Quæ omnia procedunt etiam Cano-

nicus infirmitates nactus fuerit ex propria culpa, nam adhuc consequetur distributiones; ita Sanchez 2. *confil. moral. cap. 2. dub. 91.* plures notissimè cumulat Velasco 1. de *privileg. pauper. quest. 54. num. 15.* Bonacina *supra num. 7.* Barbosa de *Can. cap. 34. num. 35.* Et hoc etiam procedit: quatenus, ita sua culpa obuenerit infirmitas, quod data opera eam procurauit animo se excusandi ab assistentia Chori; adhuc enim in conscientia poterit lucrari distributiones, quia ius infirmitatem respicit, non animum. Ita Bonacina 2. de *Horis Canonicis. d. quest. 5. punct. 1. num. 7.* quem sequitur S. Faust. *lib. 3. de Horis Canonicis. quest. 29.* contra Couarr. 5. *var. cap. 14. num. 8.* Moneta 2. de *distribut. q. 7. n. 11. fin.* Exstimantes, non posse lucrari distributiones, quia in hoc casu culpa fuit præordinata ad casum, & prodesse non debet; Quorum opinio indubia, & certissima est, quoad peccatum, ex illo prauo animo reddendi se impotentem ad non assistendum Choro: at postea, supposita infirmitate, & assistendi impotentia, nullum non assistendo aderit peccatum, & ut probabile est, nec obligatio restituendi, probabilius tamen contrarium iudicatur, quia ex suo dolo animo non debet commodum reportare ex iuribus constantibus, & notis. Vide circa idem Garciam de *Benefic. 3. part. cap. 2. num. 363.* Sanchez, 2. *confil. Moral. cap. 2. dub. 91.* Castro Pala. tom. *disp. 3. punct. 9. 1. num. 5.* Barbosa 3. de *iure Ecclesiast. cap. 17. num. 61.* & de *Canon. & dignis. c. 24. num. 35.*

5. An uerò hæc opinio admittenda sit, esse obuenerit infirmitas tempore quo erat abiens sine iusta causa, & sic dum non poterat percipere distributiones, nam supposita infirmitate, si habeat animum redeundi, & assistendi inuenitur uerè impeditus sua infirmitate; ita satis probabiliter docet Bonacina 2. de *Hor. Canon. quest. 5. punct. 1. n. 6.* probabilius tamen censo contrarium, dum absentia iniusta erat, ut loquimur, fecus si iusta; sic Sanchez 2. *confil. moral. cap. 2. dub. 90. num. 6.* & aliis relatis, Castro Palao, 2. tom. tract. 7. disp. 3. punct. 9. 1. num. 6.

RESOL. CXXXVIII.

An Pensionarius teneatur sub peccato mortali dicere Officium paruum Beate Virginis?
Et docetur consuetudinem esse optimam legis interpretem.
Et quaritur, an omnes pensiones possint uendi pro libito absque licentia Summi Pontificis? Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 94.

§. 1. Noster Pater Marteus Vidal auctor quidem, ut sæpius dixi ingeniosus, & doctus negotiorum sententiam docet in *Area Theol. Moral. de Ind. Inquis. num. 45.* ubi sic ait: Respondetur primo, hanc Pij V. Constitutionem obligantem Clericos pensionarios ad Officium B. Virginis pluribus in locis non esse receptam, quia à plurimis ignoratur, uel etiam scitatur, non est in praxim unquam detestata sentis, & affirmat Lessius *lib. 2. cap. 35. dub. 22. num. 129.* Insuper uidetur non obligare ad sui obsequium sub mortali, tum quia nullum uerbum præcipuum continet: tum quia odia sunt restringenda & non amplianda, *cap. odia, de reg. iur. in 6. tum quia in pœnis semper benignior interpretatio est facienda, tum quia, ut doctores ferè communiter docent, non omnia, quæ continentur in iure Canonico obligant sub mortali, tum etiam quia legis Ecclesiasticæ intentio est, non iniicere laqueos animabus, sed ad ædificationem corporis mystici Christi Domini promouere: ac idè, ut plurimum non obligat sub mortali;*

mortali; Ergo cum hæc Pij Quinti Constitutio non sit ubi que recipiatur, neque obliget sub mortali culpa, citate deducitur, quod pensiones, quæ Clericis conferuntur, hic & nunc per dictam Constitutionem per se non habeant titulum spirituale, neque ordinentur ad spirituale ministerium, sed maneat, sicuti in antea in tempore profana, & temporales; quod equidem dici non valet de beneficio, nam illud datur per se primò principaliter, ac immediatè propter officium, capit. fin. de rescript. in 6. Vnde decreta Pontificia, & Canonica, quæ obligant beneficiarios ad Horas Canonicas ubique sunt recepta, & ab omnibus affirmantur, & tenentur quod obligent sub mortali, vt colligitur ex capit. fin. dist. 92. ac etiam ex Concilio Lateran. sub Leone V. sess. 6. §. statumus; & sic Huculque Vidal.

Sed hæc opinio pugnat cum sententia omnium Doctorum, & est contra Praxim communiter receptam, contra stylum Curia Romanæ, & contra verba aperta istius constitutionis Pij V. & idè prolixè recitandam esse puto: Vnde Pericus Auctor è Societate I. S. V. qui diligenter de Horis Canonicis scripsit, sic asserit in cap. 3. dub. 6. num. 6. Quærens an prædicta Constitutio Pij V. obliget sub peccato mortali pensionarios ad prædictum officium Beatæ Virginis recitandum? Respondet, nonnullos, quos sine nomine refert Petrus de Aragonia 2. 2. quæst. 63. art. 2. prope finem, in dubio de pensionibus, verba autem, dixisse prædictam Constitutionem non obligare, tam quia non fuit ubique solemniter promulgata, præsertim in Hispania, tum etiam, quia non videtur vni recepta, nec eius verba sunt adeò rigorosa, vt censentur nouam inducere obligationem sub mortali, sed hæc sententia est omnino falsa. Ita Pericus. Vide etiam Baldeum in Theol. Mor. 10. 2. ubi 3. dist. 18. 7. Castrum Palaum tom. 2. tract. 7. dist. 2. punct. 1. §. 2. n. 6. Bassæum in Flor. Theol. verb. Pensis, n. 6. Silium in 2. 2. D. T. homo quæst. 100. art. 4. conc. 3. Virgils de iust. tract. 7. cap. 4. dub. 14. num. 93. Cevallos de cogit. per viam violentia part. 2. quæst. 62. num. 7. Malderum de iust. tract. 9. c. 3. dub. 13. Fabrum in 4. dist. quæst. 1. dist. 1. cap. 5. num. 144. Marcum Sotum tom. 3. tract. 5. dist. 1. diff. 4. quæst. 2. num. 22. Tullench in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 12. §. 3. num. 6. Nauarrum in Man. cap. 25. num. 108. Graffium part. 1. decis. num. lib. 2. cap. 50. num. 8. & 9. Petrum de Aragonia 1. 2. quæst. 83. art. 12. dub. 3. conclus. 2. Cardin. Toletum lib. 2. cap. 12. num. 2. P. Valentiam tom. 3. dist. 6. quæst. 2. punct. 9. §. Quinam tenentur conclus. 2. fin. P. Suarium tom. 2. de Religionibus, lib. 4. de Horis Can. cap. 22. num. 5. & 6. P. Reginaldum lib. 3. tract. 4. cap. 4. sect. 3. num. 41. P. Sanchez tom. 1. Constitutum Moral. lib. 2. cap. 2. dub. 63. n. 4. conclus. 2. P. Fillium tom. 2. tract. 23. cap. 3. quæst. 9. dicto 1. num. 173. Oliverium Bonartium de Hor. Can. lib. 2. c. 9. num. 6. Benium tom. 1. lib. 50. cap. 4. g. 4. Gaucium in Summa Theol. Mor. tract. 2. diff. 2. dub. 2. num. 7. Candidum tom. 1. dist. 18. art. 23. dub. 2. Villalobos tom. 1. tract. 24. dist. 8. num. 15. Martinum de San Loleph, in Mon. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 6. de orat. num. 7. Rocaful. in Praxi Theol. Mor. tom. 1. part. 2. lib. 3. de orat. vocati, cap. 4. num. 212. & alios penes ipsos asserentes; Constitutionem Pij V. ubique esse vni receptam, & obligare pensionarios sub mortali ad recitandum officium B. Virginis eo modo, quo obligantur beneficiarij persolvere Horas Canonicas, & cum iisdem penis.

Quod patet etiam ex communi obseruantia, & consuetudine post dictam Constitutionem: & in quidem obseruantia subséquens legem, & statuta de iure chartæ tradunt Doctores, vt Guido Papa decis. Gra-

tiānop. 30. numer. 1. & 3. Petrus Heigius, quæst. 17. num. 4. lib. 2. Carolus de Grassis de excep. ad mai. statutor. excep. 3. num. 13. Aymo Grauetta conf. 735. num. 14. part. 4. Tiberius Decianus, respons. 32. num. 17. vol. 2. Hartmanus Pistoris quæst. 16. n. 1. & num. 18. lib. 1. Sicut enim de Legibus in l. 37. ff. de legibus, pro regula traditur. Ioannes de Amicis consil. 42. n. 16. & 17. Ernest. Cothmann. respons. 48. num. 24. vol. 4. Alderan. Mascard. de general. statutor. interpret. concl. 2. num. 156. quibus adde omnino videntur doctum, & amicissimum Antonium Frances in suo Pastoralis edito hoc anno 1651. & ad me ex Hispania ab ipso Auctore misso, part. 3. nota. 10. num. 52. cum seqq. Vnde ex his rectè dicitur, consuetudinem esse optimam legis interpretem, ex l. minimè, ff. de legibus l. si de interpretatione, ff. eodem tit. cap. cum dilectus de consuetud. Syluanus cons. 88. numer. 27. Tiraquellus de nobilit. cap. 10. numer. 9. Afflictus Neapol. decis. 166. numer. 9. & decis. 173. numer. 3. Menochius cons. 32. numer. 44. & cons. 39. num. 21. & cons. 577. num. 2. & 3. vol. 3. Mascardus de probationibus conclus. 1415. num. 10. Brunorus à Sole in locis communibus, verbo consuetudo 6. Cardosius Praxi Indicum, & Advocat. eodem verb. numer. 3. Cald. Pereira in l. si Curatorum, C. de in integr. restit. minor. verbor. contractuum, numer. 29. Bellet. disquisit. Cleric. part. 1. tit. de Clerico debitor, §. 12. num. 27. Mendez à Castro in Praxi Lusit. lib. 2. cap. 1. n. 12. Camill. Borelli. in summa omnium decis. tit. 14. num. 88. Cened. prædic. & canon. quæst. lib. 1. quæst. 5. num. 11. & alij.

4. Sed nullus pensionarius stante Constitutione Pij V. audeat omittre recitare officium B. Virginis absque scrupulo peccati mortalis, & nullus Confessarius, vt credo, illum absolueret, si tale officium noller dicere: Ergo clarè patet, Constitutionem Piam sub mortali obligare, nec aliter sentiendum esse puto. Et hæc omnia confirmantur ex stylo huius Romanæ Curia; nam pensionarij omittentes recitare officium B. Virginis fructuum compensationem à Pontifice postulare solent; quæ non facile, nec sine competentis satisfactione conceditur. Ergo, &c.

5. Et idè post hæc scripta inuenio nostram sententiam contra Patrem Vidalem, præter Doctores citatos tenere etiam Raphaël de la Torre to. 1. in 2. 2. D. Thoma controu. n. 3. vbi sic ait: Rogas, Nonne pensionarij ad aliquid recitandum tenentur? Respondet, ante tempora Pij V. non tenebantur, modo vero idem Pontifex Constitutionem edidit 138. quam refert Nauarrus in Manuali cap. 25. num. 122. vbi præcipit omnibus pensionarijs Clericis, quando vt Clerici percipiant pensiones; paruum officium Deiparæ recitare, & aliter non faciant fructus suos iuxta proportionem inferius declarandam. Quod præceptum sine dubio obligat sub mortali: nec potest aliquis excusari dicens, constitutionem illam non esse vni receptam. Nam Constitutio ipsa Pontificia circa dubium obligat, vt recipiatur, & solemniter promulgata est Romæ, & inter cæteras Constitutiones obligantes inserta, & per contrariam consuetudinem, sciente, & annuente Pontifice, non est abrogata: quin potius à viris doctis, & timoratis seruata; & qui illam sunt transgressi, fructuum compensationem à Pontifice postulare solent, nec sine competentis satisfactione conceditur: ergo manifestum signum est, legem illam ex tacito consensu Pontificis non esse abrogatam; Aduertendum tamen circa illam, primò non omnes pensionarios sub illa lege comprehendi; sed solum eos qui vt Clerici pensionem accipiunt, vt in ea Bolla videre licet: dicuntur autem vt Clerici accipere, non illi, qui Clericales officium

seq. in eod. d. §. ad medium, & ver. Vnde & in Refol. 2. etiam in eodem §. in principio, & supra in r. 3. Ref. 26. §. Nec obstat, ad meum, Quod confirmatur, & in aliis eius annot.

Sup. hoc in tom. 2. tr. r. Ref. 14. §. Sed non carens, paulo post initium, & in Ref. 88. ex eius lata doctrina signanter in §. Et tandem, à principio, & in to. 6. tra. Ref. 11. §. 1. in fine, & quamuis cursum, vni pro mille valet, & hic supra in Ref. 94. §. Deinde, & in to. 5. tr. 1. Ref. 87. §. Sed ad lin. 3. & in tom. 4. tr. 1. Ref. 3. cursum in §. Sed, pace, post medium à ver. Quod confirmatur, & in tom. 7. tr. 1. Ref. 53. §. Nec obstat, breuiter ad medium, à ver. Quod patet, & in tom. 4. tr. 6. Ref. 117. §. Hinc dicitur, cursum in fine à ver. quia consuetudo, & melius in to. 9. tr. 7. Refol. 95. §. His, ante medium, à ver. Et ita interpreta-

ANNAE
BIBLIA
T. IV. V
III

officium exercent, alias ad officium Diuinum tenentur, sed illi, in quibus status Clericalis requiritur, vt sint talis pensionis capaces, quare si pensio detur sine hac conditione, non inducit obligationem recitandi officium Virginis, etiam si detur persona regulari Laica, vt militi Sancti Ioannis: etiam si aliquo modo ratione perfectionis persona sit Ecclesiastica & licet illi, vt regulari detur, quia nihilominus non datur illi, vt Clerico. Ita ille, & iterum Ego.

Sup. hoc in Ref. leg. doct. rind. §. Q. 20. tertio & seq.

Sup. hoc in tom. 5. tr. 7. Ref. 28. & ibi in tr. 1. Ref. 180. a §. Dico tertio. & cursum in alia Ref. postea in anhor. Ref. 1. huius an- not.

6. Sed quid dicendum de illa doctrina Patris Vidal apposta in num. 27. art. 60. videlicet in conscientia omnes pensiones posse vendi pro libito absque licentia Summi Pontificis; Respondeo; quid sit de iure antiquo, de iure tamen nouo, stante Constitutione Pij V. contrarium tenendum est; & idem Raphael de la Torre in 2. 2. D. Thom. quest. 100. art. 4. disp. 5. sic ait Pensiones, quas esse vendibiles, potest prohibere ius humanum ne vendantur: & tunc ea venditiones erunt simoniae, quia prohibita. Non autem memini, me inuenisse talem expressam prohibitionem. Quare standum est stylo Romanae Curiae, sciscitandumque est à Curialibus doctis, & probis. Stylus namque iste vel declarat naturalem malitiam, vel Ecclesiae prohibitionem in pensionibus emendis, vel redimendis: habet enim vim ad obligandum, vt seruetur, vt ait Nauarrus, *conf. 63. de Simonia, ex cap. ex litteris, de consuet.* & ibi notatis. Sed ex aduerso prodit motus proprius Pij V. citatus, qui obligat omnes pensionarios habentes pensiones, vt Clerici sunt, quacumque de causa pensiones illis consignentur, ad recitandum officium paruum B. Virginis, vt in tractatu de Horis Canonicis vidimus. Ergo omnes tales pensiones, licet beneficia non sint, sunt tamen annexae spirituali muneri: ac proinde inuendibiles sunt, sicut beneficia. Nec satisfacet qui dixerit, hoc esse de institutione iuris humani: ac proinde ad summum probari esse simoniacam tantum contra ius humanum omnes pensiones Clericales vendere: Quia licet haec obligatio recitandi officium quotidianum Beatae Virginis, & annexio pensionum ad illud sit tantum de iure humano: tamen ea institutione supposita, res sit sua natura inuendibilis, sicut diximus de beneficiis. Ita ille. Sed audiamus Gabrielem Perciram de *Manu Regia, tom. 2. cap. 64. num. 4.* licet (ait) verum sit, quod pensio non sit beneficium illud, quando titulo seculari conceditur pro labore temporali, vel alio seruitio quae in Laicum cadere potest. At verò, pensiones nostri temporis loco beneficij assignantur, & stante Constitutione Pij V. quam adducit Garzia 2. part. cap. 1. n. 5. quae obligat pensionarios ad Horas, & officium paruum Beatae Mariae, iam pensio proponitur annexa officio spirituali, ex Nauarra de *restitutionibus lib. 2. cap. 2. num. 200.* & datur titulo Ecclesiastico Henriquez in *Summa, lib. 13. cap. 13. §. 2.* ac per consequens ad instar beneficij regulatur. Haec Percira, cui adde Castrum Palatum, tom. 5. tract. 13. disp. 3. punct. 13. num. 7. Malderum de *Iust. tractat. 9. cap. 3. dub. 13.* Syluium, in 2. 2. D. Thom. quest. 100. art. 4. concl. 3. Vigiers de *Iust. tract. 7. cap. 4. dub. 15. num. 93.* Suarezium, Bonacinam, Valentiam, & Filiuicum, quos citat, & sequitur doctus, & amicissimus noster Pater Tancredi, de *Religione, tract. 2. lib. 4. disp. 19. q. 4. n. 4.* vbi nominatim contra Patrem Vidalem nostrae sententiae adheret, licet num. 5. in fin. putet, opinionem Vidalis non esse improbabilem: sed ego in Praxi puto à sententia nostra non esse recedendum.

RESOL. CXXXIX.

Proponitur aliqui casus circa obligationem Pensionarij, ad recitandum officium Beatae Virginis, sed inter alia queritur, an Pensionarius relinquens recitare officium Beatae Virginis teneatur restituere omnes fructus, vel tantum tertium partem fructus Beneficij, qui ex omissione Horarum Canoniarum non tenentur persolvere nisi tertiam partem. Ex p. 10. tr. 6. & Misc. 6. Ref. 95.

§. 1. **C**asus primus erit, & frequenter accidit. Nam Pontifex confert pensionem Clericalem alicui, qui consentit pensionem redimi, accepta nonnullorum annorum anticipata solutione, queritur, an iste talis teneatur persolvere officium Beatae Virginis; & Bonacina de *Hor. Canon. disp. 1. quest. 2. punct. 3. num. 11.* pro parte affirmatiua adducit Azoum, & Patrem Bellium in *Manuscriptis*. Quia recipiens anticipatas solutiones videtur recipere stipendium, quod Clerico fuit constitutum pro onere diuini officij ergo tenetur adhuc ad diuinum officium.

2. Sed merito Bonacina *ubi supra*, negatiue sententiae adheret, vbi sic ait: Aduertendum secundò, cum, qui cessit pensioni; solum in partem, non remanere immunem, & exemptum ab obligatione diuini officij quia dicitur adhuc pensionem titulo Clericali possidere. Secus si liberaliter cessit pensioni in totum, cum enim non dicitur pensionem habere, neque dicendus est onere pensionarij gratari, iuxta Pij V. Constit. Idem mihi valde, probabiliter dicendum videtur de pensionario, qui consentit, pensionem redimi; accepta nonnullorum, vt quinquae, aut trium annorum anticipata solutione; militat enim eadem ratio, nec magis ob grauitatem, quam ob onerosam pensionis alienationem ab onere diuini officij eximi debet, nisi aliud in Bullis exprimitur.

3. Nec obstat argumentum in contrarium adductum, negando consequentiam: hic enim non habet amplius pensionis titulum, nec dicitur pensionarius, consequenter non tenetur ad onera quae pensionem consequuntur, & ad quae tenetur Clericus, qui pensionem titulo Clericali percipit. Et hanc sententiam praeter Bonacinam tenet etiam Escobar à *Cotego, tract. de Horis Canonicis quest. 3. §. 5. num. 18.* Garcias de *Simonia; Theol. Mor. tract. 2. difficult. 2. dub. 2. num. 7.* & Trullench, *ubi infra*, n. 8.

4. Querò Secundò, ad quem pertinet obligatio Horarum Beatae Virginis, quando pensio reseruatur in capite, seu vita viuis; sed ad commodum, & vtilitatem alterius; Respondeo, de hoc modo reseruandi pensionem super duobus, videri posse Garziam de *benefic. punct. 1. cap. 5. numer. 261. & seqq.* Nam propter pragmatias, & leges Regni Hispaniarum, ex quibus beneficia, & pensiones non possunt conferri, nisi Hispanis, inductum est, vt pensio imponatur in capite, aut persona alicuius Hispani; & pensio illam verè residere ius pensionis; sed tota vtilitas, totumque commodum pertineat ad aliquem Italem, cui Papa specialiter, & directe intendit facere gratiam: & qui ea de causa constituitur tanquam procurator irrefocabilis ad illam exigendam; & quoniam hic vterque suo modo est pensionarius, id est Hispanus ratione iuris, & Italus ratione commodi, & vtilitatis; & pensio completè accepta non

substitit, nisi in utroque simul; hinc est quod tam
 capere, & extinguatur per mortem vnus, quam
 per mortem alterius, vt ex pluribus Rotæ Decisio-
 nibus videtur apud Garziam *cap. 5. cit. n. 62.*
de sep. In hoc igitur casu quero, ad quem perti-
 net ex duobus dicere Officium B. Virginis Ref-
 pondendo cum Bonacina *de Hor. Canon. disp. prima,*
quæst. 2. punct. 4. numer. 8. Trullench in *Decal.*
tom. 1. libro primo, capit. 7. dub. 12. §. 3. num. 6.
 & Baldello in *Theol. mor. tom. secundo, libro tertio,*
disp. 29. numer. 9. pertinere ad illum in cuius
 commodum assignata est pensio, non autem ad il-
 lum in cuius capite est assignata. Ratio est; quia hic
 pensio percipit pensionem, vt Clericus, & alius
 emolumento fruatur, non vero ille, in cuius capite
 pensio fuit pensio. Ergo is, cuius intuitu pensio im-
 ponitur est, tenetur onere officij, iuxta regulam in-
 teris, qui tenet commodum, par est vt sentiat incom-
 modum.

Verum, his non obstantibus non desunt
 alij opinionem negatiuam tenentes; nempe, onus
 dicendi officium B. Virginis pertinere ad illum, qui
 tenet pensionem, nempe qui habet ius pensio-
 nis, & non commodum, quod ius immediatè est an-
 nexum speciali statuti, & officio, non commoditas,
 quæ ex illo iure nascitur. Propterea obseruatur, vt
 huiusmodi pensiones constituantur in capite, & per-
 sona iam in vita Clericali constituta, & minus gra-
 uetur aliunde ad officium obligatus, & vitam Cle-
 ricalem. Et ita hanc sententiam tenet Filiucius
tom. 7. tract. 4. capit. 9. quæstion. 13. numer. 19.
 qui citat Garziam & Suarez; quibus adde Ef-
 cobar à *Coto de Hor. Canon. quæst. 3. §. 5. nu-
 mer. 15.*

Nota verò hic obiter cum Filiucio *numero*
trigesimo, Pensionarium purè usufructuarium; id est,
 qui tantum caput commodum pensionis, cuius
 titulus, & totum ius constitutum est in alterius
 parte, & persona, posse liberè omnino contra-
 here, & totum quod habet commoditatis ex
 pensione vendere, aut aliter distrahere pro libi-
 to.

Notandum est etiam hic pro Praxi, quòd si
 quis titulo Clericali pensione fruatur, recitare tene-
 bitur, quamuis ex dispensatione Pontificis nubar, vel
 cum sit Miles Lauretanus, vulgò habet, *Canall'erato,*
 similiter nubar, terentia pensione, cuius natura non
 mouetur per initium matrimonium; atque idem est,
 si matrimonio iam into obrineat pensionem titulo
 Clericali.

Quæro tertio. An si Clericus pensionarius
 officij ordinis militaris cum facultate retinendi
 pensionem, teneatur ad Horas Beatissimæ Virgi-
 nis. Et affirmatiuam sententiam contra Bonacinam
 tenet doctus, & amicissimus P. Baldello in *Theol.*
Moral. tom. 2. lib. 3. disp. 29. numer. 7. Quia dis-
 pensatio retinendi pensionem iam collatam titulo
 Clericali, & cum obligatione recitandi Officium
 Beatissimæ Virginis sub peccato mortali, & fructus re-
 tinendi, si illud omittatur sine legitimo impedi-
 mento, non est mutatio eiusdem pensionis in purè
 laicalem, vel dispensatio ab alijs obligationibus,
 quæ committantur pensionem Clericalem, & possunt
 hanc impleri etiam in Ordine militari. Et quemad-
 modum si Clericus beneficiatus admittetur in Or-
 dinem militare cum facultate retinendi benefi-
 cium, non propterea esset liber à persoluendis Horis
 Canonicis, neque beneficium Ecclesiasticum mu-
 taretur in purum stipendium militare: ita & Cleri-
 cus pensionarius non propterea, quòd fiat miles, &
 pensionem Clericalem retineat, est liber ab officio

Beatissimæ Virginis; neque illam transmutat in mili-
 tarem.

9. Verum licet hæc ingeniosè excogitata sint,
 ego adhæreo opinioni negatiuæ Bonacina; cui ad-
 de Rocafull. in *praxi Theol. Mor. tom. 1. part. 2.*
libro tertio, de orat. vocali capite quarto, num. 215.
 Trullench in *Decal. tom. 1. libro primo, capite septi-
 mo, dub. 12. §. tertio, numero septimo,* Perlium
de Hor. Canon. cap. 5. dub. 6. num. 8. Caltrum Pa-
 laum *tom. 1. tract. 17. disp. 2. punct. 1. §. 2. num. 6.*
 Pellizzarium in *Man. Regul. tom. 1. cap. 8. tractatu*
quinto, num. 200. Garziam in *Summ. Theolog.*
Moral. tract. 2. diff. 2. d. 2. num. 7. & doctum
 P. Tancredum *de Relig. tract. 3. lib. 4. disputat. 10.*
quæst. 6. num. 29. vbi sic inquit: Si pensionarius fiat
 miles S. Ioannis cum indulto retinendi pensionem,
 satisfaciat præcepto recitandi officium paruum; si
 recitet Dominicas Orationes, & Angelicas præcep-
 tas à sua Religione; quia Pius V. obligauit ad offi-
 cium eos, qui ad aliam Orationem, non erant adscri-
 bti. Idem dico si fiat Religiosus Conuersus alterius
 Religionis. Nam sufficit, recitet orationes, quæ
 loco officij alij præscribuntur. Vtrum autem idem
 sit dicendum de Religiosis Societatis Iesv, du-
 bium est. Nam hi habent quasdam orationes statu-
 tas, & sic sunt sicuti Equites, & militat eadem ratio;
 ex altera parte, hæ orationes non assignantur loco
 Chori; & probabile tamen mihi est, eos satisfacere,
 recitantes orationes solitas in Societate. Hæc
 Tancredi.

10. Ex his inferitur, quòd si Coadiutor pensio-
 nem habeat super beneficium principalis, tenebitur
 ad officium paruum B. Mariæ; secus verò si per mo-
 dum stipendij aliquid capiat. Faustus *de Horis Can.*
lib. 2. quæst. 20. Escobar n. 21.

11. Sed si quis habet beneficium, & simul
 pensionem in alio beneficio, quia recitando Diui-
 num officium vtrique oneri satisfacit, & sic non te-
 nebitur recitare officium paruum ratione pensionis.
 Faustus *quæst. 31. Villalobos tom. 1. tract. 24. diffi-*
cult. 3. num. 15. & alij. Nec tenebitur recitare dum
 pensionarius fruatur pensione, non velut Clericus,
 sed titulo sæculari, vt est causa belli, aperiendi fores
 Ecclesiæ, pullandi cimbalis, &c. nam tunc tenebitur
 ad officium paruum. Sic præcitat, & alij apud Trul-
 lench *num. 7. supra,* & Martinus de San Ioseph in
Monit. Confess. tom. 1. lib. 2. tractatu 6. de oration.
num. 7.

12. Quæro quartò. An pensionarius teneatur
 persolvere officium B. Virginis, si pensio sit tenuis.
 Respondeo, quòd Valerius Reginaldus in *praxi fori*
pœnit. libro 30. tractatu tertio, capite quarto, sect.
tertia; colligit ex Nauar. *de Horis, capite septimo*
num. 25. teneri Clericos ad preces D. Virg. qui
 pensionem habent ad vitam sustentandam sufficien-
 tem. Cæterum Nauar. hoc non dicit, sed solum
 dicere, vt Ecclesia pensionarios, qui recipiunt pen-
 sionem ad vitæ sustentationem sufficientem noua le-
 gata obligaret ad recitationem Horarum Canoni-
 carum. Et pius V. Pontifex in sua sanctione nusquam
 insinuat quòd vult Valerius. Vnde eadem ratio de
 illis erit, atque de beneficiariis, dicendumque, eos
 qui tenues admodum fructus, vel pensionem possi-
 dent, eo pacto ad minores Horas D. Virginis teneri;
 quo beneficiarij exiguis prouentus ex suis beneficiis
 colligentes, ad Horas Canonicas: & ita in terminis
 tenet Oliuetius Bonartius *de Horis Can. lib. 2. cap. 9.*
num. 10.

13. Quæro quintò. An pensionarius relinquens
 recitare officium B. Virginis teneatur restituere om-
 nes fructus. Teneri tantum restituere tertiam par-
 tem

Pro benefi-
 cio tenui su-
 pra in Ref.
 7. & in alijs
 eius nota-
 tionum, ex
 quarum do-
 ctrina in-
 feres quid
 pro hac
 quæst. senti-
 re debes.

Sup. hoc pro Beneficio supra in Ref. 124. in alia Ref. & s. eius ant. 7.

tem fructuum docet Henriquez libro decimo tertio, capite decimo tertio, §. secundo, Sed aduersus illam acriter insurgit Caltrus Palau tom. 1. tractat. 7. dispul. 7. punct. 7. numer. 9. vbi sic ait: Illud verò quod dixit Henriquez, pensionarium, & beneficiarium simplicem, cui nullum onus est annexum, præter recitationem, posse aliquos fructus retinere, quia obligatur ad deferendum habitum, & tonsuram; mihi verò non probatur, sicut nec Bonacina. Quia delatio habitus, & tonsuræ abundè compensatur immunitate Ecclesiastica, & aliis honoribus Clerico concinnis. Quapropter existimo, Clericum beneficium, cuius beneficium nullum onus habet annexum, præter recitationem, si recitare omittat, omnes fructus obligatum esse restituere. Neque contrarium in iis beneficiis, & pensionariis reputo probabile. Ita Palau.

14. Verùm, his non obstantibus, sententiam Henriquez non puto improbabilem esse, vt ipse pu-

tat, nam illa tenet sapientissimus Sanchez in Opuscul. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 84. num. 9. Pellizzarius tom. 1. tract. 5. cap. 8. num. 208. & nouissime amicissimus. P. Tancredi de Religione, tractat. 3. libro quarto, dispul. 56. quæst. 3. numer. 10. & quæst. quarta, numer. 14. Et idem dicendum est de habentibus Præbendam. Ratio huius sententiæ est, quia pensionarius quoad obligationem, & modum recitandi officium B. Virginis, æquiparatur beneficiario; sed beneficiarij secundum communem opinionem probabilem, non tenentur ex omissione Horarum Canoniarum perfoluere, nisi tertiam partem. Ergo & pensionarij. Vnde ex his ego olim probabiliter consului, pensionarium potuisse compensare restitutionem debitam pro omissione Officij B. Virginis cum elemosynis, quas dedit mediocri tempore, quo non recitauit Officium paruum; sicut dicitur de beneficiario, qui non recitauit Officium magnum. Et ita me citato docet Pericus de Horis Canoniarum, primæ dub. 22. num. 4. & alij.

F I N I S.

INDEX